

T.C.
İSTANBUL BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**GEÇMİŞE DÖNÜK AİLE ÖNGÖRÜLEMEZLİĞİ İLE
YAKIN İLİŞKİLERDE KENDİNİ SUSTURMA
DAVRANIŞI ARASINDAKİ İLİŞKİDE NESNE
İLİŞKİLERİNİN ARACI ROLÜ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan
Derya ERYAŞAR YILDIZ

İstanbul, 2025

T.C.
İSTANBUL BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**GEÇMİŞE DÖNÜK AİLE ÖNGÖRÜLEMEZLİĞİ İLE
YAKIN İLİŞKİLERDE KENDİNİ SUSTURMA
DAVRANIŞI ARASINDAKİ İLİŞKİDE NESNE
İLİŞKİLERİNİN ARACI ROLÜ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan
Derya ERYAŞAR YILDIZ

Öğrenci No
2220039007

ORCID ID
0009-0001-0017-8437

Danışman
Prof. Dr. Mehmet Kerem DOKSAT

İstanbul, 2025

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “*Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği ile Yakın İlişkilerde Kendini Susturma Davranışı Arasındaki İlişkide Nesne ilişkilerinin Aracı Rolü*” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını, patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 14/01/2025

Derya ERYAŞAR YILDIZ

T.C.
İSTANBUL BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

14.01.2025

Enstitümüz *Psikoloji* Anabilim Dalı *Klinik Psikoloji* Programı yüksek lisans öğrencilerinden 2220039007 numaralı *Derya ERYAŞAR YILDIZ* 'ın "*İstanbul Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği ile Yakın İlişkilerde Kendini Susturma Davranışı Arasındaki İlişkide Nesne İlişkilerinin Aracı Rolü*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 31/12/2024 tarih ve 2024/56 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, İstanbul Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin 29. maddesinin 3. fıkrası gereğince 45 dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında "*OYBİRLİĞİ*" ile "*KABUL*" kararı verilmiştir

İşbu tutanak, 2 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Prof. Dr. Me*** Ke*** DO***
(İstanbul Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi Hü*** EB***
(İstanbul Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi Fa*** BA***
(Sakarya Üniversitesi)

Adı ve Soyadı : Derya ERYAŞAR YILDIZ
Danışmanı : Prof. Dr. Mehmet Kerem DOKSAT
Derecesi ve Tarihi : Yüksek Lisans (Tezli), 2025
Alanı : Klinik Psikoloji
Anahtar Kelimeler : Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği, Kendini
Susturma, Nesne İlişkileri

ÖZ

GEÇMİŞE DÖNÜK AİLE ÖNGÖRÜLEMEZLİĞİ İLE YAKIN İLİŞKİLERDE KENDİNİ SUSTURMA DAVRANIŞI ARASINDAKİ İLİŞKİDE NESNE İLİŞKİLERİNİN ARACI ROLÜ

Bu araştırmada; geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı arasındaki ilişkide nesne ilişkilerinin aracı rolünün incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada, “nicel araştırma yöntemi” kullanılmış; “geçmişe dönük aile öngörülemezliği” ile “kendini susturma davranışı” arasındaki ilişkide “nesne ilişkileri”nin üstlendiği aracı rol, “ilişkisel tarama modeli” yoluyla incelenmiştir. Araştırmanın evrenini, Türkiye genelinde yaşamını sürdüren 18 yaş üstü bireyler; örneklemini ise, “bilgilendirilmiş gönüllü onam formu”na onay veren 398 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırmacının hazırladığı “Demografik Bilgi Formu”, “Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği”, “Kendini Susturma Ölçeği” ve “Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği (BORRTI)”, Google Form programı ile çevrim içi anket formuna getirilerek, araç olarak kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizi için SPSS-23 programından yararlanılmıştır. Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı arasındaki ilişkide, nesne ilişkilerinin aracı rolünün olduğu; geçmişe dönük aile öngörülemezliği bağımsız değişkeni, kendini susturma bağımlı değişkenini pozitif anlamlı olarak yordamakta iken, nesne ilişkileri aracı değişkeninin bu anlamlılığı ortadan kaldırarak tam aracı rol üstlendiği saptanmıştır. Demografik değişkenlerin; aile öngörülemezliği, kendini susturma davranışı ve nesne ilişkileri ile istatistiksel açıdan anlamlı ilişkisi tespit edilmiştir.

Name and Surname : Derya ERYAŞAR YILDIZ
Supervisor : Prof. Dr. Mehmet Kerem DOKSAT
Degree and Date : Master's (Thesis), 2025
Major : Clinical Psychology
Keywords : Retrospective Family Unpredictability, Self Silencing,
Object Relations

ABSTRACT

THE MEDIATING ROLE OF OBJECT RELATIONS IN THE RELATIONSHIP BETWEEN RETROSPECTIVE FAMILY UNPREDICTABILITY AND SELF-SILENCING BEHAVIOR IN CLOSE RELATIONSHIPS

This study aims to examine the mediating role of object relations in the relationship between retrospective family unpredictability and self-silencing behavior in close relationships. In the study, quantitative research method was used and the mediating role of object relations in the relationship between “retrospective family unpredictability” and “self-silencing behavior” was examined through “relational screening model”. The population of the study consisted of individuals over the age of 18 living in Turkey and the sample consisted of 398 participants who gave consent to the “informed consent form”. The “Demographic Information Form”, “Retrospective Family Unpredictability Scale”, “Self-Silencing Scale” and “Bell Object Relationships and Reality Rating Scale (BORRTI)” prepared by the researcher were used as tools by bringing them into an online survey form with the Google Form program. SPSS-23 program was used for the analysis of the research data. It was found that object relations had a mediating role in the relationship between retrospective family unpredictability and self-silencing behavior in close relationships; while the independent variable of retrospective family unpredictability predicted the dependent variable of self-silencing with positive significance, the mediating variable of object relations eliminated this significance and assumed a full mediating role. Demographic variables were found to have statistically significant relationships with family unpredictability, self-silencing behavior and object relations.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZ

ABSTRACT

TABLolar LİSTESİ.....	iv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vi
KISALTMALAR	vii
SÖZLÜK.....	viii
GİRİŞ	1

1. AİLE ÖNGÖRÜLEMEZLİĞİ

1.1. Aile Öngörülemezliği	4
1.1.1. Aile Öngörülemezliğinin Alt Boyutları	5
1.2. Öngörülemezlikle İlişkili Kuramsal Yaklaşımlar	6
1.3. Aile Öngörülemezliğinin Psikolojik Sağlık Üzerine Etkisi.....	8
1.4. Aile Öngörülemezliğine Dair Araştırmalar	9

2. KENDİNİ SUSTURMA

2.1. Kendini Susturma	14
2.2. Kendini Susturma Kavramının Alt Boyutları.....	15
2.3. Kendini Susturma Kavramına Dair Araştırmalar	16

3. NESNE İLİŞKİLERİ

3.1. Nesne İlişkileri	21
3.2. Nesne İlişkileri Kuramcılarının Görüşleri.....	22
3.3. Nesne İlişkilerine Dair Araştırmalar.....	27

4. GEÇMİŞE DÖNÜK AİLE ÖNGÖRÜLEMEZLİĞİ İLE YAKIN İLİŞKİLERDE KENDİNİ SUSTURMA DAVRANIŞI ARASINDAKİ İLİŞKİDE NESNE İLİŞKİLERİNİN ARACI ROLÜ

4.1. Problem Cümlesi	32
4.2. Araştırmanın Hipotezleri	32
4.3. Varsayımlar	36
4.4. Sınırlılıklar.....	36
4.5. Araştırmanın Modeli	37
4.6. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	37

4.7. Veri Toplamakta Kullanılan Araçlar	40
4.7.1. Demografik Bilgi Formu	40
4.7.2. Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği (GDAÖÖ)	41
4.7.3. Kendini Susturma Ölçeği (KSÖ)	42
4.7.4. Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği (BORRTI)	44
4.8. Verilerin Toplanmasına İlişkin Süreç	45
4.9. Araştırma Verilerinin Analiz Süreci	46
4.10. Bulgular.....	47
4.10.1. Betimsel İstatistik	47
4.10.2. Ölçeklerden Elde Edilen Puanlar ile Yaş Değişkeninin Karşılaştırılmasına İlişkin Korelasyon Analizi	50
4.10.3. Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği ile Yakın İlişkilerde Kendini Susturma Davranışı Arasındaki İlişkide Nesne İlişkilerinin Aracı Rolünün Analizi	54
4.10.4. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Cinsiyet Değişkenine Göre Analizi ..	57
4.10.5. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Eğitim Durumu Değişkenine Göre Analizi	59
4.10.6. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların İlişki Durumu Değişkenine Göre Analizi	63
4.10.7. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Çocuk Sahibi Olma Değişkenine Göre Analizi	66
4.10.8. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Birlikte Yaşadığı Kişi/Kişiler Değişkenine Göre Analizi.....	68
4.10.9. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Çalışma Durumu Değişkenine Göre Analizi	72
4.10.10. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Ekonomik Durum Değişkenine Göre Analizi	75
4.10.11. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Kardeş Sahibi Olma Değişkenine Göre Analizi.....	77
4.10.12. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Ebeveynin Hayatta Olma Durumu Değişkenine Göre Analizi.....	79

4.10.13. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Ebeveynin Birlikte Olma Durumu Değişkenine Göre Analizi.....	82
4.10.14. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Ebeveyn Tutumu Değişkenine Göre Analizi	84
4.10.15. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Ebeveynin Kronik Hastalığı Değişkenine Göre Analizi.....	89
4.10.16. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Ebeveynin Psikolojik/Psikiyatrik Tedavi Görmesi Değişkenine Göre Analizi	91
4.10.17. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Psikolojik/Psikiyatrik Destek Alma Değişkenine Göre Analizi.....	95
SONUÇ	98
KAYNAKÇA	133
EKLER	
Ek-1: Demografik Bilgi Formu	161
Ek-2: Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği (GDAÖÖ)	163
Ek-3: Kendini Susturma Ölçeği (KSÖ)	165
Ek-4: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği (BORRTI).....	167

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 1. Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler.....	38
Tablo 2. Araştırmada Kullanılan Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler	48
Tablo 3. Ölçek Puanlarına ve Yaşa İlişkin Korelasyon Analizi.....	50
Tablo 4. Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği ile Yakın İlişkilerde Kendini Susturma Davranışı Arasındaki İlişkide Nesne ilişkilerinin Aracı Rolünün Analizine Dair Sonuçlar	55
Tablo 5. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmalarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi	58
Tablo 6. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Sıra Ortalamalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Analizi	60
Tablo 7. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının İlişki Durumuna Göre Karşılaştırılmalarına Dair ANOVA Analizi.....	63
Tablo 8. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Çocuk Sahibi Olma Değişkenine Göre Karşılaştırılmalarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi.....	66
Tablo 9. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Sıra Ortalamalarının Birlikte Yaşadığı Kişi(ler) Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Analizi	68
Tablo 10. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırılmalarına İlişkin ANOVA Analizi..	72
Tablo 11. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Sıra Ortalamalarının Ekonomik Durum Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Analizi	75
Tablo 12. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Kardeş Sahibi Olma Değişkenine Göre Karşılaştırılmalarına İlişkin Mann Whitney U Testi Analizi.....	77

Tablo 13. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Ebeveynin Hayatta Olma Durumuna Göre Karşılaştırılmalarına İlişkin ANOVA Analizi	79
Tablo 14. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Ebeveynin Birlikte Olma Durumuna Göre Karşılaştırılmalarına İlişkin Mann Whitney U Testi Analizi	82
Tablo 15. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Sıra Ortalamalarının Ebeveyn Tutumu Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Analizi	84
Tablo 16. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Ebeveynde Kronik Hastalık Değişkenine Göre Karşılaştırılmalarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi.....	89
Tablo 17. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Ebeveynin Psikolojik/Psikiyatrik Tedavi Görmesi Değişkenine Göre Karşılaştırılmalarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi	91
Tablo 18. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Psikolojik/Psikiyatrik Destek Alma Durumuna Göre Karşılaştırılmalarına İlişkin ANOVA Analizi.....	95

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil 1. Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği ile Yakın İlişkilerde Kendini Susturma Davranışı Arasındaki İlişkide Nesne ilişkilerinin Aracı Rolüne İlişkin Model Şeması.....	57
--	----

KISALTMALAR

AD	: Anne Disiplin
AFDD:	: Anne Fiziksel-Duygusal Doyum
BB	: Bölünmüş Benlik
BD	: Baba Disiplin
BFDD:	: Baba Fiziksel-Duygusal Doyum
BORRTI	: Bell Object Relations and Reality Testing Inventory (Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği)
DBA	: Dışsallaştırılmış Benlik Algısı
EGO	: Egosentrizm
F	: Fedakarlık
GDAÖÖ	: Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği
KS	: Kendini Susturma
KSÖ	: Kendini Susturma Ölçeği
Ö	: Öğün
P	: Para
Psk.	: Psikolojik
SY	: Sosyal Yetersizlik
vd.	: ve diğerleri
vb.	: ve benzeri
YAB	: Yabancılaşma

SÖZLÜK

Aile Öngörülemezliği: Aile öngörülemezliği; aile içerisindeki davranış kalıpları ve düzenleyici faaliyetlerin (uyku/yemek saatleri, aile üyelerinin bir araya geldiği rutinler, kurallar vb.) bozulması ve dolayısıyla tutarsız hale gelmesiyle seyreden yapıyı tanımlamak için kullanılan bir kavramdır.

Kendini Susturma: Kendini susturma; bağ kurma, yakın ilişkiyi sürdürme çabasıyla, bireylerin gerçek duygu ve düşüncelerini ifade etmekten kaçınmaları, yapmayı istedikleri eylemde bulunmamaları halidir.

Nesne İlişkileri: Dış dünyada gerçekten var olan veya bireyin iç dünyasında temsil edilen “nesne” ile kendilik arasındaki etkileşim.

GİRİŞ

İnsan yavrusunu hayatta tutan; diğerleriyle kurulan ilişkilerin niteliğini belirleyip, bu ilişkilerde kendiliğın var edilmesini sağlayan; hissedilen duygu ve düşünceleri ifade edecek kadar güvende hissettiren nedir? Bireyin, kök ailesinde edindiğı deneyimler, tüm bunları nasıl etkiler? Nesne ile kurulan bağ, bu sorulara verilecek cevapları doğrudan etkiler ve bu bağ; sadece fiziksel değil, duygusal alanı da kapsayan temel ihtiyaçların karşılanmasıyla yaşamın sürekliliğine imkan verir. Bireyin, doğduğu anda çevresinden gördüğü bakım, ilgi, destek, korunma hali.. tüm gelişim alanlarını ve benliğini etkilediğı gibi, yaşantısının ilerleyen dönemlerinde kuracağı nesne ilişkilerinin niteliğini de biçimlendirir. Yaşamın ilk yıllarında ilişkilerle dair edinilen deneyimlerin etkisini yetişkinlik dönemi boyunca hissederiz: Aile, arkadaşlık, iş ilişkileri, flört, evlilik vb. çerçevesinde kurulan nesne ilişkilerinin sürekliliğı, bu ilişkilerden duyulan memnuniyet, ilişkiye dair yakınlık ve aidiyet hissi, elbette tüm bunlar sayesinde kurulan bağ, sürekli olarak bu ilk deneyimleri hatırlatır.

Birey ile kök ailesi arasında kurulan ilişkiler, dış dünya ile kuracağı etkileşime temel teşkil eder. İlk nesne ilişkileri; aile üyeleriyle, bireye bakım verenlerle kurulur ve aile ortamında korunan, ihtiyaçları karşılanan, ilgi ve sevgi gören, fikirleri önemsenen, kendisini ifade etmesine imkan tanınan, tutarlı kurallarla sınırlarını keşfeden bireyler, ileride kuracakları yakın ilişkilerde de benzer bir ilişki biçimini kurup sürdürebilir. Aile ilişkilerinin öngörülebilir olması, düzenli olarak karşılanan ihtiyaçlar ve özellikle aile bireylerinin hangi durumda nasıl tepki vereceğinin çocuklar tarafından anlaşılması, güvende hissetmeleri bakımından önemlidir. Böylece, gerektiğinde kendilerini savunabilir, koruyabilir, güvende olma halini sürdürebilirler. Kök aile ilişkilerinin tutarsızlık arz ettiğı, temel ihtiyaçların karşılanmadığı, yetişkin bireylerin olaylar karşısında göstereceğı reaksiyonların kestirilemez olduğı, dolayısıyla bireyin kendisini güvende hissetmediğı bir ortamda gerçekleşen büyüme süreci, bireyin aile dışında kuracağı nesne ilişkilerine dair beklentilerini olumsuz yönde biçimlendirebilir.

Bireyin geçmişteki yaşantısını, aile iklimini ve bu ailedeki koşulları, bugünden bakarak değerlendirmesi mümkündür; ancak bu değerlendirmenin geçmişi ne ölçüde gerçekçi biçimde yansıttığı, geçmiş yaşantılara dair algının nasıl değiştiğı, nelerden

etkilendiği dikkatle incelenmelidir. Geçmişin, olduğundan daha olumlu veya olumsuz olarak algılanması, bireyin güncel olarak yaşadıklarından ve deneyimlerinden bağımsız olmadığı gibi, geçmişe yönelik hatıraların ele alınış biçimi, bireyin sorunlarla baş etme kapasitesi hakkında önemli bilgiler verir.

Bireyin duygu ve düşüncelerini tanıması, ihtiyaçlarının farkına varması ve gerektiğinde, ilişkide olduğu diğer bireylere bunları ifade etmesi, nesne ilişkilerinin kurulması ve sağlıklı şekilde sürdürülmesi bakımından önemlidir. Yakın ilişkilerin (aile yeleri, romantik ilişkide olunan partner, eş, yakın arkadaşlar vb.) sürdürülmesi, ilişkide olan taraflardan birinin veya tümünün suskunluğuna, ihtiyaçlarını yok saymasına bağlı ise, bu ilişkiyi sürdüren bireylerin mutluluğundan söz etmek mümkün olmayacaktır.

Yakın ilişkide suskun kalmak, istek ve ihtiyaçları dile getirmemek, sorunların üzümünden gittikçe uzaklaşılmasına sebep olmanın yanı sıra, birey ve bireyin kurduğu ilişki açısından yıkıcı sonuçlar doğurabilir. Elbette suskunluğun farklı nedenleri olabileceğini göz ardı etmemek gerekir. Bazı bireyler ilişkiyi korumak adına duygu ve düşüncelerini bastırmaları, göz ardı etmeleri gerektiği fikrine kapılırken; bazıları ise bireysel alanını koruma ihtiyacıyla yakın ilişkisinde kendini susturuyor olabilir. Duygu, düşünce ve davranışların rahat ve akıcı bir şekilde ifade edildiği/karşılandığı bir ilişki biçimi, bu bireyler için bireysel sınırların korunamaması ve bağımsızlığın yitimine dair endişe halini beraberinde getiriyor olabilir.

Bireylerin nesne ilişkilerinin niteliği ve yakın ilişkilerinde kendilerini ifade etme davranışları, kök ailelerinde yaşadıkları süreçle doğrudan ilişkilidir. Bu sürecin etkilerini, geçmişe bugün arasındaki bağlantıları incelemek, değerlendirmek ve görünür kılmak; bireyin ruh sağlığına olduğu kadar, ilişkilerine ve toplumsal varoluşuna katkı sunacaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmayla; geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı arasındaki ilişkide nesne ilişkilerinin aracı rolünün incelenmesi amaçlanmaktadır. Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile yakın ilişkilerde kendini susturma davranışının, nesne ilişkileri ile anlamlı bir ilişki içerisinde olabileceği öngörülmüştür. Bu araştırmada; geçmişe dönük aile

öngörülemezliği ile yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı arasındaki ilişkide nesne ilişkilerinin aracı bir rol üstlenme durumu incelenmiştir. Bu çerçevede; yaş, cinsiyet, eğitim durumu, ilişki durumu, çocuk sahibi olma, birlikte yaşanan kişiler, çalışma durumu, ekonomik durum, kardeş sahibi olma, ebeveynin hayatta olma durumu, ebeveynin birlikte olma durumu, ebeveyn tutumu, ebeveynin kronik hastalığı, ebeveynin psikolojik/psikiyatrik destek alması, katılımcının psikolojik/psikiyatrik destek alması durumuna göre geçmişe dönük aile öngörülemezliği, yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ve nesne ilişkileri değişkenleri araştırılmıştır.

Araştırmanın Önemi

Bireyin erken dönem nesne ilişkileri, tüm yaşamını etkileyecek öneme sahiptir. Olumlu nesne ilişkileri özgüveni destekleyip olumlu benlik inancını güçlendirirken, örseleyen nesne ilişkileri ileride kurulan ilişki biçimlerini de olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Yakın ilişkilerde kendi istek ve ihtiyaçlarını ifade edebilme, sağlıklı ilişkiler kurma veya aksine kendini susturma hali, erken dönem nesne ilişkileriyle bağlantılıdır. Erken dönem nesne ilişkilerinde tutarsız, öngörülemeyen ebeveyn tutumlarının baskın olması, yaşamın geri kalanında kurulan ilişkilerde de güvende hissedememe, kaygı sorunları yaşama, ebeveynlik rollerinde olumsuz bir tutuma sahip olma gibi sonuçlar doğurabilmektedir. Elbette bu sonuçlar bireysel düzlemde kalmayıp, bireyin işlevselliğini, mensup olduğu ailenin/topluluğun sistemini ve gittikçe toplumun genelini bozarak, etki alanını genişletecektir.

Yukarıdaki nedenler dikkate alındığında bu araştırmanın sonuçları; geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı arasındaki etkileşim ve bu etkileşim üzerinde nesne ilişkilerinin nasıl bir rolü olduğunu ortaya koymak ve yakın ilişkilerde ortaya çıkan çatışmalara, bireyin kendini ifade etmesiyle ilgili güçlüklerle, riskli davranışlarına, toplumsal rollerinde yaşayacağı sorunlara çözüm üretmek amacıyla bireysel, çift ve aile terapisinde kullanılabilir. Ayrıca, demografik değişkenlerin araştırmanın temel değişkenleri üzerindeki etkisinin araştırılması, özellikle dezavantajlı grupların saptanması ve bunlara yönelik önleyici çalışmaların planlanması bakımından önemlidir. Sonuç olarak; bu çalışma hem literatüre hem de bireyin yakın ilişkileri ve toplumsal rollerine etki eden dinamikleri ortaya çıkartarak, bireysel sağaltım sürecine ve toplumun psikolojik esenliğine katkı sunacaktır.

1. AİLE ÖNGÖRÜLEMEZLİĞİ

Çalışmanın bu bölümünde aile öngörülemezliği kavramı ve aile öngörülemezliğinin alt boyutları tanıtılacak, bu kavramla ilişkili kuramlar, aile öngörülemezliğinin psikolojik sağlık üzerine etkisi açıklanacak ve aile öngörülemezliğini konu alan ulusal ve uluslararası literatüre yer verilecektir.

1.1. Aile Öngörülemezliği

Aile; sadece biyolojik değil, psikolojik açıdan da bağların kurulduğu, duygusal ve ekonomik açıdan bağımlılığın bulunduğu, birbirinden farklı ve biricik olma halleriyle kendilerini ailelerinin bir parçası olarak gören bireylerden oluşan, toplumsal gelişim için önemli bir rol oynayan topluluğa verilen isimdir. Aile içerisinde, bu aileye özgü normlar, belirli yaşam rutinleri, sorunlarla baş etme yolları, her aile üyesinin belirli bir rolü vardır ve bu yapı içerisinde üyelerin kendilerine ilişkin algıları biçimlenir (Bayer, 2013; Gladding, 2015).

Aile öngörülemezliği; aile içerisindeki davranış kalıpları ve düzenleyici faaliyetlerin (uyku/yemek saatleri, aile üyelerinin bir araya geldiği rutinler, kurallar vb.) bozulması ve dolayısıyla tutarsız hale gelmesiyle seyreden yapıyı tanımlamak için kullanılan bir kavramdır. Bu yapıda; bakımdan sorumlu aile üyeleri şefkat, beslenme, güvenli bir ortam sağlama gibi temel düzenleyici işlevleri tutarlı bir şekilde yerine getirmeyerek ailedeki işleyişin kaotik veya istikrarsız olmasına neden olurlar (Ross ve Hill, 2000).

Aile ortamındaki kargaşa; bu ortamda sosyal, duygusal, bilişsel becerileri öğrenen, yaşam deneyimi edinen çocukların becerilerinin seyrini olumsuz etkilemektedir (Asbury vd., 2005). Ailede rutinlerin, düzenli faaliyetlerin sürmesi, aile öngörülebilirliğini artıran bir unsurken bu mekanizmadaki bozulma, aile öngörülemezliğine yol açmaktadır (Ross ve Hill, 2000; Carlton vd., 2006).

Günlük rutinlerin varlığının, aile üyelerinin psikolojik sağlığını olumlu yönde etkilediğini belirten Weisner ve arkadaşları (Akt., Yıldırım, 2016), bu rutinlerin sürdürülebilir olmasını sağlayan özellikleri dört başlık altında ele almıştır:

1. Sosyal ekolojik uyum; ebeveynler tarafından aile üyelerinin ihtiyaçlarıyla mevcut kaynaklara ilişkin sınırlılıkların dengelenmesine; günlük rutinlerde yer alan etkinliklerin, bu kaynaklar çerçevesinde karşılanması ve desteklenmesine işaret etmektedir.
2. Denge ve uyum; aile üyelerinin çatışma yaşadığı durumlarda, ebeveyn tarafından üyelerin yararına dengenin sağlanmasıdır.
3. Anlam; ebeveynlerin rutinelere dair algı ve atıflarını kapsar. Ebeveynler, aile düzenini sağlarken ahlaki, kişisel ve kültürel yönlerden uygun olacak düzenlemeleri yapmalı, ailelerinin özellikleri ve ihtiyaçlarına uygun yolları belirlemelidir.
4. Öngörülebilirlik ve istikrar; uyum, anlam ve denge içerisinde günlük rutinin sürdürülmesini sağlayacak, destekleyecek değişim dinamiklerinin olmasına işaret etmektedir. Değişim kaçınılmazdır; ancak uyum, anlam ve dengeden yoksun olduklarında, kaosun egemen olduğu, öngörülemez durumlar ortaya çıkmaktadır.

1.1.1. Aile Öngörülemezliğinin Alt Boyutları

Ross ve Hill (2000), aile öngörülemezliğini altı boyutta ele almaktadır:

- Para (finans) boyutu; ailenin gelir durumunun istikrarsızlığına, evle ilgili giderlerin (kira, faturalar vb.) karşılanmasıyla ilgili belirsizliğe,
- Öğün (Yemek düzeni) boyutu; yemek saatlerinin, bir arada yemek yenilecek kişilerin belirsizliğine,
- Anne fiziksel-duygusal doyum boyutu; annenin, çocuğun fiziksel/duygusal ihtiyaçlarına duyarsız kalmasına, tutarsız tepkiler vermesine, çocuğun ihtiyaç duyması halinde anneye ulaşım ulaşamayacağının belirsizliğine,
- Baba fiziksel-duygusal doyum boyutu; babanın, çocuğun fiziksel/duygusal ihtiyaçlarına duyarsız kalmasına, tutarsız tepkiler vermesine, çocuğun ihtiyaç duyması halinde babaya ulaşım ulaşamayacağının belirsizliğine,
- Anne disiplin boyutu; annenin, kural koyma veya uygulama konusunda belirsiz/tutarsız tepkilerine, disiplin sorunları karşısında sergilediği fevri davranışlara,
- Baba disiplin boyutu; babanın, kural koyma veya uygulama konusunda belirsiz/tutarsız tepkilerine, disiplin sorunları karşısında sergilediği fevri davranışlara işaret etmektedir (Ross ve Hill, 2000).

1.2. Öngörülemezlikle İlişkili Kuramsal Yaklaşımlar

Öngörülemezlik şemasının nasıl geliştiğine ve öngörülebilirliğin bireyin psikolojik sağlığı açısından taşıdığı öneme vurgu yapan çeşitli kuramsal yaklaşımlar vardır. Öngörülebilir olma durumunun, erken yaşam deneyimleriyle kazanılması ve çevrenin algılanışına dair zihinsel modeller geliştirilmesini sağlaması (Hill vd., 1997), erken yaşam deneyimlerine ilişkin kuramların öngörülemezlik kuramı çerçevesinde ele alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Bu çerçevede ele alınabilecek ilk kuramlardan “bağlanma kuramı”nda Bowlby (1969), bağlanma figürünün ulaşılabilir ve duyarlı olmasının yaşamın ilk yıllarındaki önemini vurgular ve bu figürle olan deneyimlerin, diğer kişilere yönelik “başkaları modeli”nin; sevmeye, değer görmeye layık biri olup olmadıklarına dair ise “benlik modeli”nin gelişmesine katkı sunduğunu belirtir. Bu modeller, çocuğun kendisine, dış dünyaya ve diğer bireylere dair bilişsel tasarılarını meydana getirir. Bağlanma kuramı sadece çocukluk döneminde bazı davranışların öğrenilmesini biçimlendirdiği için değil, gelecekteki öğrenmeleri güdüleyen bir temel oluşturduğu için de önem taşımaktadır (Bowlby, 1969).

Bowlby (1969); bağlanma teorisinde, çevreleriyle baş etmeye çalışan bebekler için bakım veren yetişkinle güçlü bir ilişki kurmanın önemini vurgular. Bakım veren yetişkinin dengeli, ulaşılabilir ve kabul edici olması, bebeğin güvenli bir bağ oluşturmalarını destekleyerek (Ainsworth vd., 1978) içsel olarak çalışan modellerin ve dış dünyanın bebeğin davranışlarından etkilendiği inancının gelişmesini sağlar. Bakım veren yetişkinin tepkilerini öngöremeyen bebekler ise, tutarsız ve dengesiz tepki veren yetişkinin bu tutumu nedeniyle “güvensiz-endişeli” bir bağ oluşturmakta ve bu bağ, stres altında iken daha zor teskin edilme, çevreyi tanıma konusunda isteksiz olma gibi davranışları ortaya çıkarmaktadır. (Bowlby, 1969). Erken çocukluk dönemindeki bu tecrübeler hem öngörülemezlik veya öngörülebilirlik durumunu oluşturmakta hem de bireyin öğrenme motivasyonunu etkilemektedir (Ross ve Hill, 2002).

Öngörülemezlik inancıyla ilintili olan bir diğer kuram, “öğrenilmiş çaresizlik kuramı”dır. Bireyin; çevresinde gelişen olaylar, durumlar üzerinde kontrol sağlayamayacağını düşünmesi, öğrenilmiş çaresizlik olarak tanımlanmaktadır (Miller

ve Seligman, 1975). Öğrenilmiş çaresizlik yaşayan bireylerin, olaylarla baş etme yetenekleri ve motivasyonları düşmekte; başlarına gelen/gelecek tüm yaşantıların başkaları tarafından belirlendiği inancı gelişmektedir (Overmier, 2002); olayların kontrol edilememesi ise, bireylerin davranışları ile karşılaşılan sonuçlar arasındaki ilişkiyi kavrayamamasına ve dolayısıyla duygusal sorunlara yol açmaktadır (Maier ve Seligman, 1976). Öğrenilmiş çaresizliğin öngörülebilir durumlarda gelişmemesi, öngörülebilir olma durumunun, kontrol edebilme durumundan daha önemli olabileceğini düşündürmektedir (Tiggeman ve Winefield, 1987). Öğrenilmiş çaresizlik kuramının öngörülebilirliğin önemine yaptığı vurgu, aile öngörülemezliği kuramını da etkilemektedir (Yıldırım, 2016). Karşılaşılabilecek durumların, tepkilerin öngörülemediği ailelerde ebeveynler arası çatışma ve aile üyelerinde rol karmaşası sorunlarının yanı sıra iletişim, problem çözme becerisi, duyguların ifade edilmesi gibi becerilerde eksikler vardır. Bu ortamda yetişen bireyler, tıpkı ailelerinde olduğu gibi dünyanın da öngörülemez olduğuna dair bir inanç geliştirebilir. “Öngörülemezlik şeması” olarak adlandırılan bu inanç, bireyin düşünce ve yaşantıları üzerinde etkili olmaktadır (Ross ve Hill, 2002). Kişilerarası güven, nedensel belirsizlik, kontrol odağı, öz yeterlilik, tutarlılık gibi yapılar, öngörülemezlik şeması ile benzerlikler gösterir ve bu yapıların oluşumu da çocukluk döneminde deneyimlenen öngörülemezlikle ilişkilidir. Öngörülemezlik şeması olan bireylerin dış kontrol odaklı olduğu, kişiler arası ilişkilerde güven duygusunu daha az hissettiği, çaresizlik duygusunu yoğun olarak yaşadığı, daha fazla risk aldığı, düşük öz güvene sahip olduğu belirtilmektedir (Ross ve Hill, 2002).

“Yaşam öyküsü kuramı”, öngörülemezlik inancıyla ilişkili olarak ele alınması gereken kuramlardan bir diğeridir. Bu kuram da, yukarıda belirtilen diğer kuramlarda olduğu gibi, yaşamın ilk yıllarında kazanılan deneyimlerin, öngörülemezlik inancının gelişmesi üzerindeki etkisini vurgular. Söz konusu kuram, evrim kuramı çerçevesinde gelişmiştir ve türlerin, biyolojik gelişimleri doğrultusunda anne karnından başlayarak çevre hakkında tahminlerde bulunduğu, bu çevreye nasıl en iyi şekilde uyum sağlayacağını değerlendirdiğine dair görüşler içermektedir (Gluckman vd.,2007). Biyolojik düzeyde var olan yaşam stratejisi, psikolojik düzeyde de olmalı ve ihtiyaçlar ile çevre arasında eşleşme sağlanmalıdır; aksi takdirde oluşabilecek çatışma strese, biyolojik dengenin bozulmasına ve hormonal değişimlere yol açabilir (Beck ve

Bredemier, 2016; McEwen ve Wingfield, 2003; Zilioli vd., 2016). Bu kuram, erken yaşlarda yaşam çevresine ilişkin oluşturulan stratejilerin çevre üzerindeki etkisini ve psikopatolojilerle bağlantısını vurgulaması bakımından öngörülemezlik durumunun önemini vurgulamaktadır (Oktay, 2022).

Öngörülemezlik inancıyla bağlantılı bir diğer kuram, “duygunun değerlendirilmesi kuramı”dır. Bu kurama göre; çevre, belirlilik/belirsizlik yönüyle değerlendirilmekte ve bu yön, gelecekte ortaya çıkacak durumların anlaşılabilir/öngörülebilir olma halini belirlemektedir (Lerner ve Keltner, 2000). Bu boyutta yapılan değerlendirmeler duygularla ilişkilendirilmekte (Frija, 1993) ve belirlenebilir olma hali mutluluk veya öfke, belirsizlik hali ise korku ve üzüntü ile bağlantılandırılmaktadır (Ross vd., 2016). Belirsizlik hali ve bu durumla bağlantılı duygular, çevreye ilişkin öngörülemezliğe yol açarak geleceğe dair değerlendirmelerin olumsuz yönde olması sonucunu doğurmaktadır (Lerner ve Keltner, 2000).

1.3. Aile Öngörülemezliğinin Psikolojik Sağlık Üzerine Etkisi

Erken çocukluk döneminde maruz kalınan öngörülemezliğin; bireyin gelişim sürecini, davranışları ve psikolojik uyum becerisini olumsuz etkilediği belirtilmektedir (Doom vd., 2016; Glynn vd., 2019). Gelişimleri süresince sağlıklı, tutarlı, öngörülebilir şekilde desteklenen; bakıma daha fazla zaman ve kaynak ayıran, dikkatli ebeveynler tarafından yetiştirilen çocukların (Simpson vd., 2012); güvenli içsel modeller geliştirdikleri, popüler olmak için risk alma davranışını daha az sergiledikleri, güvene ve iş birliğine dayalı sosyal ilişkiler kurdukları, daha uzun süreli ve adanmışlığın yüksek olduğu romantik ilişkilere sahip oldukları saptanmıştır (Belsky vd., 1981; Belsky, 1997). Çevrenin öngörülemez olduğu, ebeveynin çocuğuna daha az kaynak ve zaman ayırdığı, çocuğun ihtiyaçları konusunda duyarsız olduğu ailelerde yetişmek ise tam aksi yönde sonuçlar doğurmaktadır. Böyle bir ortamda çocukların içsel modellerinin güvensiz olduğu, güven ve işbirliği duygularının yeterince olgunlaşmadığı, akranları arasında kabul görmek adına yüksek riskli davranışlar sergiledikleri ve adanmışlığı zayıf kısa süreli romantik ilişkiler kurdukları görülmektedir (Ellis vd., 2009). Erken çocukluk döneminde öngörülemeyen bir çevreye maruz kalmanın, ergenlik döneminde riskli cinsel aktivitelerde bulunma

davranışına yol açtığı düşünülmektedir (Belsky vd., 2012; Simpson vd., 2012). Aile öngörülemezliği nedeniyle uygun sosyal becerileri öğrenme fırsatından yoksun kalan bireylerin, antisosyal davranışlarda bulunma ve suça karışma ihtimalinin artacağı ifade edilmektedir (Patterson vd., 1989; Bzostek ve Berger, 2017).

Haidt ve Rodin (1999), öngörülemezliğin, kronik strese ve bununla bağlantılı olarak, sağlık sorunlarına yol açtığını belirtmektedir. Öngörülemezliğin yol açtığı düşünülen bir diğer sorun, öz düzenleme yetisinin zarar görmesidir. Öngörülebilirliğin artması durumunda ise, bireylerin daha gelecek yönelimli olduğu, öz düzenleme ve kişisel hedef belirleme stratejilerinin geliştiği tespit edilmiştir (Pham vd., 2001).

Aile öngörülemezliği ile anksiyete ve depresyon belirtileri arasında ilişki olduğu ve bu ilişkide, öngörülemezlik inançlarının aracı rol üstlendiği saptanmıştır (Ross vd., 2016). Ailedeki öngörülemezlik ve tutarsız disiplin anlayışının, alkol kullanımı ile ebeveynin alkolik olması arasındaki ilişkide aracı rol üstlendiği Ross ve Hill (2004) tarafından ifade edilmektedir. Öngörülemez aile ortamlarında günlük rutinlerin bozulması; yemek zamanları ve yemek rutiniyle ilişkili alışkanlıkları da olumsuz etkilemekte ve bulimik tarzda yeme bozukluğuna yol açabilmektedir (Ross vd., 2016; Kolak vd., 2018). Kalkan (2021), aile öngörülemezliği ile kişilik bozuklukları arasında anlamlı ilişki olduğunu; Patterson vd. (1989), tutarsız yaklaşımların, antisosyal davranışların ortaya çıkması bakımından risk faktörü olduğunu belirtmektedir. Mechanic ve Barry (2015) ise; narsisizm türleri ile ebeveynlerin öngörülemeyen, tutarsız disiplin davranışları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu saptamıştır.

1.4. Aile Öngörülemezliğine Dair Araştırmalar

Kolak vd. (2018); aile öngörülemezliğinin, genç yetişkin bireylerde kaygı ve depresyon semptomları görülmesiyle ilişkili olduğunu; ailesiyle yakın ilişkilerden yoksun ve duygu odaklı başa çıkma stratejileri kullanan bireylerin, görev odaklı bireylere kıyasla daha fazla psikolojik sıkıntı yaşadığını belirtmişlerdir. Ross vd. (2016) tarafından yapılan çalışma da bu bulguları destekleyecek şekilde, aile öngörülemezliği ile kaygı ve depresyon arasında ilişki olduğunu ve bu ilişkiye öngörülemezlik inançlarının aracılık ettiğini ortaya koymuştur. Kaygı ile aile

öngörülemezliği arasındaki bağlantıyı vurgulayan bir diğer çalışmada ise; öngörülemezliğin artmasının uyum duygusunu zayıflattığı ve ruh sağlığını bozarak kaygı düzeyini etkilediği vurgulanmıştır (Ross vd., 2022).

Coldwell vd. (2006); öngörülemezliğin hüküm sürdüğü bir aile ortamında yetişen çocuklar ve bu çocukların ebeveynleriyle çalışan uzmanların; günlük rutinler, öngörülebilir işleyiş ve kurallar oluşturulmasını, sakin bir ev ortamı sağlanmasını desteklemek üzere yönlendirmede bulunmasının ve eğitimler vermesinin yararlı olacağını belirtmektedirler. Corapci ve Wachs (2002); düzenli/öngörülebilir işleyişe sahip bir aile ortamının bilişsel, duygusal ve sosyal gelişim açısından çocukları olumlu etkilediğini vurgulamaktadır.

Wuth vd. (2021); öngörülemez ve zor aile ortamlarında yetişen bireylerin, uyumsuz bilişsel şemalar ve çarpıtmalar geliştirdiğini belirtmişlerdir. Bu sonuçlar; aile öngörülemezliğinin, yetişkinlerin bilişsel süreçleri üzerindeki etkilerini göstermesi bakımından önemlidir.

Simpson vd. (2012); öngörülemez ve zor aile ortamında büyümenin yetişkinlik dönemi üzerinde etkili olduğunu belirttikleri çalışmalarında, erken dönemde (0-5 yaş) bu ortama maruz kalan bireylerin suçla ilişkili ve riskli cinsel davranışlarının yüksek olduğunu saptamışlardır. Bu sonuçlar; erken çocukluk (0-5 yaş) döneminde öngörülemez bir aile ortamında yetişmiş bireylerin, daha geç yaşlarda (6-16 yaş) bu ortama maruz kalan bireylere göre risk yükünün fazla olduğuna işaret etmektedir (Simpson vd., 2012). Doom vd. (2015); 16 yaşında alkol ve madde kullanma davranışının, aile öngörülemezliğine erken çocukluk döneminde maruz kalan bireylerde yüksek olduğunu saptadıkları çalışmada, erken çocukluk döneminde bu ortama maruz kalmanın olumsuz etkilerini vurgulamışlardır. Martinez vd. (2022) ise, aile öngörülemezliği ve yetişkinlik döneminde risk alma davranışları arasında bağlantı olduğuna dair kanıt elde edemediklerini belirtmişlerdir. Ross ve Hill (2004); ebeveynin alkolik olduğu aile ortamlarında öngörülemezliğin daha yüksek olduğunu, özellikle bakım, finans ve disiplin açısından belirsizlikler yaşandığını ifade etmişlerdir. Ebeveynlerin alkolik olmasının, çocukların ebeveyn rolünü üstlenmesine yol açtığı Burnett vd. (2006) tarafından yapılan çalışmanın bulgularındandır.

Szepsenwol vd. (2021); aile öngörülemezliğine maruz kalan bireylerin duygusal kontrol seviyelerinin düşük olduğunu ve bu durumun duygusal ilişkilerini olumsuz yönde etkilediğini saptadıkları çalışmada, yetişkinlik döneminde kurulan ilişkiler üzerinde aile öngörülemezliğinin etkili olduğunu ortaya koymuşlardır. Bir diğer çalışma; 0-4 yaş arasında aile öngörülemezliğine maruz kalan bireylerin, ebeveyn olma kapasitelerinin bu durumdan olumsuz etkilendiğini ve erkek bireylerde bu etkinin daha büyük olduğunu göstermektedir. Araştırmada, bu bireylerin olumlu ve destekleyici ebeveynlik yöneliminin düşük olduğu saptanmıştır (Szepsenwol vd., 2015). Çocukluk döneminde aile öngörülemezliğine maruz kalan annelerin ise, bebeklerinin ilk 6 ayında ebeveynlik sorumluluğunu partnerle paylaşmak ve birlikte koordine etmek konusunda daha olumsuz bir tutuma sahip oldukları anlaşılmaktadır (Szepsenwol, 2020). Belsky vd. (2012); yaşamın ilk 5 yılında taşınma, ebeveynin iş değişikliği ve babalık rolüne geçiş yaşantılarının aile öngörülemezliğini etkilediğini; bu faktörlerin ergenlik dönemi cinsel davranışlarını öngörmekle kalmayıp, annedeki depresyonla birlikte, çocuğun duygusal tepkilerini zamanında algılama, doğru yorumlama ve bunlara uygun cevap verme becerisi olarak tanımlanabilecek anne duyarlılığına da aracılık ettiğini belirtmişlerdir.

Öngörülemez bir aile ortamının; yetişkin bireylerin işbirliği, uyum sağlama, paylaşma gibi prososyal becerilerini olumsuz yönde yordadığı belirtilmektedir (Ren vd., 2022). Çocukluğunda öngörülemezliğe maruz kalan bireylerin, faydacı etik anlayışa sahip olduğu ve diğer bireylere karşı empatik kaygı düzeylerinin düşük olması ile sosyal ilişkilerindeki bozulmaların buna aracılık ettiği saptanmıştır (Maranges vd., 2021).

Ross ve Duff (2008); aile öngörülemezliğinin ekonomik sıkıntı yaşayan, ebeveynin boşandığı ve/veya alkolik olduğu, suç oranı yüksek olan bir bölgede yaşayan ailelerde daha yüksek olduğunu saptamıştır. Alarcão ve Gaspar (2007) ise; ebeveynin düşük eğitim düzeyine sahip olması ile aile öngörülemezlik düzeyinin yüksek olması arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu belirtmiştir.

Ulusal literatür incelendiğinde; aile öngörülemezliği hakkında, demografik değişkenlerle ilişkisini de ortaya koyan yeterince çalışma bulunmadığı görülmektedir. Apak (2022); aile öngörülemezliğine ilişkin algıdaki artışın, kişilik inançları puanı ile

pozitif korelasyon gösterdiğini; bu durumun, kişiliğe ilişkin işlevsel olmayan inanışların artmasına işaret ettiğini; öngörülemezliğin; çekingen, bağımlı, narsistik, antisosyal, histriyonik kişilik bozuklarına dair inanç puanlarını anlamlı olarak yordadığını; Akat (2019), aile öngörülemezliğinin kişilik inançlarıyla anlamlı ve pozitif yönde ilişki içerisinde olduğunu, disiplin alt boyutunda ise bu ilişkinin daha yüksek oranda saptandığını; Eğridere (2022), kırılma narsisizm ile anne fiziksel duygusal doyum alt boyutu haricinde aile öngörülemezliğinin tüm alt boyutları arasında pozitif ve anlamlı ilişki bulunduğunu ve ayrıca baba fiziksel duygusal doyum tarafından yordandığını; büyüklenmeci narsisizm ile anne disiplin ve finans öngörülemezliği alt boyutları arasında da pozitif ve anlamlı ilişki bulunduğunu; Kalkan (2021), aile öngörülemezliğinin, ebeveyn tutumları ve duygu düzenleme güçlüğüyle birlikte kişilik bozukluklarına etki ettiğini ve aralarında anlamlı bir ilişki bulunduğunu; otoriter ve koruyucu ebeveyn davranışı ile öngörülemezlik ve duygu düzenlemede güçlüğü, kişilik bozukluklarını pozitif; demokratik ebeveyn tutumunun ise negatif yönde anlamlı olarak etkilediğini; fiziksel-duygusal doyum öngörülemezliği alt boyutunun şizoid ve şizotipal, finansal öngörülemezliğin ise şizoid kişilik bozukluğunu yordamakta olduğunu vurgulamıştır.

Yıldırım (2016); kadın örneklem grubunda depresyon, obsesif inanışlar, obsesif kompulsif semptomlar ve öfke düzeyinin; erkek örneklem grubunda ise öfke düzeyi, depresyon ve obsesif inanışların aile öngörülemezliği ile pozitif korelasyon gösterdiğine; Battaloğlu (2022), aile öngörülemezliğinin öğrenen, anne-baba disiplin boyutları ve genel sonucunun, yaygın kaygı bozukluğuyla ilişkisinin istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif yönde olduğuna; Erçin (2024), aile öngörülemezliğinin duygu düzenlemeyle negatif, yakınlık korkusuyla pozitif yönde anlamlı bir ilişki içerisinde olduğuna ve yakınlık korkusu ile duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkide kısmi aracı rol üstlendiğine; psikiyatrik rahatsızlığı bulunanların aile öngörülemezliği skorlarının, psikiyatrik rahatsızlığı bulunmayanlara kıyasla anlamlı şekilde daha yüksek bulunduğuna ve benzer şekilde, ailede psikiyatrik rahatsızlık bulunmasının da skoru anlamlı şekilde artırdığına işaret etmiştir.

Atlı (2022); aile öngörülemezliği ile 18-30 yaş aralığındaki bireylerin madde kullanmaya dair eğilimi arasında anlamlı ilişki olduğunu; ancak çalışması kapsamında, bu ilişkinin cinsiyet, medeni durum, birlikte yaşadığı kişi, eğitim durumu, madde

kullanma deneyimi değişkenlerinden etkilendiğine dair bir bulgu elde edilemediğini; Oktay (2022), dñnyanın öngörülemez algılanmasının cinsiyete göre farklılık gösterebileceğini; ailenin öngörülemez olduğu kimi durumlarda öngörülemezlikle aktif baş etme becerilerinin gelişmesini sağlarken, kimi durumlarda ise içe çekilmeye ve etkin baş etme becerilerinin sınırlı kalmasına yol açtığını; bireysel özelliklerin deneyimleri farklı hale getirebileceği ve öngörülemezliğin, psikolojik dayanıklılık ve psikopatolojiye yatkınlık bakımından etkili bir faktör olabileceğini; Tutucu (2021) ise, aile öngörülemezliğinin, cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığını; partner şiddeti ile aile öngörülemezliği arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememekle birlikte, aile öngörülemezliğinin alt boyutu olan baba disiplin boyutu ile şiddete yönelik genel tutum ve bedensel ceza alt boyutu arasında pozitif ilişki saptandığını; benzer şekilde, aile öngörülemezliğinin öğün alt boyutu ile bedensel ceza arasında pozitif ilişki olduğunu; öngörülemezlik ile şiddete yönelik tutum arasında görñlen bu ilişkinin istatistiksel açıdan anlamlı olmakla birlikte, güçlü bir ilişki olmadığını; aile öngörülemezliğinin, reddedilme duyarlılığını yordadığını, özellikle baba öngörülemezliği ve finansal öngörülemezliğin bu duyarlılığa katkı sunduğunu ve aile öngörülemezliği arttıkça, reddedilme duyarlılığının artacağının öngörñlebileceęini; Şavk (2022), aile öngörülemezliğinin, ebeveynin olumsuz tutumları ve anne baba ilişkisindeki şiddetle birlikte nesne ilişkilerinin aracılığı sonucu romantik ilişkide ortaya çıkan şiddeti pozitif olarak yordadığını belirtmiştir.

2. KENDİNİ SUSTURMA

Bu bölümde; “kendini susturma” kavramı, bu kavramın alt boyutları ve kavrama ilişkin ulusal ve uluslararası araştırmalara yer verilecektir.

2.1. Kendini Susturma

“Kendini susturma”; Dana Crowley Jack tarafından yoksul, sosyal yardımla yaşamını sürdüren ve depresyon teşhisi koyulmuş kadınlarla yaptığı boylamsal çalışma sürecinde kavramsallaştırılmıştır (Jack, 1992; Jack, 2011). Bağlanma kuramından beslenen bu kavram; yakın ve olumlu bağlar kurmanın, yaşamın temel motivasyonu olduğundan hareketle, bireylerin bağ kurmaya ve sürdürmeye dair şemalarının depresyonu anlamak bakımından büyük önem taşıdığına odaklanır. Cinsiyetler arasında kadın katılımcıların aleyhine var olan eşitsizlik ve kadın katılımcıların bu eşitsizlik içerisinde yakın bağlar kurma çabası; aşırı fedakarlık, kendini susturma, diğerlerini hoşnut etmeye çalışma, başkalarının ihtiyaçlarını kendi ihtiyaçlarından daha fazla önemseme gibi bağlanma davranışları geliştirmelerine yol açmıştır. Sergilenen bu çaba; bireyin kendi düşünce, duygu ve eylemlerini susturmasına, bireyin kendi benliğini reddetmesine, öz-saygıda düşüşe ve “benlik kaybı” olarak tanımlanabilecek hissin ortaya çıkmasına yol açar (Jack, 2011). Kendini olumlu ve yakın bir bağ içerisinde görmeye duyulan ihtiyaç ve bu ihtiyacın ortaya çıkardığı şemalar/davranışlar, kendini ifade etmeyi engellediği için, bölünmüş bir kendilik deneyimine neden olur. Kendi benliğinden vazgeçen birey diğerlerine hoş görünmeye çalışırken, iç dünyasında sürekli olarak öfkeli hisseder ve bu içsel bölünme, depresyondaki kadın katılımcıların kendilerine yönelik sert eleştirel tutumlarıyla içsel diyaloglarında kendisini gösterir (Jack, 2011; Jack ve Ali, 2010). İronik bir biçimde, yakın ilişki arayışının ortaya çıkardığı bu davranışlar, ilişkide yakınlık yerine kopukluğa yol açar. Jack (2011); kadın katılımcıların, ilişkilerini kaybetme korkusuyla hareket ettiğini ve bu nedenle kendileri olmaya çalışmaktan vazgeçtiklerini belirterek, bu durumun depresyonu beslediğinin altını çizmiştir. “Kendini susturma” kavramı her ne kadar kadın odaklı bir araştırmayla ortaya koyulmuş olsa da, bu çalışmayı takip eden çalışmalar, farklı sosyal bağlamlar içerisinde eşitsizlik ve baskı ile karşılaşan bireylerin/grupların kendini susturma

davranışlarını ele almış ve bu bireylerde/gruplarda da yakın ilişkilerde söz sahibi olma halinin ruh sağlığı açısından önemini ortaya koymuştur (Gratch ve Bassett, 1995; Thompson, 1995; Shouse ve Nilsson, 2011).

2.2. Kendini Susturma Kavramının Alt Boyutları

“Kendini susturma” kavramı, birbiriyle ilişki ve etkileşim içerisinde bulunan dört boyuttan oluşur (Jack, 2011). Bu boyutlar:

- Dışsallaştırılmış benlik algısı; bireyin kendi benliğini dış dünyadan gelen standartlara göre değerlendirip yargılama haline işaret eder. Burada bireyin kendisine yönelik olumsuz eleştirisi yoğunudur. Dış dünyanın koyduğu standartları karşılayamayacağını düşünür ve karar verme süreçlerinde diğerlerinin görüşlerini, kendi görüşlerinden daha değerli bulur. Bu boyutta temel motivasyon kaynağı, korku ve kaygıdır (Jack ve Dill, 1992).
- Fedakarlık; bireyin kendi ihtiyaçlarını bastırması ve bu ihtiyaçlardan önce diğerlerinin ihtiyaçlarını karşılamaya çalışarak yakın ilişkiyi/bağı güvence altına almaya çalışmasıyla ilişkilidir. Birey, toplumsal olarak kabul gören ahlaki değerlerle de bu tutumunu destekler; yakın ilişkilerde özverili olmayı, diğerleri adına fedakarlık yapmayı büyük bir sorumluluk olarak addeder. Bu alt boyutun temelinde diğerlerinin iyilik halini gözetmekten ziyade, yakın ilişkilerde yaşanabilecek sorun ve çatışmalardan, sevgi ve onayın kaybindan kaçınma motivasyonu vardır (Jack ve Ali, 2010).
- Kendini susturma; çatışmadan ve bu çatışmanın yol açabileceği ilişki kaybından kaçınmak amacıyla bireyin kendisini ifade etmemesi ve eylemde bulunmaması durumudur. Birey susmayı ve kendi ihtiyaçlarından vazgeçmeyi tercih eder ve böylece yakın ilişkilerinde “yeterince iyi” olarak kendini konumlandırıp onay kaybından korunmuş olur (Jack ve Dill, 1992; Jack, 2011).
- Bölünmüş benlik; bireyin içsel olarak hissettiği duygu ve düşüncelerini, yakın ilişkiyi bozabileceği düşüncesiyle bastırması ve içsel benliğinden tümüyle farklı, uyumlu bir dış benlik sunması halidir. İçsel olarak öfke yaratan durumlarda bile, yakın ilişkide bu ifade edilmez ve dışarıdan gelen isteklere uyum sağlanır. Ortaya çıkan bu sahte benlik, bireyin kendisiyle olan temasını sekteye uğratsa ve bireyde

hayal kırıklığı yaratsa da, yakın ilişkiyi sürdürme motivasyonu, bu durum yok sayılır (Jack, 2011; Jack ve Ali, 2010; Maji ve Dixit, 2010).

2.3. Kendini Susturma Kavramına Dair Araştırmalar

Demir-Kaya ve Kaya (2024), üniversite öğrencisi kadın katılımcılarla yürüttükleri çalışmada; kendini susturma ile irrasyonel inançlar arasında anlamlı ilişki olduğuna ve duygu düzenlemenin, bu ilişki üzerinde aracı rol üstlendiğine işaret etmektedirler.

Kabalar (2023), üniversite öğrencisi kadın katılımcılardan elde ettiği verilere dayanarak; kendini susturma ile duygusal yemenin tüm boyutları ve uyarılar karşısında kendini kontrol edebilme arasında pozitif anlamlı ilişki bulunduğunu belirtmektedir.

Yiğit (2022), üniversite öğrencisi kadın katılımcılarla çalışma yürütmüş ve katılımcıların kendini susturma puan ortalaması ile öz şefkat puan ortalamaları arasında negatif-anlamlı ilişki saptamıştır.

Karakuş (2020) araştırmasını, lise öğrencilerinin katılımıyla yürütmüş ve bu çalışmada kendini susturma ile aile içi şiddet maruziyeti arasında pozitif anlamlı ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Buna ek olarak; erkek katılımcıların kendini susturma ortalama puanlarının kadın katılımcılara kıyasla daha yüksek olduğunu ve kendini susturma ortalama puanı ile ailenin gelir düzeyi arasında negatif anlamlı ilişki saptandığını belirtilmiştir.

Demir-Kaya (2019), farklı kurumlarda öğrenim gören ve 18 yaşını tamamlamış kadın katılımcılarla yürüttüğü çalışmada; kendini susturma ile kimlik işlevi arasında negatif-anlamlı ilişki bulunduğunu ve kendini susturmanın, toplumsal cinsiyet özellikleriyle kimlik işlevleri arasında tespit edilen ilişkide aracılık ettiğini; ayrıca, kendini susturma ile kadınsı toplumsal cinsiyet rolü arasında pozitif, erkeksi toplumsal cinsiyet rolü arasında ise negatif ilişki olduğunu ifade etmiştir.

Birtane Doyum (2017), “Kendini Susturma Ölçeği”ni de uyarladığı ve üniversite öğrencilerinin katılımcı olduğu tez çalışmasında; kendini susturmanın dışsallaştırılmış benlik alt boyutu dışında kalan tüm alt boyutlarında, cinsiyet

değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark bulunduğunu; erkek katılımcıların puan ortalamalarının kadın katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Alper (2021), çalışma hayatında yer alan yetişkin bireylerin katılımıyla çalışmasını yürütmüş ve bu katılımcılardan elde ettiği veriler; kendini susturma ortalama puanının, iş arkadaşı sayısı ve psikolojik iyi oluş hali ile negatif; yöneticilerin/iş arkadaşlarının nezaketsiz tutumları ve depresif semptomlarla pozitif korelasyon gösterdiğini ortaya koymuştur.

Soysaltürk (2020), yetişkin kadın katılımcılardan elde ettiği verilere dayanarak; kendini susturma ile dissosiyatif yaşantı arasında pozitif-anlamlı ilişki bulunduğunu; ayrıca demografik değişkenlerden medeni durum, çocuk sahibi olma ve yaş değişkenleri ile kendini susturma arasında anlamlı ilişki görüldüğünü; evli olmayan katılımcıların kendini susturma toplam puan ortalaması ile alt boyutlarından “dışsallaştırılmış benlik algısı” puan ortalamasının, evli olan katılımcıların puan ortalamalarına; çocuk sahibi olmayan katılımcıların “dışsallaştırılmış benlik algısı” ve “bölünmüş benlik” puan ortalamalarının, çocuk sahibi olan katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde yüksek olduğunu; yaş değişkeni ile “dışsallaştırılmış benlik algısı” ve “bölünmüş benlik” puan ortalamaları arasında negatif korelasyon saptandığını ifade etmiştir.

Durak’ın (2023) araştırması, 18-45 yaş arası yetişkin katılımcılardan elde ettiği verilere dayanmaktadır ve bu veriler; kendini susturma ile çocukluk travmaları, yakın ilişkilerdeki yaşantılar ve romantik aşk mitleri arasında pozitif-anlamlı ilişki bulunduğuna; buna ek olarak, cinsiyet, kardeş sayısı, eğitim durumu ve yaşantının önemli bir bölümünün geçirildiği yer değişkenleri ile kendini susturma arasında da anlamlı ilişki saptandığına; erkek katılımcıların, kadın katılımcılara; lise mezunu katılımcıların, üniversite ve yüksek lisans mezunu katılımcılara; 5’ten fazla kardeşi olan katılımcıların, 5 kardeşi olan katılımcılara; yaşantılarının önemli bölümünü köyde geçiren katılımcıların, büyükşehir ve illerde geçiren katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğunu göstermektedir.

Birtane Doyum’un (2022) fibromiyalji sendromu bulunan ve bulunmayan yetişkin bireylerin katılımıyla yürüttüğü çalışma sonuçları; bu sendroma sahip

bireylerin kendini susturma puan ortalamalarının anlamlı şekilde yüksek olduğuna ve psikolojik yardımdan faydalanma değişkeninin de kendini susturma puan ortalamasını anlamlı olarak etkilediğine işaret etmektedir.

Bowker vd. (2023), erken ergenlik döneminde bulunan çocukların katılımıyla çalışmalarını yürütmüş ve bu çalışmada; utangaçlık ile kendini susturma arasında pozitif-anlamlı ilişki bulunduğunu ve kendini susturmanın, hem utangaçlık ile anksiyete hem de utangaçlık ile akran desteği arasında saptanan anlamlı ilişkiye aracılık ettiğini tespit etmişlerdir. Bu çalışmada, kendini susturma puan ortalamaları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bildirilmemiştir.

Goldner vd.'nin (2022), ergenlik döneminde bulunan kadın bireylerin katılımından elde ettikleri verilere göre; ebeveynleştirme ile anneden ayrılma/bireyleşme güçlüğü arasında pozitif ilişki bulunmakta ve bu ilişki, katılımcıların özgünlükleri ile negatif, kendini susturma davranışlarıyla ise pozitif-anlamlı ilişki göstermektedir.

Puzio ve Best (2020), ergen bireylerin katılımıyla yürüttükleri çalışmada; ırk değişkenine göre, beyaz ırka mensup olan katılımcıların; cinsiyet değişkenine göre ise erkek katılımcıların kendini susturma davranışının yüksek olduğunu; ebeveyn eğitimi ve yaş değişkenleri ile kendini susturma davranışı arasında ise anlamlı bir ilişki saptanmadığını belirtmişlerdir.

Thomas ve Bowker'ın (2015), ergenlik döneminde bulunan bireylerin katılımcı olduğu araştırma sonuçlarına göre; kendini susturma davranışı ile reddedilme duyarlılığı arasında anlamlı ilişki bulunmakta ve bu ilişkide, ebeveyn desteği değişkeni aracı rol üstlenmektedir. Buna ek olarak; kendini susturma davranışı, reddedilme duyarlılığı ile depresyon ve arkadaşlık desteği arasındaki ilişkide aracı roldedir.

Harper ve Welsh'in (2007) ergen bireylerin katılımıyla yürüttükleri çalışma; kendini susturma davranışının, ergenlik döneminde yaşanan romantik ilişkinin işlevselliğini hem ilişki hem de bireysel düzeyde etkileyecek bir role sahip olduğuna; partnerlerden birinin kendini susturma davranışı sergilemesinin sadece kendisini değil partnerini de etkileyecek sonuçlar doğurduğuna ve ilişkideki etkileşimi zayıflattığına; kendini susturma davranışı ile katılımcıların depresif semptomatolojisi arasında anlamlı bir ilişki görülmekle birlikte, bu ilişkinin kadın katılımcılarda daha güçlü

olduğuna ilişkin bir sonuca rastlanmadığına; kadın katılımcıların kendini susturma davranışı ile ilişkiden duydukları memnuniyetleri arasında negatif bir ilişki saptanırken erkek katılımcılarda böyle bir ilişki görülmediğine; kendini susturma davranışının, önemli bir unsur olmasına rağmen, katılımcının kendisinin veya partnerinin ilişkiden duyduğu memnuniyet düzeyini yordamadığına vurgu yapmaktadır.

Fox vd.'nin (1997), ergen bireylerin katılımından elde ettikleri verilere göre; ebeveynleri destekleyici, dikkatli, duyarlı, farkındalığı yüksek olan katılımcılar, kendini susturma davranışına daha az başvurmakta ve bu katılımcılarda, depresyon düzeyinin de düşük olduğu gözlenmekte iken; cezalandırıcı ebeveyn tutumunun, katılımcıların kendini susturma davranışını ve depresyon düzeyini artırdığı anlaşılmaktadır. Aynı çalışma, cinsiyet fark etmeksizin, ergenlik depresyonu ile ebeveyn tutumu arasındaki ilişki üzerinde kendini susturma davranışının aracı rol üstlendiğine işaret etmektedir.

Jankovic vd. (2017), üniversite öğrencilerinin katılımıyla çalışmalarını yürütmüş ve bu çalışmada; aile tutumunun dengesiz, uyumsuz, katı, kaotik olduğu durumların kendini susturma davranışı ile pozitif korelasyon gösterdiğini; orta düzeyde uyum ve esneklik tutumuna sahip aile ortamının, aile üyelerinin sağlıklı gelişimi için ideal koşulları oluşturduğunu; aile içi iletişimden duyulan memnuniyet ile kendini susturma davranışı arasında ise bir korelasyon saptanmadığını tespit etmişlerdir.

Inman ve London (2022), üniversite öğrencisi katılımcılarla yürüttükleri araştırmada; kendini susturma davranışının, reddedilme duyarlılığı ile partner şiddeti mağduriyeti arasındaki ilişkide aracı rol üstlendiğini belirlemişlerdir.

Bacon ve White (2023), Birtane-Doyum'un araştırmasına benzer şekilde, fibromiyalji sendromu bulunan yetişkin kadın katılımcıların katılımıyla bir çalışma yürütmüşür. Bu araştırmaya göre; kendini susturma davranışının alt boyutu olan fedakarlık, fibromiyalji sendromu ile olumsuz çocukluk deneyimleri arasındaki ilişkiye aracılık etmekte; dışsallaştırılmış benlik algısı alt boyutu ise fibromiyalji sendromu ile negatif ilişkili olmakla birlikte, aracılık rolü üstlenmemektedir.

Carrillo (2022), yaptığı çalışmada hipotezlerini, 18-65 yaş arası yetişkin bireylerin katılımından elde ettiği verilerle sınamıştır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre; katılımcılar, ilişkilerinde orta düzeyde kendini susturma davranışına başvurduklarını beyan etmekte; kendini susturma davranışı, bekleneceği üzere, kendini açma davranışı ile negatif, kendini gizleme ve bastırma ile pozitif korelasyon göstermekte; kadın ve erkek katılımcılar arasında, kendini susturma davranışında bulunmaları bakımından anlamlı bir fark bulunmamakta ve hem kadın hem de erkek katılımcıların benzer sıklıkta kendini susturma davranışı sergilediği görülmektedir. Carrillo; katılımcıların kendini susturma davranışını çatışmadan kaçınmak, çatışmanın yoğunluğunu azaltmak, çatışmayı önlemek ve sona erdirmek gibi amaçlar için kullandığını, çalışma verilerine dayanarak tespit ettiğini belirtmektedir.

Jeeyon (2009) 20 yaş ve üzerindeki Koreli yetişkin kadınların katılımıyla yürüttüğü araştırmada; kendini susturma davranışı ile depresyon, utanç duyma ve güçlü olmayan nesne ilişkileri arasında pozitif-anlamlı ilişki bulunduğunu saptamıştır.

Whiffen vd. (2007) yetişkin çiftlerden oluşan katılımcı grubu ile bir çalışma yürütmüşler ve bu çalışma sonuçlarına göre; çatışmalı ilişkiye sahip olan bireylerin, cinsiyet fark etmeksizin, kendini susturma davranışı sergilediğini ve bu davranışın, evlilik çatışması ile depresif sendromlar arasında saptanan ilişkiye aracılık ettiğini ortaya koymuşlardır.

Thompson vd.'nin (2001), romantik ilişkisi olduğunu bildiren katılımcılardan elde ettikleri verilere göre; partnerini hoşgörüsüz ve eleştirel algılayan kadın katılımcıların bu algısı ile depresif semptomları arasında anlamlı ilişki vardır ve bu ilişkiye, kendini susturma davranışı aracılık etmektedir. Erkek katılımcılarda ise, babanın reddedici ve soğuk, partnerin ise eleştirel ve hoşgörüsüz olduğuna dair algının, kendini susturma davranışı ile anlamlı ilişki gösterdiği anlaşılmaktadır.

3. NESNE İLİŞKİLERİ

Bu bölümde; nesne ilişkileri kuramı ile nesne ilişkilerinin anlaşılmasına katkı sunan kuramcıların yaklaşımları tanıtılacak ve kurama ilişkin ulusal ve uluslararası araştırmalara yer verilecektir.

3.1. Nesne İlişkileri

Bir kuram olarak nesne ilişkileri; bakım veren ile erken çocukluk döneminde yaşanan deneyimlere, bu deneyimlerle oluşan kendilik ve nesne temsillerine ve tüm bunlarla ilişkili duygulanımlara yani intrapsişik süreçlere odaklandığı; fiziksel ve bilişsel süreçlerin nesne ilişkileri üzerindeki etkilerini açıklamada yetersiz kaldığı, bilimsel açıdan geçerliliğini kanıtlamanın güç olduğu belirtilerek eleştirilse de bu kuramın biyopsikososyal modelde önemli bir yeri vardır, psikopatoloji dinamiklerinin daha iyi anlaşılmasını sağlar ve bu yönüyle klinik uygulamalar ile psikoterapi sürecinde yaygın olarak kabul görmektedir (Hamilton, 1989; Johnson, 1991; Kernberg, 1988).

Nesne ilişkilerine dair kuram ilk defa Melanie Klein tarafından ortaya koyulmuş olsa da, temellerini Sigmund Freud'un dürtü kuramından almaktadır. Freud, dürtü kuramında "nesne" kavramını bebeğin doyum sağlamak amacıyla dürtülerini yönelttiği her şey anlamında tanımlamış ve dürtüleri iki başlık altında ele almıştır: libidinal ve saldırgan dürtüler. Freud'a göre; nesne değişkendir, ister gerçek ister hayal ürünü olsun kaygı, acı, haz ve fantezinin kaynağı olabilir ve psişik gelişim için gereklidir. Ego ve süperegonun oluşumunda, nesne seçimleri ve bu seçimlerin bıraktığı izlerin katkısı vardır (Mills, 2010). Dürtü kuramında; dürtü ile doyum sağlayan nesne arasındaki bağdan ziyade nesnenin, dürtüye dair ihtiyacı karşılamasına odaklanılır. Aslında bebeğin nesneye ihtiyacı yoktur; dürtülerin yarattığı içsel gerilimden kurtulmaya ihtiyacı vardır ve nesne de bu amaca hizmet eder. Nesne ilişkilerine dair kuramsal yaklaşımın temelinde ise nesneyle olan ilişki, bağ vardır. Bebeğin hissettiği dürtüsel ihtiyaçların karşılanmasından daha önemli olan, bu ihtiyaçların karşılanması sürecinde gördüğü ilgi, sevgi, şefkat, güven, bağlanma gibi duygulardır bu kuramda (McWilliams, 2017).

Nesne ilişkilerine dair kuram, farklı kuramcılarının katkısı ile gelişmiş, biçimlenmiştir. Aşağıda, bu kuramcılarının yaklaşımları ve kurama sundukları katkılar ele alınacaktır.

3.2. Nesne İlişkileri Kuramcılarının Görüşleri

Melanie Klein; nesne ile kurulan ilişkilere dikkat çeken ve sistemli bir şekilde ele alan ilk kuramcıdır. Freud'un nesne yaklaşımından farklı olarak Klein'a göre nesne ile kurulan ilişki, bebeğin fantezi dünyasını, savunma mekanizmalarını, kaygılarını ve genel olarak duygusal dünyasını etkiler ve kapsar. Klein'ın yaklaşımında "meme"nin önemi büyüktür. "Meme", sadece fizyolojik ihtiyaçları karşılayan bir nesne değildir; aynı zamanda bakım verene dair çeşitli duyguları da temsil eder. Yaşama ve ölüme dair içgüdülerle doğan bebeğin, bu içgüdülerle baş edebilmesi için güvende hissettiği bir ortama ihtiyacı vardır ve bu ihtiyacı karşılayacak nesne "meme"dir. "Meme", çeşitli duyguları temsil eder. Bu temsiller sevgi, şefkat, cömertlik gibi haz veren duyguların yanı sıra haset, nefret ve engellenmeye dair olumsuz duyguları da içerir ve böylece bebeğin iç dünyasında aynı nesneyle bağlantılı iyi ve kötü nesne temsilleri oluşmaya başlar; nesne, adeta ikiye bölünmüştür. "İyi meme"; açlık hissini gideren, besleyen memedir; "kötü meme" ise yıkıcı ve saldırgan nitelikteki içgüdülerin yansıtıldığı bir odaktır. Nesnenin iyi ve kötü olarak bölünmüş olması, içselleştirilen kötü nesneden iyi olanı koruyucu bir işlev görür. "Meme" tümüyle doyum sağlayan bir nesne olsa bile, anne karnındaki tatminin sağlanması mümkün olmadığından, bu bölünmenin gerçekleşmesi kaçınılmazdır. Bu aşamaya Klein, "paranoid-şizoid konum" adını vermiştir. Bebek büyüdükçe; annenin şefkatli, sevgi dolu, tutarlı bakımı hasetin, nefretin azalmasını sağlar ve yavaş yavaş nesnenin bütün olarak algılanmaya başlandığı görülür. "İyi" ve "kötü" olarak ikiye ayrılan nesnenin aslında aynı nesne olduğunun anlaşıldığı ve bu nedenle bebeğin rahatsız ve anneye zarar verdiğini düşünerek suçlu hissettiği bu dönem, "depresif konum"dur. Sağlıklı bir bütünleşme gerçekleşip iyi nesnenin içselleştirilmiş temsili intrapsişik yapıda güçlü hale gelirse; ego ve egoya bağlı savunma mekanizmaları güçlenir; aksi takdirde ego ve egonun işleviyle ilgili sorunlar yaşanır. Bu dönemin temelinde sevgi ve güven olması, bireyin yetişkinlik döneminde yaşayacağı ilişkilerini de olumlu yönde etkiler; aksi takdirde,

insanlara güven duyma, sevgi besleme, umut etme yetileri zedelenir (Klein, 1946; Klein, 1952; Klein, 1999; Klein, 1946). Segal (1973); iyi ve kötü nesnenin hiçbir zaman tam olarak bütünleşmediğini; depresif konumun, paranoid-şizoid konumun yerini almadığını belirtir ve depresif konumla ilişkili çatışmaların ortaya çıkardığı savunma mekanizmaları sonucu paranoid-şizoid konuma bireyin gerileyebileceğini, bireyin bu iki konum arasında zaman zaman pozisyon değiştirebileceğini hatırlatır.

William Ronald Dodds Fairbairn; nesne ilişkilerini kişiliği oluşturan temel bir güç olarak görür; bireyin, libidinal dürtülerin tatmin edilmesinden ziyade bağ kurma ihtiyacına dair temel motivasyonla hareket ettiğini belirtir ve klasik dürtü yaklaşımını reddeder. Fairbairn'e göre, patolojik olmayan bir ilişkiyi içselleştirmek gerekmez, çünkü bu ilişkideki etkileşim tatmin edicidir; fakat tutarsız, ikilemli, doyum sağlamayan bir ilişki, ilişkide olunan nesnenin bölünerek içselleştirilmesi sonucunu doğurur. Burada amaç, nesnenin gerçek ve hayali kötülüğünü hem inkar hem de kontrol edebilmektir ve nesne tatmin edicilikten ne kadar uzaksa, içselleştirme de o ölçüde yoğun olur. Nesnedeki bölünme sadece nesneyi değil, onunla bağlantılı egoyu da böler (Buckley, 1995). Ebeveynin tutumu, bu bölünmenin niteliğini de belirler; ılımlı olabileceği gibi, çok şiddetli bir bölünme de olabilir. İhtiyaçları bakım veren tarafından karşılanmayan bebek, bu nesneyi “reddeden nesne” olarak içselleştirir ve “iyi”-“kötü” nesne olarak bölüp “kötü nesne”yi bilincinden uzaklaştırır. Bu “kötü nesne” ile birlikte, bakım verenin ulaşılabilir, tehlikeli yönlerine bağlanmış olan ego bölümü de bastırılır ve bu bölüm, “antilibidinal ego”yu meydana getirir. Buna ek olarak, egonun iki bölümü daha oluşur: libidinal ego ve bilinçli/merkezi ego. Libidinal ego; ümit veren, fakat aynı zamanda engelleyen; bilinçli/merkezi ego ise idealize edilen, tatmin eden, olumlu deneyimler oluşturan nesne ile bütünleşen ego bölümünden oluşur. Fairbairn'e göre, egodaki bu bölünme ve bastırma, tutarsız, yetersiz bakım veren yetişkine muhtaç durumda bulunan çocuğun, hayatta kalabilmesi için zorunludur. Çocuk, bu mekanizma sayesinde nesneye olan bağlılığını koruyabilir (Mitchell, 1981; Day, 2011; Guntrip, 2013).

Nesne ilişkileri kuramcılarında Donald W. Winnicott; “sahte/gerçek benlik”, “geçiş nesnesi”, “yeterince iyi anne” gibi kavramları nesne ilişkileri kuramına kazandırmıştır. Winnicott'a göre; annenin olgunlaşmış egosundan yararlanan bebek, bir süre sonra onun egosundan kopar ve kendisine ait sağlıklı, olgunlaşmış ve

içgüdülerin de dahil olduğu bir ego geliştirir. Annenin, bebeğinin ihtiyaçlarını belirli bir süre optimum düzeyde hissetmesi ve bu ihtiyaçların giderilmesini sağlaması; annenin tepkileri ile bebeğin ihtiyaçlarının uyumu; bebek “mutlak bağımlılık”, “göreceli bağımlılık” ve ardından “bağımsızlık” evresine doğru ilerlerken “yeterince iyi” annelik yapmaya devam etmesi sayesinde egonun gelişmesi mümkün olur. Bu bakım sürecinde anne, hiçbir karşılık beklemeksizin, bebeğin ihtiyaçlarını hissedip karşılamak üzere hazır durumda olmalıdır. Annenin, bebeğin ihtiyaçlarına duyarsız kalması veya aksine, bebek ihtiyaç duymadığı halde ona müdahale etmesi, sınırlarını ihlal etmesi ve bu durumun uzun süre yinelenmesi, bebeğin gelişimini olumsuz yönde etkiler. Bebek, spontan, kendine has ihtiyaçları ve imgeleri oluşturan gerçek benliğini gizleyerek annesinin istek ve beklentilerine göre davranır; pasif, uyumlu davranışlar sergilemeye başlar. Süreç bu şekilde işlediğinde, yani anne ile bebek arasında kurulan ilişkinin uyumu ve yeterliliğine dair sorun yaşandığında, gerçek benlik yerine sahte bir benlik gelişir ve ilerleyen dönemlerde kurulan nesne ilişkileri patolojik bir hal alır. Winnicot; içsel gerçeklik ile dış dünyanın gerçekliği arasında bir “geçiş alanı” ve “geçiş nesnesi” olduğunu belirtir. Bu geçiş alanı ve nesnesi; hazdan gerçekliğe, otoerotizmden nesne ile ilişkiye, iç gerçeklikten dış gerçekliğe yönelmeyi; ayrılma ve yabancılaşmaya dair yaşanan kaygı ile baş etmeyi olanaklı kılar (Winnicot, 1998; Sutherland, 1980; Xie vd., 2023).

Margaret Mahler; 0-3 yaş döneminde bebeğin nasıl geliştiğine odaklanmış ve erken dönemde bakım verenle kurulan ikili ilişkilerin, ruhsal yapının gelişiminde kritik bir rol üstlendiğini, nesne sürekliliği ve sevmeye kapasitesinin bu ilişkinin dinamikleriyle biçimlendiğini belirtmiştir. Mahler’in geliştirdiği modele göre, bebek ile anne arasında simbiyotik (ortak-yaşamsal) bir bağ vardır. Süreç içerisinde ayrılma-bireyselleşme gelişir ve buna dair etkiler, yaşam boyu kendisini hissettirir. Bebek, doğumundan sonra ilk iki ay boyunca, “otistik” olarak tanımlanmış evrededir. Bu evrede ilişkiden, dolayısıyla bir nesneden bahsetmek mümkün değildir. Bebek kendine yönelmiş olsa da aslında kendinin de farkında değildir ve dışarıdan gelen uyarılara herhangi bir cevap vermez. İkinci aydan başlayıp altıncı aya kadar devam eden evre, “normal simbiyotik” olarak tanımlanır ve bu evrede bebek anneyi gözleriyle takip edip ona gülümsese de anneyi ayrı bir nesne olarak algılamaz, onu ve kendisini bir bütün olarak deneyimler. Simbiyotik ilişki söz konusu olmasına rağmen, çevreden gelen uyaranlar ayırt

edilmeye başlanmıştır ve çevreyle olan bu etkileşimde haz veren nesneler “iyi”, haz vermeyenler ise “kötü” olarak algılanır. Bakım verenin sağladığı destek; fiziksel ve duygusal olarak bakım verenden farklılaşmayı, ayrılmayı, içsel dünyanın sınırlarının gelişmesini, bağımsız bir benliğin oluşmasını sağlar. “Ayrılma-bireyleşme” olarak adlandırılan evrenin ilk aşamasında bebek dış dünyanın nesnelere yönelir ve iyi veya kötü olarak algıladığı nesnelere ilişkin deneyimi artar ve bu deneyime ilişkin desteğe ihtiyaç duyar. Bu deneyimin yarattığı gerilimin üstesinden bakım verenin desteğiyle gelmesi ve sakinleşmesi beklenir. Bu süreç aynı zamanda anne kucağından ayrılmaya dair davranışlarda bulunduğu süreçtir. Bebekle ilk bakım veren arasında güvene dayalı bir ilişki gelişti ise, dış dünya bebekte merak ve ilgi uyandırır ve bebek dış dünyaya yönelir; aksi halde ise dış dünya kaygı yaratır. Dış dünyaya yönelen çocuk her ne kadar anneden uzaklaşmış gibi görünse de, hala anneye ihtiyaç duyar; hem uzaklaşır hem de anneyi görüş alanı içerisinde tutar. Annenin/bakım verenin, bebeğin ihtiyacını doğru kavraması ve desteklemesi; benlik saygısının ve düşünme süreçlerinin gelişmesi, gerçeği değerlendirebilme becerisinin artması, nesne sürekliliğinin sağlanması bakımından önemlidir. Bu olmadığında nesne sürekliliği başlayamadığı gibi ilkel savunma mekanizmalarından biri olan, nesneyi iyi ve kötü olarak bölme, bütünleştirememeye hali devam eder; nesneden ayrılabilmiş, tutarlı, bütüncül bir benlik oluşumu mümkün olmaz (Mahler vd., 2003; Kramer ve Akhtar, 1988; Benjamin, 1990).

Edith Jacobson; nesne ilişkileri kuramı ile geleneksel dürtü modelini entegre ederek kurama katkı sunmuştur. Jacobson’a göre, nesne olarak algılanan aslında nesnenin kendisi değil, nesneyle yaşanan deneyimin içsel bir temsilidir. Nesne ilişkilerinin temelinde, ilk bakım verenle yaşanan deneyimler sonucu oluşan “iyi” ve “kötü” imgeleri ve bunlara dair duygusal tutumlar yer almaktadır. Doyum veren deneyimler, bakım verenle bir olma arzusunu oluştururken; doyum vermeyen, hayal kırıklığına uğratan, bebeğin ihtiyaçlarına yeterince cevap vermeyen deneyimler, nesneden uzaklaşma sonucunu doğurur. Tüm bu etkileşimler; kendilik ve nesne temsillerini ve ardından benlik sistemini ortaya çıkartır. Jacobson; hayal kırıklığı yaratan deneyimlerin zamanının önemli olduğunu belirtir. Bu deneyim, nesne ile kendilik imgelerinin henüz ayrılmadığı erken dönemlerde oluştu ise, nesnenin yanı sıra kendiliğin bir bölümü de değersiz addedilir ve saldırgan, ilkel kendilik-nesne

imgeleri meydana gelir. Hayal kırıklığı yaratan deneyim, nesne ile kendiliğin ayrışmasından sonra yaşandığında ise; aşırı idealize edilmiş imgeler ve bununla bağlantılı olarak son derece katı ve cezalandıran üstbenlik oluşmaktadır. Jacobson; bu oluşumda belirleyici olanın engellenme, mahrum edilme gibi deneyimlerden ziyade bu deneyimlerin hayal kırıklığına uğrama sonucunu doğurması yani hayal kırıklığı hali olduğuna dikkat çeker. Nesnenin sevgi dolu ve gerekli bakımı sağlayan konumunda içselleştirildiği, fakat yine de bebeğin bazı engellemelerle karşılaştığı durumlarda yaşanan olumsuz deneyimler ve bu deneyimlerin sonunda sağlanan tatmin, tutarlılık ve güven duygularını pekiştirici etkiye sahiptir. Hayal kırıklığı ile engellenme birbiriyle yakından ilişkili olsa da aynı sonucu doğurmazlar. Hayal kırıklığı, doğrudan nesneyle olan ilişkiye; engellenme ise, dürtü talebine dair yaşanır (Jacobson, 2004; Lunsky, 1965; Kernberg, 1979).

Otto Friedmann Kernberg'in nesne ilişkileri kuramına sunduğu katkı; M. Klein, E. Jacobson ve M. Mahler'in oluşturduğu modellerle benzerlikler taşır. Sinirbilim perspektifi ile nesne ilişkilerini değerlendiren Kernberg'e göre; bebekler doğdukları andan itibaren sahip oldukları gelişmiş şemalarla çevrelerini algılar ve son derece işlevsel olan duygulanım belleklerinde haz veya acı veren deneyimlerini depolarlar. Bebeklerin sahip olduğu iki temel duygulanım haz ve hoşnut olmama halidir. Nesnenin ve onunla ilişki içerisinde olan öznenin içselleştirilmiş temsili ile bu ilişkiye dair temel duygulanımlar aracılığıyla nesne ilişkileri kavranabilir. Nesneyle kurulan ilişki sadece dürtünün tatmin edilip edilmediği üzerinden değerlendirilemez. Kernberg, Mahler'in modelinde olduğu gibi, bebeğin doğumundan birinci ayın sonuna dek "normal otizm" olarak adlandırılan evrede olduğunu ve bu evrede, nesne ile benliğin ayrı olduğuna dair farkındalığının bulunmadığını belirtir. Bebek bu dönemde nesneyle ilişkisinde haz aldığı deneyimleri kaydeder; ancak haz veren bir deneyim söz konusu değilse, kişiliğin "habis" yanının bu aşamada oluşması da söz konusu olabilir. Yaklaşık 4-12. haftalara denk gelen ikinci aşamada bebek hem nesneyi hem de kendini tümüyle haz veren/iyi ve tümüyle saldırgan/kötü şeklinde bölerek içselleştirir. Nesne ile kendiliğin ayrı olduğuna dair henüz farkındalık gelişmemiştir. 6-8 ve 18-36. aylar arasında ise kendilik ile nesne tasarımları farklılaşmakla beraber, kendi içerisinde bütünlük kazanmamıştır; dolayısıyla hem nesne hem de kendilik iyi ve kötü olarak bölünüp ayrı ayrı içselleştirilir. Kendilik ve nesnenin ayrı olduğuna ilişkin farkındalık,

gerçeği değerlendirme yetisinin geliştiğine işaret eder. Yaklaşık olarak 3 yaş civarında başlayan ve çocukluk çağı boyunca devam eden aşamada, ilkel bir savunma mekanizması olan “bölme” kullanılarak iyi-kötü olarak ayrılan hem nesne hem de kendilik tasarımı, kendi içerisinde bütünlük kazanır. Ego, bu birleştirme halini başarıp dengeleyecek kadar olgunlaşmıştır. Kernberg, gelişimsel açıdan çocuğun üstesinden gelmesi gereken üç görev tanımlar. Bu görevlerden ilki; kendiliğin ve nesnenin tanımlanması, ne olduğunun anlaşılması ve aralarındaki sınırın netleşmesidir. Bu görev başaramadığında birey, kendisi ile diğerlerinin zihinsel ve deneyimsel açıdan sınırlarını ayırtamaz ve psikotik bir sürece girer. İkinci görev; iyi ile kötünün aynı kaynaktan gelebileceğini kavramak, yani bölme mekanizmasını aşmaktır. Bu görevin başaramaması, borderline psikopatolojiye yol açar. Üçüncü görev ise, bölünmüş kendilik ve nesne tasarımlarına tam bir bütünlük hali kazandırmak, bütüncül şekilde içselleştirmektir. Bu görev başarıldığında, nesne ile kurduğu ilişkilerde ambivalans duygulanım karşısında içsel dengesini koruyabilir (Kernberg, 1999, 2000; Tura, 2000).

3.3. Nesne İlişkilerine Dair Araştırmalar

Nesne ilişkilerinin farklı değişkenlerle etkileşimini ve bu etkileşimin, birey üzerindeki etkilerini konu alan pek çok çalışma mevcuttur.

Sucu (2022), reddedilme duyarlılığı ile nesne ilişkileri arasında pozitif anlamlı ilişki bulunduğunu; yakın ilişkiler ile nesne ilişkileri arasında da anlamlı ilişki görüldüğünü ve reddedilme duyarlılığının bu ilişkide kısmi aracı role sahip olduğunu; nesne ilişkilerinin alt boyutlarının ilişki durumu bakımından anlamlı farklılık gösterdiğini; ilişkisi olmadığını belirten bireylerin puan ortalamalarının, ilişkisi olduğunu belirten bireylerin puan ortalamalarından anlamlı şekilde yüksek olduğunu belirtmiştir.

Epözdemir (2014), ilk bakım verenle olan ilişkide yaşanan yoksunluk deneyiminin, yakın ilişkilerde sık partner değiştirilmesine ve ilişkiden sağlanan doyumun azalmasına, güvensiz bağlanma kalıplarının yetişkinlik döneminde de tekrarlanmasına yol açtığını vurgularken, Taycan ve Kuruoğlu (2014) da benzer sonuçlara ulaşmış ve ilk bakım veren nesne ile güvenli bir ilişki kuramamış olmanın,

yetişkinlik döneminde de ilişki doyumunu azalttığını ve yaşam doyumuyla negatif korelasyona sahip olduğunu ifade etmiştir.

Mamur (2020), nesne ilişkisinde yaşanan sorunların yetişkinlik döneminde görülen ruhsal bozuklukların sebeplerinden olabileceğini; benzer şekilde Güler (2022) de, psikolojik sağlamlık ve yaş değişkenlerinin nesne ilişkileri ile pozitif yönde anlamlı ilişki gösterdiğini, nesne ilişkilerinin, psikoza yatkınlığın önemli bir yordayıcısı olduğunu saptamıştır.

Kışlak ve Çavuşoğlu (2006), erken dönem nesne ilişkilerindeki güvensiz bağlanmanın, yetişkinlik döneminde yalnızlık hissinin artmasına yol açtığını belirtirken Koçak da (2019) nesne ilişkilerinin yalnızlık ile pozitif-anlamlı ilişki içerisinde olduğunu ve yalnızlık düzeyini yordadığını; bu puanın bekar katılımcılarda, evli ve boşanmış katılımcılara; kadın katılımcılarda, erkek katılımcılara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu; yaş ile nesne ilişkilerinin “yetersizlik” alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ve yaş arttıkça yetersizlik puanının azaldığını ortaya koymuştur. Atılğan (2020) ise, Koçak’ın aksine, erkek katılımcıların nesne ilişkileri puan ortalamalarının kadın katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde yüksek olduğunu; medeni durum değişkeninde ise Koçak’ın bulgularına benzer şekilde, bekar katılımcılara ait puan ortalamalarının anlamlı şekilde yüksek olduğunu ifade etmiştir. Genç (2020), diğer çalışmaların aksine, nesne ilişkileri puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermediğini; evlilik uyumu ile nesne ilişkileri puan ortalaması arasında ise anlamlı bir ilişki görüldüğünü ve bağlanma stilleriyle nesne ilişkilerinin alt boyutları arasında negatif yönlü-zayıf anlamlı ilişki bulunduğunu belirtmiştir. Kakırman Moroğlu (2021), ilişki durumunu “flört” olarak tanımlayan katılımcıların nesne ilişkileri puan ortalamalarının, “evli” veya “sözlü-nişanlı” olarak tanımlayanlara kıyasla daha yüksek olduğunu, katılımcıların eğitim durumları, gelir düzeyleri ile nesne ilişkileri puan ortalamaları arasında negatif-anlamlı ilişki bulunduğunu, nesne ilişkileri ile partnerlerin aldatma eğilimi arasındaki anlamlı ilişki bulunduğunu ve bu ilişki üzerinde, partnerle ilişkiden sağlanan doyum düzeyinin, nevrotik ve ilkel savunma mekanizmalarının kullanılmasının aracı rol oynadığını saptamıştır.

Gürek (2022), hem ilişkide maruz kalınan psikolojik şiddet hem de ilişki bağımlılığı ile nesne ilişkileri arasında anlamlı ilişki bulunduğunu ve nesne

ilişkilerinin, her iki değişkeni de pozitif anlamlı yordama gücüne sahip olduğunu; nesne ilişkileri ortalama puanının cinsiyet, eğitim düzeyi, ilişki durumu, sosyoekonomik durum, çocuk sahibi olma demografik değişkenleri ile arasında anlamlı ilişki bulunduğunu; buna göre kadın katılımcıların, erkek katılımcılardan; ortaokul ve altı, lise ve lisans düzeyinde eğitim aldığını belirten katılımcıların, lisansüstü eğitim aldığını belirten katılımcılardan; ilişki durumunu “sözlü-nişanlı/flört-sevgili” olarak belirten katılımcıların, evli olduğunu belirten katılımcılardan; ekonomik durumunu “düşük” olarak belirten katılımcıların, “orta” ve “yüksek” olarak belirten katılımcılardan; çocuk sahibi olmadığını belirten katılımcıların, çocuk sahibi olduğunu belirten katılımcılardan daha yüksek puan ortalamasına sahip olduklarını; yaş ile nesne ilişkileri puan ortalamaları arasında negatif yönlü anlamlı ilişki bulunduğunu; Şavk da (2022) Gürek’in ulaştığı sonuçlarla benzer olarak, nesne ilişkileri ile romantik ilişkide yaşanan şiddet arasında anlamlı ilişki olduğunu ve nesne ilişkilerinin, bu şiddeti pozitif yönde yordadığını; bu yordama üzerinde aile öngörülemezliği, ebeveyn arasında yaşanan şiddet ile ebeveynin olumsuz tutumunun etkili olduğunu tespit etmiştir.

İldeniz Tan (2023), nesne ilişkileri ile “romantik partnere bağımlılık” arasında pozitif, “ilişki doyumu”nda ise negatif korelasyon bulunduğunu; nesne ilişkilerinin “güvensiz bağlanma” alt boyutunun, “romantik partnere bağımlılık” üzerinde yordayıcı etkiye sahip olduğunu; Yıldız (2023), nesne ilişkileri ve alt boyutlarında cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir farklılık saptanmadığını; nesne ilişkileri ile duygu düzenleme güçlüğü arasında pozitif anlamlı ilişki bulunduğunu; Molla (2024), nesne ilişkileri ile evlilik kaygısı ve yalnızlık düzeyleri arasında pozitif anlamlı ilişki bulunduğunu ve yabancılaşma alt boyutunun, evlilik kaygısını; egosantrizm ve yabancılaşma alt boyutlarının ise yalnızlık düzeyini yordadığını; cinsiyet, ilişki durumu ve gelir düzeyi değişkenleri ile nesne ilişkileri ortalama puanları arasında anlamlı fark görüldüğünü; buna göre kadın katılımcıların, erkek katılımcılardan; ilişkisi olmadığını belirten katılımcıların, ilişkisi olduğunu belirten katılımcılardan; gelir düzeyi düşük olan katılımcıların gelir düzeyi yüksek olan katılımcılardan daha yüksek puan ortalamasına sahip olduklarını; yaş değişkeni ile nesne ilişkileri ortalama puanı arasında anlamlı bir ilişki saptanmadığını; güvenli bağlanma düzeyi ile nesne ilişkileri puan ortalamaları arasında negatif ilişki olduğunu; Deveci (2021), nesne

ilişkilerinin ilişki ve cinsel doyum düzeyleriyle negatif anlamlı ilişki gösterdiği; nesne ilişkilerinin alt boyutlarından sosyal yetersizlik ile yaş arasında pozitif anlamlı; güvensiz bağlanma ile eğitim durumu arasında negatif anlamlı ilişki saptandığını; gelir durumu ve cinsiyet değişkenleriyle nesne ilişkileri puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmediğini; Mestçi (2021), nesne ilişkilerinin, hem siber zorba hem de siber mağdur olma deneyimi ile anlamlı ilişki içerisinde olduğu ve bu deneyimleri yordadığı; sosyoekonomik seviyesini “düşük” olarak belirten katılımcıların nesne ilişkileri puan ortalamalarının, “yüksek” olarak belirten katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde yüksek olduğunu; Yıldız ve Bahayi (2024), nesne ilişkileri ile ayrılık kaygısı arasında pozitif-anlamlı ilişki bulunduğunu ve benzer bir ilişkinin depresif yetişkinlerin ayrılık kaygısı ile nesne ilişkileri alt boyutları (ben merkezcilik, güvensiz bağlanma ve sosyal yetersizlik) arasında da görüldüğünü saptamıştır.

Bougar vd. (2024); nesne ilişkilerinin karanlık dörtlü (dark tetrad) kişilik özellikleri ve saldırganlık davranışı üzerinde doğrudan etkisi olduğunu; eş şiddeti uygulayan bireylerin, işlevsiz nesne ilişkilerinin baskın olduğu aile ortamında yetiştiğini; yetişkin bağlanma stilleri ile saldırganlık arasındaki ilişkide, nesne ilişkilerinin aracılık rolü üstlendiğini; Høeg vd. (2018); ilk bakım veren nesne olan ebeveyni 18 yaşından önce vefat eden bireylerin yakın ilişki kurma ve sürdürme kapasitesinin, bu kayıp durumdan olumsuz yönde etkilendiğini; bu durum nedeniyle kadınlarda ilişki kurabilme kapasitesi bozulurken, hem kadınlarda hem de erkeklerde ise ilişkiyi sürdürme kapasitesinin bozulduğunu; Handelzalts vd. (2014); romantik ilişkisi olan kadın katılımcıların nesne ilişkileri-yabancılaşma alt boyutunda, herhangi bir ilişkisi olmayan katılımcılardan anlamlı şekilde düşük puan aldığını; Calabrese vd. (2005); nesne ilişkilerinde güvende hissettiği duygusal bağlantılar kurabilen bireylerin, çok katmanlı ve olumlu bir şekilde farklılaşmış kendilik ve nesne temsillerine sahip olduklarını; nesne ilişkileri ile halihazırda yakın ilişki içerisinde olmaları ve ebeveynlerinin medeni durumu değişkenleri arasında anlamlı ilişki bulunduğunu; Frisch ve Frisch-Desmarez (2010); içsel ebeveyn temsilleri zarar gören, özdeşim kurabileceği olumlu ebeveyn temsillerinden mahrum olan hastaların, yetişkinlik döneminde uzun süreli ilişki kuramadığını, kendilerini bir ilişkinin parçası olarak görüp olumlu bir temsiliyetle içselleştiremediğini ve sonuçta partner ilişkisini çarpık bir şekilde algılayıp ilişkiyi yıkmaya yönelik davranışlarda bulunduğunu; Katz

(1981); partner ilişkisinde yaşanan ve güncel yaşantıyla ilişkili görünen basit tartışmaların bile erken dönem nesne ilişkilerini yansıtıyor olabileceğini; sabit ve sağlıklı içselleştirilmiş nesne temsillerinin eksik olmasının yetişkinlik döneminde kurulan partner ilişkisini etkileyebilecek takılmalara yol açabileceğini; Feldman ve Downey (2013); erken dönem nesne ilişkilerinde fiziksel/duygusal istismara, katı disiplin, reddedilmeye dair deneyimler yaşanmasının, yetişkinlik döneminde partner tarafından reddedilme duyarlılığına yol açtığını; Amidon (2008); erken çocukluk döneminde bakım veren yetişkinle güvensiz bağlar kurmanın, yetişkinlik dönemi ilişkilerinden sağlanacak doyumu olumsuz yönde etkilediğini ve aldatma riskini artırdığını; Jones (2005); erken çocukluk döneminde nesne ilişkisi alt boyutlarından olan güvenli bağlanmanın gerçekleşmediği durumlarda hayal kırıklığı duygusunun ortaya çıktığını ve reddedilme hali olarak deneyimlendiğini; yetişkinlik döneminde de reddedilmeye karşı hassasiyet hissedildiği ve bu durumdan kaçınılmaya çalışıldığı için yakın ilişki kurmaktan kaygı ve korku duyulduğunu; Dellinger-Ness ve Handler (2007), nesne ilişkilerinde yaşanan işlev bozukluklarının; başkalarına muhtaç hissetme, kendine yönelik yıkıcı davranışlarda bulunma, yoğun fedakarlık ve uyum davranışlarında bulunma, özgüvende zayıflık gibi durumlara/davranışlara yol açtığını; Grimm vd. (1997); nesne ilişkileri ve bu ilişkiler çerçevesinde kullanılan savunma mekanizmalarının, partner ilişkisini biçimlendirdiğini; kullanılan savunma mekanizmalarının cinsiyete göre değiştiğini ve ilişkiden alınan doyumla bağlantılı olduğunu; kadın katılımcıların iletişimden kaçınarak çatışmayı azaltma; erkek katılımcıların ise nesneye karşı pozisyon alarak çatışmayı artırmaya yönelik tutum takındığını belirtmiştir.

4. GEÇMİŞE DÖNÜK AİLE ÖNGÖRÜLEMEZLİĞİ İLE YAKIN İLİŞKİLERDE KENDİNİ SUSTURMA DAVRANIŞI ARASINDAKİ İLİŞKİDE NESNE İLİŞKİLERİNİN ARACI ROLÜ

Bu araştırmada; geçmişe dönük aile öngörülemezliği ve yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı arasındaki ilişkiyi ve nesne ilişkilerinin bu ilişki üzerindeki aracı rolünü ortaya koymak amaçlanmaktadır. Bu amaca ek olarak, araştırma kapsamında; “geçmişe dönük aile öngörülemezliği”, “kendini susturma davranışı” ve “nesne ilişkileri değişkenlerinin, demografik özelliklerle ilişkisi de incelenmiştir.

Araştırmanın bu bölümünde; problem cümlesine, hipotezlerine, varsayımlarına, sınırlılıklarına, modeline, evren ve örnekleme, veri toplamakta kullanılan araçlara, veri toplama aşamalarına ve verilerin analizine ilişkin bilgi verilmektedir.

4.1. Problem Cümlesi

Bu araştırmada incelenen temel problem; geçmişe dönük aile öngörülemezliği ve yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı arasındaki ilişkiyi ve nesne ilişkilerinin bu ilişki üzerindeki aracı rolünü ortaya koymaktır.

4.2. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırma hipotezleri aşağıdaki gibidir:

H₁: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği, yakın ilişkilerde kendini susturma davranışının yordayıcısıdır.

H₂: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği, nesne ilişkilerinin yordayıcısıdır.

H₃: Nesne ilişkileri, yakın ilişkilerde kendini susturma davranışının yordayıcısıdır.

H₄: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı arasındaki ilişkide, nesne ilişkilerinin aracı rolü vardır.

Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Değişkenine Göre:

H₅: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H₆: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₇: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile eğitim durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₈: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile ilişki durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₉: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile çocuk sahibi olma değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₁₀: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile birlikte yaşadığı kişiler değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₁₁: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile çalışma durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₁₂: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile ekonomik durum değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₁₃: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile kardeş sahibi olma değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₁₄: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile ebeveynin hayatta olma durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₁₅: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile ebeveyn birlikteliği değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₁₆: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile ebeveyn tutumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₁₇: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile ebeveynin kronik hastalığı değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₁₈: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile ebeveynin psikolojik/psikiyatrik tedavi görme durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₁₉: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile katılımcının psikolojik/psikiyatrik destek alma durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

Yakın İlişkilerde Kendini Susturma Davranışı Değişkenine Göre:

H₂₀: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H₂₁: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₂₂: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile eğitim durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₂₃: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile ilişki durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₂₄: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile çocuk sahibi olma değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₂₅: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile birlikte yaşadığı kişiler değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₂₆: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile çalışma durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₂₇: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile ekonomik durum değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₂₈: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile kardeş sahibi olma değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₂₉: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile ebeveynin hayatta olma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₃₀: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile ebeveyn birlikteliği değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₃₁: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile ebeveyn tutumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₃₂: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile ebeveynin kronik hastalığı değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₃₃: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile ebeveynin psikolojik/psikiyatrik tedavi görme durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₃₄: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile katılımcının psikolojik/psikiyatrik destek alma durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

Nesne İlişkileri Değişkenine Göre:

H₃₅: Nesne ilişkileri ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H₃₆: Nesne ilişkileri ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₃₇: Nesne ilişkileri ile eğitim durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₃₈: Nesne ilişkileri ile ilişki durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₃₉: Nesne ilişkileri ile çocuk sahibi olma değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₄₀: Nesne ilişkileri ile birlikte yaşadığı kişiler değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₄₁: Nesne ilişkileri ile çalışma durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₄₂: Nesne ilişkileri ile ekonomik durum değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₄₃: Nesne ilişkileri ile kardeş sahibi olma değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₄₄: Nesne ilişkileri ile ebeveynin hayatta olma durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₄₅: Nesne ilişkileri ile ebeveyn birlikteliği değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₄₆: Nesne ilişkileri ile ebeveyn tutumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₄₇: Nesne ilişkileri ile ebeveynin kronik hastalığı değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₄₈: Nesne ilişkileri ile ebeveynin psikolojik/psikiyatrik tedavi görme durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

H₄₉: Nesne ilişkileri ile katılımcının psikolojik/psikiyatrik destek alma durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

4.3. Varsayımlar

- Araştırma sürecinin yürütüldüğü örneklemin, evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.
- Araştırma kapsamında veri toplamak amacıyla kullanılan ölçeklerin, ölçülmesi hedeflenen değişkenleri güvenilir ve geçerli biçimde ölçtüğü varsayılmaktadır.
- Araştırma örneklemini oluşturan katılımcıların, kullanılan veri toplama araçlarında sorulan sorulara kendi duygu, düşünce ve yaşantılarını tam ve doğru olarak aksettirecek şekilde cevap verdikleri varsayılmaktadır.

4.4. Sınırlılıklar

- Araştırmanın katılımcıları, çevrimiçi hazırlanan anket formunu eksiksiz dolduran, 18 yaşından büyük 398 bireyden oluşmaktadır.
- Bu araştırmanın bulguları, veri toplamak amacıyla kullanılan ölçeklerden elde edilen verilerle sınırlıdır.
- Bu araştırma, araştırmanın kuramsal arka planını da oluşturan, araştırma süresince ulaşılabilen ulusal ve uluslararası kaynaklar ile sınırlıdır.

4.5.Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, nicel araştırma yöntemi kullanılmış; “geçmişe dönük aile öngörülemezliği” ile “kendini susturma davranışı” arasındaki ilişkide “nesne ilişkileri”nin üstlendiği aracı rol, “ilişkisel tarama modeli” yoluyla incelenmiştir. Karasar (2016, s.114); “ilişkisel tarama modeli”ni, iki veya daha fazla sayıda değişkenin birlikte değişme hali veya bu değişimin derecesinin belirlenmesi olarak açıklar.

“Geçmişe dönük aile öngörülemezliği” ve “kendini susturma davranışı” bu araştırmanın değişkenlerini teşkil etmekte; “nesne ilişkileri” ise, bu değişkenleri aracı rol üstlenerek etkilemektedir.

4.6.Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini, Türkiye genelinde yaşamını sürdüren 18 yaş üstü bireyler; örneklemini ise, bu bireyler arasında bulunup “bilgilendirilmiş gönüllü onam formu”nu onaylayan ve “seçkisiz olmayan-amaçsal örnekleme” yöntemi (Yoldaş, 2017, s. 107-113) ile ulaşılan 398 gönüllü katılımcı oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında ulaşılan veriler; Google Forms ortamında hazırlanan ölçeklerin gönüllü katılımcılara iletilmesiyle, Ocak-Mart 2024 tarihleri arasında elde edilmiştir.

Araştırma örneklemini belirlerken, Yazıcıoğlu ve Erdoğan’ın (2014, s.84) geliştirmiş olduğu “ $\alpha = 0.05$ İçin Örneklem Büyüklükleri” tablosundan faydalanılmıştır. Bu tabloya göre; 1 milyon ile 100 milyon arasında bulunan evren büyüklüğü ve 0.05 örneklem hatası için örneklem sayısının 384 olması yeterli görülmüştür. Çevrim içi ortamda iletilen ölçek formu 430 kişi tarafından doldurulmuş; ancak bu kişilerden birinin 18 yaşından küçük olması, 31 kişinin ise homojen dağılımı bozan uç örnekler teşkil etmeleri nedeniyle örneklemden çıkartılmaları sonucunda örneklem, 398 katılımcıdan oluşmuştur.

Tablo 1. Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler

	<i>N</i>	<i>%</i>
Cinsiyet		
Kadın	308	77.4
Erkek	90	22.6
Eğitim		
İlköğretim	14	3.5
Lise	77	19.3
Üniversite	224	56.3
Yüksek Lisans/Doktora	83	20.9
İlişki Durumu		
Daha önce ilişkisi varken, şu an yok	85	21.4
İlişkisi var (söz, nişan, flört vb.)	55	13.8
Evli	258	64.8
Çocuk Sahibi Olma		
Evet	270	67.8
Hayır	128	32.2
Birlikte Yaşadığı Kişiler		
Ebeveyn	62	15.6
Eş ve/veya çocuklar	267	67.1
İlişkinin olduğu partner	8	2.0
Ev arkadaşı/arkadaşları	11	2.8
Yakın akraba (kardeş, yeğen vb)	11	2.8
Yalnız	39	9.8
Çalışma Durumu		
Çalışıyor	259	65.1
Çalışmıyor, iş arıyor	30	7.5
Çalışmıyor, iş aramıyor	109	27.4
Ekonomik Durum		
Düşük	48	12.1
Orta	336	84.4
Yüksek	14	3.5
Kardeş Sahibi Olma		
Evet	373	93.7
Hayır	25	6.3
Ebeveynin Hayatta Olma Durumu		
Ebeveyn hayatta	234	58.8
18 yaş ve altı anne/baba vefatı	31	7.8
19 yaş ve üstü anne/baba vefatı	133	33.4
Ebeveynin Birlikteliği		
Birlikteler	369	92.7
Boşandılar	29	7.3
Katılımcının Çocukluk Döneminde Ebeveyninin Tutumu		
Otoriter	153	38.4
Mükemmeliyetçi	33	8.3
Aşırı hoşgörülü	45	11.3
İlgisiz/kayıtsız	27	6.8
Tutarsız	51	12.8
Demokratik	89	22.4
Katılımcının Çocukluk Döneminde Ebeveynin Kronik Hastalığı		
Annede/babada kronik hastalık var	100	25.1
Annede/babada kronik hastalık yok	298	74.9

Katılımcının Çocukluk Döneminde Ebeveynin Psk. Tedavisi		
Anne/baba psk. tedavi gördü	40	10.1
Anne/baba psk. tedavi görmedi	358	89.9
Psikolojik Yardım Alma		
Psk. destek almıyor, ancak almak istiyor	53	13.3
Psk. destek almıyor ve almak istemiyor	226	56.8
Psk. destek alıyor	119	29.9
	$\bar{x}$	ss
Yaş	41.87	10.893

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 1’de çalışma grubunun demografik verileri yer almaktadır. Katılımcıların %77,4’ü (308) kadın, %22,6’sı (90) erkektir. Katılımcıların %3,5’i (14) ilköğretim, %19,3’ü (77) lise, %56,3’ü (224) üniversite, %20,9’u (83) yüksek lisans/doktora düzeyinde eğitim almıştır. Katılımcıların %21,4’ü (85) halihazırda ilişkisi olmadığını, %13,8’i (55) ilişkisi olduğunu (söz, nişan, flört vb.), %64,8’i (258) ise evli olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %67,8’i (270) çocuk sahibi iken %32,2’si (128) çocuk sahibi değildir. Katılımcıların %15,6’sı (62) ebeveyniyle, %67,1’i (267) eş ve/veya çocuklarıyla, %2’si (8) İlişki içerisinde olduğu partneriyle, %2,8’i (11) ev arkadaşıyla, %2,8’i (11) yakın akrabasıyla, %9,8’i (39) yalnız yaşamaktadır. Katılımcıların %65,1’i (259) çalışmaya devam ederken, %7,5’i (30) çalışmadığını fakat çalışmak üzere iş aradığını, %27,4’ü (109) çalışmadığını ve iş aramadığını belirtmiştir. Katılımcıların %12,1’i (48) düşük, %84,4’ü (336) orta, %3,5’i (14) yüksek gelire sahip olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %93,7’si (373) kardeşi olduğunu, % 6,3’ü (25) ise kardeşi olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların %58,8’i (234) ebeveyninin hayatta olduğunu, %7,8’i (31) 0-18 yaş aralığında iken annesinin veya babasının vefat ettiğini, %33,4’ü (133) 19 yaş ve sonrasında anne veya babasının vefat ettiğini belirtmiştir. Katılımcıların %92,7’si (369) ebeveyninin birlikte olduğunu, %7,3’ü (29) ise boşandığını belirtmiştir. Çocukluk döneminde (18 yaş ve öncesi) ebeveyn tutumunun nasıl olduğuna ilişkin düşünceleri sorulduğunda; katılımcıların %38,4’ü (153) otoriter, %8,3’ü (33) mükemmeliyetçi, %11,3’ü (45) aşırı hoşgörülü, %6,8’i (27) ilgisiz/kayıtsız, %12,8’i (51) tutarsız, %22,4’ü (89) demokratik olarak algıladıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %25,1’i (100) kendisinin çocukluk döneminde anne veya babasının kronik hastalığı olduğunu belirtirken; %74,9’u (298) ebeveyninde kronik hastalık bulunmadığını belirtmiştir. Çocukluk döneminde iken ebeveyninin psikolojik/psikiyatrik tedavi görme durumunu değerlendiren katılımcıların %10,1’i (40) annesi veya babasının tedavi gördüğünü; %89,9’u (358) ise psikolojik/psikiyatrik

tedavi görmediğini belirtmiştir. Katılımcının psikolojik/psikiyatrik destek alma durumuna ilişkin katılımcılardan %13,3'ü (53) destek almadığını ancak almak istediğini, %56,8'i (226) destek almadığını ve almak istemediğini, %29,9'u (119) destek almakta olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların yaş ortalamalarının $41,87 \pm 10.893$ olduğu saptanmıştır.

4.7. Veri Toplamakta Kullanılan Araçlar

Bu araştırmada; katılımcıların sosyodemografik durumunu tespit etmek amacıyla "Demografik Bilgi Formu"; katılımcıların içerisinde büyüdükleri aile ortamının öngörülemezlik düzeyini geçmişe dönük olarak ölçmek amacıyla "Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği" (Oktay ve Uluç, 2019); yakın ilişkilerde bireylerin düşünce ve duygularını ifade etmeyip suskun kalma düzeylerini ölçmek amacıyla "Kendini Susturma Ölçeği" (Birtane Doyum, 2017); nesne ilişkilerinin niteliği ve kalitesinin derecesini ölçmek amacıyla "Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği (BORRTI)" (Uluç vd., 2015), araç olarak kullanılmıştır. Google Form programı ile çevrim içi anket formuna getirilen ölçekler katılımcılara ulaştırılmış; ancak uygulama öncesinde "Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu"nu inceleyip onay vermeleri istenmiştir. Araştırmaya katılmak konusunda gönüllü olan, rıza gösteren katılımcıların onam vermesinin ardından, ölçekler erişime açılmıştır.

4.7.1. Demografik Bilgi Formu

Bu formda; araştırmaya katılan bireylerin geçmişe dönük aile öngörülemezliği, kendini susturma ve nesne ilişkileriyle bağlantılı olup araştırma sonuçlarını etkileyebileceği düşünülen yaş, cinsiyet, eğitim durumu, ilişki durumu, çocuk sahibi olma, birlikte yaşadığı kişiler, çalışma durumu, ekonomik durum, kardeşe sahip olma, ebeveynin hayatta olma durumu, ebeveynin birlikte olma durumu, ebeveyn tutumu, ebeveynin kronik hastalığı, ebeveynin psikolojik/psikiyatrik tedavi görme durumu ve katılımcının psikolojik destek alma durumunun tespitini amaçlayan 15 soru yöneltilmiştir. Form, araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

4.7.2. Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği (GDAÖÖ)

“Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği”, Lisa Thomson Ross ve Jennifer A. McDuff (2008) tarafından, bireylerin ailelerinde var olan işlevsel sorunların yol açtığı öngörülemezliğin derecesini, geçmişe dönük olarak öz-bildirim yoluyla değerlendirilmesi amacıyla geliştirilmiştir. “1: Hiç”- “5: Çok fazla” olmak üzere, beşli likert tipi puanlamayla değerlendirilen ölçek, 28 madde ve 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları, bu boyutlarda yer alan maddeler ve ters puanlanan maddeler aşağıdaki gibidir:

- Para (finans) Öngörülemezliği: Bu alt boyut, kira, fatura gibi rutin ev giderlerinin karşılanıp karşılanmadığı, düzenli bir gelirin olup olmadığıyla ilişkilidir ve ölçekte yer alan 6, 12 ve 28. sorular tarafından ölçülmektedir. Bu boyutta, 12 numaralı soru, ters puanlanmaktadır.
- Öğün Öngörülemezliği: Bu alt boyut, aile üyelerinin bir araya geldiği yemek saatlerinin düzeniyle ilişkilidir ve ölçekte yer alan 3, 7, 17, 24 ve 27. sorular tarafından ölçülmektedir. Bu boyutta, 3 ve 17 numaralı sorular, ters puanlanmaktadır.
- Anne Fiziksel-Duygusal Doyum Öngörülemezliği: Bu alt boyut, fiziksel-duygusal ihtiyaçların karşılanmasında annenin ulaşılır olma haliyle ilişkilidir ve ölçekte yer alan 1, 4, 8, 13, 18 ve 22. sorular tarafından ölçülmektedir. Bu boyutun tüm maddeleri, ters puanlanmaktadır.
- Baba Fiziksel-Duygusal Doyum Öngörülemezliği: Bu alt boyut, fiziksel-duygusal ihtiyaçların karşılanmasında babanın ulaşılır olma haliyle ilişkilidir ve ölçekte yer alan 2, 5, 9, 14, 19 ve 23. sorular tarafından ölçülmektedir. Bu boyutun tüm maddeleri, ters puanlanmaktadır.
- Anne Disiplin Öngörülemezliği: Bu alt boyut, kuralların koyulması, uygulanması ve olası sorunlarda annenin takındığı tutumla ilişkilidir ve ölçekte yer alan 10, 15, 20 ve 25. sorular tarafından ölçülmektedir. Bu boyutta, ters puanlanan madde bulunmamaktadır.
- Baba Disiplin Öngörülemezliği: Bu alt boyut, kuralların koyulması, uygulanması ve olası sorunlarda babanın takındığı tutumla ilişkilidir ve ölçekte yer alan 11, 16, 21 ve 26. sorular tarafından ölçülmektedir. Bu boyutta, ters puanlanan madde bulunmamaktadır (Ross ve McDuff, 2008; Oktay ve Uluç, 2019).

Ross ve McDuff'a (2008) göre; öngörülemezlik düzeyi, ölçekten alınan puanla aynı doğrultuda ilerlemekte, puan arttıkça öngörülemezlik düzeyi de artmaktadır. Ölçekten en düşük 28, en yüksek 140 puan alınabilir. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğine ilişkin çalışmalar, Cronbach alfa iç güvenirlik tutarlılık katsayısının .87 olduğuna işaret ederken, alt boyutlara ait değerlerin ise .71 ile .85 arasında değiştiğini ortaya koymaktadır.

Oktay ve Uluç (2019), GDAÖÖ'nün Türkçeye uyarlamasını yaptıkları çalışmada; ölçeğin geneli için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısını .88 olarak saptamışlardır. Alt boyutlara göre Cronbach Alfa değerlerine bakıldığında ise; para (finans) öngörülemezlik alt boyutunun .69, öğün öngörülemezlik alt boyutunun .65, anne fiziksel-duygusal doyum öngörülemezliği alt boyutunun .82, baba fiziksel-duygusal doyum öngörülemezliği alt boyutunun .86, anne disiplin öngörülemezliği alt boyutunun .80 ve baba disiplin öngörülemezliği alt boyutunun da .78 olduğu tespit edilmiştir.

4.7.3. Kendini Susturma Ölçeği (KSÖ)

Jack ve Dill (1992); bireyin, yakın ilişkilerde duygu ve düşüncelerini ifade etmeyip suskun kalma davranışının derecesini öz-bildirim yoluyla değerlendirmek için "Kendini Susturma Ölçeği"ni geliştirmişlerdir. "1: Hiç katılmıyorum"- "5: Tamamen katılıyorum" olmak üzere beşli likert tipi puanlamayla değerlendirilen ölçek, 31 madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları, bu boyutlarda yer alan maddeler ve ters puanlanan maddeler aşağıdaki gibidir:

- Dışsallaştırılmış Benlik Algısı: Bu alt boyut, bireyin kendi benliğini dış dünyadan gelen standartlara göre değerlendirip yargılama haliyle ilişkilidir ve ölçekte yer alan 6-7-23-27-28 ve 31. sorular tarafından ölçülmektedir. Bu boyutta, ters puanlanacak madde bulunmamaktadır.
- Fedakarlık: Bu alt boyut, bireyin kendi ihtiyaçlarını bastırması ve bu ihtiyaçlardan önce diğerlerinin ihtiyaçlarını karşılamaya çalışarak yakın ilişkiyi/bağı güvence altına almaya çalışmasıyla ilişkilidir ve ölçekte yer alan 1-3-4-9-10-11-12-22 ve 29. sorular tarafından ölçülmektedir. Bu boyutta, 1 ve 11 numaralı sorular, ters puanlanmaktadır.

- Kendini Susturma: Bu alt boyut, çatışmadan ve bu çatışmanın yol açabileceği ilişki kaybindan kaçınmak amacıyla bireyin kendisini ifade etmemesi ve eylemde bulunmamasıyla ilişkilidir ve ölçekte yer alan 2-8-14-15-18-20-24-26 ve 30. sorular tarafından ölçülmektedir. Bu alt boyutta yer alan beş soru partnere, dört soru ise genel yakın ilişkilere göre kendini susturma davranışının derecesini ölçer. Bu boyutta, 8 ve 15 numaralı sorular, ters puanlanmaktadır.
- Bölünmüş Benlik: Bu alt boyut, bireyin içsel olarak hissettiği duygu ve düşüncelerini, yakın ilişkiyi bozabileceği düşüncesiyle bastırması ve içsel benliğinden tümüyle farklı, uyumlu bir dış benlik sunmasıyla ilişkilidir ve ölçekte yer alan 5-13-16-17-19-21 ve 25. sorular tarafından ölçülmektedir. Bu boyutta yer alan 21 numaralı soru, ters puanlanmaktadır (Jack ve Dill, 1992; Birtane Doyum, 2017).

Jack ve Dill'e (1992) göre; ölçekten alınabilecek en düşük puan 31, en yüksek puan ise 155'tir ve puan arttıkça, kendini susturma derecesi de artmaktadır. Ölçek geliştirme çalışması; lisans öğrencisi, barınakta kalan ve gebeliğinde uyuşturucu madde kullanan üç farklı kadın grubuyla yürütülmüş ve Cronbach Alfa iç tutarlılığı her grup için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Buna göre, ölçeğin iç tutarlılığı .86-.96 aralığında değişmektedir.

“Kendini Susturma Ölçeği”ni geliştiren Jack ve Dill (1992), verilerini sadece kadın katılımcılardan oluşan bir örneklemden elde etmiş olsa da; ilerleyen yıllarda ölçeği hem kadın hem de erkek katılımcıların katılımıyla ve farklı yaş gruplarıyla değerlendiren ve bu gruplar için de geçerli ve güvenilir olduğunu ortaya koyan çalışmalar yürütülmüştür (Bowker vd., 2023; Puzio ve Best, 2020; Thomas ve Bowker, 2015; Harper ve Welsh, 2007; Fox vd., 1997; Jankovic vd., 2017; Inman ve London, 2022; Carrillo, 2022; Whiffen vd, 2007; Thompson vd., 2001).

Birtane-Doyum (2017), KSÖ'nün Türkçeye uyarlamasını yaptığı çalışmada; ölçeğin geneli için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısını .82 olarak saptamıştır. Alt boyutlara göre Cronbach Alfa değerine bakıldığında ise; dışsallaştırılmış benlik algısı alt boyutunun .87, fedakarlık alt boyutunun (madde toplam puan korelasyonu .20'nin altında olan 1 ve 11. maddeler çıkarıldıktan sonra) .83, kendini susturma alt boyutunun .80 ve bölünmüş benlik alt boyutunun .82 olduğu tespit edilmiştir.

4.7.4. Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği (BORRTI)

“Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği (BORTTI)”, Morris D. Bell tarafından, diğer bireylerle kurulan ilişkilerin niteliğini ve söz konusu ilişki içerisinde bireyin kendini nasıl duyumsadığından hareketle, nesne ile kurulan ilişkinin kalitesini ve gerçeği değerlendirmeye dair yetisini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir (Uluç vd., 2015). Ölçek ilk geliştirildiğinde, sadece “nesne ilişkileri”nin dört alt boyutta değerlendirilmesi amacıyla kullanımı söz konusu iken ilerleyen dönemde yeniden gözden geçirilmiş ve “gerçeği değerlendirme” yetisinin ölçümüne yönelik bir bölüm daha ölçeğe eklenmiştir (Bell vd., 2001; Uluç vd., 2015). Her biri 45 soru içeren ve iki temel alt boyutu oluşturan “nesne ilişkileri” ve “gerçeği değerlendirme”, birbirinden ayrı değerlendirilip kullanılabilir (Holaday ve Glidewell, 2000). Bu çalışma kapsamında, ölçeğin yalnızca “nesne ilişkileri” temel boyutu kullanılmıştır.

“Nesne ilişkileri” temel boyutu, “doğru/yanlış” biçiminde cevaplanan sorulardan ve dört alt boyuttan oluşmakta; bir madde, birden fazla alt boyutu ölçmek amacıyla kullanılabilir. Öçekten alınan puan yükseldikçe, nesne ilişkilerinin niteliğinin bozulduğu kabul edilmektedir (Uluç vd., 2015). Ölçeğin alt boyutları aşağıdaki gibidir:

- Yabancılaşma (YAB): 22 maddeden oluşan bu alt boyuttan en düşük “0”, en yüksek “22” ham puan alınabilir. Yüksek puan, bireyin nesne ilişkilerinde “temel güven” duygusunun eksik olduğunu; dolayısıyla duygusal olarak bağ kurmakta, istikrarlı ve tatmin edici ilişki yaşamakta, empati yapmakta, gerçek sosyal ilişkiler kurmakta, aidiyet hissetmekte güçlük çekebileceğini düşündürmektedir. Bu boyutun Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı, Bell’in yürüttüğü orijinal çalışmada .90 olarak belirlenmiştir (Bell vd., 2001; Holaday ve Glidewell, 2000; Uluç vd., 2015).
- Güvensiz Bağlanma (GzB): 15 maddeden oluşan bu alt boyuttan en düşük “0”, en yüksek “15” ham puan alınabilir. Yüksek puan, bireyin nesne ilişkilerinde reddedilme karşısında yüksek duyarlılığa sahip ve kolay incinebilir olduğuna; yalnız kalma, ayrılma gibi durumları tolere etmekte zorlandığına; yakınlığın ve sadakatin hakim olduğu ilişki biçimine duyduğu ihtiyacın yüksek olduğuna; terk edilme endişesi taşıdığına; ilişkilerinde kaygı, kıskançlık, suçluluk hissetmenin

yanı sıra ilişki içerisinde sado-mazoşistik bir pozisyon içerisinde olabileceğine işaret etmektedir. Bu boyutun Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı, Bell'in yürüttüğü orijinal çalışmada .82 olarak belirlenmiştir (Bell vd., 2001; Holaday ve Glidewell, 2000; Uluç vd., 2015).

- Egosentrizm (EGO): 12 maddeden oluşan bu alt boyuttan en düşük "0", en yüksek "12" ham puan alınabilir. Yüksek puan, bireyin nesne ilişkilerinde diğerlerinin amacına ilişkin güven duymadığına; diğerlerini sadece kendisiyle kurdukları ilişki çerçevesinde algıladığı ve kendi amaçları için manipüle etme fikrine sahip olduğuna; ilişki içerisinde kontrol edici, talepkar, baskıcı bir tutum takılabileceğine; diğerlerinin duygularına gerçek bir ilgi duymayabileceğine ve bu konuda farkındalığının düşük olabileceğine işaret etmektedir. Bu boyutun Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı, Bell'in yürüttüğü orijinal çalışmada .78 olarak belirlenmiştir (Bell vd., 2001; Holaday ve Glidewell, 2000; Uluç vd., 2015).
- Sosyal Yetersizlik (SY): 6 maddeden oluşan bu alt boyuttan en düşük "0", en yüksek "6" ham puan alınabilir. Yüksek puan, bireyin nesne ilişkilerinde gergin, çekingen hissettiğini; arkadaş ve flört ilişkisinde nasıl davranacağını bilemeyip ilişkiyi başlatmakta ve sürdürmekte güçlük çekebileceğini; kendisini sosyal anlamda yetersiz görebileceğini; sosyal ilişkilere dair kaygısının yoğun olması nedeniyle bu ilişkilerden kaçınabileceğini düşündürmektedir. Bu boyutun Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı, Bell'in yürüttüğü orijinal çalışmada .79 olarak belirlenmiştir (Bell vd., 2001; Holaday ve Glidewell, 2000; Uluç vd., 2015).

Uluç, Tüzün, Haseldan ve Piri-Erbaş (2015), BORRTI'nın Türkçeye uyarlamasını yaptıkları çalışmada; "Yabancılaşma" alt boyutunun .80, "Güvensiz Bağlanma" alt boyutunun .74, "Egosentrizm" alt boyutunun .72, "Sosyal Yetersizlik" alt boyutunun .73 Cronbach Alfa değerine sahip olduğunu saptamışlardır.

4.8. Verilerin Toplanmasına İlişkin Süreç

Tez kapsamında çalışmaların yürütülebilmesi için öncelikle İstanbul Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü bünyesinde oluşturulan "Etik Kurul Başkanlığı"na gerekli başvuru yapılmış ve onay alınmıştır. Ardından, "seçkisiz olmayan-amaçsal örnekleme" yöntemi (Yoldaş, 2017, s. 107-113) ile ulaşılan gönüllü

katılımcıların “Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu”nu onaylayıp, Google Forms ortamında hazırlanan ölçekleri doldurmaları sağlanmıştır. Verilerin toplanmasına 2024 yılının Ocak ayında başlanmış ve aynı yılın Mart ayında, gerekli sayıya ulaşılmıştır.

Onam formu ve ölçeklerin başında yer alan açıklama metni aracılığıyla katılımcılara; araştırmaya katılımın gönüllük esasına dayandığı; araştırmanın amacı, veri toplama sürecine nasıl katılabileceği ve kendisinden ne beklendiği; dilediği takdirde araştırmaya katılımdan vazgeçebileceği ve araştırmacıyla nasıl iletişim kurabileceğine dair bilgiler iletilmiştir. Araştırma süresince katılımcıların kimlik veya benzeri kişisel bilgileri talep edilmemiştir. Hazırlanan formun ilk bölümünde “Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu” bulunmakta ve bu formu onaylayan katılımcıların diğer bölümlere geçmesi mümkün olmaktadır. İkinci bölümde, katılımcının demografik özelliklerine dair sorular; üçüncü bölümde, “Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği”; dördüncü bölümde, “Kendini Susturma Ölçeği”; beşinci ve son bölümde ise “Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği” yer almaktadır. Her bir bölümde yer alan soruların tümünü yanıtlamadan bir sonraki bölüme geçmek ve son bölümü tamamlamadan formu araştırmacıya iletmek mümkün olmadığından, katılımcıların tüm soruları eksiksiz cevaplamaları sağlanmıştır. Formun tamamını doldurmak yaklaşık 15 dakika sürmektedir.

4.9. Araştırma Verilerinin Analiz Süreci

Araştırma verilerinin analizi için SPSS-23 programından yararlanılmıştır. Katılımcıların doldurduğu formlardan elde edilen verilerin analizinden önce, çarpıklık-basıklık değerleri kontrol edilmiştir. -1.5 ile +1.5, bu değerlerin normal dağılım kabul kriteri kabul edilmiş ve uç değer teşkil eden veriler değerlendirme dışı bırakılıp ve analiz aşamasına geçilmiştir (Şenocak, 1998, s. 98-105). Bahsi geçen nedenle değerlendirme dışı bırakılan katılımcı sayısı 31’dir. Verilerin normal dağılım gösterdiğinin tespit edilmesinin ardından demografik değişkenlere yönelik betimsel istatistik uygulanmıştır. Sonraki aşamada, yaş değişkeni ve ölçek puanları arasındaki korelatif ilişkiyi incelemek amacıyla “Pearson Korelasyon Analizi” yapılmıştır. Ölçeklerin toplam ve alt boyut puan ortalamalarının, demografik değişkenler açısından

anlamlı olacak şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak amacıyla, homojen dağılım gösterip iki gruptan oluşan değişkenler için “Bağımsız Örneklem t Testi”; iki gruptan oluştuğu halde homojen dağılım göstermeyen değişkenler için “Mann Whitney U Testi”; grup sayısının ikiden fazla olduğu ve homojen dağılım gösterdiği değişkenler için, “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)”; ikiden fazla grup olmakla birlikte homojen dağılımın söz konusu olmadığı değişkenler için “Kruskal Wallis H Testi”; son aşamada ise, geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı arasındaki ilişkide nesne ilişkilerinin aracı rolünün ne olduğunu saptamak adına SPSS-PROCESS makrosu uygulanmıştır. Analiz süreci boyunca yapılan tüm değerlendirmelerde, %95 güven aralığı ile 0.05 p değeri, anlamlılık düzeyi bakımından referans alınmıştır.

4.10. Bulgular

Bu bölüm içerisinde, katılımcılardan elde edilen araştırma verilerinin analizinden elde edilen bilimsel sonuçlar yer almaktadır.

4.10.1. Betimsel İstatistik

Bu başlık altında, araştırma kapsamında kullanılan ölçeklerden elde edilen puanlara dair betimsel istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 2. Araştırmada Kullanılan Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler

	N	$\bar{x}$	ss	Min.	Max.	Çarpıklık	Basıklık	A
BORRTI Toplam	398	23.31	14.83	3	76	.80	.17	.785
BORRTI YAB	398	7.71	5.91	0	27	.96	.44	.658
BORRTI GbZ	398	7.32	4.56	0	21	.57	-.28	.657
BORRTI EGO	398	5.86	4.58	0	21	.64	-.34	.611
BORRTI SY	398	2.42	2.87	0	12	1.24	.86	.542
GDAÖÖ Toplam	398	71.16	16.21	32	122	.26	-.06	.897
GDAÖÖ P	398	6.06	2.26	3	15	.85	.58	.644
GDAÖÖ Ö	398	9.70	3.35	5	20	.68	-.16	.661
GDAÖÖ AFDD	398	15.72	5.40	6	30	.44	-.22	.867
GDAÖÖ BFDD	398	19.93	5.58	7	30	-.01	-.77	.886
GDAÖÖ AD	398	9.78	3.83	4	20	.61	.01	.851
GDAÖÖ BD	398	9.97	3.95	4	20	.69	.04	.838
KSÖ Toplam	398	74.23	14.73	32	118	.04	.07	.883
KSÖ DBA	398	14.71	3.97	6	26	.28	-.09	.729
KSÖ F	398	21.41	4.61	9	35	.06	-.15	.621
KSÖ KS	398	21.28	5.61	9	36	.21	-.15	.821
KSÖ BB	398	16.82	4.51	7	31	.27	-.17	.750

BORRTI: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, **BORRTI YAB:** BORTTI Yabancılaşma Alt Boyutu, **BORRTI GbZ:** BORTTI Güvensiz Bağlanma Alt Boyutu, **BORRTI EGO:** BORTTI Egosentrizm Alt Boyutu, **BORRTI SY:** Sosyal Yetersizlik Alt Boyutu, **GDAÖÖ:** Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği, **GDAÖÖ P:** GDAÖÖ Para Alt Boyutu, **GDAÖÖ Ö:** GDAÖÖ Öğün Alt Boyutu, **GDAÖÖ AFDD:** GDAÖÖ Anne Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ BFDD:** GDAÖÖ Baba Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ AD:** GDAÖÖ Anne Disiplin Alt Boyutu, **GDAÖÖ BD:** GDAÖÖ Baba Disiplin Alt Boyutu, **KSÖ:** Kendini Susturma Ölçeği, **KSÖ DBA:** KSÖ Dışsallaştırılmış Benlik Algısı Alt Boyutu, **KSÖ F:** KSÖ Fedakarlık Alt Boyutu, **KSÖ KS:** KSÖ Kendini Susturma Alt Boyutu, **KSÖ BB:** KSÖ Bölünmüş Benlik Alt Boyutu

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 2’de, araştırmada kullanılan ölçeklerin betimsel istatistikleri yer almaktadır. “Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği”nin (BORRTI) toplam puana göre ortalamasının 23.31 ± 14.83 , BORRTI “Yabancılaşma” alt boyut ortalamasının 7.71 ± 5.91 , BORRTI “Güvensiz Bağlanma” alt boyut ortalamasının 7.32 ± 4.56 , BORRTI “Egosentrizm” alt boyut ortalamasının 5.86 ± 4.58 , BORRTI “Sosyal Yetersizlik” alt boyut ortalamasının 2.42 ± 2.87 ; BORRTI genel ve alt boyutları açısından çarpıklık değerlerinin .57 ile 1.24, basıklık değerlerinin -.34 ile .86; Cronbach Alfa değerinin ise sadece BORRTI SY’de .542 ile düşük güvenilirlik aralığında olduğu; toplam ve diğer alt test değerlerinin .611 ile .785 aralığında yer aldığı görülmektedir.

“Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği”nin (GDAÖÖ) toplam puana göre ortalamasının 71.16 ± 16.21 , GDAÖÖ “Para” alt boyut ortalamasının 6.06 ± 2.26 , GDAÖÖ “Öğün” alt boyut ortalamasının 9.70 ± 3.35 , GDAÖÖ “Anne Fiziksel-Duygusal Doyum” alt boyut ortalamasının 15.72 ± 5.40 , GDAÖÖ “Baba Fiziksel-Duygusal Doyum” alt boyut ortalamasının 19.93 ± 5.58 , GDAÖÖ “Anne Disiplin” alt boyut ortalamasının 9.78 ± 3.83 , GDAÖÖ “Baba Disiplin” alt boyut ortalamasının 9.97 ± 3.95 ; GDAÖÖ genel ve alt boyutları açısından çarpıklık değerlerinin $-.01$ ile $.85$, basıklık değerlerinin $-.77$ ile $.58$; Cronbach Alfa değerinin ise $.644$ ile $.897$ arasında olduğu görülmektedir.

“Kendini Susturma Ölçeği”nin (KSÖ) toplam puana göre ortalamasının 74.23 ± 14.73 , KSÖ “Dışsallaştırılmış Benlik Algısı” alt boyut ortalamasının 14.71 ± 3.97 , KSÖ “Fedakarlık” alt boyut ortalamasının 21.41 ± 4.61 , KSÖ “Kendini Susturma” alt boyut ortalamasının 21.28 ± 5.61 , KSÖ “Bölünmüş Benlik” alt boyut ortalamasının 21.28 ± 5.61 , KSÖ genel ve alt boyutları açısından çarpıklık değerlerinin $.04$ ile $.28$, basıklık değerlerinin $-.17$ ile $.07$; Cronbach Alfa değerinin ise $.621$ ile $.883$ arasında olduğu görülmektedir.

4.10.2. Ölçeklerden Elde Edilen Puanlar ile Yaş Değişkeninin Karşılaştırılmasına İlişin Korelasyon Analizi

Tablo 3. Ölçek Puanlarına ve Yaşa İlişkin Korelasyon Analizi

	1	1 (1)	1 (2)	1 (3)	1 (4)	2	2 (1)	2 (2)	2 (3)	2 (4)	2 (5)	2 (6)	3	3 (1)	3 (2)	3 (3)	3 (4)	4
1 BORRTI	-																	
Toplam																		
1(1)BORRTI YAB	.91**	-																
	Yüksek																	
1(2)BORRTI GbZ	.84**	.65**	-															
	Yüksek	Orta																
1(3)BORRTI EGO	.80**	.64**	.58**	-														
	Yüksek	Orta	Orta															
1(4)BORRTI SY	.68**	.60**	.50**	.30**	-													
	Orta	Orta	Orta	Orta														
2 GDAÖÖ	.33**	.35**	.27**	.25**	.16**	-												
Toplam	Orta	Orta	Düşük	Düşük	Düşük													
2 (1) GDAÖÖ P	.14**	.15**	.08	.18**	-.01	.45**	-											
	Düşük	Düşük		Düşük		Orta												
2 (2) GDAÖÖ Ö	.21**	.20**	.14**	.19**	.13**	.63**	.40**	-										
	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Orta	Orta											
2(3)GDAÖÖ AFDD	.21**	.27**	.16**	.10	.12*	.73**	.18**	.34**	-									
	Düşük	Düşük	Düşük		Düşük	Yüksek	Düşük	Orta										
2(4)GDAÖÖ BFDD	.18**	.22**	.17**	.08	.09	.75**	.26**	.30**	.48**	-								
	Düşük	Düşük	Düşük			Yüksek	Düşük	Orta	Orta									
2(5)GDAÖÖ AD	.31**	.28**	.27**	.30**	.12*	.65**	.12*	.32**	.43**	.24**	-							
	Orta	Düşük	Düşük	Orta	Düşük	Orta	Düşük	Orta	Orta	Düşük								
	.26**	.23**	.22**	.22**	.14**	.62**	.21**	.32**	.16**	.37**	.42**	-						

2(6)GDAÖ Ö BD	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Orta	Düşük	Orta	Düşük	Orta	Orta							
	1	1 (1)	1 (2)	1 (3)	1 (4)	2	2 (1)	2 (2)	2 (3)	2 (4)	2 (5)	2 (6)	3	3 (1)	3 (2)	3 (3)	3 (4)	4
3 KSÖ Toplam	.44**	.39**	.38**	.38**	.28**	.22**	.16**	.22**	.11*	.12*	.23**	.09	-					
	Orta	Orta	Orta	Orta	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	.						
3 (1) KSÖ DBA	.42**	.32**	.46**	.35**	.25**	.16**	.06	.18**	.03	.09	.21**	.10*	.79**	-				
	Orta	Orta	Orta	Orta	Düşük	Düşük		Düşük			Düşük	Düşük	Yüksek					
3 (2) KSÖ F	.05	.04	.03	.07	.02	-.04	.06	.06	-.03	-.06	.01	-.12*	.70**	.43**	-			
												Düşük	Yüksek	Orta				
3 (3) KSÖ KS	.34**	.32**	.24**	.29**	.25**	.20**	.14**	.18*	.12*	.14**	.18**	.06	.87**	.55**	.49**	-		
	Orta	Orta	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük		Yüksek	Orta	Orta			
3 (4) KSÖ BB	.60**	.54**	.52**	.50**	.36**	.38**	.21**	.28**	.21**	.22**	.34**	.26**	.78**	.59**	.27**	.61**	-	
	Orta	Orta	Orta	Orta	Orta	Orta	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Orta	Düşük	Yüksek	Orta	Düşük	Orta		
4. Yaş	-.28**	-.21**	-.28**	-.19**	-.27**	-.05	.14**	-.08	.06	.06	-.19**	-.19**	-.00	-.13*	.19**	.05	-.15**	-
	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük		Düşük				Düşük	Düşük		Düşük	Düşük		Düşük	

* p<0.05, ** p<0.01

BORRTI: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, **BORRTI YAB:** BORTTI Yabancılaşma Alt Boyutu, **BORRTI GbZ:** BORTTI Güvensiz Bağlanma Alt Boyutu, **BORRTI EGO:** BORTTI Egosentrizim Alt Boyutu, **BORRTI SY:** Sosyal Yetersizlik Alt Boyutu, **GDAÖÖ:** Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği, **GDAÖÖ P:** GDAÖÖ Para Alt Boyutu **GDAÖÖ Ö:** GDAÖÖ Öğün Alt Boyutu, **GDAÖÖ AFDD:** GDAÖÖ Anne Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ BFDD:** GDAÖÖ Baba Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ AD:** GDAÖÖ Anne Disiplin Alt Boyutu, **GDAÖÖ BD:** GDAÖÖ Baba Disiplin Alt Boyutu, **KSÖ:** Kendini Susturma Ölçeği, **KSÖ DBA:** KSÖ Dışsallaştırılmış Benlik Algısı Alt Boyutu, **KSÖ F:** KSÖ Fedakarlık Alt Boyutu, **KSÖ KS:** KSÖ Kendini Susturma Alt Boyutu, **KSÖ BB:** KSÖ Bölünmüş Benlik Alt Boyutu

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 3’te, katılımcıların yaşı ve araştırmada kullanılan ölçeklerden elde edilen puanlara ilişkin korelasyon analizi verilmiştir. Buna göre;

BORRTI YAB ile BORRTI toplam puanı ($r = .91, p < .01$) arasında yüksek düzey, pozitif; BORRTI GbZ” ile BORRTI toplam puanı ($r = .84, p < .01$) arasında yüksek düzey, pozitif ve BORRTI YAB’la arasında ise ($r = .65, p < .01$) orta düzey, pozitif; BORRTI EGO ile BORRTI toplam puanı ($r = .80, p < .01$) arasında yüksek düzey, pozitif; BORRTI YAB ($r = .64, p < .01$) ve BORRTI GbZ ($r = .58, p < .01$) ile arasında orta düzey, pozitif; BORRTI SY ile BORRTI toplam ($r = .68, p < .01$), BORRTI YAB ($r = .60, p < .01$), BORRTI GbZ ($r = .50, p < .01$), BORRTI EGO ($r = .30, p < .01$) ile arasında orta düzey, pozitif anlamlı ilişki vardır.

GDAÖÖ toplam puan ile BORRTI toplam ($r = .33, p < .01$) ve BORRTI YAB ($r = .35, p < .01$) arasında orta düzey, pozitif; yine GDAÖÖ toplam puan ile BORRTI GbZ ($r = .27, p < .01$), BORRTI EGO ($r = .25, p < .01$) ve BORRTI SY ($r = .16, p < .01$) arasında düşük düzey, pozitif anlamlı ilişki vardır. GDAÖÖ P ile BORRTI toplam ($r = .14, p < .01$), BORRTI YAB ($r = .15, p < .01$) ve BORRTI EGO ($r = .18, p < .01$) arasında düşük düzey, pozitif; GDAÖÖ P ile GDAÖÖ toplam ($r = .45, p < .01$) arasında orta düzey, pozitif anlamlı ilişki varken; BORRTI GbZ ve BORRTI SY ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. GDAÖÖ Ö ile BORRTI toplam ($r = .21, p < .01$), BORRTI YAB ($r = .20, p < .01$), BORRTI GbZ ($r = .14, p < .01$), BORRTI EGO ($r = .19, p < .01$) ve BORRTI SY ($r = .13, p < .01$) arasında düşük düzey, pozitif; GDAÖÖ Ö ile GDAÖÖ toplam ($r = .63, p < .01$) ve GDAÖÖ P ($r = .40, p < .01$) arasında orta düzey, pozitif anlamlı ilişki vardır. GDAÖÖ AFDD ile BORRTI toplam ($r = .21, p < .01$), BORRTI YAB ($r = .27, p < .01$), BORRTI GbZ ($r = .16, p < .01$), BORRTI SY ($r = .12, p < .05$) ve GDAÖÖ P ($r = .18, p < .01$) arasında düşük düzey, pozitif; GDAÖÖ AFDD ile GDAÖÖ toplam ($r = .73, p < .01$) arasında yüksek düzey, pozitif; GDAÖÖ AFDD ile GDAÖÖ Ö ($r = .34, p < .01$) arasında orta düzey, pozitif anlamlı ilişki varken; BORRTI EGO arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. GDAÖÖ BFDD ile BORRTI toplam ($r = .18, p < .01$), BORRTI YAB ($r = .22, p < .01$), BORRTI GbZ ($r = .17, p < .01$) ve GDAÖÖ P ($r = .26, p < .01$) arasında düşük düzey, pozitif; GDAÖÖ BFDD ile GDAÖÖ toplam ($r = .75, p < .01$) arasında yüksek düzey, pozitif; GDAÖÖ BFDD ile GDAÖÖ Ö ($r = .34$) ve GDAÖÖ AFDD ($r = .48$) arasında orta düzey, pozitif anlamlı ilişki varken; GDAÖÖ BFDD ile BORRTI EGO ve BORRTI SY ile arasında

anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. GDAÖÖ AD ile BORRTI toplam ($r = .31, p < .01$), BORRTI EGO ($r = .30, p < .01$), GDAÖÖ toplam ($r = .65, p < .01$), GDAÖÖ Ö ($r = .32, p < .01$) ve GDAÖÖ AFDD ($r = .43, p < .01$) arasında orta düzey, pozitif; GDAÖÖ AD ile BORRTI YAB ($r = .28, p < .01$), BORRTI GbZ ($r = .27, p < .01$), BORRTI SY ($r = .12, p < .05$), GDAÖÖ P ($r = .12, p < .05$) ve GDAÖÖ BFDD ($r = .24, p < .01$) arasında düşük düzey, pozitif anlamlı ilişki vardır. GDAÖÖ BD ile BORRTI toplam ($r = .26, p < .01$), BORRTI YAB ($r = .23, p < .01$), BORRTI GbZ ($r = .22, p < .01$), BORRTI EGO ($r = .22, p < .01$), BORRTI SY ($r = .14, p < .01$), GDAÖÖ P ($r = .21, p < .01$) ve GDAÖÖ AFDD ($r = .16, p < .01$) arasında düşük düzey, pozitif; GDAÖÖ BD ile GDAÖÖ toplam ($r = .62, p < .01$), GDAÖÖ Ö ($r = .32, p < .01$), GDAÖÖ BFDD ($r = .37, p < .01$) ve GDAÖÖ AD ($r = .42, p < .01$) arasında orta düzey, pozitif anlamlı ilişki vardır.

KSÖ toplam ile BORRTI toplam ($r = .44, p < .01$), BORRTI YAB ($r = .39, p < .01$), BORRTI GbZ ($r = .38, p < .01$) ve BORRTI EGO ($r = .38, p < .01$) arasında orta düzey, pozitif; KSÖ toplam ile BORRTI SY ($r = .28, p < .01$), GDAÖÖ toplam ($r = .22, p < .01$), GDAÖÖ P ($r = .16, p < .01$), GDAÖÖ Ö ($r = .22, p < .01$), GDAÖÖ AFDD ($r = .11, p < .05$), GDAÖÖ BFDD ($r = .12, p < .05$) ve GDAÖÖ AD ($r = .23, p < .01$) arasında düşük düzey, pozitif anlamlı ilişki varken; KSÖ toplam ile GDAÖÖ BD arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. KSÖ DBA ile BORRTI toplam ($r = .42, p < .01$), BORRTI YAB ($r = .32, p < .01$), BORRTI GbZ ($r = .46, p < .01$) ve BORRTI EGO ($r = .35, p < .01$) arasında orta düzey, pozitif; KSÖ DBA ile BORRTI SY ($r = .25, p < .01$), GDAÖÖ toplam ($r = .16, p < .01$), GDAÖÖ Ö ($r = .18, p < .01$), GDAÖÖ AD ($r = .21, p < .01$) ve GDAÖÖ BD ($r = .10, p < .05$) arasında düşük düzey, pozitif; KSÖ DBA ile KSÖ toplam ($r = .79, p < .01$) arasında yüksek düzey, pozitif anlamlı ilişki varken; KSÖ DBA ile GDAÖÖ P, GDAÖÖ AFDD ve GDAÖÖ BFDD arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. KSÖ F ile GDAÖÖ BD ($r = -.12, p < .05$) arasında düşük düzey, negatif; KSÖ F ile KSÖ toplam ($r = .70, p < .01$) arasında yüksek düzey, pozitif; KSÖ F ile KSÖ DBA ($r = .43, p < .01$) arasında orta düzey, pozitif anlamlı ilişki varken; KSÖ F ile BORRTI toplam, BORRTI YAB, BORRTI GbZ, BORRTI EGO, BORRTI SY, GDAÖÖ toplam, GDAÖÖ P, GDAÖÖ Ö, GDAÖÖ AFDD, GDAÖÖ BFDD ve GDAÖÖ AD arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. KSÖ KS ile BORRTI toplam ($r = .34, p < .01$), BORRTI YAB ($r = .32, p < .01$), KSÖ

DBA ($r = .55, p < .01$) ve KSÖ F ($r = .49, p < .01$) arasında orta düzey, pozitif; KSÖ KS ile BORRTI GbZ ($r = .24, p < .01$), BORRTI EGO ($r = .29, p < .01$), BORRTI SY ($r = .25, p < .01$), GDAÖÖ toplam ($r = .20, p < .01$), GDAÖÖ P ($r = .14, p < .01$), GDAÖÖ Ö ($r = .18, p < .01$), GDAÖÖ AFDD ($r = .12, p < .05$), GDAÖÖ BFDD ($r = .14, p < .01$) ve GDAÖÖ AD ($r = .18, p < .01$) arasında düşük düzey, pozitif; KSÖ KS ile KSÖ toplam ($r = .87, p < .01$) arasında yüksek düzey, pozitif anlamlı ilişki varken; KSÖ KS ile GDAÖÖ BD arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. KSÖ BB ile BORRTI toplam ($r = .60, p < .01$), BORRTI YAB ($r = .54, p < .01$), BORRTI GbZ ($r = .52, p < .01$), BORRTI EGO ($r = .50, p < .01$), BORRTI SY ($r = .36, p < .01$), GDAÖÖ toplam ($r = .38, p < .01$), GDAÖÖ AD ($r = .34, p < .01$), KSÖ DBA ($r = .59, p < .01$) ve KSÖ KS ($r = .61, p < .01$) arasında orta düzey, pozitif; KSÖ BB ile GDAÖÖ P ($r = .21, p < .01$), GDAÖÖ Ö ($r = .28, p < .01$), GDAÖÖ AFDD ($r = .21, p < .01$), GDAÖÖ BFDD ($r = .22, p < .01$) ve GDAÖÖ BD ($r = .26, p < .01$) arasında düşük düzey, pozitif; KSÖ BB ile KSÖ toplam ($r = .78, p < .01$) arasında yüksek düzey, pozitif anlamlı ilişki vardır. Katılımcıların yaşı ile BORRTI toplam ($r = -.28, p < .01$), BORRTI YAB ($r = -.21, p < .01$), BORRTI GbZ ($r = -.28, p < .01$), BORRTI EGO ($r = -.19, p < .01$), BORRTI SY ($r = -.27, p < .01$), GDAÖÖ AD ($r = -.19, p < .01$), GDAÖÖ BD ($r = -.19, p < .01$), KSÖ DBA ($r = -.13, p < .05$) ve KSÖ BB ($r = -.15, p < .01$) arasında düşük düzey, negatif; katılımcıların yaşı ile GDAÖÖ P ($r = .14, p < .01$) ve KSÖ F ($r = .19, p < .01$) arasında düşük düzey, pozitif anlamlı ilişki varken; GDAÖÖ toplam, GDAÖÖ Ö, GDAÖÖ AFDD, GDAÖÖ BFDD, KSÖ toplam ve KSÖ BB arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

4.10.3. Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği ile Yakın İlişkilerde Kendini Susturma Davranışı Arasındaki İlişkide Nesne İlişkilerinin Aracı Rolünün Analizi

Bu başlık altında, geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı arasındaki ilişkide nesne ilişkilerinin aracı rolünün analizine dair sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 4. Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği ile Yakın İlişkilerde Kendini Susturma Davranışı Arasındaki İlişkide Nesne ilişkilerinin Aracı Rolünün Analizine Dair Sonuçlar

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	Standart olmayan katsayılar		Standart katsayılar	<i>t</i>	<i>p</i>
		β	<i>St. Hata</i>	β		
Nesne İlişkileri	Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği	.301	.043	.329	6.933	.000**
R= .329	R ² = .108	sd: 196.562	F= 48.069	p= .000**		
Kendini Susturma Davranışı	Sabit	59.753	3.248	-	18.395	.000**
	Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği	.203	.045	.224	4.570	.000**
	R= .224	R ² = .050	sd: 206.671	F= 20.885	p= .000**	
Kendini Susturma Davranışı	Sabit	58.977	2.983	-	19.744	.000**
	Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği	.080	.043	.088	1.850	.065
	Nesne İlişkileri	.410	.047	.413	8.669	.000**
	R= .449	R ² = .202	sd: 140.073	F= 49.977	p= .000**	

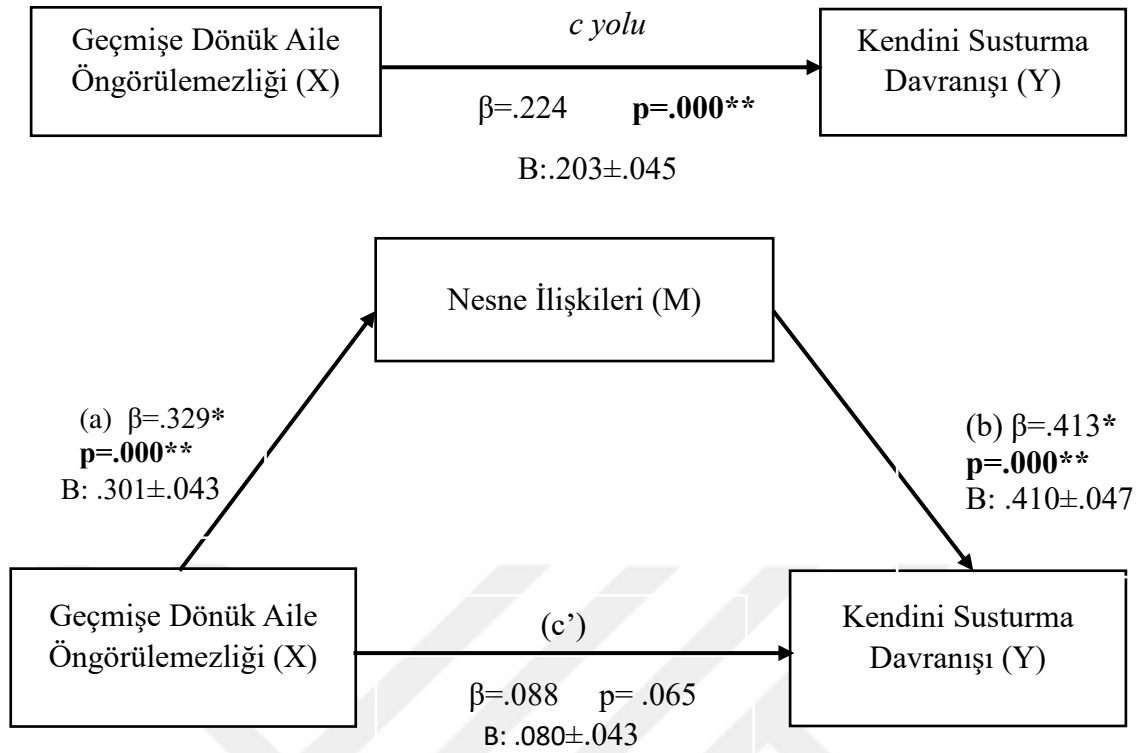
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Geçmişe dönük aile öngörülemezliği (GDAÖ) ile yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı arasındaki ilişkide nesne ilişkilerinin aracı rolünü regresyon analizi ile değerlendirmenin ilk aşamasında; geçmişe dönük aile öngörülemezliği bağımsız değişkeninin, nesne ilişkileri aracı değişkeni üzerindeki etkisi incelenmiştir (Bkz. Şekil 1; a yolu). Analiz sonuçları; modelin anlamlı olduğuna ($F_{(1-396)}=48.069$; $p=.000$), GDAÖ'nün, nesne ilişkilerini %10.8 oranında açıkladığına ($R= .329$; $R^2= .108$) ve pozitif anlamlı düzeyde yordadığına işaret etmektedir ($B= .301$; $SE= .043$; $\beta= .329$; %95 CI: .216;.386).

Regresyon analizinin ikinci aşamasında, GDAÖ bağımsız değişkeninin, kendini susturma davranışı bağımlı değişkeni üzerindeki etkisi incelenmiştir (Bkz.

Şekil 1; c yolu). Analiz sonuçları; modelin anlamlı olduğuna ($F_{(1-396)}=20.885$; $p=.000$), GDAÖ'nün kendini susturma davranışını %5 oranında açıkladığına ($R=.224$; $R^2=.050$) ve pozitif anlamlı düzeyde yordadığına işaret etmektedir ($B=.203$; $SE=.045$; $\beta=.224$; %95 CI: .116;.291).

Analizin üç ve dördüncü aşamasında, GDAÖ bağımsız değişkeni ile nesne ilişkileri aracı değişkeninin, kendini susturma davranışı bağımlı değişkeni üzerindeki etkileri incelenmiştir (Bkz. Şekil 1; b ve c' yolları). Analiz sonuçları; modelin anlamlı olduğuna ($F_{(2-395)}=49.977$; $p=.000$) ve GDAÖ ile nesne ilişkilerinin, kendini susturma davranışını %20.2 oranında açıkladığına ($R=.449$; $R^2=.202$) işaret etmektedir. Analizin üçüncü aşamasında; nesne ilişkileri aracı değişkeninin kendini susturma davranışı bağımlı değişkenini pozitif anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir ($B=.410$; $SE=.047$; $\beta=.413$; %95 CI: .317;.503). Dördüncü aşamada ise; nesne ilişkileri aracı değişkeninin modele dahil edilmesiyle birlikte, GDAÖ bağımsız değişkeninin kendini susturma bağımlı değişkenini yordamasında anlamlılığın ortadan kalktığı ve güven aralığı alt-üst sınır değer işaretlerinin aynı yönde olmadığı tespit edilmiştir ($B=.080$; $SE=.043$; $\beta=.088$; %95 CI: -.005;.165). Sonuç olarak; geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı arasındaki ilişkide nesne ilişkilerinin tam aracı role sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 1. Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği ile Yakın İlişkilerde Kendini Susturma Davranışı Arasındaki İlişkide Nesne ilişkilerinin Aracı Rolüne İlişkin Model Şeması

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

4.10.4. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Cinsiyet Değişkenine Göre Analizi

Bu başlık altında; BORRTI, GDAÖÖ ve KSÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının, cinsiyet değişkenine göre analizi yer almaktadır.

Tablo 5. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmalarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi

Değişkenler	Kadın (n = 308)		Erkek (n = 90)		t	sd	p
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.			
BORRTI Toplam	23.89	15.25	21.33	13.16	1.44	396	.15
BORRTI YAB	7.71	6.02	7.72	5.54	-.020	396	.98
BORRTI GbZ	7.65	4.65	6.17	4.04	2.74	396	.01*
BORRTI EGO	6.04	4.63	5.27	4.38	1.41	396	.16
BORRTI SY	2.49	2.95	2.18	2.58	.90	396	.37
GDAÖÖ Toplam	71.14	16.32	71.24	15.92	-.06	396	.96
GDAÖÖ P	5.9	2.20	6.62	2.40	-2.69	396	.01*
GDAÖÖ Ö	9.69	3.40	9.72	3.22	-.08	396	.93
GDAÖÖ AFDD	15.79	5.44	15.49	5.28	.46	396	.64
GDAÖÖ BFDD	19.92	5.67	19.96	5.29	-.06	396	.96
GDAÖÖ AD	9.96	3.88	9.17	3.61	1.73	396	.09
GDAÖÖ BD	9.88	3.94	10.29	3.98	-.86	396	.39
KSÖ Toplam	72.89	14.60	78.80	14.35	-3.39	396	.00**
KSÖ DBA	14.69	3.95	14.80	4.04	-.24	396	.82
KSÖ F	20.70	4.41	23.83	4.50	-5.91	396	.00**
KSÖ KS	20.92	5.60	22.54	5.50	-2.44	396	.02*
KSÖ BB	16.59	4.51	17.62	4.44	-1.91	396	.06

* p<0.05, ** p<0.01

BORRTI: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, **BORRTI YAB:** BORTTI Yabancılaşma Alt Boyutu, **BORRTI GbZ:** BORTTI Güvensiz Bağlanma Alt Boyutu, **BORRTI EGO:** BORTTI Egosentrizm Alt Boyutu, **BORRTI SY:** Sosyal Yetersizlik Alt Boyutu, **GDAÖÖ:** Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği, **GDAÖÖ P:** GDAÖÖ Para Alt Boyutu, **GDAÖÖ Ö:** GDAÖÖ Öğün Alt Boyutu, **GDAÖÖ AFDD:** GDAÖÖ Anne Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ BFDD:** GDAÖÖ Baba Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ AD:** GDAÖÖ Anne Disiplin Alt Boyutu, **GDAÖÖ BD:** GDAÖÖ Baba Disiplin Alt Boyutu, **KSÖ:** Kendini Susturma Ölçeği, **KSÖ DBA:** KSÖ Dışsallaştırılmış Benlik Algısı Alt Boyutu, **KSÖ F:** KSÖ Fedakarlık Alt Boyutu, **KSÖ KS:** KSÖ Kendini Susturma Alt Boyutu, **KSÖ BB:** KSÖ Bölünmüş Benlik Alt Boyutu

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 5’te, cinsiyet değişkenine göre BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ toplam ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t-test analizi sonuçları yer almaktadır. Buna göre; BORRTI GbZ ortalama puanları arasında cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = 2.74$, $p = .01$). Kadın katılımcıların BORRTI GbZ puan ortalamasının (Ort. = 7.65, Ss = 4.65) erkek katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 6.17, Ss = 4.04) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

GDAÖÖ P ortalama puanları arasında cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = -2.69$, $p = .01$). Erkek katılımcıların GDAÖÖ P puan ortalamasının (Ort. = 6.62, Ss = 2.40) kadın katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 5.9, Ss = 2.20) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görölmektedir.

KSÖ toplam, ortalama puanları arasında cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = -3.39$, $p = .00$). Erkek katılımcıların KSÖ toplam puan ortalamasının (Ort. = 78.80, Ss = 14.35) kadın katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 72.89, Ss = 14.60) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görölmektedir.

KSÖ F ortalama puanları arasında cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = -5.91$, $p = .00$). Erkek katılımcıların KSÖ F puan ortalamasının (Ort. = 23.83, Ss = 4.50) kadın katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 20.70, Ss = 4.41) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görölmektedir.

KSÖ KS ortalama puanları arasında cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = -2.44$, $p = .02$). Erkek katılımcıların KSÖ KS puan ortalamasının (Ort. = 22.54, Ss = 5.50) kadın katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 20.92, Ss = 5.60) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görölmektedir.

Katılımcıların BORRTI toplam, BORRTI YAB, BORRTI EGO, BORRTI SY, GDAÖÖ toplam, GDAÖÖ Ö, GDAÖÖ AFDD, GDAÖÖ BFDD, GDAÖÖ AD, GDAÖÖ BD, KSÖ DBA ve KSÖ BB puan ortalamalarında cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0.05$).

4.10.5. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Eğitim Durumu Değişkenine Göre Analizi

Bu başlık altında; BORRTI, GDAÖÖ ve KSÖ toplam ve alt boyut sıra ortalamalarının, eğitim durumu değişkenine göre analizi yer almaktadır.

Tablo 6. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Sıra Ortalamalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Analizi

	Gruplar	N	$\bar{x}_{\text{sıra}}$	H	sd	p	Fark*
BORRTI Toplam	İlköğretim ^a	14	242.64	4000	3	0.262	-
	Lise ^b	77	181.54				
	Üniversite ^c	224	202.16				
	Y. Lisans/Doktora ^d	83	201.7				
BORRTI YAB	İlköğretim ^a	14	227.11	1.973	3	0.578	-
	Lise ^b	77	186.47				
	Üniversite ^c	224	200.41				
	Y. Lisans/Doktora ^d	83	204.49				
BORRTI GbZ	İlköğretim ^a	14	191.61	7.716	3	.052	-
	Lise ^b	77	169.06				
	Üniversite ^c	224	204.06				
	Y. Lisans/Doktora ^d	83	216.75				
BORRTI EGO	İlköğretim ^a	14	287.07	11.228	3	.011*	a>c. d
	Lise ^b	77	200.44				
	Üniversite ^c	224	201.75				
	Y. Lisans/Doktora ^d	83	177.8				
BORRTI SY	İlköğretim ^a	14	209.25	2.057	3	.561	-
	Lise ^b	77	186.58				
	Üniversite ^c	224	199.17				
	Y. Lisans/Doktora ^d	83	210.73				
GDAÖÖ Toplam	İlköğretim ^a	14	211.71	.936	3	.817	-
	Lise ^b	77	209.19				
	Üniversite ^c	224	195.9				
	Y. Lisans/Doktora ^d	83	198.16				
GDAÖÖ P	İlköğretim ^a	14	263.39	9.866	3	.020*	-
	Lise ^b	77	223.82				
	Üniversite ^c	224	190.81				
	Y. Lisans/Doktora ^d	83	189.63				
GDAÖÖ Ö	İlköğretim ^a	14	221.21	2.319	3	.509	-
	Lise ^b	77	213.6				
	Üniversite ^c	224	196.6				
	Y. Lisans/Doktora ^d	83	190.57				
GDAÖÖ AFDD	İlköğretim ^a	14	192.86	.239	3	.971	-
	Lise ^b	77	203.16				
	Üniversite ^c	224	200.18				
	Y. Lisans/Doktora ^d	83	195.4				
GDAÖÖ BFDD	İlköğretim ^a	14	201.89	1.511	3	.680	-
	Lise ^b	77	211.78				
	Üniversite ^c	224	198.8				
	Y. Lisans/Doktora ^d	83	189.6				
GDAÖÖ AD	İlköğretim ^a	14	197.57	.593	3	.898	-
	Lise ^b	77	200.2				

	Üniversite ^c	224	196.36				
	Y. Lisans/Doktora ^d	83	207.64				
GDAÖÖ	İlköğretim ^a	14	170.46				
BD	Lise ^b	77	198.78	1.443	3	.696	-
	Üniversite ^c	224	198.23				
	Y. Lisans/Doktora ^d	83	208.51				
KSÖ	İlköğretim ^a	14	254.32				
Toplam	Lise ^b	77	195.12	4.394	3	.222	-
	Üniversite ^c	224	193.99				
	Y. Lisans/Doktora ^d	83	209.17				
KSÖ	İlköğretim ^a	14	203				
DBA	Lise ^b	77	183.2	2.796	3	.424	-
	Üniversite ^c	224	199.72				
	Y. Lisans/Doktora ^d	83	213.43				
KSÖ F	İlköğretim ^a	14	279.68				
	Lise ^b	77	212.99	9.104	3	.028*	a>c
	Üniversite ^c	224	191.55				
	Y. Lisans/Doktora ^d	83	194.91				
KSÖ KS	İlköğretim ^a	14	280.11				
	Lise ^b	77	204.95	8.924	3	.030*	a>c
	Üniversite ^c	224	189.98				
	Y. Lisans/Doktora ^d	83	206.54				
KSÖ BB	İlköğretim ^a	14	201.54				
	Lise ^b	77	178.81	4.345	3	.227	-
	Üniversite ^c	224	200.18				
	Y. Lisans/Doktora ^d	83	216.52				

* p<0.05, ** p<0.01

BORRTI: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, **BORRTI YAB:** BORTTI Yabancılaşma Alt Boyutu, **BORRTI GbZ:** BORTTI Güvensiz Bağlanma Alt Boyutu, **BORRTI EGO:** BORTTI Egosentrizm Alt Boyutu, **BORRTI SY:** Sosyal Yetersizlik Alt Boyutu, **GDAÖÖ:** Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği, **GDAÖÖ P:** GDAÖÖ Para Alt Boyutu **GDAÖÖ Ö:** GDAÖÖ Öğün Alt Boyutu, **GDAÖÖ AFDD:** GDAÖÖ Anne Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ BFDD:** GDAÖÖ Baba Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ AD:** GDAÖÖ Anne Disiplin Alt Boyutu, **GDAÖÖ BD:** GDAÖÖ Baba Disiplin Alt Boyutu, **KSÖ:** Kendini Susturma Ölçeği, **KSÖ DBA:** KSÖ Dışsallaştırılmış Benlik Algısı Alt Boyutu, **KSÖ F:** KSÖ Fedakarlık Alt Boyutu, **KSÖ KS:** KSÖ Kendini Susturma Alt Boyutu, **KSÖ BB:** KSÖ Bölünmüş Benlik Alt Boyutu

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 6’da eğitim durumu değişkenine göre BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ toplam ve alt boyut sıra ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal Wallis testi sonuçları verilmiştir. Buna göre; BORRTI EGO alt boyutunda (H=11,228; p=.011) eğitim durumu anlamlı bir fark yaratmaktadır. Pairwise Comparison Posthoc Testi; ilköğretim mezunlarının sıra ortalamalarının, üniversite ve yüksek lisans/doktora mezunlarına kıyasla anlamlı şekilde daha yüksek olduğunu göstermektedir (p<.05).

KSÖ F (H=9,104; p=.028) ve KSÖ KS (H=8,924; p=.030) alt boyutlarında eğitim durumu anlamlı bir fark yaratmaktadır. Pairwise Comparison Posthoc Testi; her iki alt boyutta da ilköğretim mezunlarının sıra ortalamalarının, üniversite mezunlarına kıyasla anlamlı şekilde daha yüksek olduğunu göstermektedir (p<.05).

GDAÖÖ AFDD (H=9,104; p=.028) ve KSÖ KS (H=8,924; p=.030) alt boyutlarında eğitim durumu anlamlı bir fark yaratmaktadır; ancak Pairwise Comparison Posthoc Testinde gruplar arası fark tespit edilememiştir (p<.05).

BORRTI Toplam, BORRTI YAB, BORRTI GbZ, BORRTI SY, GDAÖÖ Toplam, GDAÖÖ Ö, GDAÖÖ AFDD, GDAÖÖ BFDD, GDAÖÖ AD, GDAÖÖ BD, KSÖ Toplam, KSÖ DBA ve KSÖ BB alt boyutlarının sıra ortalamaları arasında anlamlı bir fark tespit edilememiştir (p>.05).

4.10.6. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların İlişki Durumu Değişkenine Göre Analizi

Bu başlık altında; BORRTI, GDAÖÖ ve KSÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının, ilişki durumu değişkenine göre analizi yer almaktadır.

Tablo 7. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının İlişki Durumuna Göre Karşılaştırılmalarına Dair ANOVA Analizi

	Gruplar	<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	Fark
BORRTI Toplam	Halihazırda ilişkisi yok ^a	85	28.92	15.833			
	İlişkisi var (nişan, flört vb.) ^b	55	26.31	15.592	11.404	.000**	c<a ve b
	Evli ^c	258	20.82	13.714			
BORRTI YAB	Halihazırda ilişkisi yok ^a	85	11.29	6.164			
	İlişkisi var (nişan, flört vb.) ^b	55	8.55	6.042	25.856	.000**	a>b ve c b>c
	Evli ^c	258	6.35	5.256			
BORRTI GbZ	Halihazırda ilişkisi yok ^a	85	8.26	4.87			
	İlişkisi var (nişan, flört vb.) ^b	55	8.84	4.818	7.624	.001**	c<a ve b
	Evli ^c	258	6.68	4.272			
BORRTI EGO	Halihazırda ilişkisi yok ^a	85	6.76	4.968			
	İlişkisi var (nişan, flört vb.) ^b	55	5.42	4.634	2.165	0.116	
	Evli ^c	258	5.66	4.415			
BORRTI SY	Halihazırda ilişkisi yok ^a	85	2.6	3.06			
	İlişkisi var (nişan, flört vb.) ^b	55	3.51	3.288	5.64	.004**	b>c
	Evli ^c	258	2.12	2.648			
GDAÖÖ Toplam	Halihazırda ilişkisi yok ^a	85	72.16	16.272			
	İlişkisi var (nişan, flört vb.) ^b	55	75.55	16.73	2.991	.051	
	Evli ^c	258	69.9	15.953			
GDAÖÖ P	Halihazırda ilişkisi yok ^a	85	6.2	2.187			
	İlişkisi var (nişan, flört vb.) ^b	55	5.96	2.168	0.222	.801	
	Evli ^c	258	6.04	2.315			
GDAÖÖ Ö	Halihazırda ilişkisi yok ^a	85	9.79	3.266			
	İlişkisi var (nişan, flört vb.) ^b	55	10.33	3.806	1.322	.268	
	Evli ^c	258	9.53	3.274			
GDAÖÖ AFDD	Halihazırda ilişkisi yok ^a	85	16.06	5.474			
	İlişkisi var (nişan, flört vb.) ^b	55	16.22	5.912	0.608	.545	
	Evli ^c	258	15.5	5.262			
GDAÖÖ BFDD	Halihazırda ilişkisi yok ^a	85	20.42	5.672			
	İlişkisi var (nişan, flört vb.) ^b	55	20.67	5.168	1.258	.285	
	Evli ^c	258	19.6	5.632			

GDAÖÖ AD	Halihazırda ilişkisi yok ^a	85	9.74	3.895			
	İlişkisi var (nişan, flört vb.) ^b	55	11	4.623	3.378	0.035*	b>c
	Evli ^c	258	9.53	3.583			
GDAÖÖ BD	Halihazırda ilişkisi yok ^a	85	9.95	3.605			
	İlişkisi var (nişan, flört vb.) ^b	55	11.36	4.994	4.161	0.016*	b>c
	Evli ^c	258	9.69	3.753			
KSÖ Toplam	Halihazırda ilişkisi yok ^a	85	75.15	14.559			
	İlişkisi var (nişan, flört vb.) ^b	55	73.55	16.001	0.241	0.786	
	Evli ^c	258	74.07	14.552			
KSÖ DBA	Halihazırda ilişkisi yok ^a	85	14.52	3.878			
	İlişkisi var (nişan, flört vb.) ^b	55	15.4	4.166	0.982	0.375	
	Evli ^c	258	14.63	3.952			
KSÖ F	Halihazırda ilişkisi yok ^a	85	21.56	5.037			
	İlişkisi var (nişan, flört vb.) ^b	55	19.89	4.512	3.511	0.031*	c>b
	Evli ^c	258	21.68	4.441			
KSÖ KS	Halihazırda ilişkisi yok ^a	85	21.27	5.428			
	İlişkisi var (nişan, flört vb.) ^b	55	20.55	6.058	0.583	0.559	
	Evli ^c	258	21.45	5.578			
KSÖ BB	Halihazırda ilişkisi yok ^a	85	17.8	4.267			
	İlişkisi var (nişan, flört vb.) ^b	55	17.71	5.065	4.788	0.009**	a>c
	Evli ^c	258	16.31	4.398			

* p<0.05, ** p<0.01

BORRTI: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, **BORRTI YAB:** BORTTI Yabancılaşma Alt Boyutu, **BORRTI GbZ:** BORTTI Güvensiz Bağlanma Alt Boyutu, **BORRTI EGO:** BORTTI Egosentrizm Alt Boyutu, **BORRTI SY:** Sosyal Yetersizlik Alt Boyutu, **GDAÖÖ:** Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği, **GDAÖÖ P:** GDAÖÖ Para Alt Boyutu, **GDAÖÖ Ö:** GDAÖÖ Öğün Alt Boyutu, **GDAÖÖ AFDD:** GDAÖÖ Anne Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ BFDD:** GDAÖÖ Baba Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ AD:** GDAÖÖ Anne Disiplin Alt Boyutu, **GDAÖÖ BD:** GDAÖÖ Baba Disiplin Alt Boyutu, **KSÖ:** Kendini Susturma Ölçeği, **KSÖ DBA:** KSÖ Dışsallaştırılmış Benlik Algısı Alt Boyutu, **KSÖ F:** KSÖ Fedakarlık Alt Boyutu, **KSÖ KS:** KSÖ Kendini Susturma Alt Boyutu, **KSÖ BB:** KSÖ Bölünmüş Benlik Alt Boyutu

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 7’de ilişki durumuna göre BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA analizi sonuçları yer almaktadır. Buna göre; BORRTI toplam puan ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır ($F_{(2, 395)} = 11.404, p < .01$). Scheffe testine göre, evli (Ort. = 20.82, Ss = 13.714) katılımcıların puan ortalamaları, daha önce yakın ilişkisi var iken halihazırda ilişkisi olmayan (Ort. = 28.92, Ss = 15833) ve ilişkisi olan (Ort. = 26.31, Ss = 15.592) katılımcıların puan ortalamalarından anlamlı şekilde daha düşüktür.

BORRTI YAB puan ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır ($F_{(2, 395)} = 25.856, p < .01$). Scheffe testine göre, daha önce yakın ilişkisi var iken halihazırda ilişkisi olmayan (Ort. = 11.29, Ss = 6.164) katılımcıların puan ortalamaları, ilişkisi olan (Ort. = 8.55, Ss = 6,042) ve evli (Ort. = 6.35, Ss = 5.256) katılımcıların puan ortalamalarından anlamlı şekilde daha yüksektir.

BORRTI GbZ puan ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır ($F_{(2, 395)} = 7.624, p < .01$). Scheffe testine göre, evli (Ort. = 6.68, Ss = 4.272) katılımcıların puan ortalamaları, daha önce yakın ilişkisi var iken halihazırda ilişkisi olmayan (Ort. = 8.26, Ss = 4.870) ve ilişkisi olan (Ort. = 8.84, Ss = 4.818) katılımcıların puan ortalamalarından anlamlı şekilde daha düşüktür.

BORRTI SY puan ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır ($F_{(2, 395)} = 5.64, p < .01$). Tamhane testine göre, ilişkisi olan (Ort. = 3.51, Ss = 3.288) katılımcıların puan ortalamaları, evli (Ort. = 2.12, Ss = 2,648) katılımcıların puan ortalamalarından anlamlı şekilde daha yüksektir.

GDAÖÖ AD puan ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır ($F_{(2, 395)} = 3.378, p < .05$). Scheffe testine göre, ilişkisi olan (Ort. = 11.00, Ss = 4.623) katılımcıların puan ortalamaları, evli (Ort. = 9.53, Ss = 3,583) katılımcıların puan ortalamalarından anlamlı şekilde daha yüksektir.

GDAÖÖ BD puan ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır ($F_{(2, 395)} = 4.161, p < .05$). Tamhane testine göre, ilişkisi olan (Ort. = 11.36, Ss = 4.994) katılımcıların puan ortalamaları, evli (Ort. = 9.69, Ss = 3,753) katılımcıların puan ortalamalarından anlamlı şekilde daha yüksektir.

KSÖ F puan ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır ($F_{(2, 395)} = 3.511, p < .05$). Scheffe testine göre, evli (Ort. = 21.68, Ss = 4,441) katılımcıların puan ortalamaları, ilişkisi olan (Ort. = 19.89, Ss = 4.512) katılımcıların puan ortalamalarından anlamlı şekilde daha yüksektir.

KSÖ BB puan ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır ($F_{(2, 395)} = 4.788, p < .01$). Scheffe testine göre, daha önce yakın ilişkisi var iken halihazırda ilişkisi olmayan (Ort. = 17.80, Ss = 4.267) katılımcıların puan ortalamaları, evli (Ort. = 16.31, Ss = 4,398) katılımcıların puan ortalamalarından anlamlı şekilde daha yüksektir.

İlişki durumuna göre katılımcıların BORRTI EGO, GDAÖÖ toplam, GDAÖÖ P, GDAÖÖ Ö, GDAÖÖ AFDD, GDAÖÖ BFDD, KSÖ toplam, KSÖ DBA ve KSÖ KS puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediği saptanmıştır ($p > 0.05$).

4.10.7. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Çocuk Sahibi Olma Değişkenine Göre Analizi

Bu başlık altında; BORRTI, GDAÖÖ ve KSÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının, çocuk sahibi olma değişkenine göre analizi yer almaktadır.

Tablo 8. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Çocuk Sahibi Olma Değişkenine Göre Karşılaştırılmalarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi

Değişkenler	Evet ($n = 270$)		Hayır ($n = 128$)		t	sd	p
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.			
BORRTI Toplam	21.46	13.76	27.22	16.24	-3.68	396	.00**
BORRTI YAB	6.83	5.37	9.58	6.55	-4.44	396	.00**
BORRTI GbZ	6.70	4.28	8.61	4.86	-3.79	223.36	.00**
BORRTI EGO	5.87	4.41	5.86	4.94	.015	396	.99
BORRTI SY	2.06	2.58	3.17	3.28	-3.67	396	.00**
GDAÖÖ Toplam	70.62	16.18	72.30	16.27	-.97	248.23	.33
GDAÖÖ P	6.19	2.35	5.79	2.05	1.75	283.04	.08
GDAÖÖ Ö	9.63	3.32	9.84	3.43	-.60	241.97	.55
GDAÖÖ AFDD	15.73	5.37	15.70	5.47	.07	245.40	.95
GDAÖÖ BFDD	19.81	5.58	20.17	5.61	-.60	248.19	.55
GDAÖÖ AD	9.73	3.67	9.89	4.17	-.38	222.99	.70
GDAÖÖ BD	9.53	3.68	10.91	4.33	-3.31	396	.00**
KSÖ Toplam	74.56	14.19	73.52	15.85	.63	226.35	.53
KSÖ DBA	14.57	3.88	15.02	4.14	-1.02	235.32	.31
KSÖ F	21.82	4.41	20.54	4.92	2.51	226.83	.01*
KSÖ KS	21.57	5.30	20.69	6.19	1.46	396	.14
KSÖ BB	16.61	4.35	17.28	4.83	-1.39	396	.16

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

BORRTI: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, **BORRTI YAB:** BORTTI Yabancılaşma Alt Boyutu, **BORRTI GbZ:** BORTTI Güvensiz Bağlanma Alt Boyutu, **BORRTI EGO:** BORTTI Egosentrizm Alt Boyutu, **BORRTI SY:** Sosyal Yetersizlik Alt Boyutu, **GDAÖÖ:** Geçmiş Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği, **GDAÖÖ P:** GDAÖÖ Para Alt Boyutu **GDAÖÖ Ö:** GDAÖÖ Öğün Alt Boyutu, **GDAÖÖ AFDD:** GDAÖÖ Anne Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ BFDD:** GDAÖÖ Baba Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ AD:** GDAÖÖ Anne Disiplin Alt Boyutu, **GDAÖÖ BD:** GDAÖÖ Baba Disiplin Alt Boyutu, **KSÖ:** Kendini Susturma Ölçeği, **KSÖ DBA:** KSÖ Dışsallaştırılmış Benlik Algısı Alt Boyutu, **KSÖ F:** KSÖ Fedakarlık Alt Boyutu, **KSÖ KS:** KSÖ Kendini Susturma Alt Boyutu, **KSÖ BB:** KSÖ Bölünmüş Benlik Alt Boyutu

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 8’de, çocuk sahibi olma değişkenine göre BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ toplam ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t-test analizi sonuçları yer almaktadır.

Buna göre; BORRTI toplam puanları arasında çocuk sahibi olma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = -3.68$, $p = .00$). Çocuk sahibi olmayan katılımcıların BORRTI toplam puan ortalamasının (Ort. = 27.22, Ss = 16.24) çocuk sahibi olan katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 21.48, Ss = 13.76) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

BORRTI YAB puanları arasında çocuk sahibi olma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = -4.44$, $p = .00$). Çocuk sahibi olmayan katılımcıların BORRTI toplam puan ortalamasının (Ort. = 9.58, Ss = 6.55) çocuk sahibi olan katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 6.83, Ss = 5.37) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

BORRTI GbZ puanları arasında çocuk sahibi olma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = -3.79$, $p = .00$). Çocuk sahibi olmayan katılımcıların BORRTI toplam puan ortalamasının (Ort. = 8.61, Ss = 4.86) çocuk sahibi olan katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 6.70, Ss = 4.28) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

BORRTI SY puanları arasında çocuk sahibi olma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = -3.67$, $p = .00$). Çocuk sahibi olmayan katılımcıların BORRTI toplam puan ortalamasının (Ort. = 3.17, Ss = 3.28) çocuk sahibi olan katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 2.06, Ss = 2.58) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

GDAÖÖ BD ortalama puanları arasında çocuk sahibi olma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = -3.31$, $p = .00$). Çocuk sahibi olmayan katılımcıların BORRTI toplam puan ortalamasının (Ort. = 10.91, Ss = 4.33) çocuk sahibi olan katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 9.53, Ss = 3.68) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

KSÖ F ortalama puanları arasında çocuk sahibi olma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = 2.51$, $p = .01$). Çocuk sahibi olmayan katılımcıların BORRTI toplam puan ortalamasının (Ort. = 20.54, Ss = 4.92) çocuk sahibi olan katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 21.82, Ss = 4.41) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

Katılımcıların BORRTI EGO, GDAÖÖ toplam, GDAÖÖ P, GDAÖÖ Ö, GDAÖÖ AFDD, GDAÖÖ BFDD, GDAÖÖ AD, KSÖ toplam, KSÖ DBA, KSÖ KS ve KSÖ BB puan ortalamalarında çocuk sahibi olma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0.05$).

4.10.8. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Birlikte Yaşadığı Kişi/Kişiler Değişkenine Göre Analizi

Bu başlık altında; BORRTI, GDAÖÖ ve KSÖ toplam ve alt boyut sıra ortalamalarının, birlikte yaşadığı kişi veya kişiler değişkenine göre analizi yer almaktadır.

Tablo 9. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Sıra Ortalamalarının Birlikte Yaşadığı Kişi(ler) Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Analizi

	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	H	sd	p	Fark*
BORRTI Toplam	Ebeveyn ^a	62	242.66	17.954	5	.003**	a>b
	Eş ve/veya çocuk(lar) ^b	267	184.01				
	İlişkinin olduğu partner ^c	8	189.38				
	Ev arkadaşı/arkadaşları ^d	11	223.27				
	Yalnız ^e	39	214.97				
	Yakın akraba (kardeş, yeğen vb.) ^f	11	260.91				
BORRTI YAB	Ebeveyn ^a	62	249.27	32.682	5	.000**	a, e>b
	Eş ve/veya çocuk(lar) ^b	267	177.79				
	İlişkinin olduğu partner ^c	8	172.94				
	Ev arkadaşı/arkadaşları ^d	11	234.73				
	Yalnız ^e	39	245.9				
	Yakın akraba (kardeş, yeğen vb.) ^f	11	265.5				
BORRTI GbZ	Ebeveyn ^a	62	234.35	13.203	5	.022*	-
	Eş ve/veya çocuk(lar) ^b	267	187.69				
	İlişkinin olduğu partner ^c	8	245.38				
	Ev arkadaşı/arkadaşları ^d	11	230.23				
	Yalnız ^e	39	191.69				
	Yakın akraba (kardeş, yeğen vb.) ^f	11	253.23				
BORRTI EGO	Ebeveyn ^a	62	216.72	7.099	5	.213	-
	Eş ve/veya çocuk(lar) ^b	267	197.45				
	İlişkinin olduğu partner ^c	8	140.75				
	Ev arkadaşı/arkadaşları ^d	11	179.18				
	Yalnız ^e	39	187.74				
	Yakın akraba (kardeş, yeğen vb.) ^f	11	256.95				
BORRTI SY	Ebeveyn ^a	62	235.89	11.432	5	.043*	a>b
	Eş ve/veya çocuk(lar) ^b	267	187.96				

	İlişkinin olduğu partner ^c	8	223.56				
	Ev arkadaşı/arkadaşları ^d	11	224.5				
	Yalnız ^e	39	212.21				
	Yakın akraba (kardeş, yeğen vb.) ^f	11	186.95				
GDAÖÖ	Ebeveyn ^a	62	194.1				
Toplam	Eş ve/veya çocuk(lar) ^b	267	190.78				
	İlişkinin olduğu partner ^c	8	235.19	10.689	5	.058	-
	Ev arkadaşı/arkadaşları ^d	11	246.27				
	Yalnız ^e	39	227.4				
	Yakın akraba (kardeş, yeğen vb.) ^f	11	270				
GDAÖÖ	Ebeveyn ^a	62	191.98				
P	Eş ve/veya çocuk(lar) ^b	267	192.91				
	İlişkinin olduğu partner ^c	8	244.5	6.868	5	.231	-
	Ev arkadaşı/arkadaşları ^d	11	234.14				
	Yalnız ^e	39	227.73				
	Yakın akraba (kardeş, yeğen vb.) ^f	11	234.32				
GDAÖÖ	Ebeveyn ^a	62	206.19				
Ö	Eş ve/veya çocuk(lar) ^b	267	194.69				
	İlişkinin olduğu partner ^c	8	188.75	3.347	5	.647	-
	Ev arkadaşı/arkadaşları ^d	11	252.82				
	Yalnız ^e	39	207.24				
	Yakın akraba (kardeş, yeğen vb.) ^f	11	205.5				
GDAÖÖ	Ebeveyn ^a	62	182.81				
AFDD	Eş ve/veya çocuk(lar) ^b	267	195.03				
	İlişkinin olduğu partner ^c	8	215	7.422	5	.191	-
	Ev arkadaşı/arkadaşları ^d	11	240.36				
	Yalnız ^e	39	231.51				
	Yakın akraba (kardeş, yeğen vb.) ^f	11	236.45				
GDAÖÖ	Ebeveyn ^a	62	184.44				
BFDD	Eş ve/veya çocuk(lar) ^b	267	192.72				
	İlişkinin olduğu partner ^c	8	239.94	11.301	5	.046*	-
	Ev arkadaşı/arkadaşları ^d	11	264.91				
	Yalnız ^e	39	228.29				
	Yakın akraba (kardeş, yeğen vb.) ^f	11	252				
GDAÖÖ	Ebeveyn ^a	62	202.06				
AD	Eş ve/veya çocuk(lar) ^b	267	196.81				
	İlişkinin olduğu partner ^c	8	248.44	5.442	5	.364	-
	Ev arkadaşı/arkadaşları ^d	11	189.73				
	Yalnız ^e	39	188.65				
	Yakın akraba (kardeş, yeğen vb.) ^f	11	263				
GDAÖÖ	Ebeveyn ^a	62	206.75				
BD	Eş ve/veya çocuk(lar) ^b	267	193.37	4.95	5	.422	-
	İlişkinin olduğu partner ^c	8	208.56				

	Ev arkadaşı/arkadaşları ^d	11	173.36				
	Yalnız ^e	39	222.76				
	Yakın akraba (kardeş, yeğen vb.) ^f	11	244.64				
KSÖ Toplam	Ebeveyn ^a	62	212.98				
	Eş ve/veya çocuk(lar) ^b	267	198.05				
	İlişkinin olduğu partner ^c	8	167.31	2.357	5	.798	-
	Ev arkadaşı/arkadaşları ^d	11	218.91				
	Yalnız ^e	39	195.9				
	Yakın akraba (kardeş, yeğen vb.) ^f	11	175.36				
KSÖ DBA	Ebeveyn ^a	62	218.81				
	Eş ve/veya çocuk(lar) ^b	267	196.82				
	İlişkinin olduğu partner ^c	8	175.63	4.919	5	.426	-
	Ev arkadaşı/arkadaşları ^d	11	244.68				
	Yalnız ^e	39	182.72				
	Yakın akraba (kardeş, yeğen vb.) ^f	11	187.41				
KSÖ F	Ebeveyn ^a	62	192.71				
	Eş ve/veya çocuk(lar) ^b	267	205.81				
	İlişkinin olduğu partner ^c	8	156.63	5.079	5	.406	-
	Ev arkadaşı/arkadaşları ^d	11	214.59				
	Yalnız ^e	39	186.22				
	Yakın akraba (kardeş, yeğen vb.) ^f	11	147.86				
KSÖ KS	Ebeveyn ^a	62	199.13				
	Eş ve/veya çocuk(lar) ^b	267	200.08				
	İlişkinin olduğu partner ^c	8	166.13	2.256	5	.813	-
	Ev arkadaşı/arkadaşları ^d	11	224.64				
	Yalnız ^e	39	205.35				
	Yakın akraba (kardeş, yeğen vb.) ^f	11	165.86				
KSÖ BB	Ebeveyn ^a	62	233.91				
	Eş ve/veya çocuk(lar) ^b	267	188.78				
	İlişkinin olduğu partner ^c	8	215.44	8.923	5	.112	-
	Ev arkadaşı/arkadaşları ^d	11	191.23				
	Yalnız ^e	39	215.65				
	Yakın akraba (kardeş, yeğen vb.) ^f	11	205.18				

* p<0.05, ** p<0.01

BORRTI: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, **BORRTI YAB:** BORTTI Yabancılaşma Alt Boyutu, **BORRTI GbZ:** BORTTI Güvensiz Bağlanma Alt Boyutu, **BORRTI EGO:** BORTTI Egosentrizm Alt Boyutu, **BORRTI SY:** Sosyal Yetersizlik Alt Boyutu, **GDAÖÖ:** Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği, **GDAÖÖ P:** GDAÖÖ Para Alt Boyutu **GDAÖÖ Ö:** GDAÖÖ Öğün Alt Boyutu, **GDAÖÖ AFDD:** GDAÖÖ Anne Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ BFDD:** GDAÖÖ Baba Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ AD:** GDAÖÖ Anne Disiplin Alt Boyutu, **GDAÖÖ BD:** GDAÖÖ Baba Disiplin Alt Boyutu, **KSÖ:** Kendini Susturma Ölçeği, **KSÖ DBA:** KSÖ Dışsallaştırılmış Benlik Algısı Alt Boyutu, **KSÖ F:** KSÖ Fedakarlık Alt Boyutu, **KSÖ KS:** KSÖ Kendini Susturma Alt Boyutu, **KSÖ BB:** KSÖ Bölünmüş Benlik Alt Boyutu

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 9’da katılımcının birlikte yaşadığı kişi/kişiler değişkenine göre BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ toplam ve alt boyut sıra ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal Wallis testi sonuçları verilmiştir. Buna göre; BORRTI Toplam ($H=17,954$; $p=.003$), BORRTI SY ($H=11,432$; $p=.043$) alt boyutlarında katılımcının birlikte yaşadığı kişi/kişiler değişkeni anlamlı bir fark yaratmaktadır. Pairwise Comparison Posthoc Testi; bu alt boyutlarda ebeveyniyle birlikte yaşadığını belirten katılımcıların sıra ortalamalarının, eş ve/veya çocuklarıyla yaşadığını belirten katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde daha yüksek olduğunu göstermektedir ($p<.05$).

BORRTI YAB alt boyutunda da ($H=32,682$; $p=.000$) katılımcının birlikte yaşadığı kişi/kişiler değişkeni anlamlı bir fark yaratmaktadır. Pairwise Comparison Posthoc Testi; ebeveyniyle veya yalnız yaşadığını belirten katılımcıların sıra ortalamalarının, eş ve/veya çocuklarıyla yaşadığını belirten katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde daha yüksek olduğunu göstermektedir ($p<.05$).

BORRTI GbZ ($H=13,203$; $p=.022$) ve GDAÖÖ BFDD ($H=11,301$; $p=.046$) alt boyutlarında katılımcıların birlikte yaşadığı kişi/kişiler değişkeni anlamlı bir fark yaratmaktadır; ancak Pairwise Comparison Posthoc Testinde gruplar arası fark tespit edilememiştir ($p<.05$).

BORRTI EGO, GDAÖÖ Toplam, GDAÖÖ P, GDAÖÖ Ö, GDAÖÖ AFDD, GDAÖÖ AD, GDAÖÖ BD, KSÖ Toplam, KSÖ DBA, KSÖ F, KSÖ KS ve KSÖ BB alt boyutlarının sıra ortalamaları arasında anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p>.05$).

4.10.9. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Çalışma Durumu Değişkenine Göre Analizi

Bu başlık altında; BORRTI, GDAÖÖ ve KSÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının, çalışma durumu değişkenine göre analizi yer almaktadır.

Tablo 10. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırılmalarına İlişkin ANOVA Analizi

	Gruplar	<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	Fark
BORRTI Toplam	Çalışıyor ^a	259	23.03	14.707			
	Çalışmıyor, iş arıyor ^b	30	30	15.198	3.489	0.03*	b>c
	Çalışmıyor, iş aramıyor ^c	109	22.13	14.679			
BORRTI YAB	Çalışıyor ^a	259	7.43	5.719			
	Çalışmıyor, iş arıyor ^b	30	11.07	5.93	5.343	.005**	b>a ve c
	Çalışmıyor, iş aramıyor ^c	109	7.45	6.121			
BORRTI GbZ	Çalışıyor ^a	259	7.46	4.589			
	Çalışmıyor, iş arıyor ^b	30	8.77	4.747	3.068	.048*	
	Çalışmıyor, iş aramıyor ^c	109	6.59	4.334			
BORRTI EGO	Çalışıyor ^a	259	5.83	4.5			
	Çalışmıyor, iş arıyor ^b	30	6.8	5.352	.713	.491	
	Çalışmıyor, iş aramıyor ^c	109	5.69	4.562			
BORRTI SY	Çalışıyor ^a	259	2.31	2.82			
	Çalışmıyor, iş arıyor ^b	30	3.37	3.499	1.826	.162	
	Çalışmıyor, iş aramıyor ^c	109	2.4	2.766			
GDAÖÖ Toplam	Çalışıyor ^a	259	71.34	15.482			
	Çalışmıyor, iş arıyor ^b	30	75.87	19.154	1.895	.152	
	Çalışmıyor, iş aramıyor ^c	109	69.45	16.899			
GDAÖÖ P	Çalışıyor ^a	259	6	2.264			
	Çalışmıyor, iş arıyor ^b	30	6.4	2.673	.443	.642	
	Çalışmıyor, iş aramıyor ^c	109	6.11	2.153			
GDAÖÖ Ö	Çalışıyor ^a	259	9.66	3.33			
	Çalışmıyor, iş arıyor ^b	30	10.5	3.73	.959	.384	
	Çalışmıyor, iş aramıyor ^c	109	9.57	3.301			
GDAÖÖ AFDD	Çalışıyor ^a	259	15.76	5.282			
	Çalışmıyor, iş arıyor ^b	30	16.3	5.844	.289	.749	

	Çalışmıyor, iş aramıyor ^c	109	15.48	5.57		
	Çalışıyor ^a	259	19.96	5.614		
GDAÖÖ BFDD	Çalışmıyor, iş arıyor ^b	30	21.2	5.635	1.096	.335
	Çalışmıyor, iş aramıyor ^c	109	19.5	5.488		
	Çalışıyor ^a	259	9.81	3.898		
GDAÖÖ AD	Çalışmıyor, iş arıyor ^b	30	10.8	4.238	1.526	.219
	Çalışmıyor, iş aramıyor ^c	109	9.43	3.523		
	Çalışıyor ^a	259	10.15	3.951		
GDAÖÖ BD	Çalışmıyor, iş arıyor ^b	30	10.67	4.253	2.072	.127
	Çalışmıyor, iş aramıyor ^c	109	9.36	3.812		
	Çalışıyor ^a	259	73.78	14.831		
KSÖ Toplam	Çalışmıyor, iş arıyor ^b	30	77.8	19.365	1.003	.368
	Çalışmıyor, iş aramıyor ^c	109	74.31	12.946		
	Çalışıyor ^a	259	14.71	4.048		
KSÖ DBA	Çalışmıyor, iş arıyor ^b	30	15.73	4.118	1.235	.292
	Çalışmıyor, iş aramıyor ^c	109	14.45	3.711		
	Çalışıyor ^a	259	21.24	4.638		
KSÖ F	Çalışmıyor, iş arıyor ^b	30	20.83	5.682	1.232	.293
	Çalışmıyor, iş aramıyor ^c	109	21.97	4.202		
	Çalışıyor ^a	259	20.99	5.538		
KSÖ KS	Çalışmıyor, iş arıyor ^b	30	22.53	7.229	1.307	.272
	Çalışmıyor, iş aramıyor ^c	109	21.63	5.254		
	Çalışıyor ^a	259	16.85	4.524		
KSÖ BB	Çalışmıyor, iş arıyor ^b	30	18.7	5.447	3.503	.031* b>c
	Çalışmıyor, iş aramıyor ^c	109	16.26	4.079		

* p<0.05, ** p<0.01

BORRTI: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, **BORRTI YAB:** BORTTI Yabancılaşma Alt Boyutu, **BORRTI GbZ:** BORTTI Güvensiz Bağlanma Alt Boyutu, **BORRTI EGO:** BORTTI Egosentrizm Alt Boyutu, **BORRTI SY:** Sosyal Yetersizlik Alt Boyutu, **GDAÖÖ:** Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği, **GDAÖÖ P:** GDAÖÖ Para Alt Boyutu **GDAÖÖ Ö:** GDAÖÖ Öğün Alt Boyutu, **GDAÖÖ AFDD:** GDAÖÖ Anne Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ BFDD:** GDAÖÖ Baba Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ AD:** GDAÖÖ Anne Disiplin Alt Boyutu, **GDAÖÖ BD:** GDAÖÖ Baba Disiplin Alt Boyutu, **KSÖ:** Kendini Susturma Ölçeği, **KSÖ DBA:** KSÖ Dışsallaştırılmış Benlik Algısı Alt Boyutu, **KSÖ F:** KSÖ Fedakarlık Alt Boyutu, **KSÖ KS:** KSÖ Kendini Susturma Alt Boyutu, **KSÖ BB:** KSÖ Bölünmüş Benlik Alt Boyutu

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 10'da çalışma durumuna göre BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA analizi sonuçları yer almaktadır. Buna göre; BORRTI toplam puan ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır ($F_{(2, 395)} = 3.489, p < .05$). Scheffe testine göre, çalışmayan ve iş arayan (Ort. = 30, Ss = 15.198) katılımcıların puan ortalamaları, çalışmayan ve iş aramayan (Ort. = 22.13, Ss = 14.679) katılımcıların puan ortalamalarından anlamlı şekilde daha yüksektir.

BORRTI YAB puan ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır ($F_{(2, 395)} = 5.343, p < .01$). Scheffe testine göre, çalışmayan ve iş arayan (Ort. = 11.07, Ss = 5.93) katılımcıların puan ortalamaları hem çalışan (Ort. = 7.43, Ss = 5.719) hem de çalışmayan ve iş aramayan (Ort. = 7.45, Ss = 6.121) katılımcıların puan ortalamalarından anlamlı şekilde daha yüksektir.

BORRTI GbZ puan ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır ($F_{(2, 395)} = 3.068, p < .05$); ancak Scheffe testi analizinde, söz konusu farklılığın hangi gruplar arasında olduğu tespit edilememiştir.

KSÖ BB puan ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır ($F_{(2, 395)} = 3.503, p < .05$). Scheffe testine göre, çalışmayan ve iş arayan (Ort. = 18.7, Ss = 5.447) katılımcıların puan ortalamaları, çalışmayan ve iş aramayan (Ort. = 16.26, Ss = 4.079) katılımcıların puan ortalamalarından anlamlı şekilde daha yüksektir.

Çalışma duruma göre katılımcıların BORRTI EGO, BORRTI SY, GDAÖÖ toplam, GDAÖÖ P, GDAÖÖ Ö, GDAÖÖ AFDD, GDAÖÖ BFDD, GDAÖÖ AD, GDAÖÖ BD, KSÖ toplam, KSÖ DBA, KSÖ F ve KSÖ KS puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediği saptanmıştır ($p > 0.05$).

4.10.10. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Ekonomik Durum Değişkenine Göre Analizi

Bu başlık altında; BORRTI, GDAÖÖ ve KSÖ toplam ve alt boyut sıra ortalamalarının, ekonomik durum değişkenine göre analizi yer almaktadır.

Tablo 11. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Sıra Ortalamalarının Ekonomik Durum Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Analizi

	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	H	sd	p	Fark*
BORRTI Toplam	Düşük ^a	48	249.19	13.032	2	.001**	a>b, c
	Orta ^b	336	194.8				
	Yüksek ^c	14	141.93				
BORRTI YAB	Düşük ^a	48	263.09	19.664	2	.000**	a>b, c
	Orta ^b	336	192.92				
	Yüksek ^c	14	139.5				
BORRTI GbZ	Düşük ^a	48	242.35	9.078	2	.011*	a>b, c
	Orta ^b	336	195.14				
	Yüksek ^c	14	157.25				
BORRTI EGO	Düşük ^a	48	216.99	2.209	2	.331	-
	Orta ^b	336	198.31				
	Yüksek ^c	14	168				
BORRTI SY	Düşük ^a	48	218.1	3.713	2	.156	-
	Orta ^b	336	198.7				
	Yüksek ^c	14	155				
GDAÖÖ Toplam	Düşük ^a	48	249.96	11.874	2	.003**	a>b, c
	Orta ^b	336	194.05				
	Yüksek ^c	14	157.36				
GDAÖÖ P	Düşük ^a	48	220.01	6.348	2	.042*	a>c
	Orta ^b	336	199.34				
	Yüksek ^c	14	132.96				
GDAÖÖ Ö	Düşük ^a	48	238.92	6.784	2	.034*	a>b
	Orta ^b	336	194.79				
	Yüksek ^c	14	177.32				
GDAÖÖ AFDD	Düşük ^a	48	240.07	7.372	2	.025*	a>b
	Orta ^b	336	194.87				
	Yüksek ^c	14	171.46				
GDAÖÖ BFDD	Düşük ^a	48	236.76	7.220	2	.027*	-
	Orta ^b	336	195.91				
	Yüksek ^c	14	157.82				

GDAÖÖ AD	Düşük ^a	48	222.09				
	Orta ^b	336	196.23	2.140	2	.343	-
	Yüksek ^c	14	200.57				
GDAÖÖ BD	Düşük ^a	48	230.46				
	Orta ^b	336	194.89	4.071	2	.131	-
	Yüksek ^c	14	204.07				
KSÖ Toplam	Düşük ^a	48	213.64				
	Orta ^b	336	196.71	1.282	2	.527	-
	Yüksek ^c	14	217.93				
KSÖ DBA	Düşük ^a	48	217.79				
	Orta ^b	336	196.2	1.789	2	.409	-
	Yüksek ^c	14	215.96				
KSÖ F	Düşük ^a	48	209.08				
	Orta ^b	336	197.38	.795	2	.672	-
	Yüksek ^c	14	217.54				
KSÖ KS	Düşük ^a	48	196.63				
	Orta ^b	336	200.36	.172	2	.918	-
	Yüksek ^c	14	188.75				
KSÖ BB	Düşük ^a	48	232.63				
	Orta ^b	336	193.42	6.066	2	.048*	-
	Yüksek ^c	14	231.93				

* p<0.05, ** p<0.01

BORRTI: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, **BORRTI YAB:** BORTTI Yabancılaşma Alt Boyutu, **BORRTI GbZ:** BORTTI Güvensiz Bağlanma Alt Boyutu, **BORRTI EGO:** BORTTI Egosentrizm Alt Boyutu, **BORRTI SY:** Sosyal Yetersizlik Alt Boyutu, **GDAÖÖ:** Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği, **GDAÖÖ P:** GDAÖÖ Para Alt Boyutu **GDAÖÖ Ö:** GDAÖÖ Öğün Alt Boyutu, **GDAÖÖ AFDD:** GDAÖÖ Anne Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ BFDD:** GDAÖÖ Baba Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ AD:** GDAÖÖ Anne Disiplin Alt Boyutu, **GDAÖÖ BD:** GDAÖÖ Baba Disiplin Alt Boyutu, **KSÖ:** Kendini Susturma Ölçeği, **KSÖ DBA:** KSÖ Dışsallaştırılmış Benlik Algısı Alt Boyutu, **KSÖ F:** KSÖ Fedakarlık Alt Boyutu, **KSÖ KS:** KSÖ Kendini Susturma Alt Boyutu, **KSÖ BB:** KSÖ Bölünmüş Benlik Alt Boyutu

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 11’de ekonomik durum değişkenine göre BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ toplam ve alt boyut sıra ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal Wallis testi sonuçları verilmiştir. Buna göre; BORRTI Toplam (H=13,032; p=.001), BORRTI YAB (H=19,664; p=.000), BORRTI GbZ (H=9,078; p=.011), GDAÖÖ Toplam (H=11,874; p=.003) alt boyutlarında ekonomik durum anlamlı bir fark yaratmaktadır. Pairwise Comparison Posthoc Testi; bu alt boyutlarda ekonomik durumunu “düşük” olarak

tanımlayan katılımcıların sıra ortalamalarının, “orta” ve “yüksek” olarak tanımlayan katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde daha yüksek olduğunu göstermektedir ($p<.05$).

GDAÖÖ P alt boyutunda ($H=6,348$; $p=.042$) ekonomik durum anlamlı bir fark yaratmaktadır. Pairwise Comparison Posthoc Testi; ekonomik durumunu “düşük” olarak tanımlayan katılımcıların sıra ortalamalarının, “yüksek” olarak tanımlayan katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde daha yüksek olduğunu göstermektedir ($p<.05$).

GDAÖÖ Ö ($H=6,784$; $p=.034$) ve GDAÖÖ AFDD ($H=7,372$; $p=.025$) alt boyutlarında ekonomik durum anlamlı bir fark yaratmaktadır. Pairwise Comparison Posthoc Testi; her iki alt boyutta da ekonomik durumunu “düşük” olarak tanımlayan katılımcıların sıra ortalamalarının, “orta” olarak tanımlayan katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde daha yüksek olduğunu göstermektedir ($p<.05$).

GDAÖÖ BFDD ($H=7,220$; $p=.027$) ve KSÖ BB ($H=6,066$; $p=.048$) alt boyutlarında ekonomik durum anlamlı bir fark yaratmaktadır; ancak Pairwise Comparison Posthoc Testinde gruplar arası fark tespit edilememiştir ($p<.05$).

BORRTI Ego, BORRTI SY, GDAÖÖ AD, GDAÖÖ BD, KSÖ Toplam, KSÖ DBA, KSÖ F ve KSÖ KS alt boyutlarının sıra ortalamaları arasında anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p>.05$).

4.10.11. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Kardeş Sahibi Olma Değişkenine Göre Analizi

Bu başlık altında; BORRTI, GDAÖÖ ve KSÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının, kardeş sahibi olma değişkenine göre analizi yer almaktadır.

Tablo 12. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Kardeş Sahibi Olma Değişkenine Göre Karşılaştırılmalarına İlişkin Mann Whitney U Testi Analizi

	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\Sigma sıra$	<i>U</i>	<i>P</i>
BORRTI Toplam	Evet	373	197.60	73706.00	3955.0	.204
	Hayır	25	227.80	5695.0		
BORRTI YAB	Evet	373	197.88	73807.5	4056.5	.275
	Hayır	25	223.74	5593.5		
BORRTI GbZ	Evet	373	197.54	73683.5	3932.5	.189
	Hayır	25	228.70	5717.5		
BORRTI EGO	Evet	373	199.17	74291.5	4540.5	.826
	Hayır	25	204.38	5109.5		

BORRTI SY	Evet	373	197.59	73702.5	3951.5	.180
	Hayır	25	227.94	5698.5		
GDAÖÖ Toplam	Evet	373	198.92	74197.5	4446.5	.698
	Hayır	25	208.14	5203.5		
GDAÖÖ P	Evet	373	201.26	75068.5	4007.5	.234
	Hayır	25	173.30	4332.5		
GDAÖÖ Ö	Evet	373	198.48	74033.0	4282.0	.492
	Hayır	25	214.72	5368.0		
GDAÖÖ AFDD	Evet	373	201.49	75154.0	3922.0	.183
	Hayır	25	169.88	4247.0		
GDAÖÖ BFDD	Evet	373	198.49	74035.0	4284.0	.496
	Hayır	25	214.64	5366.0		
GDAÖÖ AD	Evet	373	197.51	73670.0	3919.0	.180
	Hayır	25	229.24	5731.0		
GDAÖÖ BD	Evet	373	196.82	73413.0	3662.0	.071
	Hayır	25	239.52	5988		
KSÖ Toplam	Evet	373	198.81	74156.5	4405.5	.644
	Hayır	25	209.78	5244.5		
KSÖ DBA	Evet	373	196.14	73162	3411.0	.024*
	Hayır	25	249.56	6239		
KSÖ F	Evet	373	201.58	75191	3885.0	.162
	Hayır	25	168.4	4210		
KSÖ KS	Evet	373	199.73	74498.5	4577.5	.878
	Hayır	25	196.1	4902.5		
KSÖ BB	Evet	373	197.71	73746.5	3995.5	.230
	Hayır	25	226.18	5654.5		

* p<0.05, ** p<0.01

BORRTI: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, **BORRTI YAB:** BORTTI Yabancılaşma Alt Boyutu, **BORRTI GbZ:** BORTTI Güvensiz Bağlanma Alt Boyutu, **BORRTI EGO:** BORTTI Egosentrizm Alt Boyutu, **BORRTI SY:** Sosyal Yetersizlik Alt Boyutu, **GDAÖÖ:** Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği, **GDAÖÖ P:** GDAÖÖ Para Alt Boyutu **GDAÖÖ Ö:** GDAÖÖ Öğün Alt Boyutu, **GDAÖÖ AFDD:** GDAÖÖ Anne Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ BFDD:** GDAÖÖ Baba Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ AD:** GDAÖÖ Anne Disiplin Alt Boyutu, **GDAÖÖ BD:** GDAÖÖ Baba Disiplin Alt Boyutu, **KSÖ:** Kendini Susturma Ölçeği, **KSÖ DBA:** KSÖ Dışsallaştırılmış Benlik Algısı Alt Boyutu, **KSÖ F:** KSÖ Fedakarlık Alt Boyutu, **KSÖ KS:** KSÖ Kendini Susturma Alt Boyutu, **KSÖ BB:** KSÖ Bölünmüş Benlik Alt Boyutu

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 12’de kardeşe sahip olma değişkenine göre BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ toplam ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Mann Whitney U Testi analizi sonuçları yer almaktadır. Buna göre; KSÖ DBA puanında kardeşe sahip olmayan katılımcılar lehine anlamlı fark bulunmuştur (U=3411,0; p<,05). Bir diğer ifadeyle; kardeş sahibi olmayan katılımcıların KSÖ DBA puanı, anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Katılımcıların BORRTI toplam, BORRTI YAB, BORRTI GbZ, BORRTI EGO, BORRTI SY, GDAÖÖ toplam, GDAÖÖ P, GDAÖÖ Ö, GDAÖÖ AFDD, GDAÖÖ BFDD, GDAÖÖ AD, GDAÖÖ BD, KSÖ toplam, KSÖ F, KSÖ KS ve KSÖ BB puanlarında, kardeş sahibi olma değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0.05$).

4.10.12. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Ebeveynin Hayatta Olma Durumu Değişkenine Göre Analizi

Bu başlık altında; BORRTI, GDAÖÖ ve KSÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının, ebeveynin hayatta olma durumu değişkenine göre analizi yer almaktadır.

Tablo 13. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Ebeveynin Hayatta Olma Durumuna Göre Karşılaştırılmalarına İlişkin ANOVA Analizi

	Gruplar	<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	Fark
BORRTI Toplam	Ebeveyn hayatta ^a	234	24.16	15.701	1.248	.288	-
	18 yaş ve altı-anne/baba vefatı ^b	31	20.19	14.386			
	19 yaş ve üstü anne/baba vefatı ^c	133	22.54	13.226			
BORRTI YAB	Ebeveyn hayatta ^a	234	7.78	6.221	.265	.767	-
	18 yaş ve altı-anne/baba vefatı ^b	31	6.97	5.782			
	19 yaş ve üstü anne/baba vefatı ^c	133	7.76	5.387			
BORRTI GbZ	Ebeveyn hayatta ^a	234	7.71	4.691	3.319	.037*	-
	18 yaş ve altı-anne/baba vefatı ^b	31	5.61	3.947			
	19 yaş ve üstü anne/baba vefatı ^c	133	7.03	4.362			
BORRTI EGO	Ebeveyn hayatta ^a	234	6.09	4.779	.708	.493	-
	18 yaş ve altı-anne/baba vefatı ^b	31	5.39	4.807			
	19 yaş ve üstü anne/baba vefatı ^c	133	5.58	4.164			
BORRTI SY	Ebeveyn hayatta ^a	234	2.58	3.119	.934	.394	-
	18 yaş ve altı-anne/baba vefatı ^b	31	2.23	2.565			
	19 yaş ve üstü anne/baba vefatı ^c	133	2.17	2.436			

GDAÖÖ Toplam	Ebeveyn hayatta ^a	234	70.28	16.299			
	18 yaş ve altı-anne/baba vefatı ^b	31	70.1	13.477	1.227	.294	-
	19 yaş ve üstü anne/baba vefatı ^c	133	72.95	16.588			
GDAÖÖ P	Ebeveyn hayatta ^a	234	5.75	2.175			
	18 yaş ve altı-anne/baba vefatı ^b	31	6.03	2.549	6.529	.002**	c>a
	19 yaş ve üstü anne/baba vefatı ^c	133	6.62	2.258			
GDAÖÖ Ö	Ebeveyn hayatta ^a	234	9.58	3.212			
	18 yaş ve altı-anne/baba vefatı ^b	31	9.48	2.908	.605	.547	-
	19 yaş ve üstü anne/baba vefatı ^c	133	9.95	3.684			
GDAÖÖ AFDD	Ebeveyn hayatta ^a	234	15.29	5.465			
	18 yaş ve altı-anne/baba vefatı ^b	31	16.35	4.903	1.852	.158	-
	19 yaş ve üstü anne/baba vefatı ^c	133	16.34	5.344			
GDAÖÖ BFDD	Ebeveyn hayatta ^a	234	19.55	5.548			
	18 yaş ve altı-anne/baba vefatı ^b	31	19.97	6.745	1.474	.230	-
	19 yaş ve üstü anne/baba vefatı ^c	133	20.59	5.327			
GDAÖÖ AD	Ebeveyn hayatta ^a	234	9.89	3.991			
	18 yaş ve altı-anne/baba vefatı ^b	31	10.52	3.669	1.277	.280	-
	19 yaş ve üstü anne/baba vefatı ^c	133	9.41	3.561			
GDAÖÖ BD	Ebeveyn hayatta ^a	234	10.24	3.922			
	18 yaş ve altı-anne/baba vefatı ^b	31	7.74	3.346	5.613	.004**	a>b
	19 yaş ve üstü anne/baba vefatı ^c	133	10.04	3.984			
KSÖ Toplam	Ebeveyn hayatta ^a	234	74.18	15.322			
	18 yaş ve altı-anne/baba vefatı ^b	31	75.94	14.04	.239	.787	-
	19 yaş ve üstü anne/baba vefatı ^c	133	73.91	13.883			
KSÖ DBA	Ebeveyn hayatta ^a	234	14.9	4.144			
	18 yaş ve altı-anne/baba vefatı ^b	31	14.71	3.708	.690	.502	-
	19 yaş ve üstü anne/baba vefatı ^c	133	14.39	3.703			
KSÖ F	Ebeveyn hayatta ^a	234	21.23	4.798			
	18 yaş ve altı-anne/baba vefatı ^b	31	21.71	4.656	.416	.660	-
	19 yaş ve üstü anne/baba vefatı ^c	133	21.65	4.277			

	Ebeveyn hayatta ^a	234	21.05	5.707			
KSÖ KS	18 yaş ve altı-anne/baba vefatı ^b	31	23.03	6.091	1.713	.182	-
	19 yaş ve üstü anne/baba vefatı ^c	133	21.29	5.281			
	Ebeveyn hayatta ^a	234	17	4.741			
KSÖ BB	18 yaş ve altı-anne/baba vefatı ^b	31	16.48	3.558	.458	.633	-
	19 yaş ve üstü anne/baba vefatı ^c	133	16.59	4.301			

* p<0.05, ** p<0.01

BORRTI: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, **BORRTI YAB:** BORTTI Yabancılaşma Alt Boyutu, **BORRTI GbZ:** BORTTI Güvensiz Bağlanma Alt Boyutu, **BORRTI EGO:** BORTTI Egosentrizm Alt Boyutu, **BORRTI SY:** Sosyal Yetersizlik Alt Boyutu, **GDAÖÖ:** Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği, **GDAÖÖ P:** GDAÖÖ Para Alt Boyutu, **GDAÖÖ Ö:** GDAÖÖ Öğün Alt Boyutu, **GDAÖÖ AFDD:** GDAÖÖ Anne Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ BFDD:** GDAÖÖ Baba Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ AD:** GDAÖÖ Anne Disiplin Alt Boyutu, **GDAÖÖ BD:** GDAÖÖ Baba Disiplin Alt Boyutu, **KSÖ:** Kendini Susturma Ölçeği, **KSÖ DBA:** KSÖ Dışsallaştırılmış Benlik Algısı Alt Boyutu, **KSÖ F:** KSÖ Fedakarlık Alt Boyutu, **KSÖ KS:** KSÖ Kendini Susturma Alt Boyutu, **KSÖ BB:** KSÖ Bölünmüş Benlik Alt Boyutu

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 13'te ebeveynin hayatta olma durumuna göre BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA analizi sonuçları yer almaktadır. Buna göre; GDAÖÖ P puan ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır ($F_{(2, 395)} = 6.529$, $p < .05$). Scheffe testine göre, 19 yaş ve üzerinde iken anne veya babası vefat eden katılımcıların puan ortalamaları (Ort. = 6.62, Ss = 2.258), ebeveyni hayatta olan katılımcıların puan ortalamalarından (Ort. = 5.75, Ss = 2.175) anlamlı şekilde daha yüksektir.

GDAÖÖ BD puan ortalamalarının da anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır ($F_{(2, 395)} = 5.613$, $p < .05$). Scheffe testine göre, ebeveyni hayatta olan katılımcıların puan ortalamaları (Ort. = 10.24, Ss = 3.922), 18 yaş ve altında iken anne veya babası vefat eden katılımcıların puan ortalamalarından (Ort. = 7.74, Ss = 3.346) anlamlı şekilde daha yüksektir.

BORRTI GbZ puan ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır ($F_{(2, 395)} = 3.319$, $p < .05$); ancak Scheffe testi analizinde, söz konusu farklılığın hangi gruplar arasında olduğu tespit edilememiştir.

Çalışma duruma göre katılımcıların BORRTI toplam, BORRTI YAB, BORRTI EGO, BORRTI SY, GDAÖÖ toplam, GDAÖÖ Ö, GDAÖÖ AFDD, GDAÖÖ BFDD,

GDAÖÖ AD, KSÖ toplam, KSÖ DBA, KSÖ F, KSÖ KS ve KSÖ BB puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediği saptanmıştır ($p > 0.05$).

4.10.13. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Ebeveynin Birlikte Olma Durumu Değişkenine Göre Analizi

Bu başlık altında; BORRTI, GDAÖÖ ve KSÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının, ebeveynin birlikte olma durumu değişkenine göre analizi yer almaktadır.

Tablo 14. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Ebeveynin Birlikte Olma Durumuna Göre Karşılaştırılmalarına İlişkin Mann Whitney U Testi Analizi

	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\Sigma sıra$	<i>U</i>	<i>p</i>
BORRTI Toplam	Birlikte	369	200.00	73800.5	5165.5	.756
	Ayrı	29	193.12	5600.5		
BORRTI YAB	Birlikte	369	198.62	73290.0	5025.0	.584
	Ayrı	29	210.72	6111.0		
BORRTI GbZ	Birlikte	369	200.33	73922.5	5043.5	.606
	Ayrı	29	188.91	5478.5		
BORRTI EGO	Birlikte	369	201.40	74316.0	4650.0	.239
	Ayrı	29	175.34	5085.0		
BORRTI SY	Birlikte	369	199.42	73586.0	5321.0	.959
	Ayrı	29	200.52	5815.0		
GDAÖÖ Toplam	Birlikte	369	193.18	71284.0	3019.0	.000**
	Ayrı	29	279.90	8117.0		
GDAÖÖ P	Birlikte	369	195.13	72001.5	3736.5	.006**
	Ayrı	29	255.16	7399.5		
GDAÖÖ Ö	Birlikte	369	195.80	72251.0	3986.0	.022*
	Ayrı	29	246.55	7150.0		
GDAÖÖ AFDD	Birlikte	369	198.68	73314.	5049.0	.613
	Ayrı	29	209.9	6087.0		
GDAÖÖ BFDD	Birlikte	369	191.23	70565.0	2300.0	.000**
	Ayrı	29	304.69	8836.0		
GDAÖÖ AD	Birlikte	369	198.78	73351.0	5086.0	.656
	Ayrı	29	208.62	6050.0		
GDAÖÖ BD	Birlikte	369	193.29	71324.5	3059.5	.000**
	Ayrı	29	278.5	8076.5		
KSÖ Toplam	Birlikte	369	200.8	74095.5	4870.5	.421
	Ayrı	29	182.95	5305.5		
KSÖ DBA	Birlikte	369	201.37	74305.5	4660.5	.246

	Ayrı	29	175.71	5095.5		
KSÖ F	Birlikte	369	203.09	74941.0	4025.0	.026*
	Ayrı	29	153.79	4460.0		
KSÖ KS	Birlikte	369	199.52	73621.5	5344.5	.992
	Ayrı	29	199.29	5779.5		
KSÖ BB	Birlikte	369	198.86	73379.5	5114.5	.692
	Ayrı	29	207.64	6021.5		

* p<0.05, ** p<0.01

BORRTI: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, **BORRTI YAB:** BORTTI Yabancılaşma Alt Boyutu, **BORRTI GbZ:** BORTTI Güvensiz Bağlanma Alt Boyutu, **BORRTI EGO:** BORTTI Egosentrizm Alt Boyutu, **BORRTI SY:** Sosyal Yetersizlik Alt Boyutu, **GDAÖÖ:** Geçmiş Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği, **GDAÖÖ P:** GDAÖÖ Para Alt Boyutu **GDAÖÖ Ö:** GDAÖÖ Öğün Alt Boyutu, **GDAÖÖ AFDD:** GDAÖÖ Anne Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ BFDD:** GDAÖÖ Baba Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ AD:** GDAÖÖ Anne Disiplin Alt Boyutu, **GDAÖÖ BD:** GDAÖÖ Baba Disiplin Alt Boyutu, **KSÖ:** Kendini Susturma Ölçeği, **KSÖ DBA:** KSÖ Dışsallaştırılmış Benlik Algısı Alt Boyutu, **KSÖ F:** KSÖ Fedakarlık Alt Boyutu, **KSÖ KS:** KSÖ Kendini Susturma Alt Boyutu, **KSÖ BB:** KSÖ Bölünmüş Benlik Alt Boyutu

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 14’te ebeveynin birlikte olma durumuna göre BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ toplam ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Mann Whitney U Testi analizi sonuçları yer almaktadır. Buna göre; GDAÖÖ toplam (U= 3019,0; p<,05), GDAÖÖ P (U=3736,5; p<,05), GDAÖÖ Ö (U=3986,0; p<,05), GDAÖÖ BFDD (U=2300,0; p<,05) ve GDAÖÖ BD (U=3059,5; p<,05) puanlarında, ebeveyni ayrı olan katılımcılar; KSÖ F (U=4025,0; p<,05) puanında ise ebeveyni birlikte olan katılımcılar lehine anlamlı fark bulunmuştur. Bir diğer ifadeyle; ebeveyni ayrı olan katılımcıların GDAÖÖ toplam, GDAÖÖ P, GDAÖÖ Ö, GDAÖÖ BFDD ve GDAÖÖ BD puanları; ebeveyni birlikte olan katılımcıların ise KSÖ F puanı anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Katılımcıların BORRTI toplam, BORRTI YAB, BORRTI GbZ, BORRTI EGO, BORRTI SY, GDAÖÖ AFDD, GDAÖÖ AD, KSÖ toplam, KSÖ DBA, KSÖ KS ve KSÖ BB puanlarında, ebeveynin birlikte olma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark saptanmamıştır (p > 0.05).

4.10.14. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Ebeveyn Tutumu Değişkenine Göre Analizi

Bu başlık altında; BORRTI, GDAÖÖ ve KSÖ toplam ve alt boyut sıra ortalamalarının, katılımcının çocukluğunda ebeveyninin tutumu değişkenine göre analizi yer almaktadır.

Tablo 15. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Sıra Ortalamalarının Ebeveyn Tutumu Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Analizi

	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	H	sd	p	Fark*
BORRTI Toplam	Otoriter ^a	153	202.04	16.243	5	.006**	d>f
	Mükemmeliyetçi ^b	33	202.09				
	Aşırı hoşgörülü ^c	45	200.57				
	İlgisiz/kayıtsız ^d	27	246.67				
	Tutarsız ^e	51	226.99				
	Demokratik ^f	89	163.57				
BORRTI YAB	Otoriter ^a	153	199.15	13.817	5	.017*	d>f
	Mükemmeliyetçi ^b	33	202.09				
	Aşırı hoşgörülü ^c	45	197.96				
	İlgisiz/kayıtsız ^d	27	246.74				
	Tutarsız ^e	51	227.76				
	Demokratik ^f	89	169.39				
BORRTI GbZ	Otoriter ^a	153	208.41	20.184	5	.001**	a, d, e>f
	Mükemmeliyetçi ^b	33	226.68				
	Aşırı hoşgörülü ^c	45	172.09				
	İlgisiz/kayıtsız ^d	27	241.76				
	Tutarsız ^e	51	221.67				
	Demokratik ^f	89	162.45				
BORRTI EGO	Otoriter ^a	153	199.87	14.225	5	.014*	-
	Mükemmeliyetçi ^b	33	168.77				
	Aşırı hoşgörülü ^c	45	232.12				
	İlgisiz/kayıtsız ^d	27	222.78				
	Tutarsız ^e	51	223.75				
	Demokratik ^f	89	172.81				
BORRTI SY	Otoriter ^a	153	203.16	4.451	5	.486	-
	Mükemmeliyetçi ^b	33	208.98				
	Aşırı hoşgörülü ^c	45	186.43				
	İlgisiz/kayıtsız ^d	27	232.26				
	Tutarsız ^e	51	196.1				
	Demokratik ^f	89	188.31				
	Otoriter ^a	153	222.6	104.816	5	.000**	

GDAÖÖ Toplam	Mükemmeliyetçi ^b	33	162.71				f<a, d, e
	Aşırı hoşgörölü ^c	45	132.84				c<a, d, e
	İlgisiz/kayıtsız ^d	27	315.89				b<d, e
	Tutarsız ^e	51	272				a<d
	Demokratik ^f	89	130.28				
GDAÖÖ P	Otoriter ^a	153	190.6				
	Mükemmeliyetçi ^b	33	166.32				b<d, e
	Aşırı hoşgörölü ^c	45	205.14	23.537	5	.000**	f<d, e
	İlgisiz/kayıtsız ^d	27	264.94				a<d, e
	Tutarsız ^e	51	244.06				
	Demokratik ^f	89	178.87				
GDAÖÖ Ö	Otoriter ^a	153	196.98				
	Mükemmeliyetçi ^b	33	160.65				c<d, e
	Aşırı hoşgörölü ^c	45	156.14	45.996	5	.000**	a<d, e
	İlgisiz/kayıtsız ^d	27	292.57				f<d, e
	Tutarsız ^e	51	260.33				
	Demokratik ^f	89	177.07				
GDAÖÖ AFDD	Otoriter ^a	153	218.26				
	Mükemmeliyetçi ^b	33	165.52				c<a, d, e
	Aşırı hoşgörölü ^c	45	143.61	42.461	5	.000**	b<d
	İlgisiz/kayıtsız ^d	27	288.57				f<a, d
	Tutarsız ^e	51	222.02				a<d
	Demokratik ^f	89	168.17				
GDAÖÖ BFDD	Otoriter ^a	153	215.71				f<a, d, e
	Mükemmeliyetçi ^b	33	163.14				c<a, d, e
	Aşırı hoşgörölü ^c	45	152.59	67.964	5	.000**	b<d, e
	İlgisiz/kayıtsız ^d	27	301.15				a<d
	Tutarsız ^e	51	257.22				
	Demokratik ^f	89	144.92				
GDAÖÖ AD	Otoriter ^a	153	226.95				
	Mükemmeliyetçi ^b	33	205.32				f<a, d, e
	Aşırı hoşgörölü ^c	45	145.16	49.118	5	.000**	c<a, d, e
	İlgisiz/kayıtsız ^d	27	231.67				
	Tutarsız ^e	51	241.71				
	Demokratik ^f	89	143.69				
GDAÖÖ BD	Otoriter ^a	153	233.57				
	Mükemmeliyetçi ^b	33	180.62				f<a, d, e
	Aşırı hoşgörölü ^c	45	154.94	72.952	5	.000**	c<a, d, e
	İlgisiz/kayıtsız ^d	27	259.39				
	Tutarsız ^e	51	244.89				
	Demokratik ^f	89	126.28				
KSÖ Toplam	Otoriter ^a	153	203.76	4.358	5	.499	-
	Mükemmeliyetçi ^b	33	175.08				

	Aşırı hoşgörölü ^c	45	213.73				
	İlgisiz/kayıtsız ^d	27	217.2				
	Tutarsız ^e	51	204.29				
	Demokratik ^f	89	185.92				
KSÖ DBA	Otoriter ^a	153	204.23				
	Mükemmeliyetçi ^b	33	191.45				
	Aşırı hoşgörölü ^c	45	211.54	4.458	5	.486	-
	İlgisiz/kayıtsız ^d	27	210.59				
	Tutarsız ^e	51	209.9				
	Demokratik ^f	89	178.93				
KSÖ F	Otoriter ^a	153	198.53				
	Mükemmeliyetçi ^b	33	186.48				
	Aşırı hoşgörölü ^c	45	227.51	4.127	5	.531	-
	İlgisiz/kayıtsız ^d	27	186.83				
	Tutarsız ^e	51	186.98				
	Demokratik ^f	89	202.85				
KSÖ KS	Otoriter ^a	153	202.71				
	Mükemmeliyetçi ^b	33	173.97				
	Aşırı hoşgörölü ^c	45	203.39	2.387	5	.793	-
	İlgisiz/kayıtsız ^d	27	215.72				
	Tutarsız ^e	51	198.77				
	Demokratik ^f	89	196.97				
KSÖ BB	Otoriter ^a	153	206.76				
	Mükemmeliyetçi ^b	33	179.18				
	Aşırı hoşgörölü ^c	45	187.9	15.284	5	.009**	d>f
	İlgisiz/kayıtsız ^d	27	248.31				
	Tutarsız ^e	51	225.65				
	Demokratik ^f	89	170.63				

* p<0.05, ** p<0.01

BORRTI: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, **BORRTI YAB:** BORTTI Yabancılaşma Alt Boyutu, **BORRTI GbZ:** BORTTI Güvensiz Bağlanma Alt Boyutu, **BORRTI EGO:** BORTTI Egosentrizm Alt Boyutu, **BORRTI SY:** Sosyal Yetersizlik Alt Boyutu, **GDAÖÖ:** Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği, **GDAÖÖ P:** GDAÖÖ Para Alt Boyutu **GDAÖÖ Ö:** GDAÖÖ Öğün Alt Boyutu, **GDAÖÖ AFDD:** GDAÖÖ Anne Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ BFDD:** GDAÖÖ Baba Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ AD:** GDAÖÖ Anne Disiplin Alt Boyutu, **GDAÖÖ BD:** GDAÖÖ Baba Disiplin Alt Boyutu, **KSÖ:** Kendini Susturma Ölçeği, **KSÖ DBA:** KSÖ Dışsallaştırılmış Benlik Algısı Alt Boyutu, **KSÖ F:** KSÖ Fedakarlık Alt Boyutu, **KSÖ KS:** KSÖ Kendini Susturma Alt Boyutu, **KSÖ BB:** KSÖ Bölünmüş Benlik Alt Boyutu

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 15'te katılımcının çocukluk döneminde ebeveyninin tutumu değişkenine göre BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ toplam ve alt boyut sıra ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal Wallis testi sonuçları verilmiştir. Buna göre; BORRTI Toplam (H=16,243; p=.006), BORRTI YAB (H=13,817; p=.017) ve KSÖ BB

($H=15,284$; $p=.009$) alt boyutlarında ebeveyn tutumu değişkeni anlamlı bir fark yaratmaktadır. Pairwise Comparison Posthoc Testi; bu alt boyutlarda ebeveyninin tutumunu “ilgisiz/kayıtsız” olarak tanımlayan katılımcıların sıra ortalamalarının, ebeveyninin tutumunu “demokratik” olarak tanımlayan katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde daha yüksek olduğunu göstermektedir ($p<.05$).

BORRTI GbZ ($H=20,184$; $p=.001$) alt boyutunda, ebeveyn tutumu değişkeni anlamlı bir fark yaratmaktadır. “Pairwise-Comparison Posthoc Testi”; bu alt boyutta ebeveyninin tutumunu “otoriter”, “ilgisiz/kayıtsız” ve “tutarsız” olarak tanımlayan katılımcıların sıra ortalamalarının, ebeveyninin tutumunu “demokratik” olarak tanımlayan katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde daha yüksek olduğunu göstermektedir ($p<.05$).

GDAÖÖ Toplam ($H=104,816$; $p=.000$) alt boyutunda, ebeveyn tutumu değişkeni anlamlı bir fark yaratmaktadır. “Pairwise-Comparison Posthoc Testi”; bu alt boyutta ebeveyninin tutumunu “demokratik” ve “aşırı hoşgörölü” olarak tanımlayan katılımcıların sıra ortalamalarının, ebeveyninin tutumunu “otoriter”, “ilgisiz/kayıtsız” ve “tutarsız” olarak tanımlayan katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde daha düşük olduğunu göstermektedir ($p<.05$). Benzer şekilde; ebeveyninin tutumunu “mükemmeliyetçi” olarak tanımlayan katılımcıların sıra ortalamalarının, ebeveyninin tutumunu “ilgisiz/kayıtsız” ve “tutarsız” olarak tanımlayan katılımcılara; “otoriter” olarak tanımlayan katılımcıların sıra ortalamalarının ise “ilgisiz/kayıtsız” olarak tanımlayan katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde daha düşük olduğunu göstermektedir ($p<.05$).

GDAÖÖ P ($H=23,537$; $p=.000$) alt boyutunda, ebeveyn tutumu değişkeni anlamlı bir fark yaratmaktadır. “Pairwise-Comparison Posthoc Testi”; bu alt boyutta ebeveyninin tutumunu “mükemmeliyetçi”, “demokratik” ve “otoriter” olarak tanımlayan katılımcıların sıra ortalamalarının, ebeveyninin tutumunu “ilgisiz/kayıtsız” ve “tutarsız” olarak tanımlayan katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde daha düşük olduğunu göstermektedir ($p<.05$).

GDAÖÖ Ö ($H=45,996$; $p=.000$) alt boyutunda, ebeveyn tutumu değişkeni anlamlı bir fark yaratmaktadır. “Pairwise-Comparison Posthoc Testi”; bu alt boyutta ebeveyninin tutumunu “aşırı hoşgörölü”, “otoriter” ve “demokratik” olarak tanımlayan katılımcıların sıra ortalamalarının, ebeveyninin tutumunu “ilgisiz/kayıtsız” ve

“tutarsız” olarak tanımlayan katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde daha düşük olduğunu göstermektedir ($p<.05$).

GDAÖÖ AFDD ($H=42,461$; $p=.000$) alt boyutunda, ebeveyn tutumu değişkeni anlamlı bir fark yaratmaktadır. “Pairwise-Comparison Posthoc Testi”; bu alt boyutta ebeveyninin tutumunu “aşırı hoşgörölü” olarak tanımlayan katılımcıların sıra ortalamalarının, ebeveyninin tutumunu “otoriter”, “ilgisiz/kayıtsız” ve “tutarsız” olarak tanımlayan katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde daha düşük olduğunu göstermektedir ($p<.05$). Benzer şekilde; ebeveyninin tutumunu “mükemmeliyetçi” ve “otoriter” olarak tanımlayan katılımcıların sıra ortalamalarının, ebeveyninin tutumunu “ilgisiz/kayıtsız” olarak tanımlayan katılımcılara; “demokratik” olarak tanımlayan katılımcıların sıra ortalamalarının ise “otoriter” ve “ilgisiz/kayıtsız” olarak tanımlayan katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde daha düşük olduğunu göstermektedir ($p<.05$).

GDAÖÖ BFDD ($H=67,964$; $p=.000$) alt boyutunda, ebeveyn tutumu değişkeni anlamlı bir fark yaratmaktadır. “Pairwise-Comparison Posthoc Testi”; bu alt boyutta ebeveyninin tutumunu “demokratik” ve “aşırı hoşgörölü” olarak tanımlayan katılımcıların sıra ortalamalarının, ebeveyninin tutumunu “otoriter”, “ilgisiz/kayıtsız” ve “tutarsız” olarak tanımlayan katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde daha düşük olduğunu göstermektedir ($p<.05$). Benzer şekilde; ebeveyninin tutumunu “mükemmeliyetçi” olarak tanımlayan katılımcıların sıra ortalamalarının, ebeveyninin tutumunu “ilgisiz/kayıtsız” ve “tutarsız” olarak tanımlayan katılımcılara; “otoriter” olarak tanımlayan katılımcıların sıra ortalamalarının ise “ilgisiz/kayıtsız” olarak tanımlayan katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde daha düşük olduğunu göstermektedir ($p<.05$).

GDAÖÖ AD ($H=49,118$; $p=.000$) ve GDAÖÖ BD ($H=72,952$; $p=.000$) alt boyutunda, ebeveyn tutumu değişkeni anlamlı bir fark yaratmaktadır. “Pairwise-Comparison Posthoc Testi”; bu alt boyutta ebeveyninin tutumunu “demokratik” ve “aşırı hoşgörölü” olarak tanımlayan katılımcıların sıra ortalamalarının, ebeveyninin tutumunu “otoriter”, “ilgisiz/kayıtsız” ve “tutarsız” olarak tanımlayan katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde daha düşük olduğunu göstermektedir ($p<.05$).

BORRTI EGO ($H=14,225$; $p=.014$) alt boyutunda ebeveyn tutumu değişkeni anlamlı bir fark yaratmaktadır; ancak “Pairwise-Comparison Posthoc Testi”nde gruplar arası fark tespit edilememiştir ($p<.05$).

BORRTI SY, KSÖ Toplam, KSÖ DBA, KSÖ F ve KSÖ KS alt boyutlarının sıra ortalamaları arasında ebeveyn tutumu değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p>.05$).

4.10.15. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Ebeveynin Kronik Hastalığı Değişkenine Göre Analizi

Bu başlık altında; BORRTI, GDAÖÖ ve KSÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının, katılımcının çocukluk döneminde ebeveyninin kronik hastalığı değişkenine göre analizi yer almaktadır.

Tablo 16. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Ebeveynde Kronik Hastalık Değişkenine Göre Karşılaştırılmalarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi

Değişkenler	Anne/babada kronik hastalık var ($n = 100$)		Anne/babada kronik hastalık yok ($n = 298$)		t	sd	p
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.			
BORRTI Toplam	25.87	15.290	22.45	14.595	2.004	396	.046*
BORRTI YAB	8.46	5.907	7.46	5.900	1.466	396	.143
BORRTI GbZ	8.34	4.560	6.97	4.511	2.615	396	.009**
BORRTI EGO	6.44	4.831	5.67	4.486	1.454	396	.147
BORRTI SY	2.63	2.943	2.35	2.842	.858	396	.391
GDAÖÖ Toplam	73.93	15.536	70.23	16.350	1.982	396	.048*
GDAÖÖ P	6.34	2.354	5.97	2.230	1.417	396	.157
GDAÖÖ Ö	10.05	3.506	9.58	3.297	1.221	396	.223
GDAÖÖ AFDD	15.98	5.412	15.63	5.396	.554	396	.580
GDAÖÖ BFDD	20.68	5.503	19.67	5.596	1.561	396	.119
GDAÖÖ AD	10.32	4.168	9.60	3.701	1.636	396	.103
GDAÖÖ BD	10.56	4.386	9.78	3.776	1.594	396	.113
KSÖ Toplam	75.55	15.791	73.79	14.359	1.037	396	.301
KSÖ DBA	15.47	4.293	14.46	3.824	2.215	396	.027*
KSÖ F	20.95	4.883	21.56	4.516	-1.146	396	.253
KSÖ KS	21.74	5.989	21.13	5.478	.940	396	.253
KSÖ BB	17.39	4.410	16.63	4.535	1.452	396	.147

* $p<0.05$, ** $p<0.01$

BORRTI: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, **BORRTI YAB:** BORTTI Yabancılaşma Alt Boyutu, **BORRTI GbZ:** BORTTI Güvensiz Bağlanma Alt Boyutu, **BORRTI EGO:** BORTTI Egosentrizm Alt Boyutu, **BORRTI SY:** Sosyal Yetersizlik Alt Boyutu, **GDAÖÖ:** Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği, **GDAÖÖ P:** GDAÖÖ Para Alt Boyutu, **GDAÖÖ Ö:** GDAÖÖ Öğün Alt Boyutu, **GDAÖÖ AFDD:** GDAÖÖ Anne Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ BFDD:** GDAÖÖ Baba Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ AD:** GDAÖÖ Anne Disiplin Alt Boyutu, **GDAÖÖ BD:** GDAÖÖ Baba Disiplin Alt Boyutu, **KSÖ:** Kendini Susturma Ölçeği, **KSÖ DBA:** KSÖ Dışsallaştırılmış Benlik Algısı Alt Boyutu, **KSÖ F:** KSÖ Fedakarlık Alt Boyutu, **KSÖ KS:** KSÖ Kendini Susturma Alt Boyutu, **KSÖ BB:** KSÖ Bölünmüş Benlik Alt Boyutu

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 16’da, katılımcının çocukluk döneminde anne veya babasının kronik hastalık yaşaması değişkenine göre BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ toplam ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t-test analizi sonuçları yer almaktadır. Buna göre; BORRTI Toplam ortalama puanları arasında kronik hastalık durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = 2.004$, $p = .046$). Anne veya babası kronik hastalık yaşayan katılımcıların BORRTI Toplam puan ortalamasının (Ort. = 25.87, Ss = 15.290), anne veya babası kronik hastalık yaşamayan katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 22.45, Ss = 14.595) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

BORRTI GbZ ortalama puanları arasında kronik hastalık durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = 2.615$, $p = .009$). Anne veya babası kronik hastalık yaşayan katılımcıların BORRTI GbZ puan ortalamasının (Ort. = 8.34, Ss = 4.560), anne veya babası kronik hastalık yaşamayan katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 6.97, Ss = 4.511) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

GDAÖÖ Toplam ortalama puanları arasında kronik hastalık durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = 1.982$, $p = .048$). Anne veya babası kronik hastalık yaşayan katılımcıların GDAÖÖ Toplam puan ortalamasının (Ort. = 73.93, Ss = 15.536), anne veya babası kronik hastalık yaşamayan katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 70.23, Ss = 16.350) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

KSÖ DBA ortalama puanları arasında kronik hastalık durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = 2.215$, $p = .027$). Anne veya babası kronik hastalık yaşayan katılımcıların KSÖ DBA puan ortalamasının (Ort. = 15.47, Ss = 4.293), anne veya babası kronik hastalık yaşamayan katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 14.46, Ss = 3.824) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

Katılımcıların BORRTI YAB, BORRTI EGO, BORRTI SY, GDAÖÖ P, GDAÖÖ Ö, GDAÖÖ AFDD, GDAÖÖ BFDD, GDAÖÖ AD, GDAÖÖ BD, KSÖ toplam, KSÖ F, KSÖ KS ve KSÖ BB puan ortalamalarında katılımcının çocukluk döneminde anne veya babasının kronik hastalık yaşaması değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0.05$).

4.10.16. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Ebeveynin Psikolojik/Psikiyatrik Tedavi Görmesi Değişkenine Göre Analizi

Bu başlık altında; BORRTI, GDAÖÖ ve KSÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının, katılımcının çocukluk döneminde ebeveyninin psikolojik/psikiyatrik tedavi görmesi değişkenine göre analizi yer almaktadır.

Tablo 17. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Ebeveynin Psikolojik/Psikiyatrik Tedavi Görmesi Değişkenine Göre Karşılaştırılmalarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi

Değişkenler	Anne/baba psk. tedavi gördü (n = 40)		Anne/baba psk. tedavi görmedi (n = 358)		t	sd	p
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.			
BORRTI Toplam	30.88	16.997	22.46	14.346	3.449	396	.001**
BORRTI YAB	10.15	7.202	7.44	5.696	2.302	396	.026*
BORRTI GbZ	9.48	4.613	7.08	4.492	3.195	396	.002**
BORRTI EGO	7.98	5.127	5.63	4.463	2.780	396	.008**
BORRTI SY	3.28	3.320	2.32	2.801	2.003	396	.046*
GDAÖÖ Toplam	81.23	13.217	70.04	16.140	4.227	396	.000**
GDAÖÖ P	6.33	2.422	6.03	2.248	.772	396	.441
GDAÖÖ Ö	11.68	4.034	9.47	3.199	3.334	396	.002**
GDAÖÖ AFDD	17.33	5.833	15.54	5.323	1.990	396	.047*
GDAÖÖ BFDD	22.03	5.600	19.69	5.540	2.523	396	.012*
GDAÖÖ AD	11.95	4.151	9.54	3.722	3.844	396	.000**
GDAÖÖ BD	11.93	4.492	9.76	3.827	3.336	396	.001**
KSÖ Toplam	75.95	15.300	74.04	14.676	.779	396	.437
KSÖ DBA	16.00	4.249	14.57	3.914	2.173	396	.030*
KSÖ F	20.75	4.711	21.48	4.602	-.950	396	.343
KSÖ KS	20.58	5.593	21.36	5.613	-.842	396	.400
KSÖ BB	18.63	4.781	16.62	4.441	2.683	396	.008**

* p<0.05, ** p<0.01

BORRTI: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, **BORRTI YAB:** BORTTI Yabancılaşma Alt Boyutu, **BORRTI GbZ:** BORTTI Güvensiz Bağlanma Alt Boyutu, **BORRTI EGO:** BORTTI Egosentrizm Alt Boyutu, **BORRTI SY:** Sosyal Yetersizlik Alt Boyutu, **GDAÖÖ:** Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği, **GDAÖÖ P:** GDAÖÖ Para Alt Boyutu, **GDAÖÖ Ö:** GDAÖÖ Öğün Alt Boyutu, **GDAÖÖ AFDD:** GDAÖÖ Anne Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ BFDD:** GDAÖÖ Baba Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ AD:** GDAÖÖ Anne Disiplin Alt Boyutu, **GDAÖÖ BD:** GDAÖÖ Baba Disiplin Alt Boyutu, **KSÖ:** Kendini Susturma Ölçeği, **KSÖ DBA:** KSÖ Dışsallaştırılmış Benlik Algısı Alt Boyutu, **KSÖ F:** KSÖ Fedakarlık Alt Boyutu, **KSÖ KS:** KSÖ Kendini Susturma Alt Boyutu, **KSÖ BB:** KSÖ Bölünmüş Benlik Alt Boyutu

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 17’de, katılımcının çocukluk döneminde anne veya babasının psikolojik/psikiyatrik tedavi görmesi değişkenine göre BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ toplam ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t-test analizi sonuçları yer almaktadır. Buna göre; BORRTI Toplam ortalama puanları arasında katılımcının çocukluk döneminde anne veya babasının psikolojik/psikiyatrik tedavi görmesi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = 3.449$, $p = .001$). Anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi gören katılımcıların BORRTI Toplam puan ortalamasının (Ort. = 30.88, Ss = 16.997), anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi görmeyen katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 22.46, Ss = 14.346) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

BORRTI YAB ortalama puanları arasında katılımcının çocukluk döneminde anne veya babasının psikolojik/psikiyatrik tedavi görmesi değişkenine göre anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = 2.302$, $p = .026$). Anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi gören katılımcıların BORRTI YAB puan ortalamasının (Ort. = 10.15, Ss = 7.202), anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi görmeyen katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 7.44, Ss = 5.696) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

BORRTI GbZ ortalama puanları arasında katılımcının çocukluk döneminde anne veya babasının psikolojik/psikiyatrik tedavi görmesi değişkenine göre anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = 3.195$, $p = .002$). Anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi gören katılımcıların BORRTI GbZ puan ortalamasının (Ort. = 9.48, Ss = 4.613), anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi görmeyen katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 7.08, Ss = 4.492) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

BORRTI EGO ortalama puanları arasında katılımcının çocukluk döneminde anne veya babasının psikolojik/psikiyatrik tedavi görmesi değişkenine göre anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = 2.780$, $p = .008$). Anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi gören katılımcıların BORRTI EGO puan ortalamasının (Ort. = 7.98, Ss = 5.127), anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi görmeyen katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 5.63, Ss = 4.463) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

BORRTI SY ortalama puanları arasında katılımcının çocukluk döneminde anne veya babasının psikolojik/psikiyatrik tedavi görmesi değişkenine göre anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = 2.003$, $p = .046$). Anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi gören katılımcıların BORRTI SY puan ortalamasının (Ort. = 3.28, Ss = 3.320), anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi görmeyen katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 2.32, Ss = 2.801) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

GDAÖÖ Toplam ortalama puanları arasında katılımcının çocukluk döneminde anne veya babasının psikolojik/psikiyatrik tedavi görmesi değişkenine göre anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = 4.227$, $p = .000$). Anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi gören katılımcıların GDAÖÖ Toplam puan ortalamasının (Ort. = 81.23, Ss = 13.217), anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi görmeyen katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 70.04, Ss = 16.140) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

GDAÖÖ Ö ortalama puanları arasında katılımcının çocukluk döneminde anne veya babasının psikolojik/psikiyatrik tedavi görmesi değişkenine göre anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = 3.334$, $p = .002$). Anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi gören katılımcıların GDAÖÖ Ö puan ortalamasının (Ort. = 11.68, Ss = 4.034), anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi görmeyen katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 9.47, Ss = 3.199) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

GDAÖÖ AFDD ortalama puanları arasında katılımcının çocukluk döneminde anne veya babasının psikolojik/psikiyatrik tedavi görmesi değişkenine göre anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = 1.990$, $p = .047$). Anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi gören katılımcıların GDAÖÖ AFDD puan ortalamasının (Ort. = 17.33, Ss = 5.833), anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi görmeyen katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 15.54, Ss = 5.323) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

GDAÖÖ BFDD ortalama puanları arasında katılımcının çocukluk döneminde anne veya babasının psikolojik/psikiyatrik tedavi görmesi değişkenine göre anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = 2.523$, $p = .012$). Anne veya babası

psikolojik/psikiyatrik tedavi gören katılımcıların GDAÖÖ BFDD puan ortalamasının (Ort. = 22.03, Ss = 5.600), anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi görmeyen katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 19.69, Ss = 5.540) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

GDAÖÖ AD ortalama puanları arasında katılımcının çocukluk döneminde anne veya babasının psikolojik/psikiyatrik tedavi görmesi değişkenine göre anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = 3.844$, $p = .000$). Anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi gören katılımcıların GDAÖÖ AD puan ortalamasının (Ort. = 11.95, Ss = 4.151), anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi görmeyen katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 9.54, Ss = 3.722) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

GDAÖÖ BD ortalama puanları arasında katılımcının çocukluk döneminde anne veya babasının psikolojik/psikiyatrik tedavi görmesi değişkenine göre anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = 3.336$, $p = .001$). Anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi gören katılımcıların GDAÖÖ BD puan ortalamasının (Ort. = 11.93, Ss = 4.492), anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi görmeyen katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 9.76, Ss = 3.827) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

KSÖ DBA ortalama puanları arasında katılımcının çocukluk döneminde anne veya babasının psikolojik/psikiyatrik tedavi görmesi değişkenine göre anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = 2.173$, $p = .030$). Anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi gören katılımcıların KSÖ DBA puan ortalamasının (Ort. = 16.00, Ss = 4.249), anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi görmeyen katılımcıların puan ortalamasından (Ort. = 14.57, Ss = 3.914) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

KSÖ BB ortalama puanları arasında katılımcının çocukluk döneminde anne veya babasının psikolojik/psikiyatrik tedavi görmesi değişkenine göre anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($t = 2.683$, $p = .008$). Anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi gören katılımcıların KSÖ BB puan ortalamasının (Ort. = 18.63, Ss = 4.781), anne veya babası psikolojik/psikiyatrik tedavi görmeyen katılımcıların puan

ortalamasından (Ort. = 16.62, Ss = 4.441) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

Katılımcıların GDAÖÖ P, KSÖ toplam, KSÖ F ve KSÖ KS puan ortalamalarında katılımcının çocukluk döneminde anne veya babasının psikolojik/psikiyatrik tedavi görmesi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0.05$).

4.10.17. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Psikolojik/Psikiyatrik Destek Alma Değişkenine Göre Analizi

Bu başlık altında; BORRTI, GDAÖÖ ve KSÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının, katılımcının psikolojik/psikiyatrik destek alma durumuna göre analizi yer almaktadır.

Tablo 18. BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Psikolojik/Psikiyatrik Destek Alma Durumuna Göre Karşılaştırılmalarına İlişkin ANOVA Analizi

	Gruplar	<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	Fark
BORRTI Toplam	Psk. destek almıyor, almak istiyor ^a	53	24.28	13.14			
	Psk. destek almıyor, almak istemiyor ^b	226	24.06	14.9	1.348	0.26	
	Psk. destek alıyor ^c	119	21.45	15.338			
BORRTI YAB	Psk. destek almıyor, almak istiyor ^a	53	8.38	5.499			
	Psk. destek almıyor, almak istemiyor ^b	226	8	5.766	1.832	0.161	
	Psk. destek alıyor ^c	119	6.87	6.304			
BORRTI GbZ	Psk. destek almıyor, almak istiyor ^a	53	8.51	4.419			
	Psk. destek almıyor, almak istemiyor ^b	226	7.43	4.667	3.521	0.031*	a>c
	Psk. destek alıyor ^c	119	6.57	4.299			
BORRTI EGO	Psk. destek almıyor, almak istiyor ^a	53	4.91	4.386			
	Psk. destek almıyor, almak istemiyor ^b	226	5.98	4.634	1.354	0.259	
	Psk. destek alıyor ^c	119	6.07	4.551			
BORRTI SY	Psk. destek almıyor, almak istiyor ^a	53	2.49	2.358			
	Psk. destek almıyor, almak istemiyor ^b	226	2.65	3.017	2.423	0.09	
	Psk. destek alıyor ^c	119	1.94	2.741			

GDAÖÖ Toplam	Psk. destek almıyor, almak istiyor ^a	53	70.32	14.796		
	Psk. destek almıyor, almak istemiyor ^b	226	72.37	17.09	1.546	0.214
	Psk. destek alıyor ^c	119	69.24	14.959		
GDAÖÖ P	Psk. destek almıyor, almak istiyor ^a	53	5.74	2.28		
	Psk. destek almıyor, almak istemiyor ^b	226	6.24	2.291	1.656	0.192
	Psk. destek alıyor ^c	119	5.87	2.192		
GDAÖÖ Ö	Psk. destek almıyor, almak istiyor ^a	53	8.7	3.172		
	Psk. destek almıyor, almak istemiyor ^b	226	9.92	3.383	2.864	0.058
	Psk. destek alıyor ^c	119	9.72	3.319		
GDAÖÖ AFDD	Psk. destek almıyor, almak istiyor ^a	53	15.3	4.762		
	Psk. destek almıyor, almak istemiyor ^b	226	16.26	5.631	2.754	0.065
	Psk. destek alıyor ^c	119	14.88	5.111		
GDAÖÖ BFDD	Psk. destek almıyor, almak istiyor ^a	53	20.87	5.237		
	Psk. destek almıyor, almak istemiyor ^b	226	20	5.688	1.367	0.256
	Psk. destek alıyor ^c	119	19.37	5.511		
GDAÖÖ AD	Psk. destek almıyor, almak istiyor ^a	53	9.32	3.321		
	Psk. destek almıyor, almak istemiyor ^b	226	9.9	4.101	0.5	0.607
	Psk. destek alıyor ^c	119	9.75	3.511		
GDAÖÖ BD	Psk. destek almıyor, almak istiyor ^a	53	10.4	4.221		
	Psk. destek almıyor, almak istemiyor ^b	226	10.05	3.961	0.777	0.46
	Psk. destek alıyor ^c	119	9.64	3.802		
KSÖ Toplam	Psk. destek almıyor, almak istiyor ^a	53	73.92	14.644		
	Psk. destek almıyor, almak istemiyor ^b	226	74.81	14.886	0.436	0.647
	Psk. destek alıyor ^c	119	73.27	14.544		
KSÖ DBA	Psk. destek almıyor, almak istiyor ^a	53	14.85	3.84		
	Psk. destek almıyor, almak istemiyor ^b	226	14.7	4.066	0.036	0.964
	Psk. destek alıyor ^c	119	14.68	3.86		
KSÖ F	Psk. destek almıyor, almak istiyor ^a	53	20.98	4.862		
	Psk. destek almıyor, almak istemiyor ^b	226	21.66	4.572	0.797	0.451
	Psk. destek alıyor ^c	119	21.12	4.585		

KSÖ KS	Psk. destek almıyor, almak istiyor ^a	53	20.91	5.329		
	Psk. destek almıyor, almak istemiyor ^b	226	21.5	5.619	0.412	0.662
	Psk. destek alıyor ^c	119	21.03	5.737		
KSÖ BB	Psk. destek almıyor, almak istiyor ^a	53	17.19	4.165		
	Psk. destek almıyor, almak istemiyor ^b	226	16.94	4.71	0.688	0.503
	Psk. destek alıyor ^c	119	16.44	4.274		

* p<0.05, ** p<0.01

BORRTI: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, **BORRTI YAB:** BORTTI Yabancılaşma Alt Boyutu, **BORRTI GbZ:** BORTTI Güvensiz Bağlanma Alt Boyutu, **BORRTI EGO:** BORTTI Egosentrizm Alt Boyutu, **BORRTI SY:** Sosyal Yetersizlik Alt Boyutu, **GDAÖÖ:** Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği, **GDAÖÖ P:** GDAÖÖ Para Alt Boyutu **GDAÖÖ Ö:** GDAÖÖ Öğün Alt Boyutu, **GDAÖÖ AFDD:** GDAÖÖ Anne Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ BFDD:** GDAÖÖ Baba Fiziksel-Duygusal Doyum Alt Boyutu, **GDAÖÖ AD:** GDAÖÖ Anne Disiplin Alt Boyutu, **GDAÖÖ BD:** GDAÖÖ Baba Disiplin Alt Boyutu, **KSÖ:** Kendini Susturma Ölçeği, **KSÖ DBA:** KSÖ Dışsallaştırılmış Benlik Algısı Alt Boyutu, **KSÖ F:** KSÖ Fedakarlık Alt Boyutu, **KSÖ KS:** KSÖ Kendini Susturma Alt Boyutu, **KSÖ BB:** KSÖ Bölünmüş Benlik Alt Boyutu

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 18’de psikolojik/psikiyatrik destek alma durumuna göre BORRTI, GDAÖÖ, KSÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA analizi sonuçları yer almaktadır. Buna göre; BORRTI GbZ puan ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır ($F_{(2, 395)} = 3.521$, $p < .05$). Scheffe testine göre, psikolojik/psikiyatrik destek almayan, ancak almak isteyen (Ort. = 8.51, Ss = 4.419) katılımcıların puan ortalamaları, psikolojik/psikiyatrik destek almakta olan (Ort. = 6.57, Ss = 4.299) katılımcıların puan ortalamalarından anlamlı şekilde daha yüksektir.

Çalışma duruma göre katılımcıların BORRTI toplam, BORRTI YAB, BORRTI EGO, BORRTI SY, GDAÖÖ toplam, GDAÖÖ P, GDAÖÖ Ö, GDAÖÖ AFDD, GDAÖÖ BFDD, GDAÖÖ AD, GDAÖÖ BD, KSÖ toplam, KSÖ DBA, KSÖ F, KSÖ KS ve KSÖ BB puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediği saptanmıştır ($p > 0.05$).

SONUÇ

Araştırmanın sonuçları; geçmişe dönük aile öngörülemezliğinin yakın ilişkilerde kendini susturma davranışını pozitif anlamı olarak yordadığını; aile öngörülemezlik düzeyi arttıkça, yakın ilişkilerde kendini susturma davranışının da arttığını ve bu durumla ilgili hipotezin (H₁: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği, yakın ilişkilerde kendini susturma davranışının yordayıcısıdır.) doğrulandığını göstermektedir. Bu sonuç; literatürde yer alan çalışmalar tarafından da desteklenmektedir. Jankovic (2017), aile öngörülemezliği ile kendisini susturma davranışı arasında pozitif korelasyon olmakla birlikte, aile içi iletişimden duyulan memnuniyet ile arasında korelasyon saptanmadığını belirtmiştir. Maruz kalınan aile öngörülemezliğinin psikolojik uyum becerisini olumsuz etkilediği (Doom vd., 2016; Glynn vd., 2019); öngörülebilir davranış kalıpları olan aile ortamında yetişen bireyler daha uzun süreli, güvene dayalı, adanmışlığın yüksek olduğu yakın ilişkiler kurarken (Belsky vd., 1981; Belsky, 1997), öngörülebilirliği zayıf olan aile ortamında yetişen bireylerin kısa süreli ve adanmışlığı düşük yakın ilişkilere sahip olduğu (Ellis vd., 2009); ergenlik dönemindeki bireylerin riskli cinsel davranışlarda bulunmalarının, maruz kaldıkları aile öngörülemezliğiyle ilişkili bulunduğu (Belsky vd., 2012; Simpson vd., 2012); kendini susturma davranışı ile çocukluk dönemi travmaları ve romantik ilişkiler arasında anlamlı ilişki saptandığı (Durak, 2023); olumlu ebeveyn tutumuna sahip bireylerin kendini susturma davranışına daha az başvurduğu (Fox, 1997), literatürde yer alan araştırmalarla ortaya konulmuştur.

Geçmişe dönük aile öngörülemezliğinin nesne ilişkilerindeki bozulmayı pozitif anlamı olarak yordadığını; aile öngörülemezlik düzeyi arttıkça, nesne ilişkilerinin niteliğindeki bozulmanın da arttığı ve bu durumla ilgili hipotezin (H₂: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği, nesne ilişkilerinin yordayıcısıdır.) doğrulandığı tespit edilmiştir. Literatürde yer alan çalışmalar, bu sonucu destekler mahiyettedir. İşlevsiz, ön görülemez aile ortamında yetişen bireylerin yetişkinlik döneminde kurdukları ilişkilerde saldırgan davranışlar sergiledikleri (Bougar vd., 2024); olumlu içsel ebeveyn temsilleri oluşturmalarını engelleyen olumsuz aile koşullarında yetişen bireylerin, yetişkinlik dönemindeki nesne ilişkilerini çarpık bir şekilde algılayarak bozma eğiliminde oldukları (Frisch ve Frisch-Desmarez, 2010); erken dönemde fiziksel/duygusal istismara açık, olumsuz aile koşullarının, yetişkinlikte kurulan nesne ilişkilerinde reddedilme duyarlılığını

artırdığını (Feldman ve Downey, 2013); ebeveynle olan güvensiz ilişkilerin yetişkinlik döneminde kurulan ilişkilerde sağlanacak doyumu azaltıp aldatma riskini artırdığını (Amidon, 2008) ve yakın ilişki kurmaktan korku ve kaygı duymaya yol açtığını (Jones, 2005); ilk bakım verenle ilişkide yaşanan yoksunluğun, yetişkinlik döneminde kurulan ilişkilerden sağlanan doyumu olumsuz etkilediğini (Epözdemir, 2014); erken dönem ilişkilerindeki güvensizliğin, yetişkinlikteki yalnızlık durumu ile ilişkili olduğunu (Kışlak ve Çavuşoğlu, 2006; Koçak, 2019); ebeveynin olumsuz tutumları ile nesne ilişkileri arasında pozitif anlamlı ilişki bulunduğunu (Şavk, 2022); erken dönem bakım verenle güvene dayalı ilişki kurabilen bireylerin yetişkinlik dönemi nesne ilişkilerindeki bozulmanın azaldığını (Molla, 2024) ortaya koyan çalışmalar; güvenli bağlanmayı engelleyen öngörülemez aile ortamında yetişen bireylerin, yetişkinlikte sahip oldukları nesne ilişkileri niteliğinin bozulabileceğine işaret etmektedir.

Nesne ilişkilerinin, yakın ilişkilerde kendini susturma davranışını pozitif anlamlı olarak yordadığı; nesne ilişkilerinin niteliğindeki bozulma arttıkça, yakın ilişkilerde kendini susturma davranışının da arttığı ve bu durumla ilgili hipotezin (H₃: Nesne ilişkileri, yakın ilişkilerde kendini susturma davranışının yordayıcısıdır.) doğrulandığı tespit edilmiştir. Literatürde yer alan çalışmalar, bu sonucu destekler mahiyettedir. Çalışma ortamında kurulan nesne ilişkilerinin niteliğinde varolan sorunların, kendini susturma ile pozitif korelasyon gösterdiğini (Alper, 2021); romantik nesne ilişkisinden duyulan memnuniyet arttıkça kendini susturma davranışının azaldığını (Harper ve Welsh, 2007); partner şiddetinin olduğu nesne ilişkileri, güçsüz nesne ilişkileri ve çatışmalı nesne ilişkileri ile kendini susturma davranışı arasında pozitif ilişki bulunduğunu (Inman ve London, 2022; Jeeyon, 2009; Whiffen vd., 2007); partnerin hoşgörüsüz ve eleştirel olarak algılandığı nesne ilişkilerinin depresyon semptomlarıyla ilişkisine, kendini susturma davranışının aracılık ettiğini (Thompson vd., 2001) ortaya koyan çalışmalar; nesne ilişkilerinin niteliğinin, kendini susturma davranışına başvurma sıklığını da belirleyebileceğini göstermektedir.

Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı arasındaki ilişkide, nesne ilişkilerinin aracı rolünün olduğu; geçmişe dönük aile öngörülemezliği bağımsız değişkeni, kendini susturma bağımlı değişkenini pozitif anlamlı olarak yordamakta iken, nesne ilişkileri aracı değişkeninin bu anlamlılığı ortadan kaldırarak tam aracı rol üstlendiği ve bu durumla ilgili hipotezin (H₄: Geçmişe

dönük aile öngörülemezliği ile yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı arasındaki ilişkide, nesne ilişkilerinin aracı rolü vardır.) doğrulandığı tespit edilmiştir. Bu durumda; öngörülemez aile ortamında yetişen bireylerin, yakın ilişkilerinde kendini susturma davranışına sıklıkla başvurduğu; ancak bu ilişkinin, bireylerin nesne ilişkilerinin niteliği üzerinden gerçekleştiği söylenebilir. Yani, geçmişe dönük öngörülemez aile ortamı, bireylerin nesne ilişkilerinin niteliğini bozmakta ve bu durum da kendini susturma davranışına yol açmaktadır. Söz konusu değişkenlerin bir arada ele alındığı bir araştırmaya literatürde rastlanmamakla birlikte, etkilerinin ayrı ayrı incelendiği çalışmalardan ve değişkenlere temel teşkil eden kuramlardan elde edilen veri ve bilgiler, bu bulguyu destekler niteliktedir. Tutarlı ve öngörülebilir olmayan kaotik aile ortamındaki istikrarsızlık, bu ortamda yetişen bireylerin uyum ve becerilerinin seyrini, güvenli içsel modeller geliştirmelerini olumsuz etkiler (Ross ve Hill, 2000; Asbury vd., 2005; Doom vd., 2016; Glynn vd., 2019). Bu durum; kaygı bozukluğu, depresyon gibi rahatsızlıkların yanı sıra kişilik patolojilerine de yol açabilir (Haidt ve Rodin, 1999; Ross vd., 2016; Ross ve Hill, 2004; Kolak vd., 2018; Patterson vd., 1989; Mechanic ve Barry, 2015.). Nesne ilişkileri kuramında ise; erken dönemde nesne ile olan ilişkinin tutarlı ve güvenli olmasının; bebeğin ihtiyaçlarının sevgi ve şefkatle istikrarlı bir şekilde karşılanmasının olumlu içsel nesne figürlerinin oluşumuna katkısı vurgulanır (Klein, 1952; Mitchell, 1981; Day, 2011; Guntrip, 2013). Ayrıca, içselleştirilen nesneler ve bu nesnelerle olan ilişki biçimlerinin, bireyin dış dünya ile kuracağı bağları ve yetişkinlik dönemi nesne ilişkilerini etkilemeye devam edeceği, nesne ilişkileri kuramcılar tarafından belirtilmiştir (Guntrip, 2013). Kendini susturma davranışının; diğerlerini hoşnut ederek, kendi istek, ihtiyaç ve duygularını bastırarak, kendi benliğinden vazgeçme pahasına diğerlerinin ihtiyaçlarını kendi ihtiyaçlarının önüne koyarak yakın ilişki kurma ve bu ilişkiyi koruma ihtiyacından kaynaklandığı ifade edilmektedir (Jack, 2011; Jack ve Ali, 2010). Bu davranışın, aile ilişkilerindeki olumsuz deneyimlerle bağlantısına vurgu yapan araştırmalar mevcuttur (Karakuş, 2020; Durak, 2023; Goldner vd., 2022; Thomas ve Bowker, 2015; Fox, 1997; Jankovic vd., 2017; Jeeyon, 2009). Literatürde yer alan tüm bu çalışmalar; hipotezin doğrulanmasına ilişkin sonucu destekler doğrultudadır.

Çalışmadan elde edilen verilerin analizi; yaş değişkeni ile “geçmişe dönük aile öngörülemezliği”nin para alt boyutu (GDAÖÖ-P) arasında pozitif, anne disiplini

(GDAÖÖ-AD) ve baba disiplin (GDAÖÖ-BD) alt boyutları arasında ise negatif-anlamli ilişki olduğunu göstermektedir. Bu durumda; yaş arttıkça gelir durumu, evle ilgili giderlerin karşılanması gibi finans durumuna ilişkin öngörülemezlik düzeyi artarken; annenin/babanın kural koyma, uygulama, disiplin sorunları karşısında fevri davranışlar sergileme haline ilişkin anne disiplin ve baba disiplin öngörülemezlik düzeyinin azalacağı söylenebilir. Bulgular, bu durumla ilgili hipotezin (H₅: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.) doğrulandığına işaret etmektedir. Literatürde yer alan çalışmalar, yaş değişkeninin GDAÖÖ'nün farklılaşmasına etkisinin değerlendirilmesi açısından incelendiğinde, yeterli bulguya ulaşılamamıştır. Geçmişe dönük aile öngörülemezliğinin, yaş dağılımı geniş bir aralıkta olan katılımcı grubu ile değerlendirildiği sınırlı sayıda araştırma vardır ve bu araştırmalarda, yaş değişkeninin etkilerine değinilmediği görülmektedir (Erçin, 2024; Apak, 2022; Battaloğlu, 2022; Akat, 2019). Battaloğlu (2022), bu durumu Gaesser vd.'nin (2011) yürüttüğü çalışmaya dayandırmakta ve ilerleyen yaşla beraber kişisel yaşantılara ilişkin detayların hatırlanmasında güçlükler yaşanabileceğini ve bu durumun hatırlama performansını olumsuz etkilemesinin söz konusu olabileceğini belirterek açıklamaktadırlar.

Yaş değişkeni ile “kendini susturma davranışı”nın dışsallaştırılmış benlik algısı alt boyutu (KSÖ-DBA) ve bölünmüş benlik alt boyutu (KSÖ-BB) arasında negatif, fedakarlık alt boyutu (KSÖ-F) arasında ise pozitif-anlamli ilişki olduğu görülmektedir. Bu durumda; kendi benliğini dış dünyanın standartlarına göre değerlendirme, diğerlerinin görüşlerine kendi görüşlerinden daha fazla değer verme gibi dışsallaştırılmış benlik algısıyla ilişkili davranışlar ile içsel olarak hissettiği duygu ve düşüncelerini yakın ilişkiyi bozmamak adına bastırarak, içsel benliğinden tümüyle farklı, dış dünyanın beklentileriyle uyumlu bir dış benlik sunması gibi bölünmüş benlikle ilişkili davranışların yaş azaldıkça artış göstereceği; özverili olup diğerleri adına fedakarlık yaparak ilişkiyi güvenceye alma davranışında bulunma sıklığının ise yaş arttıkça artacağı söylenebilir. Bulgular, bu durumla ilgili hipotezin (H₂₀: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.) doğrulandığına işaret etmektedir. Soysaltürk'ün araştırması (2020), KSÖ-DBA ve KSÖ-BB arasındaki ilişkiyi destekler mahiyettedir. Hautamaki (2010) Finlandiya'da yaşayan ve farklı jenerasyonlara mensup kadın katılımcılarla yürüttüğü çalışmada, KSÖ-BB ve KSÖ-

KS (kendini susturma alt boyutu) ile yaş değişkeni arasında negatif anlamlı ilişki olduğunu saptamıştır.

Nesne ilişkileri ile yaş değişkeni arasındaki ilişkide BORRTI (ölçeğin geneli), Yabancılaşma (YAB), Güvensiz Bağlanma (GbZ), Egosentrizm (EGO) ve Sosyal Yetersizlik (SY) olmak üzere tüm alt alanlarda negatif-anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Bu durumda; genel nesne ilişkilerinde bozulma ve güven duyma; duygusal olarak yakınlaşma güçlüğü, reddedilmeye karşı yüksek duyarlılıkla ilişkili olan yabancılaşma; terk edilme endişesi, yalnız kalmayı, ayrılmayı tolere etmekte güçlük, diğer bireylerin amacına ilişkin güven duymamayla ilişkili olan güvensiz bağlanma; diğerlerini sadece kendisiyle kurdukları ilişki çerçevesinde algılama, diğerlerini kendi ihtiyaçları için manipüle etme, gerçek anlamda diğerlerine değer vermeme gibi tutum ve davranışlarla ilişkili olan egosentrizm; nesne ilişkilerinde gergin/çekingen hissetme, ilişki başlatmakta ve sürdürmekte güçlük çekme, kendini sosyal anlamda yetersiz hissetmeyle ilişkili sosyal yetersizlik durumunun yaş arttıkça azalacağı söylenebilir. Bulgular, bu durumla ilgili hipotezin (H₃₅: Nesne ilişkileri ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.) doğrulandığına işaret etmektedir. Işık (2016), Başçelik (2021) Develi (2022) ve Gürek'in (2022) çalışması, bu bulguyu destekler niteliktedir. Kakırman-Moroğlu (2021), yaş değişkeni ile BORRTI, BORRTI-GbZ ve BORRTI-EGO; Koçak (2019), ise sadece BORRTI-SY arasında negatif-anlamlı ilişki saptandığını, diğer alt boyutlar için anlamlı bir farklılaşma tespit edilmediğini belirtirken; Molla (2024), boyutların hiçbirinde yaşa bağlı bir farklılaşma görülmediğini ifade etmiştir.

Yaş değişkeniyle negatif-anlamlı ilişki gösteren bulgular; yaşla birlikte artan deneyim ve duygu düzenleme becerilerinin ruh sağlığına katkısına işaret etmenin yanı sıra, geçmiş yaşam olaylarına bakış açısının ve bunları hatırlamanın daha olumlu bir hal aldığını gösteren çalışmaları destekler mahiyettedir (Chowdhury vd., 2013; Mather ve Carstensen, 2005). Kendi ihtiyaçlarını bastırıp diğerlerinin ihtiyaçlarını karşılamaya çalışarak yakın ilişkiyi güvence altına almayı, fedakarlığın büyük bir sorumluluk olarak görülmesini kapsayan KSÖ-F'nin (Jack ve Dill, 1992) yaş değişkeni ile pozitif-anlamlı ilişki göstermesi; artan toplumsal sorumluluklar ve rollerin anne/baba, eş, evlat rolü içerisinde bakım sorumluluklarını üstlenmeyi gerektirmesinin ve fedakarca davranışa yüklenen toplumsal anlamın ve toplum

tarafından onay alma ihtiyacının (Nistelrooy, 2014), bu alt boyuttaki artışın nedeni olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmadan elde edilen verilerin analizi; cinsiyet değişkeni ile GDAÖÖ-P arasında anlamlı ilişki bulunduğuna; erkek katılımcıların, geçmişte gelir durumuna ilişkin yaşanan istikrarsızlık algısının, kadınlara kıyasla daha yüksek olduğuna işaret etmektedir. Bu durum, cinsiyet değişkeninin etkisine ilişkin hipotezi (H_6 : Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrular niteliktedir. Literatürde, bu bulguyu destekleyen çalışma sayısı sınırlıdır. Yıldırım (2016); çalışmasının GDAÖÖ uyarlamasını yürüttüğü ilk aşamasında cinsiyet değişkenine bağlı bir etki gözlemlemezken, ikinci aşamasında GDAÖÖ-P ile GDAÖÖ-AFDD'nin cinsiyet değişiminden etkilendiğini, GDAÖÖ-P'nin erkeklerdeki öngörülemezliğin kadınlardaki öngörülemezlikten yüksek olduğunu belirtmiştir. Cinsiyet değişkeni ile GDAÖÖ arasında anlamlı ilişki bulunmadığını gösteren çalışmalar da mevcuttur (Atlı, 2022; Tutucu, 2021; Erçin, 2024; Silva vd., 2017). Bu çalışmalardaki bulgular, ailedeki finansal güçlüklerle dair etkilerin cinsiyete bağlı olarak farklılaşmadan çocukları etkilediğine işaret etmekte iken; çalışmamızdaki bulgular, erkek çocukların, kız çocuklara göre finansal güçlükleri daha fazla deneyimlemiş olabileceklerini düşündürmektedir.

Cinsiyet değişkeni ile KSÖ (genel), KSÖ-F (Fedakarlık) ve KSÖ-KS'nin (kendini susturma) anlamlı ilişki gösterdiği; erkek katılımcıların genel olarak kendini susturma; yakın ilişkide özverili olup diğerleri adına fedakarlık yaparak ilişkiyi güvenceye alma davranışında bulunma ve çatışmanın yol açabileceği ilişki kaybından korunmak için kendini ifade etmeme/eylemde bulunmama davranışına, kadınlara kıyasla daha yüksek oranda başvurdukları anlaşılmaktadır. Bu durum, cinsiyet değişkeninin etkisine ilişkin hipotezi (H_{21} : Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrular niteliktedir. Literatürde söz konusu bulguları destekleyen çalışmalar mevcuttur (Karakuş, 2020; Durak, 2023; Gratch vd., 1995; Inman ve London, 2021; Ussher ve Perz, 2010). Jack ve Dill (1992); kadın katılımcıların, cinsiyet rollerinin eşitsizliği ve toplum tarafından dayatılan roller nedeniyle kendini susturma davranışına daha sık başvurduklarını belirterek, erkek katılımcıların kendini susturma davranışına başvurma nedenlerinin tümüyle farklı olabileceğini ifade etmişlerdir. Ussher ve Perz (2010); erkek katılımcıların susmayı,

toplumsal rollerinin bir parçası; kendini ifade etmeyi de zayıflık göstergesi olarak gördüklerini belirtirken; Hautamaki (2010), erkeklerde görülen susma davranışının özerkliği, mesafeyi ve bağımsızlığı koruma stratejisiyle ilgili olabileceğini vurgulamıştır. Araştırma bulguları çerçevesinde düşünüldüğünde; erkek katılımcıların da tıpkı kadın katılımcılar gibi, ilişki yitiminden endişe duyarak kendilerini susturmanın yanı sıra, kendini ifade etmeyi zayıflık göstergesi olarak algılamak, özerkliği korumak gibi düşünce ve ihtiyaçlarla bu tutumu benimseyebilecekleri anlaşılmaktadır. Ayrıca; örneklem grubunun yaş ortalamasının 41.87 olması ve yaş ile kendini susturma davranışının bazı boyutları arasında negatif anlamlı ilişki bulunması, bulgular değerlendirilirken göz önüne alınmalıdır. Kadınlarda kendini susturma davranışının, bu konudaki kuram ve genel beklentilerin aksine, erkek katılımcılara kıyasla düşük çıkması; yaş değişkeninin, kadınların yakın ilişkilerine dair endişelerini azalttığına işaret ediyor olabilir.

Nesne ilişkileri ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkinin sadece BORRTI-GbZ (Güvensiz Bağlanma) alt boyutunda anlamlı olduğu görülmektedir. Kadın katılımcıların, terk edilme endişesi, yalnız kalmayı, ayrılmayı tolere etmekte güçlük, diğer bireylerin amacına ilişkin güven duymamayla ilişkili olan güvensiz bağlanma sıklığının, erkeklere kıyasla daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bulgular, cinsiyet değişkenine ilişkin hipotezin (H_{36} : Nesne ilişkileri ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrulandığına işaret etmektedir. Literatürde bu bulguyu destekleyen çalışmalar mevcuttur. Molla (2024) GbZ'nin yanı sıra YAB, EGO ve SY; Koçak (2019), GbZ ve YAB; Işık (2016), GbZ; Faraji ve Başçelik (2022), BORRTI ve GbZ boyutlarında; Gürek (2022) ise tüm boyutlarda kadın katılımcıların lehine anlamlı fark saptamıştır. Bu çalışmaların aksine; Genç (2020), Yıldız (2023) ve Deveci (2021), cinsiyet değişkeninin nesne ilişkilerinde anlamlı bir fark yaratmadığını; Atılğan (2020) ise, erkek katılımcıların nesne ilişkilerindeki bozulmanın kadınlardan yüksek olduğunu belirtmiştir. BORRTI-GbZ'nin nesne ilişkilerinde güvence arama ihtiyacı, terk edilme ihtimaline karşı duyarlılık, yalnız kalabilme toleransının zayıflığıyla ilişkili olduğu (Uluç vd., 2015) göz önünde bulundurulduğunda, yakın ilişkinin niteliğindeki bozulmaların, kadın katılımcıların güvende hissedememelerine yol açtığı söylenebilir.

Çalışmadan elde edilen verilerin analizi; eğitim durumu değişkeni ile GDAÖÖ-AFDD arasında anlamlı ilişki bulunduğuna işaret etmektedir. Her ne kadar posthoc

testi sonucunda, hangi gruplar arasında anlamlı fark bulunduğu tespit edilememiş olsa da, ilköğretim mezunu katılımcıların AFDD alt boyutu sıra ortalamalarının ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 263.39), lise ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 223.82), üniversite ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 190.81) ve yüksek lisans/doktora ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 189.63) mezunlarından yüksek olduğu saptanmıştır. Eğitim değişkeni bakımından gruplar arasında genel bir farklılık olmasına rağmen spesifik grup farklılıklarının tespit edilememesi, bu değişkenle ilgili hipotezde (H_7 : Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile eğitim durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) kesin bir sonuca varmayı engellemektedir. Literatürde, bu değişkenin etkisini değerlendiren bir çalışmaya rastlanmamıştır. Annenin, çocuğunun fiziksel/duygusal ihtiyaçlarına duyarsız kalması, tutarsız tepkiler vermesi, ihtiyaç durumunda anneye ulaşamama veya ulaşma halinin belirsizliğiyle ilgili olan (Ross ve Hill, 2000) bu alt boyuta ait sıra ortalamasının ilköğretim mezunlarında yüksek olması, annenin ilgi ve desteğinin evde iyi bir öğrenme ortamı oluşturduğunu ve yüksek okur-yazarlıkla ilişkili olduğunu belirten çalışmalarla (Froyen vd., 2013) paralellik gösterdiğini düşündürmektedir.

Eğitim durumu değişkeni ile KSÖ-F (Fedakarlık) ve KSÖ-KS'nin (kendini susturma) anlamlı ilişki gösterdiği; ilköğretim mezunlarının yakın ilişkide özverili olup diğerleri adına fedakarlık yaparak ilişkiyi güvenceye alma davranışında bulunma ve çatışmanın yol açabileceği ilişki kaybından korunmak için kendini ifade etmeme/eylemde bulunmama davranışına başvurma sıklığının, üniversite mezunlarına kıyasla daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, eğitim durumu değişkeninin etkisine ilişkin hipotezi (H_{22} : Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile eğitim durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrular niteliktedir. Literatürde söz konusu bulguları destekleyen çalışmalar mevcuttur. Durak (2023), Demir Kaya ve Çok (2021), Drat-Ruszczak (2010), Jack ve Ali (2010) düşük eğitim düzeyinin kendini susturma davranışını artırdığını; Birtane Doyum (2022) ve Soysaltürk (2020) ise, eğitim düzeyi ile kendini susturma davranışı arasında anlamlı ilişki saptanmadığını belirtmiştir. Jack ve Ali (2010) bu ilişkiyi, eğitim almanın kendini susturmayla ilgili farkındalığı artırmasına bağlamıştır.

Nesne ilişkileri ile eğitim durumu değişkeni arasındaki ilişkinin sadece BORRTI-EGO (Egosentrizm) alt boyutunda anlamlı olduğu görülmektedir. İlköğretim mezunlarının egosentrizmle ilişkili davranışlarda bulunma sıklığının, üniversite ve yüksek lisans/doktora mezunlarına kıyasla daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Bulgular, bu durumla ilgili hipotezin (H₃₇: Nesne ilişkileri ile eğitim durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrulandığına işaret etmektedir. Literatürde bu bulguyu destekleyen çalışmalar mevcuttur. Kakırman Moroğlu (2021), Gürek (2022), Sucu (2022) ve Deveci (2021), düşük eğitim seviyesi ile bozulmuş nesne ilişkileri arasında ilişki saptadıklarını belirtmişlerdir. Egosentrizmin; diğerlerinin niyetinden emin olamayan, bu konuda güvensiz hisseden bireyin, kendini korumak adına diğerlerini kontrol ve manipüle eden, baskı altına alan, müdahaleci bir tutum geliştirmesiyle ilişkili olduğu (Uluç vd., 2015) göz önünde bulundurulduğunda; eğitim düzeyi bakımından dezavantajlı konumda olan ve bu dezavantajları yaşamın pek çok alanını (iş, gelir, sosyal statü vb) olumsuz yönde etkileyen ilköğretim mezunlarının, nesne ilişkilerinde kendi varlıklarını koruma çabalarının egosentrizmin görülme sıklığını artırdığı düşünülmektedir.

Çalışmadan elde edilen verilerin analizi; ilişki durumu değişkeni ile GDAÖÖ-AD ve GDAÖÖ-BD arasında anlamlı ilişki bulunduğuna; ilişkisi (nişan, flört vb.) olan bireylerin hem anne hem de babanın uyguladığı disiplinin öngörülemezliğine ilişkin algısının, evli katılımcılara kıyasla yüksek olduğuna işaret etmektedir. Bu durum, ilişki durumu değişkeninin etkisine ilişkin hipotezi (H₈: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile ilişki durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrular niteliktedir. Literatürde bu bulguyu destekleyen çalışmalar sınırlıdır. Szepeswöl vd.'nin (2021), aile öngörülemezliği ile duygusal ilişkilerdeki olumsuz seyrin ilişkisine; Truant vd.'nin (2005), ebeveynin bakımına ilişkin olumlu anıların partner ilişkisinden duyulan memnuniyeti pozitif etkilediğine; Ross ve McDuff'un (2008), AD (anne disiplin) boyutu ile ilişkilerde hissedilen güven duygusunun azalmasına; Erçin'in (2024), AD-BD boyutları ile yakınlık korkusuna değindikleri araştırmalara ek olarak Şavk da (2022), aile öngörülemezliği ile romantik ilişkide yaşanan şiddet arasında pozitif ilişki olduğuna vurgu yapmıştır. Kuralların koyulması ve istikrarlı biçimde uygulanmasıyla ilgili tutarsızlığa, yaşantılar karşısında belirsiz/tutarsız tepkilere, fevri davranışlara işaret eden disiplin öngörülemezliğinin; yakın ilişki içerisinde hem bireyin kendisine hem de partnerine ilişkin içsel şemalarını olumsuz etkileyebileceği ve ilişkisi olan bireylerin daha fazla AD, BD öngörülemezliği bildirmesinin bu şemalarla bağlantılı olabileceği düşünülmektedir.

İlişki durumu değişkeni ile KSÖ-F (Fedakarlık) ve KSÖ-BB'nin (bölünmüş benlik) anlamlı ilişki gösterdiği; evli olanların, KSÖ-F boyutunda ilişkisi (nişan, flört vb.) olanlara; daha önce ilişkisi yaşamakla birlikte halihazırda romantik ilişki içerisinde olmayanların ise evli olanlara kıyasla KSÖ-BB boyutunda kendini susturma davranışına başvurma sıklığının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, ilişki durumu değişkeninin etkisine ilişkin hipotezi (H_{23} : Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile ilişki durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrular niteliktedir. Literatürde söz konusu bulguları destekleyen çalışmalar mevcuttur. Jack vd. (2010) herhangi bir ilişki durumunun kendini susturmaya yol açabileceğini belirtirken, Stoppard (2000), KSÖ ile ilişki durumu arasında anlamlılık saptandığını ve evli olanlarda kendini susturma davranışının daha yüksek oranda görüldüğünü ifade etmektedir. Bu çalışmada ortaya koyulan bulgunun aksine; Soysaltürk (2020), evli olmayan kadın katılımcıların kendini susturma davranışına başvurma sıklığının, evli olanlara kıyasla daha yüksek olduğunu; Yiğit (2022), bekar bireylerin öz-şefkat düzeyinin evli olanlara göre düşük olduğunu ve öz-şefkatle KSÖ arasında negatif ilişki saptandığını belirtmektedir. Demir Kaya ve Çok (2021); sözü edilen araştırmaların aksine, ilişki durumu ile kendini susturma arasında anlamlı ilişki tespit edilemediğini belirtmiştir. Bu araştırmada; evli bireylerin kendini susturma davranışını daha fazla sergilemesinin, artan toplumsal rollerin yol açtığı baskı ile (eş, anne/baba vb.) bağlantılandırılabilirliği; halihazırda ilişkisi olmayan bireylerde benlik bölünmesi boyutunda kendini susturmanın daha fazla görülmesinin ise, ilişkisi olmayan bireyler üzerinde toplumsal baskının oluşma ihtimali ve bu durumun yaratabileceği bastırılmışlık ve öfkeyle ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

İlişki durumu değişkeninin, BORRTI (genel), BORRTI-YAB (yabancılaşma), BORRTI GbZ (güvensiz bağlanma) ve BORRTI SY (sosyal yetersizlik) alt boyutlarında anlamlı olduğu görülmektedir. Halihazırda ilişkisi olmayan ve ilişkisi (nişan, flört vb.) olan bireylerin, evli bireylere kıyasla nesne ilişkilerinin niteliğinin bozulmuş olduğu ve güvensiz bağlanma davranışı sergiledikleri; ilişkisi olmayanların ilişkisi olanlar ve evlilere; ilişkisi olanların ise evlilere kıyasla, insanlara güven duyma ve duygusal olarak yakınlaşma (BORRTI-YAB) güçlüğü çektikleri; ilişkisi olanların, evlilere kıyasla, daha yüksek oranda sosyal yetersizlik yaşadıkları anlaşılmaktadır. Bulgular, bu durumla ilgili hipotezin (H_{38} : Nesne ilişkileri ile ilişki durumu değişkeni arasında istatistiksel

olarak anlamlı fark vardır.) doğrulandığına işaret etmektedir. Literatürde bu bulguyu destekleyen çalışmalar mevcuttur. Epözdemir (2014), Koçak (2019), Atılğan (2020), Kakırman Moroğlu (2021), Gürek (2022) ve Molla (2024); evli katılımcıların nesne ilişkilerindeki bozulma halinin, diğer gruplara (ilişkisi olmayan, flört veya nişan benzeri ilişkisi olan) kıyasla daha düşük olduğunu belirtmiştir. Bu durum, evliliğin nesne ilişkilerinin kalitesini artıran bir ortam sağladığına işaret ediyor olabileceği gibi, ilişkisi olmayan veya evlilik yapmamış bireylerin erken dönem yaşantılarında kurdukları nesne ilişkilerinin, güncel yaşamlarındaki nesne ilişkilerinde yinelenme halinin, ilişki durumu değişkeninden etkilenebileceğini düşündürmektedir. Feldman ve Downey (2013), Katz (1981), Amidon (2008), Jones (2005) gibi araştırmacıların; erken dönem nesne ilişkilerinin yetişkinlikte kurulan nesne ilişkilerini etkilediğine dair ifadeleri, bu düşünceyi desteklemektedir.

Çalışmadan elde edilen verilerin analizi; çocuk sahibi olma değişkeni ile GDAÖÖ-BD (baba disiplin) arasında anlamlı ilişki bulunduğuna; çocuk sahibi olmayan bireylerin, babanın uyguladığı disiplinin öngörülemezliğine ilişkin algısının, çocuk sahibi olan bireylere kıyasla yüksek olduğuna işaret etmektedir. Bu durum, çocuk sahibi olma değişkeninin etkisine ilişkin hipotezi (H₉: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile çocuk sahibi olma değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrular niteliktedir. Literatürde bu bulguyla ilişkili çalışmaya rastlanmamıştır. Yıldırım (2016), baba disiplin öngörülemezliğinin erkeklerde, süreklilik arz eden ve dışa vurulan; kadınlarda ise ifade edilmeyen, içsel olarak yaşanan öfke ile ilişkili olduğunu; Tutucu (2021), babaya ilişkin öngörülemezliğin reddedilme duyarlılığını artırdığını; Battaloğlu (2022), yaygın kaygı bozukluğuyla baba disiplin öngörülemezliği arasında pozitif-anlamlı ilişki bulunduğunu; Rodriguez ve Green (1997), yoğun iç ve dış problem yaşama ile sert baba disiplininin ilişkili olduğunu belirtmiştir. Tüm bunların, bireylerin anne/baba olma kararı almalarında etkili olabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte, ebeveyn olmanın anlayış ve empatiyi artırarak pozitif düşünceleri güçlendirdiğine yönelik çalışmalar (Pavlova vd., 2019; Leboe ve Ansons, 2006; Raty, 2011), ebeveynlerin geçmişe dönük aile öngörülemezliğine dair anıları ve bakış açılarının, ebeveyn olmanın getirdiği deneyimlerle olumlu yönde değişmiş olabileceğini düşündürmektedir.

Çocuk sahibi olma değişkeni ile KSÖ-F'in (fedakarlık) anlamlı ilişki gösterdiği; çocuk sahibi olmayan bireylerin yakın ilişkide özverili olup diğerleri adına fedakarlık yaparak ilişkiyi güvenceye alma davranışında bulunma sıklığının, çocuk sahibi olanlara kıyasla daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, çocuk sahibi olma değişkeninin etkisine ilişkin hipotezi (H₂₄: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile çocuk sahibi olma değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrular niteliktedir. Literatürde söz konusu bulguları destekleyen sınırlı sayıda çalışma vardır. Soysaltürk (2020), çocuk sahibi olmayan bireylerin KSÖ alt boyutlarına ilişkin puanlarının çocuk sahibi olanlardan yüksek olduğunu belirterek, bu durumu yaşla ilişkilendirmiştir. Evli bireylerde fedakarlık davranışının çocuklara, partnere olduğundan daha fazla yöneldiğinden söz eden araştırmalar mevcuttur (Fitzgerald vd., 2010). Bu durumda, çocuk sahibi olma değişkeninin; partner karşısında ilişkiyi korumak adına kendi duygularını yok sayma, ihtiyaçlarını önemsememe halini azaltabileceği; çocuk sahibi olmayan bireylerin ise, ilişkilerini korumak adına fedakarlıkta bulunarak kendi ihtiyaçlarını göz ardı edebileceği düşünülmektedir.

Çocuk sahibi olma değişkeninin, BORRTI (genel), BORRTI-YAB (yabancılaşma), BORRTI GbZ (güvensiz bağlanma) ve BORRTI SY (sosyal yetersizlik) alt boyutlarında anlamlı olduğu görülmektedir. Çocuk sahibi olmayan bireylerin, çocuk sahibi olan bireylere kıyasla nesne ilişkilerinin niteliğinin bozulmuş olduğu, insanlara güven duyma ve duygusal olarak yakınlaşma güçlüğü çektikleri, güvensiz bağlanma davranışı sergiledikleri ve daha yüksek oranda sosyal yetersizlik yaşadıkları anlaşılmaktadır. Bulgular, bu durumla ilgili hipotezin (H₃₉: Nesne ilişkileri ile çocuk sahibi olma değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrulandığına işaret etmektedir. Literatürde bu bulguyu destekleyen çalışmalar sınırlıdır. Gürek (2022), bu çalışmanın bulgularına benzer şekilde, çocuk sahibi olmayan bireylerin nesne ilişkilerinin, çocuk sahibi olanlara kıyasla daha fazla bozulduğunu ifade etmiştir. Bu durumun, çocuk sahibi olan bireylerin, kendi ebeveynleriyle kurdukları nesne ilişkilerinde yaşanan sorunları, çocuklarıyla olan ilişkilerinde yeniden değerlendirme, yapılandırma ve onarma fırsatı bulmalarıyla ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmadan elde edilen verilerin analizi; katılımcıların birlikte yaşadığı kişi/kişiler değişkeni ile GDAÖÖ-BFDD (baba fiziksel-duygusal doyum) arasında anlamlı ilişki bulunduğuna işaret etmektedir. Her ne kadar posthoc testi sonucunda,

hangi gruplar arasında anlamlı fark bulunduğu tespit edilememiş olsa da, ev arkadaşı/arkadaşları ile birlikte yaşayan katılımcıların BFDD alt boyutu sıra ortalamalarının ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 264.91), ebeveyniyle ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 184.44), eş ve/veya çocuklarıyla ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 192.72), romantik ilişkide olunan partnerle ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 239.94), kardeş, yeğen gibi yakın akrabayla ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 252) ve yalnız ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 228.29) yaşayan katılımcılardan yüksek olduğu saptanmıştır. Birlikte yaşadığı kişi/kişiler değişkeni bakımından gruplar arasında genel bir farklılık olmasına rağmen spesifik grup farklılıklarının tespit edilememesi, bu değişkenle ilgili hipotezde (H₁₀: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile birlikte yaşanan kişiler değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) kesin bir sonuca varmayı engellemektedir. Literatürde, bu değişkenin etkisini değerlendiren sınırlı sayıda çalışma vardır. Atlı (2022), birlikte yaşanan kişiler ile geçmişe dönük aile öngörülemezliği arasında anlamlı bir fark tespit edilmediğini belirtirken; Yıldırım (2016), birlikte yaşanan kişi sayısı arttıkça, finansal öngörülemezliğin artmasının bekleneyeğine işaret etmiştir. Babanın, çocuğunun fiziksel/duygusal ihtiyaçlarına duyarsız kalması, tutarsız tepkiler vermesi, ihtiyaç durumunda babaya ulaşamama veya ulaşma halinin belirsizliğiyle ilgili olan (Ross ve Hill, 2000) bu alt boyuta ait sıra ortalamasının arkadaşlarıyla birlikte yaşayan bireylerde yüksek olması, babanın sağladığı fiziksel duygusal doyumu, sosyal ilişkiler üzerinde etkili olduğunu belirten araştırmaları (Echelbarger vd., 2019) destekler niteliktedir. Ayrıca, katılımcıların ev arkadaşlarıyla yaşama gerekçelerinin de bu sonuca yol açabileceği; baba figürünün, fiziksel-duygusal açıdan ulaşılabilir olmamasının, bireyleri dış dünyadaki ilişkilerinden destek almaya ve aile evi dışında yaşamaya teşvik edebileceği, H₄₀'ta (Nesne ilişkileri ile birlikte yaşanan kişiler değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır) elde edilen bulguların da bu düşüncüyü destekler nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Katılımcıların birlikte yaşadığı kişi/kişiler değişkeni ile KSÖ genel ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüş; dolayısıyla, bu değişkenin etkisine ilişkin hipotez (H₂₅: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile birlikte yaşanan kişiler değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) reddedilmiştir. Literatürde söz konusu bulguyu ele alan sınırlı sayıda çalışma vardır. Mevcut bulgunun aksine Johnson (2013), yetişkin bireylerin ebeveynle yaşaması ve onlardan finansal destek almasının depresif semptomları artırdığını ve öz saygıyı azalttığını belirtirken; Nikolaev (2015),

ebeveynle yaşımanın, bireyin yaşam memnuniyetini azalttığını, bu memnuniyetsizliğin bir süre devam edip ilerleyen yaşlarda ortadan kalktığını belirtmektedir. Bu bulguların aksine, ebeveyn veya romantik ilişki yaşanan partnerle birlikte yaşımanın, tek başına veya ev arkadaşıyla birlikte yaşamaya kıyasla güvende hissettirdiğini (El Ansari vd., 2024); arkadaşla paylaşılan evlerde sosyal ilişkiler veya mekan üzerinde söz hakkına sahip olmama, güvenlik sorunları, yaşam kalitesinin düşmesi, dezavantajlı bir bölgede yaşayıp burada yaşadığı için etiketlenme gibi etkenlerin ruh sağlığı üzerinde olumsuz etkiye sahip olduğunu; fakat olumlu ve öz saygıyı destekleyen sosyal ilişkilerin olduğu arkadaşlarla aynı evi paylaşmanın ruh sağlığını korumaya katkı sunduğunu (Barratt vd., 2015) belirten çalışmalar mevcuttur. Bu durumda; birlikte yaşanan kişilere ilişkin altta yatan gerekçe ve dinamiklerin, kendini susturma davranışı üzerinde etkili olacağı söylenebilir.

Katılımcıların birlikte yaşadığı kişi/kişiler değişkeninin, BORRTI (genel), BORRTI-YAB (yabancılaşma), BORRTI GbZ (güvensiz bağlanma) ve BORRTI SY (sosyal yetersizlik) alt boyutlarında anlamlı olduğu görülmektedir. Ebeveyniyle birlikte yaşayan bireylerin, eş ve/veya çocuklarıyla yaşayan bireylere kıyasla hem genel anlamda nesne ilişkilerinin niteliğinin bozulduğu hem de daha yüksek oranda sosyal yetersizlik yaşadıkları; ebeveyniyle veya yalnız yaşayan bireylerin, eş ve/veya çocuklarıyla birlikte yaşayan bireylere kıyasla insanlara güven duyma ve duygusal olarak yakınlaşma güçlüğü çektikleri anlaşılmaktadır. Bu değişkenin, güvensiz bağlanma davranışı sergileme bakımından da anlamlı olduğu saptanmış, ancak posthoc testi sonucunda, hangi gruplar arasında bu anlamlı farkın görüldüğü tespit edilememiştir. Bununla birlikte; yakın akrabalarıyla yaşayan katılımcıların güvensiz bağlanma alt boyutu sıra ortalamalarının ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 253.23), ebeveyniyle ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 216.72), eş ve/veya çocuklarıyla ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 197.45), romantik ilişkide olunan partnerle ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 140.75), ev arkadaşı/arkadaşları ile ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 179.18) ve yalnız ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 187.74) yaşayan katılımcılardan yüksek olduğu saptanmıştır. Söz konusu bulgular, bu durumla ilgili hipoteze (H_{40} : Nesne ilişkileri ile birlikte yaşanan kişiler değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) dair kesin bir sonuca varmayı engellemektedir. Literatürde bu bulguyu destekleyen çalışmalar sınırlıdır. Koçak (2019), cinsiyet değişkeni çerçevesinde bu durumu değerlendirerek, kadın katılımcıların yalnız kalma toleransının düşük olduğuna dikkat çekerken; Sucu (2022), mevcut bulguları destekler yönde bulgulardan söz etmiş ve

ebeveyniyle birlikte yaşayan bireylerin, romantik ilişkide olduğu partneriyle yaşayanlara kıyasla diğerlerine güven duymakta ve yakınlaşmakta güçlük çektiğini; tek başına yaşayan bireylerin ise romantik ilişkide olduğu partneriyle birlikte yaşayan bireylere kıyasla diğerleriyle olan ilişkisinde güvensiz bağlar kurabileceğini, onlarla gerçek bir ilgi duymadan sadece kendi ihtiyaçları çerçevesinde iletişimi sürdürebileceğini ifade etmiştir. Bu araştırmada elde edilen sonuçlar; ebeveyn veya yakın akrabalarla kurulan ilişki niteliğinin destekleyici olmadığını ve nesne ilişkilerini bozucu etkiye yol açtığını; yalnız yaşayan bireylerin BORRTI-YAB (yabancılaşma) alt boyutunda görülen bozulmanın, içselleştirilmiş olumsuz nesne ilişkilerinin dış dünyayla kurulan ilişkiler üzerindeki olumsuz etkilerinden (Jones, 2005; Amidon, 2008; Calabrese vd., 2005) kaynaklanabileceğini düşündürmektedir.

Çalışmadan elde edilen verilerin analizi; çalışma durumu değişkeni ile GDAÖÖ genel ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir; dolayısıyla, bu değişkenin etkisine ilişkin hipotez (H₁₁: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile çalışma durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) reddedilmiştir. Literatürde söz konusu bulguyu doğrudan ele alan bir çalışma tespit edilememiştir. Literatürde yer alan bazı çalışmalar; çalışma durumunun, bilişsel beceriler ve dolayısıyla hafıza üzerinde etkili olduğuna; işsiz kalma hali söz konusu becerileri olumsuz etkileyip depresif semptomları artırırken; çalışan veya doğum izni gibi gerekçelerle uzun süreli izin kullanan bireylerin hem gelir kaybı yaşamayıp hem de sosyal ilişkiler bakımından aktif olmasının bilişsel becerileri olumlu etkilediğine işaret etmektedir (Leist vd., 2013; O'Connell, 2008). Bu araştırmalarda yer alan bulgular çerçevesinde düşünüldüğünde; çalışmayan fakat iş aramakta olan katılımcı grubunun geçmişe dönük değerlendirmelerinin hem GDAÖÖ genel ve tüm alt boyutlarda, diğer gruplara kıyasla daha olumsuz olması fakat bu olumsuzluğun istatistiksel açıdan anlamlı olmamasının, gruplar arasındaki sayısal farklılıktan kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir.

Çalışma durumu değişkeni ile KSÖ-BB'nin (bölünmüş benlik) anlamlı ilişki gösterdiği; çalışmayan, fakat iş arayan bireylerin içsel olarak hissettiği duygu ve düşüncelerini yakın ilişkiyi bozmamak adına bastırarak, içsel benliklerinden tümüyle farklı, dış dünyanın beklentileriyle uyumlu bir dış benlik sunması davranışına başvurma sıklığının, çalışmayan ve çalışmak üzere iş aramayan bireylere kıyasla daha

yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, çalışma durumu değişkeninin etkisine ilişkin hipotezi (H₂₆: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile çalışma durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrular niteliktedir. Literatürde bu değişkene ilişkin sınırlı sayıda çalışma mevcuttur. Soysaltürk (2020), bu araştırma bulgularının aksine, çalışma durumu değişkeninin kendini susturma davranışı üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını saptarken; McKee-Ryan vd. (2015), özellikle çalışmayan kadın katılımcıların mental becerilerinin çalışmama durumundan olumsuz etkilendiğini; O'Connell (2008), çalışan bireylerin öz saygı ve yaşam kaliteleri yükselirken daha düşük depresif semptom bildirdiklerini ifade etmiştir. Uluslararası literatürde yer alan bu sonuçlar, araştırmamızda elde ettiğimiz bulgularla tutarlıdır. Kendi rızası dışında çalışmayan bireyin sosyoekonomik kayıpla karşılaşması; öz saygı ve yaşam kalitesinin bu durumdan olumsuz etkilenmesi, ilişkilerinde suskun davranıp, içsel benliklerinden tümüyle farklı, dış dünyanın beklentileriyle uyumlu bir dış benlik sunması sonucunu doğurabilir.

Çalışma durumu değişkeninin, BORRTI (genel), BORRTI-YAB (yabancılaşma) ve BORRTI GbZ (güvensiz bağlanma) alt boyutlarında anlamlı olduğu görülmektedir. Çalışmayıp iş aramakta olan bireylerin, kendi isteğiyle çalışmayan bireylere kıyasla genel anlamda nesne ilişkilerinin niteliğinin bozulduğu; benzer şekilde, çalışmayıp iş aramakta olan bireylerin, hem kendi isteğiyle çalışmayan hem de çalışan bireylere kıyasla insanlara güven duyma ve duygusal olarak yakınlaşma güçlüğü çektikleri anlaşılmaktadır. Çalışma durumu değişkeninin, güvensiz bağlanma davranışı sergileme bakımından da anlamlı olduğu saptanmış, ancak posthoc testi sonucunda, hangi gruplar arasında bu anlamlı farkın görüldüğü tespit edilememiştir. Bununla birlikte; çalışmayıp iş aramakta olan bireylerin güvensiz bağlanma alt boyutu puan ortalamalarının (Ort: 8.77±4.747), kendi isteğiyle çalışmayan (Ort: 6.59±4.334) ve çalışan (Ort: 7.46±4.589) katılımcılardan yüksek olduğu saptanmıştır. Söz konusu bulgular, bu durumla ilgili hipotezin (H₄₁: Nesne ilişkileri ile çalışma durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrulandığına işaret etmektedir. Literatürde bu bulguya ilişkin veriler sınırlıdır. Turan (2023), araştırmada elde ettiğimiz bulgunun aksine, çalışan bireylerin nesne ilişkilerinin çalışmayan bireylere kıyasla daha fazla bozulduğuna işaret etmiş ve bu bulgunun; çalışma temposu nedeniyle bireylerin sosyal ilişkilerine zaman ayıramamalarıyla bağlantılı olabileceğini belirtmiştir. Araştırmamızda,

çalışmayan katılımcılar bir bütün olarak değerlendirilmemiş ve çalışmama durumunu değiştirmeye yönelik bir çaba içerisinde olup olmadıkları da sorgulanmıştır. Literatürde yer alan çalışmalar, kendi isteğiyle çalışmayan bireylerin yaşam doyumunun arttığına işaret etmektedir. Çalışma koşulları kimi zaman stres kaynağı olsa da, çalışma hayatının hem mevcut sosyo-ekonomik statünün hem de sosyal ilişkilerin sürdürülmesi bakımından bilişsel becerileri ve ruh sağlığını korumaya yardım ettiği anlaşılmaktadır (Leist vd., 2013, O'Connell, 2008). Bu araştırmada ulaşılan sonuçlar; nesne ilişkilerinin korunmasında, çalışma durumu değişkeninin önemli bir rol üstlendiğini düşündürmektedir.

Çalışmadan elde edilen verilerin analizi; ekonomik durum değişkeni ile GDAÖÖ toplam, GDAÖÖ-P (para), GDAÖÖ-Ö (öğün), GDAÖÖ-AFDD/BFDD (anne/baba fiziksel-duygusal doyum) alt boyutları arasında anlamlı ilişki bulunduğu; ekonomik durumunun “düşük” olduğunu belirten katılımcıların geçmişe dönük aile öngörülemezliği algısının, “orta” ve “yüksek” olarak belirten katılımcılara kıyasla yüksek olduğuna; ekonomik durumunu “düşük” olarak belirten katılımcıların ev içi finansal ihtiyaçları baz alan “para” alanında, “yüksek” olarak belirten katılımcılara; yemek saatleri, düzeni ve aile üyelerinin yemek saatlerinde bir araya gelmesiyle ilişkili olan “öğün”; annenin çocukların ihtiyaçlarına yanıt verme, karşılama biçimiyle ilişkili olan “anne fiziksel-duygusal doyum” alanlarında ise “orta” olarak belirten katılımcılara kıyasla daha yüksek olduğuna işaret etmektedir. Ekonomik durum değişkeninin, babanın çocukların ihtiyaçlarına yanıt verme, karşılama biçimi açısından da anlamlı olduğu saptanmış, ancak posthoc testi sonucunda, hangi gruplar arasında bu anlamlı farkın görüldüğü tespit edilememiştir. Bununla birlikte; gelir durumunu “düşük” olarak belirten katılımcıların BFDD alt boyutu sıra ortalamalarının ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 236.76), “orta” ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 195.91) ve “yüksek” ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 157.82) olarak belirten katılımcılardan yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durum, ekonomik durum değişkeninin etkisine ilişkin hipotezi (H_{12} : Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile ekonomik durum değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrular niteliktedir. Literatürde, ekonomik durum değişkenine ilişkin çalışmalar mevcuttur. Oktay ve Uluç (2019); “para” alt boyutunda, düşük ekonomik durum belirten katılımcıların orta ekonomik durum bildirenlerden, orta ekonomik durum bildirenlerin de yüksek ekonomik durum bildirenlerden daha fazla öngörülemezlik yaşadığını; annenin doyum sağlamasına

ilişkin alt boyutta ise, ekonomik durumunu “orta” olarak bildiren katılımcıların, “yüksek” olarak bildiren katılımcılara; “yüksek” olarak belirten katılımcıların da “düşük” olarak belirten katılımcılara kıyasla daha az öngörülemezlik yaşadığını belirtmiştir. Çocukluk ve ergenlik döneminde yaşanan ekonomik sorunların hem ebeveyn tutumu ve sıcaklığını olumsuz etkilediği hem de mevcut kaynaklara ulaşmayı istikrarsız hale getirerek öngörülemezliği artırdığı literatürde belirtilmiştir (Ross ve McDuff, 2008; Ross vd., 2016; Ross ve Hill, 2000; Stansfeld vd., 2008; Lima vd., 2010). Elde edilen bulgular, literatürle uyumlu olarak; mevcut ekonomik durumundan memnun olmayan katılımcıların, geçmişe dönük ve genel olarak ihtiyaçların karşılanamamasını kapsayan öngörülemezlik algılarının olumsuz etkilendiğini düşündürmektedir. Katılımcıların hem kök ailelerinde hem de şu an mevcut koşullarda ekonomik sıkıntı yaşamaları muhtemel olmakla birlikte; günümüzde yaşadıkları ekonomik güçlüklerin, geçmişe dönük yaşantıları olduğundan daha olumsuz hatırlamalarına yol açması da mümkündür.

Ekonomik durum değişkeni ile KSÖ-BB (bölünmüş benlik) arasında anlamlı ilişki bulunduğu görülse de, posthoc testi sonucunda, hangi gruplar arasında anlamlı fark bulunduğu tespit edilememiştir. Ancak; ekonomik durumunu “düşük” olarak belirten katılımcıların bölünmüş benlik alt boyutu sıra ortalamalarının ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 232.63), “orta” ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 193.42) ve “yüksek” ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 231.93) olarak belirten katılımcılardan yüksek olduğu saptanmıştır. Ekonomik durum değişkeni bakımından gruplar arasında genel bir farklılık olmasına rağmen spesifik grup farklılıklarının tespit edilememesi, bu değişkenle ilgili hipotezde (H_{27} : Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile ekonomik durum değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) kesin bir sonuca varmayı engellemektedir. Literatürde bu değişkene ilişkin çalışmalar mevcuttur. Soysaltürk (2020) ve Birtane-Doyum (2022), bu araştırma bulgularını destekleyecek şekilde, ekonomik durum değişkeninin kendini susturma davranışı üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını saptarken; Johnson vd. (2019) ise özellikle fedakarlık alt boyutunda, yüksek ekonomik durum bildiren katılımcıların daha düşük puan aldığını, ilişkiyi sürdürmek adına kendi ihtiyaçlarını yok sayan bir tutumu daha az benimsediklerini belirtmiştir.

Ekonomik durum değişkeninin, BORRTI (genel), BORRTI-YAB (yabancılaşma) ve BORRTI GbZ (güvensiz bağlanma) alt boyutlarında anlamlı olduğu görülmektedir. Ekonomik durumunu “düşük” olarak tanımlayan bireylerin hem “orta”

hem de “yüksek” olarak tanımlayan bireylere kıyasla genel anlamda nesne ilişkilerinin niteliğinin bozulduğu; güven duyma ve duygusal olarak yakınlaşma güçlüğü çektikleri ve güvensiz bağlanmaya ilişkin davranış kalıplarına (reddedilmeye karşı yüksek duyarlılık, terk edilme endişesi, yalnız kalmayı, ayrılmayı tolere etmekte güçlük vb.) sahip oldukları anlaşılmaktadır. Elde edilen bulgular, bu durumla ilgili hipotezin (H₄₂: Nesne ilişkileri ile ekonomik durum değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrulandığına işaret etmektedir. Literatürde bu bulguya ilişkin çalışmalar yer almaktadır. Atılgan (2020), Kakırman-Moroğlu (2021), Gürek (2022), Molla (2024) ve Sucu (2022) gelir durumuna bağlı olarak nesne ilişkilerinde bozulma tespit ettiklerini belirtirken; Deveci (2021) araştırmasında, gelir durumu ile BORRTI genel ve alt boyut puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmediğini ifade etmiştir. Başçelik (2021), gelir yükseldikçe güvenli bağlanmada artış görüldüğünü ve bu durumun ebeveynin çocuğuna sunduğu yaşamın niteliğini iyileştirmesine olanak sağladığını; aynı durumun nesne ilişkileri için de söz konusu olabileceğini ifade etmiştir. Stansfeld vd. (2008), güvenli bağlanma ile ekonomik güçlükler arasındaki ilişkiye dikkat çekmiş ve bu güçlüklerin ebeveynin çocuğuna karşı takındığı tutumu, ebeveyn sıcaklığını etkilediğine; Lima vd. (2010) ise ekonomik koşulların yol açtığı fiziksel ve duygusal yoksunluk halinin ruh sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerine dikkat çekmiştir. Tüm bulgular değerlendirildiğinde, ekonomik koşulların yaşam biçimi ve fiziksel-duygusal ihtiyaçlara ulaşma koşullarını belirleyerek, nesne ilişkileri ve dolayısıyla bireyin ruh sağlığı üzerinde doğrudan, şiddetli bir etki yarattığı düşünülmektedir.

Çalışmadan elde edilen verilerin analizi; kardeş sahibi olma değişkeni ile GDAÖÖ genel ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir; dolayısıyla, bu değişkenin etkisine ilişkin hipotez (H₁₃: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile kardeş sahibi olma değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) reddedilmiştir. Literatürde söz konusu değişkeni ele alan sınırlı sayıda araştırma mevcuttur. Yıldırım (2016), ailede yer alan birey sayısı arttıkça finansal öngörülemezliğin arttığını, dolayısıyla kardeş sayısının fazla olmasının finansal öngörülemezlikle ilişkili olabileceğini belirtmiştir. O’Connell (2008) ise, özellikle ebeveynin ruhsal sorunlar yaşadığı ailelerde, kardeş sayısının fazla olmasının bir dezavantaja dönüştüğünü; fiziksel veya duygusal açıdan sınırlı olan kaynakları paylaşma zorunluluğunun aile içerisinde yaşanan çatışmaları artırdığını ifade etmiştir. Literatürde yer alan araştırmaların, kardeş sahibi olmayı aile

öngörülemezliğinde önemli bir değişken olarak işaret etmesine rağmen çalışmamızda bu değişkene ilişkin anlamlı bir fark tespit edilememiş olmasının, grup sayıları arasındaki farkla ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Kardeş sahibi olma değişkeni ile KSÖ-DBA'nın (dışsallaştırılmış benlik algısı) anlamlı ilişki gösterdiği; kardeşi olmayan katılımcıların kendi benliğini dış dünyanın standartlarına göre değerlendirme, diğerlerinin görüşlerine kendi görüşlerinden daha fazla değer verme gibi davranışları, kardeşi olan katılımcılara kıyasla daha sık sergiledikleri anlaşılmaktadır. Bu durum, kardeş sahibi olma değişkeninin etkisine ilişkin hipotezi (H₂₈: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile kardeş sahibi olma değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrular niteliktedir. Literatürde bu değişkene ilişkin sınırlı sayıda çalışma mevcuttur. Durak (2023), kardeş sayısı fazla olan bireylerin kendini susturma davranışına daha az başvurduğunu belirtmiştir. Bakır ve Danış (2020) ise, özgüven ile kardeş sayısı arasında anlamlı ilişki tespit etmiş ve 5'ten fazla kardeşi olan bireylerin özgüven puanlarının, kardeşi olmayan ve kardeş sayısı daha az olan gruplara kıyasla yüksek olduğuna işaret etmiştir. Olumlu kardeş ilişkilerinin, özellikle stres yaratan yaşam olayları karşısında çocuk üzerindeki baskıyı azalttığını belirten araştırmalar da mevcuttur (Kelly ve Emery, 2003; Amato, 2000). Literatürde yer alan çalışmalar çerçevesinde düşünüldüğünde; olumlu/destekleyici kardeş ilişkilerinin, kendi benliğini kabul etmek konusunda bireylere yardımcı olduğu düşünülmektedir.

Çalışmadan elde edilen verilerin analizi; kardeş sahibi olma değişkeni ile BORRTI genel ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir; dolayısıyla, bu değişkenin etkisine ilişkin hipotez (H₄₃: Nesne ilişkileri ile kardeş sahibi olma değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) reddedilmiştir. Literatürde söz konusu değişkeni ele alan sınırlı sayıda araştırma mevcuttur. Turan (2023), kardeş sahibi olmanın veya ailenin kaçınıcı sırada doğan çocuğu olduğunun nesne ilişkilerinin niteliği üzerinde fark yaratmadığını tespit etmiştir. Literatürde, kardeş sahibi olmanın olumlu ve olumsuz etkilerine dair çalışmalar yer almaktadır (O'Connell, 2008; Kelly ve Emery, 2003; Amato, 2000). Bununla beraber, yetişkinlikte kurulan nesne ilişkilerinin niteliğinin öncelikli olarak ilk bakım veren nesneler aracılığıyla içselleştirilen nesne temsilleri üzerinden belirlendiği göz önünde bulundurulduğunda (Jacobson, 2004;

Lunsky, 1965; Kernberg, 1979), kardeşe sahip olma değişkeninin, istatistiksel açıdan anlamlı fark yaratmayacak sınırlı bir etkiye sahip olduğu düşünülebilir.

Çalışmadan elde edilen verilerin analizi; ebeveynin hayatta olma durumuna dair değişken ile GDAÖÖ-P (para) ve GDAÖÖ-BD (baba disiplin) arasında anlamlı ilişki bulunduğuna; 19 yaş veya üzerinde iken ebeveynlerinden biri veya her ikisi de vefat eden katılımcıların; gelir durumu, evle ilgili giderlerin karşılanması gibi finans durumuna dair öngörülemezlik düzeyinin, ebeveyni hayatta olan katılımcılara kıyasla; ebeveyni hayatta olan katılımcıların ise babanın kural koyma, uygulama, disiplin sorunları karşısında fevri davranışlar sergileme gibi durumlara dair öngörülemezlik düzeyinin, 18 yaş ve altında iken ebeveynlerinden biri veya her ikisi de vefat eden katılımcılara kıyasla yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum, ebeveynin hayatta olma durumuna dair değişkenin etkisine ilişkin hipotezi (H₁₄: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile ebeveynin hayatta olma durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrular niteliktedir. Literatürde söz konusu değişken ile geçmişe dönük aile öngörülemezliğinin ilişkisini doğrudan ele alan çalışmaya rastlanmamıştır. Ebeveyn kaybının günlük rutin ve öngörülebilirlik üzerinde etkili olduğuna işaret eden çalışmalar mevcuttur. Boerner ve Silverman (2001), babanın vefat etmesi durumunda annenin günlük yaşamda yer alan rutinin süreklilik arz etmesi için gerekli koşulları sağlayarak çocuğuyla iletişimini devam ettirdiğini, çocuğunun ihtiyaçlarına öncelik verdiğini ve babanın ölümünden önceki annelik rolü ile sonraki annelik rolü arasında kopukluk olmadığını; annenin ölmesi durumunda ise, babanın günlük rutinlerin devamını sağlamakta güçlük çektiğini, aile içerisindeki ihtiyaçların karşılanma biçiminin çocuk odaklı olmaktan ziyade ebeveyn odaklı olarak sürdüğünü belirtmektedir. Lloyd-Williams vd. (2013), ebeveyni vefat eden ve ihtiyaçları karşılanmayacak şekilde istikrarın, yaşamsal sürekliliğin bozulduğu, uygun sosyal desteğin sağlanmadığı durumlarda; çocukların özdeğer, özgüven, özsaygı, duygularını ifade etme gibi becerilerinin olumsuz etkilendiğini, yalnızlık ve izolasyon duygusu yaşadıklarını; günlük yaşantının stabil ve sürekli hale gelmesi ne kadar uzun sürerse, ölümün çocuklar üzerinde yaratacağı etkinin de o denli büyük olacağını; aile sisteminin öngörülebilir ve istikrarlı rutinlere dönmesinin ise çocuğun uyumunu artıracaklarını belirtmişlerdir. Her ne kadar ebeveyni vefat eden bireylerin öngörülemezlik konusunda dezavantajlı olacakları düşünülse de, 18 yaş ve öncesinde ebeveyni vefat eden bireylerin baba disiplininin öngörülemezliği

konusunda, ebeveyni vefat etmeyen bireylere kıyasla avantajlı durumda oldukları görülmektedir. Bu durumun; babanın vefat ettiği, dolayısıyla disiplini tesis eden bir figür olarak mevcut olmadığı ailelerde, baba disiplinine dair öngörülemezliğin tecrübe edilmemesiyle; ebeveynin hayatta olduğu durumda ise babanın disipline ilişkin öngörülemez davranışlarına maruz kalma ihtimalinin artmasıyla ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Ebeveynin hayatta olma durumuna dair değişken ile KSÖ genel ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüş; dolayısıyla, bu değişkenin etkisine ilişkin hipotez (H_{29} : Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile ebeveynin hayatta olma durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) reddedilmiştir. Literatürde söz konusu bulguyu ele alan sınırlı sayıda çalışma vardır. Mevcut bulgunun aksine Lloyd-Williams vd. (2013), 18 yaş öncesinde iken ebeveyni vefat eden çocuklarla bu kayba ilişkin yaşantı ve duygular hakkında konuşulmadığında, bireylerin duygularını ifade etmekle ilgili sorun yaşadığını ve yetişkin olduklarında da bu durumun olumsuz etkilerinin devam ettiğini belirtmişlerdir.

Ebeveynin hayatta olma durumuna dair değişkenin, BORRTI-GbZ (güvensiz bağlanma) alt boyutunda anlamlı olduğu saptanmış, ancak posthoc testi sonucunda, hangi gruplar arasında bu anlamlı farkın görüldüğü tespit edilememiştir. Bununla birlikte; ebeveyni hayatta olan bireylerin güvensiz bağlanma alt boyutu puan ortalamalarının (Ort: 7.71 ± 4.691), 18 yaş veya altında iken ebeveynlerinden biri veya her ikisi de vefat eden (Ort: 5.61 ± 3.947) ve 19 yaş veya üzerinde iken ebeveynlerinden biri veya her ikisi de vefat eden (Ort: 7.03 ± 4.362) katılımcılardan yüksek olduğu saptanmıştır. Ebeveynin hayatta olma durumuna dair değişken bakımından gruplar arasında genel bir farklılık olmasına rağmen spesifik grup farklılıklarının tespit edilememesi, bu değişkenle ilgili hipotezde (H_{44} : Nesne ilişkileri ile ebeveynin hayatta olma durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) kesin bir sonuca varmayı engellemektedir. Literatürde bu bulguya ilişkin veriler sınırlıdır. Demir (1990), BORRTI-GbZ, BORRTI-EGO ve BORRTI-SY alt boyutlarının ölüm ve yas durumu ile anlamlı ilişkiye sahip olduğunu ve bu alt boyutta yüksek puan alan bireylerin, yas ve ölüm durumunu tolere etmekte güçlük çekebileceklerini belirtmiştir. Ebeveyn kaybının kaygı bozukluğuyla ve yakın ilişki kurup sürdürme kapasitesinin bozulmasıyla ilişkili olduğunu belirten çalışmalar da mevcuttur (Bandelow vd., 2002; Slopen vd., 2011;

Høeg vd., 2018). Araştırmada elde ettiğimiz bulgular, ebeveynin vefat etmesinin ardından uygun sosyal destek sağlandığı, çocuğun güvende hissedeceği nesne ilişkileri tesis edildiği takdirde (Boerner ve Silverman, 2001; Lloyd-Williams vd., 2013; Bandelow vd., 2002; Slopen vd., 2011), nesne ilişkilerinin niteliğinde bozulma görülmeyebileceğinin doğrulandığını ve buna ek olarak; ebeveynle kurulan ilişki ve içselleştirilmiş nesne temsillerinin niteliğinin, yetişkinlik döneminde kurulan nesne ilişkileri üzerinde ebeveynin hayatta olmasından daha etkili olabileceğini düşündürmektedir.

Çalışmadan elde edilen verilerin analizi; ebeveynin birlikte olma durumuna dair değişken ile GDAÖÖ toplam, GDAÖÖ-P (para), GDAÖÖ-Ö (öğün), GDAÖÖ-BFDD (baba fiziksel-duygusal doyum) ve GDAÖÖ-BD (baba disiplin) arasında anlamlı ilişki bulunduğuna; ebeveyni boşanmış olan katılımcıların genel olarak aile sistemine ilişkin öngörülemezlik; gelir durumu, evle ilgili giderlerin karşılanması gibi finans durumuna dair öngörülemezlik; yemek rutini, bir arada yemek yenilen kişilerin kimler olacağıyla ilişkili öğün öngörülemezliği; babanın, çocukların ihtiyaçlarına yanıt verme, ulaşılabilir olma haline ilişkin baba fiziksel-duygusal doyum öngörülemezliği; babanın kural koyma, uygulama, disiplin sorunları karşısında fevri davranışlar sergileme haline ilişkin baba disiplin öngörülemezliği alt boyutlarındaki öngörülemezlik düzeyinin, ebeveyni birlikte yaşayan katılımcılara kıyasla yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum, ebeveynin birlikte olma durumuna dair değişkenin etkisine ilişkin hipotezi (H_{15} : Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile ebeveyn birlikteliği değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrular niteliktedir. Literatürde bu bulguyu destekleyen çalışmalar mevcuttur. Ross ve Duff (2008), ebeveynin boşanmasını, aile öngörülemezliği bakımından bir risk faktörü olarak görmüştür. Gunsberg (2019), ebeveynler arasında süregiden anlaşmazlıkların boşanma öncesindeki süreçte de aile sistemini, istikrarını bozduğuna, bu istikrarsız ortamda ebeveynlerden çocuğa yönelen duygusal yatırımın aksadığına dikkat çeker. Araştırmamızın bulguları, ebeveyn arasında çatışma olan aile sistemi içerisinde, anneyle olan ilişkide istikrarın ve sevgi yatırımının korunduğuna, fakat babayla olan ilişkinin bozulmasının öngörülemezliği artırmış olabileceğine işaret etmektedir. Boşanmanın sosyo ekonomik açıdan yaşam koşullarını olumsuz etkilediğini vurgulayan çalışmalar (Kelly ve Emery, 2003; Amato, 2000), göz önünde bulundurulduğunda; boşanma durumunun finans ve öğün alt

boyutlarında öngörülemezliğin yüksek olmasını dolaylı olarak etkileyebileceği düşünülmektedir.

Ebeveynin birlikte olma durumuna dair değişken ile KSÖ-F'in (fedakarlık) anlamlı ilişki gösterdiği; ebeveyni boşanmamış katılımcıların yakın ilişkide özverili olup diğerleri adına fedakarlık yaparak ilişkiyi güvenceye alma davranışında bulunma sıklığının, ebeveyni boşanmış katılımcılara kıyasla daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, ebeveynin birlikte olma durumu değişkeninin etkisine ilişkin hipotezi (H₃₀: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile ebeveyn birlikteliği değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrular niteliktedir. Literatürde, kendini susturma davranışını ebeveynin birlikte olma değişkeni üzerinden değerlendiren bir çalışmaya rastlanmamıştır. Jack (2011), ilişkiyi sürdürmek, diğerlerini hoşnut etmek adına yapılan aşırı fedakarlığın; bireyin kendi benliğini reddetmesi, özsaygıda düşüş, benlik kaybı gibi sonuçlar doğuracağını belirtmiştir. Araştırma bulguları; ebeveynleri boşanmış olan katılımcıların ilişkiyi sürdürmek adına kendi benliğinden vazgeçecek denli fedakarlık yapmayan, kendini susturmayan ebeveynlerini rol model aldıklarını düşündürmektedir.

Çalışmadan elde edilen verilerin analizi; ebeveynin birlikte olma durumuna dair değişken ile BORRTI genel ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir; dolayısıyla, bu değişkenin etkisine ilişkin hipotez (H₄₅: Nesne ilişkileri ile ebeveyn birlikteliği değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) reddedilmiştir. Literatürde söz konusu değişkeni ele alan çalışmalar mevcuttur. Turan (2023), anne babası ile birlikte büyüyen katılımcıların nesne ilişkileri niteliğinin, tek ebeveynle büyüyen katılımcılardan anlamlı bir farklılık göstermediğini belirtmiştir. Rosenstein (2024), ebeveynin boşanmasının nesne ilişkilerini olumsuz etkileyebileceğini belirtirken; Gould ve Stahl (2000), ego kapasitesi ve savunma mekanizmaları henüz yeterince gelişmemiş çocuğun içselleştirdiği nesneyi yitirmesinin, çocukta derin izler bırakabileceğine işaret etmiştir. Gunsberg (2019), boşanma sürecinde yaşanan duygusal istikrarsızlık ve çocuk tarafından ebeveynin duygusal açıdan ulaşılmaz algılanmasının ortaya çıkardığı etkinin yetişkinlik döneminde bile hissedileceğini vurgulamıştır. Literatürde yer alan çalışmalarda görüleceği üzere, nesne ilişkilerinin niteliğinin belirlenmesinde ebeveynin birlikte olma durumu önem taşımaktadır. Bununla birlikte; söz konusu değişkenin, çalışmamıza katılım sağlayan bireyler

üzerinde, istatistiksel açıdan anlamlı olmayacak sınırlı bir etki yarattığı; boşanma sürecinin, boşanma öncesinde yoğun çatışmaların sürdüğü ailelerde, ev içi çatışmayı nihayet sona erdirerek çocuk açısından istikrarı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Çalışmadan elde edilen verilerin analizi; ebeveyn tutumu değişkeni ile GDAÖÖ genel ve tüm alt boyutları arasında anlamlı ilişki bulunduğuna işaret etmektedir. Ebeveyninin tutumunu “demokratik” veya “aşırı hoşgörülü” olarak algılayan katılımcıların, ailelerini genel olarak öngörülemez bulma düzeyinin, ailesini “ilgisiz/kayıtsız”, “tutarsız” veya “otoriter” olarak algılayan katılımcılardan; “mükemmeliyetçi” olarak algılayan katılımcıların, “ilgisiz/kayıtsız” veya “tutarsız” olarak algılayan katılımcılardan; “otoriter” olarak algılayan katılımcıların ise “ilgisiz/kayıtsız” olarak algılayan katılımcılardan düşük olduğu saptanmıştır. Ebeveyninin tutumunu “mükemmeliyetçi”, “demokratik” veya “otoriter” olarak algılayan katılımcıların gelir durumu, evle ilgili giderlerin karşılanması gibi finans durumuna dair öngörülemezlik düzeyinin, “ilgisiz/kayıtsız” veya “tutarsız” olarak algılayan katılımcılardan; “aşırı hoşgörülü”, “otoriter” veya “demokratik” olarak algılayan katılımcıların yemek rutini, bir arada yemek yenilen kişilerin kimler olacağıyla ilişkili öğün öngörülemezliğinin, “ilgisiz/kayıtsız” veya “tutarsız” olarak algılayan katılımcılardan; “aşırı hoşgörülü” olarak algılayan katılımcıların annenin, çocukların ihtiyaçlarına yanıt verme, ulaşılabilir olma haline ilişkin anne fiziksel-duygusal doyum öngörülemezlik düzeyinin, “ilgisiz/kayıtsız”, “tutarsız” veya “otoriter” olarak algılayan katılımcılardan; “mükemmeliyetçi” veya “otoriter olarak algılayan katılımcıların, “ilgisiz/tutarsız” olarak algılayan katılımcılardan; “demokratik” olarak algılayan katılımcıların, “ilgisiz/kayıtsız” veya “otoriter” olarak algılayan katılımcılardan; “demokratik” veya “aşırı hoşgörülü” olarak algılayan katılımcıların babanın, çocukların ihtiyaçlarına yanıt verme, ulaşılabilir olma haline ilişkin baba fiziksel-duygusal doyum öngörülemezlik düzeyinin, “ilgisiz/kayıtsız”, “tutarsız” veya “otoriter” olarak algılayan katılımcılardan; “mükemmeliyetçi” olarak algılayan katılımcıların, “ilgisiz/kayıtsız” veya “tutarsız” olarak algılayan katılımcılardan; “otoriter” olarak algılayan katılımcıların, “ilgisiz/kayıtsız” olarak algılayan katılımcılardan; “demokratik” veya “aşırı hoşgörülü” olarak algılayan katılımcıların annenin/babanın kural koyma, uygulama, disiplin sorunları karşısında fevri davranışlar sergileme haline ilişkin anne disiplin/baba disiplin öngörülemezlik

düzeyinin her iki alt boyutta da, “tutarsız”, “ilgisiz/kayıtsız” veya “otoriter” olarak algılayan katılımcılardan düşük olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, ebeveyn tutumu değişkeninin etkisine ilişkin hipotezi (H₁₆: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile ebeveyn tutumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrular niteliktedir. Literatürde ebeveyn tutumu değişkeni ile geçmişe dönük aile öngörülemezliğinin ilişkisini ele alan çalışmalar mevcuttur. Kalkan (2021), otoriter tutuma sahip ebeveynin çocuğun ihtiyaçlarından ziyade kendi ihtiyaçlarına odaklanabileceğini ve bu durumun çocuk açısından öngörülemezlik sonucunu doğurabileceğini belirtmiştir. Çocuklarına karşı tutarsız bir tutum içerisinde olan ebeveynlerin, onların kendi duygularını anlama ve düzenleme becerilerini olumsuz etkiliyor olabileceklerini; duygu düzenleme becerisinin hem öngörülemez hem de kontrol edilemez aile ortamıyla negatif ilişkili olduğunu dile getiren çalışmalar vardır (Cabeza de Baca vd., 2016; Ross ve Hill, 2002). Sağlıklı bir kişilik örüntüsü geliştirmenin ailenin tutum ve duyarlılığıyla ilişkili olduğu, kuramcılar tarafından da vurgulanmıştır (Kernberg, 1999; Klein, 1999; Klein, 2012). Araştırma bulguları literatür çerçevesinde değerlendirildiğinde; “ilgisiz/kayıtsız” ve “tutarsız” ebeveyn tutumunun, ailenin öngörülebilir olma halini diğer ebeveyn tutumlarından daha fazla olumsuz etkilemesinin beklenilir bir sonuç olduğu açıktır.

Ebeveyn tutumu değişkeni ile KSÖ-BB’nin (bölünmüş benlik) anlamlı ilişki gösterdiği; ebeveyninin tutumunu “demokratik” olarak algılayan katılımcıların içsel olarak hissettiği duygu ve düşüncelerini yakın ilişkiyi bozmamak adına bastırarak, içsel benliğinden tümüyle farklı, dış dünyanın beklentileriyle uyumlu bir dış benlik sunması davranışına başvurma sıklığının, ebeveyn tutumunu “ilgisiz/kayıtsız” olarak algılayan katılımcılara kıyasla düşük olduğu görülmektedir. Bu durum, çalışma durumu değişkeninin etkisine ilişkin hipotezi (H₃₁: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile ebeveyn tutumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrular niteliktedir. Literatürde bu değişkenle ilgili çalışmalar mevcuttur. Thomas ve Bowker (2015), ebeveyn desteğinin kendini susturma ve reddedilme duyarlılığı arasındaki ilişkide üstlendiği aracı role dikkat çekerken; Fox vd. (1997), destekleyici, farkındalığı yüksek ebeveyn tutumunun kendini susturma davranışını azalttığını, cezalandırıcı ebeveyn tutumunun ise artırdığını vurgulamıştır. Buna ek olarak; Jankovic vd. (2017), dengesiz, uyumsuz, katı ve kaotik ebeveyn tutumunun kendini susturma davranışı ile pozitif

korelasyon gösterdiğini; Thompson vd. (2001), babanın reddedici ve soğuk olarak algılanmasının, erkek bireylerin kendini susturma davranışını artırdığını belirtmişlerdir. Duygusal olarak destekleyici, özerkliği teşvik eden ebeveyn tutumunun ruh sağlığını koruyucu; ihmalkar veya aşırı koruyucu ve denetleyici ebeveyn tutumunun ise ruh sağlığı bakımından risk faktörü olduğunun altını çizen çalışmalar da mevcuttur (Joseph, 2022; Ward vd., 2006; Lima vd., 2010; Dumitrescu, 2014). Araştırmada elde edilen bulgular literatür çerçevesinde değerlendirildiğinde; “ilgisiz/kayıtsız” tutuma sahip ebeveyn karşısında gerçek içsel benliği, duygu ve ihtiyaçları saklayarak ebeveynin ihtiyacına uygun bir dışsal benlik sunulmasının; ebeveyn tarafından onaylanma, görülme ihtiyacına hizmet ederek bir yaşam stratejisine dönüşmüş olabileceği düşünülmektedir.

Ebeveyn tutumu değişkeninin, BORRTI (genel), BORRTI-YAB (yabancılaşma), BORRTI-GbZ (güvensiz bağlanma) ve BORRTI-EGO (egosentrizm) alt boyutlarında anlamlı olduğu görülmektedir. Ebeveyn tutumunu “demokratik” olarak algılayan katılımcıların genel nesne ilişkilerinde bozulma ve güven duyma, duygusal olarak yakınlaşma güçlüğü yaşama oranlarının, “ilgisiz/kayıtsız” olarak algılayan katılımcılara; reddedilmeye karşı yüksek duyarlılık, terk edilme endişesi, yalnız kalmayı, ayrılmayı tolere etmekte güçlük gibi güvensiz bağlanmayla ilişkili sorunları “ilgisiz/kayıtsız”, “tutarsız” ve “otoriter” olarak algılayan katılımcılara kıyasla daha az yaşadıkları anlaşılmaktadır. Ebeveyn tutumu değişkeninin, diğer bireylerin amacına ilişkin güven duymama, diğerlerini sadece kendisiyle kurdukları ilişki çerçevesinde algılama, diğerlerini kendi ihtiyaçları için manipüle etme, gerçek anlamda diğerlerine değer vermemesi gibi tutum ve davranışlarla ilişkili olan egosentrizm boyutunda da anlamlı ilişki olduğu saptanmış, ancak posthoc testi sonucunda, hangi gruplar arasında bu anlamlı farkın görüldüğü tespit edilememiştir. Bununla birlikte; ebeveyn tutumunu “aşırı hoşgörülü” olarak algılayan katılımcıların egosentrizm alt boyutu sıra ortalamalarının ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 232.12), “tutarsız” ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 223.75), “ilgisiz/kayıtsız” ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 222.78), “otoriter” ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 199.87), “demokratik” ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 172.81) ve “mükemmeliyetçi” ($\bar{x}_{\text{sıra}}$: 168.77) olarak algılayan katılımcılardan yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Söz konusu bulgular, bu durumla ilgili hipotezin (H_{46} : Nesne ilişkileri ile ebeveyn tutumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrulandığına işaret etmektedir. Literatürde bu bulguya ilişkin çalışmalar yer almaktadır. Sroufe vd. (1983), özellikle

anneninin ihmalkar bir tutum takındığı, ilgisiz bıraktığı, şiddet uyguladığı çocukların çevrelerine uyum sağlamakta, problem çözmekte, öfkelerini denetlemekte sorun yaşadıklarını ve özsayıgılarının düşük olduğunu belirtmektedirler. Ebeveynle ilişkisinde yoksun bırakılmış hissedenen, güvenli ilişki kuramamış, olumlu ve stabil içsel ebeveyn temsilleri oluşturamamış çocukların, yetişkinlik döneminde kurdukları nesne ilişkilerinde güvensiz bağlanma kalıplarına uygun davranışlar sergiledikleri, farklı araştırmacılar tarafından vurgulanmıştır (Epözdemir, 2014; Taycan ve Kuruoğlu, 2014; Şavk, 2022; Frisch ve Frisch-Desmarez, 2010; Amidon, 2008; Katz, 1981). Araştırma bulguları literatürde yer alan bilgiler çerçevesinde değerlendirildiğinde; “demokratik” olarak algılanan tutumun diğer tutumlara kıyasla, stabil ve sağlıklı ilk nesne temsillerinin içselleştirilmesini mümkün kılarak yetişkinlik döneminde kurulan nesne ilişkilerinin niteliğinin bozulmamasına ve ruh sağlığının korunmasına katkı sunduğu düşünülmektedir.

Çalışmadan elde edilen verilerin analizi; katılımcının çocukluk döneminde ebeveyninin kronik hastalık yaşaması değişkeni ile genel olarak geçmişe dair aile öngörülemezliği arasında anlamlı ilişki bulunduğunu; ebeveynlerinden biri veya her ikisi de kronik hastalık yaşayan katılımcıların aile sistemine ilişkin öngörülemezlik düzeyinin, ebeveyninde kronik hastalık bulunmayan katılımcılara kıyasla yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum, ebeveynin kronik hastalığı değişkeninin etkisine ilişkin hipotezi (H₁₇: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile ebeveynin kronik hastalığı değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrular niteliktedir. Literatürde bu değişkenin aile öngörülemezliğine etkisini inceleyen çalışmalar mevcuttur. Ebeveynin kronik hastalığının ailedeki belirsizliği artırdığını, çocukların bakımı konusunda sorunlar yaşandığını; bu süreçte çocukların utanç, öfke, üzüntü, endişe gibi duygular yaşamalarının yanı sıra ebeveynlerinin bakımını üstlenmek zorunda kalmaları durumunda izole edilerek sosyal açıdan da destek göremediklerini belirten çalışmalar mevcuttur (O'Connell, 2008; Cox, 2012; Tossani vd., 2022; Pierce vd., 2020; Landi, 2022; Inhestern vd., 2021). Araştırma sonuçları literatürdeki bilgiler çerçevesinde değerlendirildiğinde; çocukların bakımından sorumlu olan ebeveynin bu görevi yerine getiremeyecek durumda olmasının yanı sıra bakıma ihtiyaç duyması ve bu konuda çocukların sorumluluk üstlenmesi, ailedeki temel rutinlerin (yemek, uyku düzeni, okul devamlılığı, oyun saatleri vb) hastalığın seyrine göre belirlenmesi veya rutin olmaktan

çıkması gibi aile yaşamının niteliğini bozan sorunların, ailede yaşanan öngörülemezliği artırdığı düşünülmektedir.

Ebeveynde kronik hastalık değişkeni ile KSÖ-DBA'nın (dışsallaştırılmış benlik algısı) anlamlı ilişki gösterdiği; çocukluk döneminde ebeveynlerinden biri veya her ikisi de kronik hastalık yaşayan katılımcıların, kendi benliğini dış dünyanın standartlarına göre değerlendirme, diğerlerinin görüşlerine kendi görüşlerinden daha fazla değer verme gibi davranışları, ebeveyninde kronik hastalık bulunmayan katılımcılara kıyasla daha sık sergiledikleri anlaşılmaktadır. Bu durum, ebeveynin kronik hastalığı değişkeninin etkisine ilişkin hipotezi (H₃₂: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile ebeveynin kronik hastalığı değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrular niteliktedir. Literatürde ebeveynin kronik hastalığının kendini susturma davranışına etkisini doğrudan araştıran çalışmaya rastlanmamıştır. Bununla birlikte; ebeveynin ruh sağlığıyla ilgili sorun yaşadığı durumlarda hem ebeveyn hem de çocuğun iç dünyasına çekilerek birbirini korumaya çalıştığını belirten çalışmalar mevcuttur (Focht-Birkerts ve Beardslee, 2000). Niemelä vd. (2016) ise, psikiyatrik tanı alma bakımından, kanser hastası ebeveynlerin çocukları ile sağlıklı ebeveynlere sahip çocuklar arasında anlamlı bir fark bulunmadığına işaret etmiştir. Bulgular, literatürde yer alan bilgiler çerçevesinde değerlendirildiğinde; kendini dış dünyanın standartlarına göre değerlendirme, diğerlerinin görüşlerine kendi görüşlerinden daha fazla değer verme halinin, ebeveynin yaşamına ilişkin endişelerden, ebeveyni incitmeye karşı duyarlı olma gayretinden kaynaklanabileceği gibi; kronik hastalığın beraberinde getirebileceği sosyal izolasyonu (Pakenham ve Cox, 2012), diğerlerinin onaylayacağı şekilde davranarak aşma motivasyonu ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Ebeveynde kronik hastalık değişkeninin, BORRTI (genel) ve BORRTI GbZ (güvensiz bağlanma) alt boyutlarında anlamlı olduğu görülmektedir. Çocukluk döneminde ebeveynlerinden biri veya her ikisi de kronik hastalık yaşayan katılımcıların, ebeveyninde kronik hastalık bulunmayan katılımcılara kıyasla genel anlamda nesne ilişkilerinin niteliğinin bozulduğu ve güvensiz bağlanma (reddedilmeye karşı yüksek duyarlılık, terk edilme endişesi, yalnız kalmayı, ayrılmayı tolere etmekte güçlük vb.) davranışı sergiledikleri anlaşılmaktadır. Elde edilen bulgular, ebeveynin kronik hastalığı değişkeniyle ilgili hipotezin (H₄₇: Nesne ilişkileri ile ebeveynin kronik hastalığı değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrulandığına işaret

etmektedir. Literatürde bu bulguya ilişkin çalışmalar yer almaktadır. O'Connell (2008), ebeveynin bakım gerektirecek şekilde hasta olmasının çocukların bakım sürecini aksattığına ve bu nedenle bağlanma ilişkisinin olumsuz etkileneceğine vurgu yapmaktadır. Ebeveynin kronik hastalığının niteliğine bağlı olarak çocuğun üzüntü, korku, utanç, endişe gibi duyguları yoğun olarak yaşadığını ve sosyal ilişkilerden mahrum kalabildiğini, bu durumun nesne ilişkilerini olumsuz etkileyerek bozabileceğini belirten çalışmalar vardır (Pakenham ve Cox, 2012; Tossani vd., 2022; Pierce vd., 2020; Landi, 2022; Inhestern vd., 2021). Buna karşılık, Niemelä vd. (2016); kanser tedavisi görmüş ve bu süreci atlatmış ebeveynlerin çocuklarının psikiyatrik tanı almak bakımından diğer gruplardan farklılaşmadıkları gibi, özgüven ve yaşam kalitelerinde de artış olduğunu tespit etmişlerdir. Bu bilgiler doğrultusunda bulgular değerlendirildiğinde; ebeveyn kaybına ilişkin endişe, sağlık sorunlarının ailedeki istikrarı bozması, hasta bireyin yetersizlikleri veya hasta bireye öncelik verilmesi nedeniyle çocuğun ihtiyaçlarının, temel güven duygusunu tesis edecek şekilde karşılanamaması gibi etkenlerin, ilk nesne ilişkilerini ve içselleştirilmiş nesne temsillerini bozarak, yetişkinlik döneminde de etkili olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmadan elde edilen verilerin analizi; katılımcının çocukluk döneminde ebeveynlerinden biri veya her ikisinin de psikolojik/psikiyatrik tedavi görmesi değişkeni ile GDAÖÖ toplam, GDAÖÖ-Ö (öğün), GDAÖÖ-AFDD/BFDD (anne/baba fiziksel-duygusal doyum) ve GDAÖÖ-AD/BD (anne/baba disiplin) arasında anlamlı ilişki bulunduğunu göstermektedir. Ebeveynlerinden biri veya her ikisi de psikolojik/psikiyatrik tedavi gören katılımcıların genel olarak aile sistemine ilişkin öngörülemezlik; yemek rutini, bir arada yemek yenilen kişilerin kimler olacağıyla ilişkili öğün öngörülemezliği; annenin/babanın, çocukların ihtiyaçlarına yanıt verme, ulaşılabilir olma haline ilişkin anne/baba fiziksel-duygusal doyum öngörülemezliği; annenin/babanın kural koyma, uygulama, disiplin sorunları karşısında fevri davranışlar sergileme haline ilişkin anne/baba disiplin öngörülemezliği düzeyinin, ebeveyni psikolojik/psikiyatrik tedavi görmeyen katılımcılara kıyasla yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, katılımcının çocukluk döneminde ebeveynin psikolojik/psikiyatrik tedavi görmesi değişkeninin etkisine ilişkin hipotezi (H₁₈: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile ebeveynin psikolojik/psikiyatrik tedavi görme durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrular niteliktedir. Literatürde bu bulguyu

destekleyen çalışmalar mevcuttur. Ross ve Hill (2000), ebeveynin psikiyatrik açıdan tanı almasının, aile ngrlemezliğini artırdığını belirtmiştir. Erçin (2024), Battaloğlu (2022), Utter vd. (2018), Gluschkoff vd. (2017), Metz ve Jungbauer (2021), ebeveynin psikiyatrik tanı almasının aile sisteminde yol açtığı yıkıcı sonuçlara ve bunun çocuklar üzerindeki olumsuz etkisine vurgu yapmıştır. Bununla beraber O'Connell (2008), annesi ciddi ruhsal sorun yaşayan ve çocukluk döneminde ihmal edilen çocukların önemli bir bölümünün, depresyon tanısı almış olsalar dahi, kendi girişimleri ve yaşamları için inisiyatif kullanmaları sonucunda, işlevsel bozulma yaşamadıklarını ifade etmiştir. Araştırma bulguları literatürde yer alan bilgiler çerçevesinde değerlendirildiğinde, psikiyatrik hastalığın, niteliği ve seyri belirleyici olmakla birlikte, aile ngrlemezliğini artıracak önemli bir değerşken olduğu düşünülmektedir.

Ebeveynin psikolojik/psikiyatrik tedavi görmesi değerşkeni ile KS-DBA (dışsallaştırılmış benlik algısı) ve KS-BB'nin (bölünmüş benlik) anlamlı ilişki gösterdiği; çocukluk döneminde ebeveynlerinden biri veya her ikisi de psikolojik/psikiyatrik tedavi gören katılımcıların kendi benliğini dış dünyanın standartlarına göre değerlendirme, diğerlerinin görüşlerine kendi görüşlerinden daha fazla değer verme gibi dışsallaştırılmış benlik algısıyla ilişkili davranışlar ile içsel olarak hissettiği duygu ve düşüncelerini yakın ilişkiyi bozmamak adına bastırarak, içsel benliğinden tümüyle farklı, dış dünyanın beklentileriyle uyumlu bir dış benlik sunması gibi bölünmüş benlikle ilişkili davranışlara, ebeveyni psikolojik/psikiyatrik tedavi görmeyen katılımcılara kıyasla daha sık başvurduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, ebeveynin psikolojik/psikiyatrik tedavi görme değerşkeninin etkisine ilişkin hipotezi (H₃₃: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile ebeveynin psikolojik/psikiyatrik tedavi görme durumu değerşkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrular niteliktedir. Literatürde, bu bulguyu destekleyen çalışmalar mevcuttur. Focht-Birkerts ve Beardslee (2000); ebeveyni psikolojik rahatsızlık yaşayan çocukların sessiz kalarak kendilerini duygusal olarak ebeveynlerinin ihtiyaçlarına göre ayarladıklarını; bu durumu yaşayan ailelerde hem psikiyatrik tanı alan ebeveynin hem de çocuğun, i dünyasına çekilme tepkisi verebileceğini; bu durumun, ebeveyn açısından çocuğuna, ocuk açısından da ebeveynine zarar verme endişesinden kaynaklandığı belirtmektedir. Ebeveyni psikiyatrik tanı almış çocukların, yalnızlık, endişe, güven eksikliği, öfke denetiminde sorun yaşamanın yanı sıra; yetişkinlik döneminde kaygı bozukluğu ve depresif

semptom gösterme sıklığının arttığına; intihar düşüncesinin genel popülasyona kıyasla daha yoğun olduğuna vurgu yapan çalışmalar mevcuttur (O'Connell, 2008; Gluschkoff vd., 2017; O'Connell, 2008; Metz ve Jungbauer, 2021; Thorup vd., 2018; Aazh vd., 2019). Bulgular, literatürde yer alan bilgiler çerçevesinde değerlendirildiğinde; kendini dış dünyanın standartlarına göre değerlendirme, diğerlerinin görüşlerine kendi görüşlerinden daha fazla değer verme, kendi görüş ve ihtiyaçlarını, duygu ve düşüncelerini bastırarak içsel benliğinden farklı bir dışsal benlikle kendini sunma halinin, ebeveynin ruh sağlığına ilişkin kırılganlığa dair endişeden ve olduğu gibi kabul edilme, farklılıklar üzerine ilişkiyi daha sağlıklı kılacak tartışma zemininin yokluğundan kaynaklanıyor olabileceği; tüm bunlara ek olarak, ebeveyni ile benzer psikiyatrik sorunlar yaşama ihtimaline ilişkin endişenin, bireyi olduğundan farklı davranmaya itebileceği düşünülmektedir.

Ebeveynin psikolojik/psikiyatrik tedavi görmesi değişkeni ile BORRTI (genel), BORRTI-YAB (yabancılaşma), BORRTI-GbZ (güvensiz bağlanma), BORRTI-EGO ve BORRTI SY (sosyal yetersizlik) alt boyutları arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Çocukluk döneminde ebeveynlerinden biri veya her ikisi de psikolojik/psikiyatrik tedavi gören katılımcıların, ebeveyni psikolojik/psikiyatrik tedavi görmeyen katılımcılara kıyasla nesne ilişkilerinin niteliğinin bozulmuş olduğu; insanlara güven duyma ve duygusal olarak yakınlaşma güçlüğü çektikleri; güvensiz bağlanma (reddedilmeye karşı yüksek duyarlılık, terk edilme endişesi, yalnız kalmayı, ayrılmayı tolere etmekte güçlük vb.) davranışı sergiledikleri; diğer bireylerin amacına ilişkin güven duymama, diğerlerini sadece kendisiyle kurdukları ilişki çerçevesinde algılama, diğerlerini kendi ihtiyaçları için manipüle etme, gerçek anlamda diğerlerine değer vermeme gibi egosentrik bir tutum içerisinde oldukları ve yüksek oranda sosyal yetersizlik yaşadıkları anlaşılmaktadır. Bulgular, bu durumla ilgili hipotezin (H₄₈: Nesne ilişkileri ile ebeveynin psikolojik/psikiyatrik tedavi görme durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrulandığına işaret etmektedir. Literatürde, elde edilen bulguyu destekleyen çalışmalar mevcuttur. Turan (2023), panik bozukluk tanısı ile tedavi gören anne varlığının, katılımcıların güvensiz bağlanma ve egosentrizm ortalama puanını anlamlı şekilde artırdığını; babada panik bozukluk görülmesinin veya ebeveyn dışındaki aile üyelerinin psikiyatrik tanı alması durumunun ise anlamlı farka yol açmadığını belirtmiştir. Ebeveynin psikiyatrik tanı almasının nesne ile güvenli bağlar kurulmasını engellediğini (Focht-Birkerts ve Beardslee, 2000); ebeveynlerinden biri veya ikisi de

ruh sağılığı bakımından sorun yaşıayan çocukların yalnızlık, endişe, güven eksikliği, öfke üzüntü gibi olumsuz duygular yaşamalarının yanı sıra yetişkinlik döneminde intihar düşüncelerinin daha yoğun olduğunu, kaygı bozukluğu ve depresyon semptomları gösterdiklerini (Gluschkoff vd., 2017; Metz ve Jungbauer, 2021; Thorup vd., 2018; Aazh vd., 2019) vurgulayan çalışmalar mevcuttur. O'Connell (2008) ise, annenin şizofreni gibi ağır seyreden psikiyatrik hastalıklara dair tanı almasının çocukluk dönemi ihmaline ve yetişkinlik döneminde depresif semptomlar görülmesine yol açmakla beraber; kendi iç gücünü ve potansiyelini kullanan bireylerin, işlevsel bozulma yaşamayabileceklerine işaret etmiştir. Bulgular, literatürde yer alan bilgiler çerçevesinde değerlendirildiğinde; ebeveynin ruh sağılığındaki bozulmanın ebeveynle güvenli bağlanmayı ve sağılıklı içsel nesne temsili oluşturmayı olumsuz etkileyerek, yetişkinlik döneminde de sağılıklı nesne ilişkileri kurmayı engelleyebileceği düşünülmektedir.

Çalışmadan elde edilen verilerin analizi; psikolojik destek alma değişkeni ile GDAÖÖ genel ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir; dolayısıyla, bu değişkenin etkisine ilişkin hipotez (H₁₉: Geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile katılımcının psikolojik/psikiyatrik destek alma durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) reddedilmiştir. Literatürde söz konusu değişkenden ziyade, psikiyatrik tanı alma ile aile öngörülemezliği ilişkisini ele alan çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmalar, yetişkinlik döneminde yaşanan psikolojik semptomların veya psikiyatrik tanı almanın, aile öngörülemezliğini artırdığına işaret etmektedir (Oktay ve Uluç, 2019; Erçin, 2024; Apak, 2022; Kalkan, 2021; Oktay, 2022; Battaloğlu, 2022; Ross vd., 2016). Bulgular, literatürde yer alan bilgiler çerçevesinde değerlendirildiğinde; psikolojik desteğin, sadece psikiyatrik bir tanıyla ilişkili olarak değil; böyle bir tanı olmaksızın da alınabileceği; psikolojik desteğe erişen bireylerin geçmiş dönem aile yaşantılarını değerlendirmede, destek almayan bireylere kıyasla daha olumlu bir perspektife sahip olabilecekleri; grupların heterojen yapısının gruplar arasında anlamlı bir fark oluşmaması sonucunu doğurmuş olabileceği düşünülmektedir.

Psikolojik destek alma değişkeni ile KSÖ genel ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüş; dolayısıyla, bu değişkenin etkisine ilişkin hipotez (H₃₄: Yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı ile katılımcının psikolojik/psikiyatrik destek alma durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) reddedilmiştir. Literatürde söz konusu değişkenden ziyade, psikiyatrik tanı alma ile kendini susturma davranışı arasındaki ilişkiyi ele alan

çalışmalar mevcuttur. Jacck ve Ali (2010), kadın bireylerin kendini susturma davranışı ile depresif semptomlar arasında anlamlı ilişki bulunmakla birlikte hem kadın hem de erkek bireylerin ruh sağlığının, kendini susturma davranışından olumsuz etkileneceğini; Birtane-Doyum (2022), bireylerin kendini susturma davranışına kendilerini korumak amacıyla başvurduğunu, fakat bu sorunlu savunma biçiminin, bireye zarar verebileceğini; Tan ve Carfagnini (2008) yüksek depresyon puanı ile kendini susturma arasında pozitif anlamlı ilişki olduğunu belirtmiştir. Kendini susturma davranışının, bireyin ruh sağlığına zarar verdiğine işaret eden başka çalışmalar da mevcuttur (Jack vd., 2010; Maji ve Dixit, 2019; Pinte ve Gatea, 2021). Bulgular, literatürde yer alan bilgiler çerçevesinde değerlendirildiğinde; “psikolojik destek alma” durumuna göre ayrılan grupların yeterince homojen dağılmadığını, çok farklı gerekçelerle psikolojik destek alan (psikiyatrik bir tanı, kişisel gelişim vb.) veya almayan bireylerin oluşturduğu gruplar arasında anlamlı bir fark saptanmamasının da bu heterojen dağılıma dayandığı düşünülmektedir.

Psikolojik destek alma değişkeni ile BORRTI GbZ (güvensiz bağlanma) alt boyutu arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Psikolojik destek almayan, ancak almak isteyen katılımcıların, psikolojik destek alan katılımcılara kıyasla, güvensiz bağlanma (reddedilmeye karşı yüksek duyarlılık, terk edilme endişesi, yalnız kalmayı, ayrılmayı tolere etmekte güçlük vb.) davranışı sergiledikleri anlaşılmaktadır. Elde edilen bulgular, psikolojik destek alma değişkeniyle ilgili hipotezin (H₄₉: Nesne ilişkileri ile katılımcının psikolojik/psikiyatrik destek alma durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.) doğrulandığına işaret etmektedir. Literatürde söz konusu değişkenden ziyade, psikiyatrik tanı alma ile nesne ilişkileri arasındaki bağlantıyı ele alan çalışmalar mevcuttur. Turan (2023), psikiyatrik tanı alan ve ilaç kullanan bireylerin ilaç kullanmayanlara; psikoterapiden yararlanan bireylerin, yararlanmayanlara kıyasla nesne ilişkilerinde daha yüksek oranda bozulmaya rastlandığını belirtmiştir. Uluç vd. (2015), özellikle güvensiz bağlanma alt boyutunun, psikopatoloji belirtileriyle yakından ilişkili olmakla birlikte, yabancılaşma, egosentrizm ve sosyal yetersizlik alt boyutları gibi, psikotik ve nevrotik semptomlarla da güçlü ilişkileri olduğunu belirtmişlerdir. O’Connell (2008) ise, yoğun sorun ve çatışma yaşanan ailelerde yetişen bireylerin depresyon tanısı alma oranlarının yüksek olduğunu ve yetişkinlik döneminde yaşam kalitelerinin düşük seyrettiğini ifade etmiştir. Bulgular, literatürde yer alan bilgiler çerçevesinde değerlendirildiğinde; psikolojik desteğe erişme ihtiyacı duyan katılımcıların, Uluç vd.’nin (2015) işaret ettiği gibi, güvensiz bağlanma alt

boyutu ortalama puanının, psikolojik destek almakta olan bireylere kıyasla yüksek olması, anlaşılır bir durumdur. Psikolojik destek alan bireylerin, güvensiz bağlanmaya ilişkin olası sorunlarını terapi sürecinde sağaltma fırsatı bulmuş olabilecekleri düşünülmektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda sunulan öneriler aşağıdaki gibidir:

Nesne ilişkileri ile yakın ilişkilerde kendini susturma davranışı arasındaki ilişkide tam aracı rol üstlendiği görülen “geçmişe dönük aile öngörülemezliği”nin etkilerine dair daha kapsamlı çalışmalar yürütülmesine ve bu anlamda ulusal literatürün geliştirilmesine ihtiyaç vardır.

Araştırmada yer alan temel değişkenlerin, demografik değişkenlerden nasıl etkilendiği ayrıntılı şekilde ele alınmış ve genellikle, literatürle paralel sonuçlara ulaşılmıştır. Bununla birlikte; bazı demografik değişkenlerin anlamlı ilişki göstermediğinin saptanması, bu konuda daha detaylı araştırma yapılması gerektiğini düşündürmektedir. Örneğin; kendini susturma davranışı ile ebeveyn kaybının, birlikte yaşanan kişilerin, psikolojik/psikiyatrik destek alma durumunun ilişkili bulunamaması, bu değişkenlerin etkisini azaltan faktörleri araştırmayı gerekli kılmaktadır.

Bu araştırmanın değişkenleriyle bağlantılı olarak yapılacak çalışmaların; özellikle dezavantajlı gruplara mensup yetişkinler (sosyo-ekonomik seviyesi ortalamanın altında, eğitim olanaklarından faydalanamamış, kronik hastalık veya psikiyatrik bozukluk yaşayan bireylerin olduğu ailelere mensup vb) ve onların çocuklarına yönelik koruyucu ve önleyici müdahalelerin geliştirilmesi, artırılması, yaygınlaştırılmasını sağlaması bakımından önem taşıdığı düşünülmektedir.

Kendini susturma davranışının, erkek katılımcılarda yüksek çıkmasına ilişkin pek çok görüş vardır. Benzer şekilde, özellikle kadınlara yönelik şiddetin yoğun olarak dile getirildiği günümüzde, hem kadın hem de erkek bireylerin kendini susturma davranışlarının altında yatan nedenlere ilişkin sosyolojik, ekonomik, politik perspektifi de kapsayacak ve bu davranışı ruh sağlığı bakımından ele alacak araştırmalara ihtiyaç vardır.

KAYNAKÇA

- Aazh, H., Landgrebe, M. ve Danesh, A. A. (2019). Parental mental illness in childhood as a risk factor for suicidal and self-harm ideations in adults seeking help for tinnitus and/or hyperacusis. *American Journal of Audiology*, 28(3), 527–533. https://doi.org/10.1044/2019_AJA-18-0059
- Ainsworth, M. D., Blehar, M. C., Waters, E. ve Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: Assessed in the strange situation and at home*. Lawrence Erlbaum Associates. Erişim adresi <https://mindsplain.com/wp-content/uploads/2021/01/Ainsworth-Patterns-of-Attachment.pdf>
- Alarcão, M. ve Gaspar, M. (2007). Imprevisibilidade familiar e suas implicações no desenvolvimento individual e familiar. *Paidéia*, 17(36), 89-102. <https://doi.org/10.1590/S0103-863X2007000100009>.
- Alper, S. (2021). *Moderating effects of emotion regulation and responsibility attributions in the relationships between workplace incivility and work-related outcomes*. [Yüksek lisans tezi]. Çankaya Üniversitesi.
- Akat, E. (2019). *Çocukluk travmaları ve aile öngörülemezliğı ile kişilik inançları arasındaki ilişkiler: Bağlanma stillerinin aracı rolü* [Yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Amato, P. R. (2000). The consequences of divorce for adults and children. *Journal of Marriage and the Family* 62(4):1269–87. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2000.01269.x>
- Amidon, A. D. (2008). *Intimate relationships: Adult attachment, emotion regulation, gender roles, and infidelity* [Unpublished Doctoral Thesis]. The University of Texas at Austin. <http://hdl.handle.net/2152/17719>

- Apak, B. (2022). *Aile öngörülemezliği ve ebeveynleşmenin kişilik inançları ile ilişkisinde kontrol odağının aracı rolü* [Yüksek lisans tezi]. Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi.
- Asbury, K., Wachs, T. D. ve Plomin, R. (2005). Environmental moderators of genetic influence on verbal and nonverbal abilities in early childhood. *Intelligence*, 33(6), 643-661. <https://doi.org/10.1016/j.intell.2005.03.008>
- Atılğan, I. (2020). *Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkiler ile ilgili akılcı olmayan inançlarının nesne ilişkileri-gerçeği değerlendirme boyutları ve ilişki doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Atlı, Z. A. (2022). *18-30 yaş arası bireylerde geçmişe dönük aile öngörülemezliği ile madde kullanma eğilimi arasındaki ilişki* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Bacon, A. M. ve White, L. (2023). The association between adverse childhood experiences, self-silencing behaviours and symptoms in women with fibromyalgia. *Psychology health ve medicine*, 28(8), 2073–2083. <https://doi.org/10.1080/13548506.2022.2159459>
- Bakır, N. ve Daniş, G. (2020). Üniversitedeki kız öğrencilerin özgüven düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 9(3), 133-140. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ssrj/issue/56126/775176>
- Bandelow, B., Späth, C., Tichauer, G. Á., Broocks, A., Hajak, G. ve Rüther, E. (2002). Early traumatic life events, parental attitudes, family history, and birth risk factors in patients with panic disorder. *Comprehensive Psychiatry*, 43(4), 269–278. <https://doi.org/10.1053/comp.2002.33492>
- Barratt, C., Green, G. ve Speed, E. (2015). Mental health and houses in multiple occupation. *Journal of Public Mental Health*, 14(2), 107–117. <https://doi.org/10.1108/JPMH-11-2013-0070>

- Başçelik, E. (2021). *Nesne ilişkilerinin erken dönem uyum bozucu şemalar ve yetişkin bağlanma tarzlarına etkisi*. [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Battaloğlu, S. (2022). *Yaygın kaygı bozukluğu belirtileri ile aile öngörülemezliği, duygu düzenleme ve belirsizliğe tahammülsüzlük arasındaki ilişkilerin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Bayer, A. (2013). Değişen Toplumsal Yapıda Aile. *Sirnak University Journal of Divinity Faculty / Sirnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(8), 101–129. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sirnakifd/issue/11320/135278>
- Beck, A. T. ve Bredemeier, K. (2016). A unified model of depression; integrating clinical, cognitive, biological, and evolutionary perspectives. *Clinical Psychological Science*, 4(4), 596–619. <https://doi.org/10.1177/2167702616628523>
- Bell, M. D., Greig, T. C., Bryson, G. ve Kaplan, E. (2001). Patterns of object relations and reality testing deficits in schizophrenia: clusters and their symptom and personality correlates. *Journal of Clinical Psychology*, 57(12), 1353–1367. <https://doi.org/10.1002/jclp.1102>
- Belsky, J. (1981). Early human experience: A family perspective. *Developmental Psychology*, 17(1), 3–23. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.17.1.3>
- Belsky, J. (1997). Attachment, mating and parenting. *Human Nature*, 8(4), 361–381. <https://doi.org/10.1007/BF02913039>
- Belsky, J., Schlomer, G. ve Ellis, B. (2012). Beyond cumulative risk: distinguishing harshness and unpredictability as determinants of parenting and early life history strategy. *Developmental psychology*, 48(3), 662–673. <https://doi.org/10.1037/a0024454>.
- Benjamin, J. (1990). An outline of intersubjectivity: the development of recognition. *Psychoanalytic Psychology*, 7, 33–46. <https://doi.org/10.1037/H0085258>.

- Birtane Doyum, B. (2017). *Kendini susturma ölçeği'nin türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması* [Yüksek lisans tezi]. Okan Üniversitesi.
- Birtane Doyum, B. (2022). *Fibromiyalji sendromu olan bireylerde çocukluk çağı travmatik yaşantılar şema modları ve kendini susturmanın genel psikopatoloji üzerindeki etkisi* [Doktora tezi]. İstanbul Arel Üniversitesi.
- Boerner, K. ve Silverman, P. (2001). Gender specific coping patterns in widowed parents with dependent children. *Omega-Journal of Death and Dying*, 43(3), 201–216. <https://doi.org/10.2190/GD5J-47U3-VR9P-Q63W>
- Bougar, M. R., Nourimoghadam, S., Soroushvala, A., Khodarahimi, S., Abdi, M., Sadeghi, M. ve Mazraeh, N. (2024). The effects of attachment style and object relations on aggression in individuals with spousal violence: the mediating role of dark tetrad personality traits. *Current Psychology*, 43(8), 6977–6985. <https://doi.org/10.1007/s12144-023-04912-7>
- Bowker, J.C., Richard, C. L., Stotsky, M. V., Weingarten, J. P. ve Shafik, M. I. (2023). Understanding shyness and psychosocial difficulties during early adolescence: The role of friend shyness and self-silencing. *Personality and Individual Differences*, 209, 112209. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2023.112209>
- Bowlby, J. (1961). Note on dr. Max schur's comments on grief and mourning in infancy and early childhood. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 16, 206–208. <https://doi.org/10.1080/00797308.1961.11823207>
- Bowlby, J. (2013). *Bağlanma* (Çev, T. V. Soylu; 2. bs.). Pinhan Yayıncılık (Orijinal yayın tarihi, 1969).
- Bowlby, J. (2014). *Ayrılma* (Çev, M. Günay). Pinhan Yayıncılık (Orijinal yayın tarihi, 1973).
- Bowlby, J. (2015). *Kaybetme* (Çev, N. Nirven, N. Diner). Pinhan Yayıncılık (Orijinal yayın tarihi, 1980).

- Bronstein, P. B. ve VanNess Knolls, M. (1997). *Earlier family factors and self-silencing as predictors of depression in late adolescence: a longitudinal study*. University of Vermont. <https://eric.ed.gov/?id=ED406021>
- Buckley, P. (1995). Fairbairn and the Origins of Object Relations. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 43, 241 - 244. <https://doi.org/10.1177/000306519504300123>.
- Burnett, G., Jones, R., Bliwise, N. ve Ross, L. (2006). Family Unpredictability, Parental Alcoholism, and the Development of Parentification. *The American Journal of Family Therapy*, 34, 181 - 189. <https://doi.org/10.1080/01926180600550437>.
- Bzostek, S. H. ve Berger, L. M. (2017). Family structure experiences and child socioemotional development during the first nine years of life: Examining heterogeneity by family structure at birth. *Demography*, 54(2), 513-540. <https://doi.org/10.1007/s13524-017-0563-5>
- Cabeza de Baca, T., Barnett, M. A. ve Ellis, B. J. (2016). The development of the child unpredictability schema: Regulation through maternal life history trade-offs. *Evolutionary Behavioral Sciences*, 10, 43-55. <https://doi.org/10.1037/ebs0000056>
- Calabrese, M., Farber, B. ve Westen, D. (2005). The relationship of adult attachment constructs to object relational patterns of representing self and others. *The Journal of the American Academy of Psychoanalysis and Dynamic Psychiatry*, 33(3). <https://doi.org/10.1521/jaap.2005.33.3.513>
- Carlton, B. S., Goebert, D. A., Miyamoto, R. H., Andrade, N. N., Hishinuma, E. S., Makini Jr., G.K., Yuen, N. Y. C., Bell, C. K., McCubbin, L. D., Else, I. R. N., Nishimura, S. T. (2006). Resilience, family adversity and well-being among Hawaiian and non-Hawaiian adolescents. *International Journal of Social Psychiatry*, 52(4), 291-308. <https://doi.org/10.1177/0020764006065136>

- Carrillo, B. (2022). *Self-Silencing in Romantic Relationships: Is it Related to Worse Relationship Conflict Outcomes* [Unpublished thesis, University of California]. UC Berkeley Electronic Theses and Dissertations. <https://escholarship.org/uc/item/8kc2p7m7#>
- Cassidy, J., Lichtenstein-Phelps, J., Sibrava, N.J., Thomas, C.L.J. ve Borkovec, T.D. (2009). Generalized anxiety disorder: Connections with self-reported attachment. *Behaviour Therapy*, 40, 23–28. <https://doi.org/10.1016/j.beth.2007.12.004>
- Chowdhury, R., Sharot, T., Wolfe, T., Düzel, E. ve Dolan, R. (2013). Optimistic update bias increases in older age. *Psychological Medicine*, 44, 2003 - 2012. <https://doi.org/10.1017/S0033291713002602>.
- Coldwell, J., Pike, A. ve Dunn, J. (2006). Household chaos – links with parenting and child behaviour. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 47(11), 1116–1112. <http://ovidsp.ovid.com/ovidweb.cgi?T=JS&PAGE=fulltext&D=ovftveCSC=YveNEWS=NveSEARCH=00016150-200611000-00005.an>
- Day, A. (2011). William Ronald Dodds Fairbairn (1889-1964). A. Köşkdere (Ed.). *Psikanalitik psikoterapiler temel kavramlar, kuramlar, yöntemler içinde* (s. 139-143). Türkiye Psikiyatri Derneği Yayınları.
- Dellinger-Ness, L. A. ve Handler, L. (2007). Self-Injury, Gender, and Loneliness among College Students. *Journal of College Counseling*, 10(2), 142. <https://ddc449fe97e72df15faf96b8d7d4f5facfaa9c92.vetisonline.com/c/ofrx5y/viewer/pdf/f3s4aykt3z>
- Demir, A. (1990). *Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerini etkileyen bazı etmenler*. [Doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Demir Kaya, M. (2019). *Genç kadınlarda kendini susturma ve toplumsal cinsiyet rollerinin kimlik işlevleri üzerindeki etkisi* [Doktora tezi]. Maltepe Üniversitesi.

- Demir Kaya, M. ve Çok, F. (2021). Kadınlarda Kendini Susturma: Çevre, Annelik Deneyimi, Eğitim ve İlişki Durumunun Rolü. *Fe Journal: Feminist Critique / Fe Dergi: Feminist Elestiri*, 13(2), 33–43. <https://doi.org/10.46655/federgi.910343>
- Demir Kaya, M. ve Kaya, F. (2024). Irrational Romantic Relationship Beliefs and Self-silencing: Mediating Role of Emotion Regulation. *J Rat-Emo Cognitive-Behav Ther*, 42, 610–623. <https://doi.org/10.1007/s10942-023-00535-w>
- Deveci, G. (2021). *Yetişkin bireylerin nesne ilişkileri ve savunma düzenekleri ile romantik ilişki doyumları ve cinsel doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Doom, J. R., Vanzomeren-Dohm, A. A. ve Simpson, J. A. (2015). Early unpredictability predicts increased adolescent externalizing behaviors and substance use: A life history perspective. *Development and Psychopathology*, 28(2): 1505-1516. <https://doi.org/10.1017/S0954579415001169>
- Drat-Ruszczak, K. (2010). The meaning of self-silencing in Polish women. D. C. Jack ve A. Ali (Ed.), *Silencing the self across cultures: Depression and gender in the social world* (s. 203–225). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195398090.003.0010>
- Dumitrescu, A. L., Dogaru, C. B., Duță, C., Zetu, I. ve Zetu, L. (2014). Impact of Emotional Neglect and Self-silencing on Body Mass Index and Oral Health Behaviors: A Structural Equation Model Analysis in Undergraduate Students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 127, 363–367. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.03.272>
- Durak, R. (2023). *Çocukluk çağı travmaları ile kendini susturma, yakın ilişkilerdeki yaşantılar ve romantik aşk mitleri ilişkisi* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Aydın Üniversitesi.

- Echelbarger, M., Gelman, S. A. ve Kalish, C. W. (2019). Getting What You Pay For: Children's Use of Market Norms to Regulate Exchanges. *Child Development*, 90(6), 2071–2085. <https://doi.org/10.1111/cdev.13088>
- Eğridere, B. (2022). *Kırılgan ve büyüklenmeci narsisizm türlerinin nesne ilişkileri, aile öngörülemezliği ve savunma mekanizmaları çerçevesinde incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Başkent Üniversitesi.
- El Ansari, W., Sebens, R., El-Ansari, K. ve Suominen, S. (2024). Clusters of lifestyle behavioral risk factors and their associations with depressive symptoms and stress: evidence from students at a university in Finland. *BMC Public Health*, 24(1). <https://doi.org/10.1186/s12889-024-18421-0>
- Ellis, B. J., Figueredo, A. J., Brumbach, B. H. ve Schlomer, G. L. (2009). Fundamental dimensions of environmental risk: The impact of harsh versus unpredictable environments on the evolution and development of life history strategies. *Human Nature*, 20, 204 –268. <https://doi.org/10.1007/s12110-009-9063-7>
- Epözdemir, H. (2014). *Seri evlilik yapan bireylerin ilk ve ikinci evliliğini yapmış bireyler ile nesne ilişkileri, yansıtmacı özdeşleşim, savunma mekanizmalarının düzeyi, psikolojik belirtiler ve ilişki doyumu açısından karşılaştırılması: nesne ilişkileri çift terapisi modeli çerçevesinde bir inceleme*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Erçin, H. (2024). *Yetişkinlerde duygu düzenleme becerileri ve hissedilen yakınlık korkusu arasındaki ilişkide aile öngörülemezliğinin aracı rolü* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Feldman, S. I. ve Downey, G. (2013). Rejection sensitivity as a mediator of the impact of childhood exposure to family violence on adult attachment behavior. *Development and Psychopathology*, 6(1). <https://doi.org/10.1017/S0954579400005976>

- Festa, C.C. ve Ginsburg, G.S. (2011). Parental and peer predictors of social anxiety in youth. *Child Psychiatry ve Human Development*, 42, 291–306. <https://doi.org/10.1007/s10578-011-0215-8>
- Fitzgerald, C. J., Thompson, M. C. ve Whitaker, M. B. (2010). Altruism between Romantic Partners: Biological Offspring as a Genetic Bridge between Altruist and Recipient. *Evolutionary Psychology*, 8(3), 462–476. <https://doi.org/10.1177/147470491000800312>
- Focht-Birkerts, L. ve Beardslee, W. R. (2000). A child's experience of parental depression: encouraging relational resilience in families with affective illness. *Fam Process*, 39(4), 417–434. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2000.39403.x>
- Frija, N. (1993). The place of appraisal in emotion. *Cognition and Emotion*, 7, 357–387. <https://doi.org/10.1080/02699939308409193>
- Frisch, S. ve Frisch-Desmarez, C. (2010). Some thoughts on the concept of the internal parental couple. *The International Journal of Psychoanalysis*, 91(2), 325–342. <https://doi.org/10.1111/j.1745-8315.2010.00262.x>
- Froyen, L., Skibbe, L., Bowles, R., Blow, A. ve Gerde, H. (2013). Marital Satisfaction, Family Emotional Expressiveness, Home Learning Environments, and Children's Emergent Literacy.. *Journal of Marriage and Family*, 75, 42–55. <https://doi.org/10.1111/J.1741-3737.2012.01035.X>.
- Gaesser, B., Sacchetti, D. C., Addis, D. R. ve Schacter, D. L., (2011). Characterizing age related changes in remembering the past and imagining the future. *Psychology and Aging*, 26, 80–84. <https://doi.org/10.1037/a0021054>
- Genç, G. (2020). *Çift ilişkisinde evlilik uyumunun nesne ilişkileri ve bağlanma stilleri açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Bahçeşehir Üniversitesi.
- Gladding, S. T. (2016). A guide to having a healthy family. In I. Marini ve M. A. Stebnicki, (Ed.), *The professional counselor's desk reference* içinde (s. 363–

366). Springer Publishing Company.
<https://doi.org/10.1891/9780826171825.0058>

Gluckman, P. D., Hanson, M. A. ve Beedle, A. S. (2007). Early life events and their consequences for later disease: A life history and evolutionary perspective. *American Journal of Human Biology*, 19, 1–19.
<https://doi.org/10.1002/ajhb.20590>

Gluschkoff, K., Keltikangas-Järvinen, L., Pulkki-Råback, L., Jokela, M., Viikari, J., Raitakari, O. ve Hintsanen, M. (2017). Hostile parenting, parental psychopathology, and depressive symptoms in the offspring: a 32-year follow-up in the Young Finns study. *Journal of Affective Disorders*, 208, 436–442. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2016.11.002>

Glynn, L. M., Stern, H. S., Howland, M. A., Risbrough, V. B., Baker, D. G., Nievergelt, C. M., Baram, T. Z. ve Davis, E. P. (2019). Measuring novel antecedents of mental illness: The questionnaire of unpredictability in childhood. *Neuropsychopharmacology*, 44(5): 876-882. <https://doi.org/10.1038/s41386-018-0280-9>

Goldner, L., Jakobi, C. D., Schorr, S., Dakak, S. ve Shawahne, N. (2022). Keep it quiet: Mother–daughter parentification and difficulties in separation–individuation shaping daughters’ authentic/true self and self-silencing: A mediation model. *Psychoanalytic Psychology*, 39(2), 165–174. <https://doi.org/10.1037/pap0000352>

Gould, J. W. ve Stahl, P. M. (2000). The art and science of child custody evaluations: Integrating clinical and forensic mental health models. *Family Court Review*, 38(3), 392-414. <https://doi.org/10.1111/j.174-1617.2000.tb00581.x>

Gratch, L. V. ve Bassett, M. E. (1995). The relationship of gender and ethnicity to self-silencing and depression among college students. *Psychology of Women Quarterly*, 19(4), 509. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1995.tb00089.x>

- Grimm, D. W., Brannon, R. ve Juni, S. (1997). Defense Mechanisms and Object Relations as Factors in Marital Satisfaction. *Contemporary Family Therapy: An International Journal*, 19(2), 305. <https://doi.org/10.1023/A:1026179421543>
- Gunsberg, L. (2019). Concluding remarks: Psychoanalytic reflections on the impact of separation and divorce. *The Psychoanalytic Study of the Child* 72(1), 56–60. <https://doi.org/10.1080/00797308.2019.1557474>.
- Guntrip, H. (2013). Şizoid Görüngü Nesne İlişkileri ve Kendilik. (Çev, İ. Babacan). Metis Yayınları (orijinal yayın tarihi 1968).
- Güler, G. (2022). *Romantik ilişkilerde psikolojik şiddetin ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri çerçevesinde incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Gürek, M. (2022). *The effect of psychological resilience on the relationship between object relations and psychosis proneness* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Haidt, J. ve Rodin, J. (1999). Control and efficacy as interdisciplinary bridges. *Review of General Psychology*, 3(4), 317-337. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.3.4.317>
- Hamilton, N. (1989). A critical review of object relations theory.. *The American journal of psychiatry*, 146 12, 1552-60 . <https://doi.org/10.1176/AJP.146.12.1552>
- Handelzalts, J. E., Fisher, S ve Naot, R. (2014). Object relations and real life relationships: A cross method assessment. *Scandinavian Journal of Psychology*, 55(2), 160–167. <https://doi.org/10.1111/sjop.12102>
- Harper, M. ve Welsh, D. (2007). Keeping quiet: Self-silencing and its association with relational and individual functioning among adolescent romantic

- couples. *Journal of Social and Personal Relationships*, 24(1), 116 - 99. <https://doi.org/10.1177/0265407507072601>.
- Hautamaki, A. (2010). Silencing the self across generations and gender in Finland. *Silencing the self across cultures: Depression and gender in the social world*, 175-201. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195398090.003.0009>
- Hill, E. M., Ross, L. T. ve Low, B. S. (1997). The role of future unpredictability in human risk-taking. *Human Nature: An Interdisciplinary Biosocial Perspective*, 8(4), 287–325. <https://doi.org/10.1007/bf02913037>
- Høeg, B., Johansen, C., Christensen, J., Frederiksen, K., Dalton, S., Dyregrov, A., Bøge, P., Dencker, A. ve Bidstrup, P. (2018). Erken Ebeveyn Kaybı ve Yetişkinlikte Yakın İlişkiler: Ülke Çapında Bir Araştırma. *Gelişim Psikolojisi*, 54, 963–974. <https://doi.org/10.1037/dev0000483>
- Holaday, M. ve Glidewell, R. (2000). Book Review: Bell Object Relations and Reality Testing Inventory (BORRTI). *Journal of Psychoeducational Assessment*, 18(1), 68-71. <https://doi.org/10.1177/073428290001800109>
- Inhestern, L., Bultmann, J. C., Johannsen, L. M., Beierlein, V., Möller, B., Romer, G., Koch, U. ve Bergelt, C. (2021). Estimates of prevalence rates of cancer patients with children and well-being in affected children: a systematic review on population-based findings. *Frontiers in Psychiatry*, 12. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2021.765314>
- Inman, E. M. ve London, B. (2022). Self-silencing Mediates the Relationship Between Rejection Sensitivity and Intimate Partner Violence. *Journal Of Interpersonal Violence*, 37(13–14), 12475-12494. <https://doi.org/10.1177/0886260521997948>

- İldeniz Tan, B. (2023). *Yetişkinlikte “ötekine tutunmak”: romantik partnere bağlılılığın beden imgesi ve nesne ilişkileri bağlamında değerlendirilmesi* [Yüksek lisans tezi]. Maltepe Üniversitesi.
- Jack, D. C. (2011). Reflections on the Silencing the Self Scale and Its Origins. *Psychology of Women Quarterly*, 35(3), 523–529. <https://doi.org/10.1177/0361684311414824>
- Jack, D. C. ve Ali, A. (2010). Introduction culture self silencing and depression a contextual relational perspective. *Oxford University Press New York*. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195398090.003.0001>
- Jack, D. C. ve Dill, D. (1992). THE SILENCING THE SELF SCALE: Schemas of Intimacy Associated With Depression in Women. *Psychology of Women Quarterly*, 16(1), 97–106. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1992.tb00242.x>
- Jacobson, E. (2004). *Kendilik ve nesne dünyası* (Çev, S. Yazgan). Metis Yayınları. (Orijinal yayın tarihi 1964).
- Johnson, H. (1991). Theories of Kernberg and Kohut: Issues of Scientific Validation. *Social Service Review*, 65, 403–433. <https://doi.org/10.1086/603855>
- Janković, I., Todorović, J. ve Arnaudova, V. (2017). Family Functioning and Self-Silencing of Students. *Facta Universitatis: Series Philosophy, Sociology, Psychology ve History*, 16(2), 151–161. <https://doi.org/10.22190/FUPSPH1702151J>
- Jeeyon, L. (2009). The Effect of Object Relation Level, the Shame and Self-Silencing on Depression Among Korean Women. *Korea Journal of Counseling*, 10, 1951–1969. <https://doi.org/10.15703/kjc.10.4.200912.1951>

- Johnson, M. K. (2013). Parental financial assistance and young adults' relationships with parents and well-being. *Journal of Marriage and Family*, 75(3), 713–733. <https://doi.org/10.1111/jomf.12029>
- Johnson, M.D., Horne, R.M. ve Neyer, F.J. (2019). The Development of Willingness to Sacrifice and Unmitigated Communion in Intimate Partnerships. *Fam Relat*, 81, 264-279. <https://doi.org/10.1111/jomf.12544>
- Jones, S. M. (2005). Attachment style differences and similarities in evaluations of affective communication skills and person-centered comforting messages. *Western Journal of Communication*, 69(3), 233–249. <https://doi.org/10.1080/10570310500202405>
- Joseph, A. (2022). Role of parent-child relationship, family conflict in selfsilencing behaviour among young adults. *The International Journal of Indian Psychology*, 10(3), 1868-1878. <https://doi.org/10.25215/1003.193>
- Kabalar, M. N. (2023). *Kadın üniversite öğrencilerinde duygusal yeme ile reddedilme duyarlılığı ve kendini susturma arasındaki ilişki* [Yüksek lisans tezi]. Maltepe Üniversitesi.
- Kalkan, M. (2021). *Yetişkinlerin yalnızlık düzeyleri ve benlik algıları ile nesne ilişkileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Kakırman Moroğlu, A. (2021). *İlişki dışı ilişki (aldatma) eğiliminin nesne ilişkileri kuramı çerçevesinde incelenmesi: İlişki doyumu ve savunma mekanizmalarının aracılık etkisi* [Doktora tezi]. İstanbul Arel Üniversitesi.
- Karakuş, C. (2020). *Relationships of child exposure to domestic violence with bullying, silencing the self behaviors, resilience and self-efficacy: moderating roles of stress coping strategies and friendship quality*. [Yüksek lisans tezi]. Çankaya Üniversitesi.

- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım. (Orijinal yayın tarihi 1982).
- Katz, B. (1981). Separation-individuation and marital therapy. *Psychotherapy: Theory, Research ve Practice*, 18, 195–203. <https://doi.org/10.1037/h0086080>
- Kelly, J. B. ve R. E. Emery. 2003. Children's adjustment following divorce: Risk and resilience perspectives. *Family Relations* 52, 352–62. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2003.00352.x>
- Kernberg, O. F. (1979). The Contributions of Edith Jacobson: An Overview. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 27(4), 793-819. <https://doi.org/10.1177/000306517902700403>
- Kernberg, O. (1988). Object relations theory in clinical practice.. *The Psychoanalytic quarterly*, 57(4), 481-504 . <https://doi.org/10.1080/21674086.1988.11927218>
- Kernberg, O. F. (1999). *Sınır durumlar ve patolojik narsisizm* (Çev, M. Atakay). Metis Yayınları (Orijinal yayın tarihi 1975).
- Kernberg, O. F. (2000). *Sapıklıklarda ve Kişilik Bozukluklarında Saldırganlık* (Çev, B. Büyükkal). Metis Yayınları. (Orijinal yayın tarihi 1992).
- Kışlak, Ş. T. ve Çavuşoğlu, P. Ş. (2006). Evlilik uyumu, bağlanma biçimleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 9(9), 61-66. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/spcd/issue/21102/227265>
- Klein, M. (1946). Notes on some schizoid mechanisms. *International Journal of Psychoanalysis*, 27, 99-110. <https://doi.org/10.4324/9780429473661-9>
- Klein, M. (1952). The mutual influences in the development of ego and id. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 7(1), 51–68. <https://doi.org/10.1080/00797308.1952.11823152>

- Klein, M. (1999). *Haset ve şükran* (Çev, O. Koçak, Y. Erten). Metis Yayınları (Orijinal yayın tarihi 1957).
- Klein, M. (2012). *Sevgi, suçluluk ve onarım*. (B. Habip, Ed; 2. bs.). Kanat Kitap (Orijinal yayın tarihi 1975).
- Koçak, Ş. (2019). *Aile öngörülemezliği, ebeveyn tutumları ve duygu düzenleme güçlüğüünün geç ergenlik dönemindeki kişilik bozukluklarını yordayıcı etkilerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Kolak, A. M., Van Wade, C. L. ve Ross, L. T. (2018). Family unpredictability and psychological distress in early adulthood: The role of family closeness and coping mechanisms. *Journal of Child and Family Studies*, 27(12), 3842-3852. <https://doi.org/10.1007/s10826-018-1211-4>
- Kramer, S. ve Akhtar, S. (1988). The developmental context of internalized preoedipal object relations. Clinical applications of Mahler's theory of symbiosis and separation-individuation.. *The Psychoanalytic quarterly*, 57(4), 547-576. <https://doi.org/10.1080/21674086.1988.11927221>
- Landi, G., Pakenham, K. I., Crocetti, E., Grandi, S. ve Tossani, E. (2022). Examination of the tripartite model of youth caregiving in the context of parental illness. *Psychology ve Health*, 37(3), 397-418. <https://doi.org/10.1080/08870446.2020.1870116>
- Leboe, J. ve Ansons, T. (2006). On misattributing good remembering to a happy past: An investigation into the cognitive roots of nostalgia.. *Emotion*, 6(4), 596-610. <https://doi.org/10.1037/1528-3542.6.4.596>.
- Leist, A. K., Glymour, M. M., Mackenbach, J. P., van Lenthe, F. J. ve Avendano, M. (2013). Time away from work predicts later cognitive function: differences by activity during leave. *Annals of Epidemiology*, 23(8), 455-462. <https://doi.org/10.1016/j.annepidem.2013.05.014>

- Lerner, J. S. ve Keltner, D. (2000). Beyond valence: Toward a model of emotion-specific influences on judgment and choice. *Cognition and Emotion*, 14(4), 473-493. <https://doi.org/10.1080/026999300402763>
- Levendosky, A. A., Leahy, K. L., Bogat, G. A., Davidson, W. S. ve von Eye, A. (2006). Domestic violence, maternal parenting, maternal mental health, and infant externalizing behavior. *Journal of family psychology : JFP : journal of the Division of Family Psychology of the American Psychological Association*, 20(4), 544–552. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.20.4.544>
- Lima AR, Mello MF, Mari Jde J, Lima, A. R., Mello, M. F. ve Mari, J. de J. (2010). The role of early parental bonding in the development of psychiatric symptoms in adulthood. *Current Opinion in Psychiatry*, 23(4), 383–387. <https://doi.org/10.1097/ycp.0b013e32833a51ce>
- Lloyd-Williams, M., Ellis, J. ve Dowrick. C. (2013). The long-term impact of early parental death: lessons from a narrative study. *Journal of the Royal Society of Medicine*, 106, 57–67. <https://doi.org/10.1177/0141076812472623>
- Lunsky, L. (1965). The Self and the Object World. *JAMA Internal Medicine*, 115, 118-119. <https://doi.org/10.1001/ARCHINTE.1965.03860130120044>
- Mahler, M. S., Pine, F. Ve Bergman, A. (2003). *İnsan yavrusunun psikolojik doğumu* (Çev, S. Sökmen). Metis Yayınları (Orijinal yayın tarihi 1975).
- Maji, S. ve Dixit, S. (2019). Self-silencing and women's health: A review. *International Journal of Social Psychiatry*, 65(1), 3–13. <https://doi.org/10.1177/0020764018814271>
- Mamur, B. (2020). *Yetişkin bireylerin çocukluk çağı travmaları, nesne ilişkileri ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Maranges, H., Hasty, C., Maner, J., ve Conway, P. (2021). The behavioral ecology of moral dilemmas: Childhood unpredictability, but not harshness, predicts less

deontological and utilitarian responding.. *Journal of Personality and Social Psychology*. <https://doi.org/10.1037/pspp0000368>

Martinez, J., Hasty, C., Morabito, D., Maranges, H., Schmidt, N. ve Maner, J. (2022). Perceptions of childhood unpredictability, delay discounting, risk-taking, and adult externalizing behaviors: A life-history approach. *Development and Psychopathology*, 34, 705-717. <https://doi.org/10.1017/S0954579421001607>.

Mather, M. ve Carstensen, L. (2005). Aging and motivated cognition: the positivity effect in attention and memory. *Trends in Cognitive Sciences*, 9, 496-502. <https://doi.org/10.1016/j.tics.2005.08.005>.

McEwen, B. S. ve Wingfield, J. C. (2003). The concept of allostasis in biology and biomedicine. *Hormones and Behavior*, 43(1), 2–15. [https://doi.org/10.1016/S0018-506X\(02\)00024-7](https://doi.org/10.1016/S0018-506X(02)00024-7)

McKee-Ryan, F., Song, Z., Wanberg, R.C. ve Kinicki, A.J (2005) Psychological and physical well-being during unemployment: a meta-analytic study. *Journal of Applied Psychology*, 90(1), 53–76. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.90.1.53>

McWilliams, N. (2017). *Psychoanalytic Sensibility and Honoring Individual Differences: A Conversation with Nancy McWilliams : (Interviewed by Marie Hoffman)*. Palgrave Macmillan UK. https://doi.org/10.1057/978-1-137-59096-1_11

Mechanic, K. L. ve Barry, C. T. (2015). Adolescent grandiose and vulnerable narcissism: Associations with perceived parenting practices. *Journal of Child and Family Studies*, 24(5), 1510–1518. <https://doi.org/10.1007/s10826-014-9956-x>

- Mestçi, S. (2021). *Exploring the link between object relations, narcissism, cyber bullying, and cyber victimization among university student* [Yüksek lisans tezi]. İzmir Ekonomi Üniversitesi.
- Metz, D. ve Jungbauer, J. (2021). "My scars remain forever": a qualitative study on biographical developments in adult children of parents with mental illness. *Clinical Social Work Journal*, 49(1), 64–76. <https://doi.org/10.1007/s10615-019-00722-2>
- Milivojević, L. ve Strkalj Ivezić, S. (2004). Importance of object relations theories for development of capacity for mature love. *Croatian medical journal*, 45(1), 18–24. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/14968447>
- Miller, W. R., Seligman, M. E. (1975). Depression and learned helplessness in man. *Journal of Abnormal Psychology*, 84(3), 228-238. <https://doi.org/10.1037/h0076720>
- Mitchell, S. A. (1981). The origin and nature of the "object" in the theories of Klein and Fairbairn. *Contemporary Psychoanalysis*, 17(3), 374–398. <https://doi.org/10.1080/00107530.1981.10745670>
- Molla, O. (2024). *Bağlanma stilleri ve nesne ilişkileri bağlamında bekâr sağlık çalışanlarının evlilik kaygısı ve yalnızlık düzeyleri ilişkisinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Niemelä, M., Paananen, R., Hakko, H., Merikukka, M., Gissler, M. ve Räsänen, S. (2016). Mental disorder diagnoses of offspring affected by parental cancer before early adulthood: the 1987 Finnish Birth Cohort study. *Psycho-Oncology* 25(12),1477–1484. <https://doi.org/10.1002/pon.4088>
- Nikolaev, B. (2015). Living with mom and dad and loving it...or Are you? *Journal of Economic Psychology*, 51, 199–209. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2015.08.009>

- Nistelrooy, I. (2014). Self-sacrifice and self-affirmation within care-giving. *Medicine, Health Care and Philosophy*, 17, 519 - 528. <https://doi.org/10.1007/s11019-013-9523-z>
- O'Connell, K. L. (2008). What Can We Learn? Adult Outcomes in Children of Seriously Mentally Ill Mothers. *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing*, 21(2), 89–104. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6171.2008.00136.x>
- Okay, F. (2022). *Aile öngörülemezliği, öngörülemezlik inançları ve kontrol odağının depresif belirtiler, obsesif-kompulsif belirtiler ve kaygı belirtileri ile olan ilişkisinde duygu düzenleme zorlukları, belirsizliğe tahammülsüzlük ve stresle başa çıkma tarzlarının aracı rolünün yapısal eşitlik modellemesi ile incelenmesi* [Doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Okay, F. ve Uluç, S. (2019). The Turkish adaptation atudy of retrospective family unpredictability scale. *International Social Sciences Studies Journal*, 5(31), 1153-1161. <http://dx.doi.org/10.26449/sssj.1307>
- Overmier, J. B. (2002). Sensitization, conditioning, and learning: Can they help us understand somatization and disability? *Scandinavian Journal of Psychology*, 43(2), 105. <https://doi.org/10.1111/1467-9450.00275>
- Pakenham, K. ve Cox, S. (2012). Test of a model of the effects of parental illness on youth and family functioning. *Health Psychology*, 31(5), 580-590. <https://doi.org/10.1037/a0026530>
- Patterson, G. R., DeBaryshe, B. D. ve Ramsey, E. (1989). A developmental perspective on antisocial behavior. *American Psychologist*, 44(2), 329-335. <https://doi.org/10.1037//0003-066x.44.2.329>
- Pavlova, M., Graham, S., Jordan, A., Chorney, J., Vinall, J., Rasic, N., Brookes, J., Hoy, M., Yunker, W. ve Noel, M. (2019). Socialization of pain memories: parent-child reminiscing about past painful and sad events. *Journal of pediatric psychology*, 44(6), 679-691. <https://doi.org/10.1093/jpepsy/jsz009>

- Pham, L. B., Taylor, S. E. ve Seeman, T. E. (2001). Effects of environmental predictability and personal mastery on self-regulatory and physiological processes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27(5), 611-620. <https://doi.org/10.1177/0146167201275009>
- Pierce, M., Hope, H. F., Kolade, A., Gellatly, J., Osam, C. S., Perchard, R., Kyriaki, K., Dalman, C., Morgan, V., Prinzo, P. di ve Abel, K. M. (2020). Effects of parental mental illness on children's physical health: systematic review and meta-analysis. *Br J Psychiatry* 217(1), 354–363. <https://doi.org/10.1192/bjp.2019.216>
- Puzio, A. ve Best, D. L. (2020). Brief report: Gender and ethnicity predict adolescent self-silencing above and beyond gender ideology. *Journal of Adolescence Volume* 84(1), 243-250. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2020.09.011>
- Raty, H. (2011). Past in the present: the way parents remember their own school years relates to the way they participate in their child's schooling and remember his/her school years. *Social Psychology of Education*, 14, 347-360. <https://doi.org/10.1007/S11218-010-9149-4>.
- Ren, M., Zou, S., Ding, S. ve Ding, D. (2022). Childhood environmental unpredictability and prosocial behavior in adults: The effect of life-history strategy and dark personalities. *Psychology Research and Behavior Management*, 15, 1757 - 1769. <https://doi.org/10.2147/PRBM.S373444>.
- Rodriguez, C. M. ve Green, A. J. (1997). Parenting stress and anger expression as predictors of child abuse potential. *Child abuse ve neglect*, 21(4), 367-377. [https://doi.org/10.1016/S0145-2134\(96\)00177-9](https://doi.org/10.1016/S0145-2134(96)00177-9)
- Rosenstein, D. S. (2024). Custody conflict as a developmental trauma. *Psychoanalytic Study of the Child*, 77(1), 26–40. <https://doi.org/10.1080/00797308.2023.2279404>

- Ross, L. T. ve Hill, E. M. (2000). The family unpredictability scale: reliability and validity. *Journal of Marriage and Family*, 62(2), 549-562. <https://www.jstor.org/stable/1566758>
- Ross, L. ve Hill, E. (2002). Childhood unpredictability, schemas for unpredictability, and risk taking. *Social Behavior and Personality*, 30(5), 453-473. <https://doi.org/10.2224/sbp.2002.30.5.453>
- Ross, L. T. ve Hill, E. M. (2004). Comparing alcoholic and nonalcoholic parents on the family unpredictability scale. *Psychological Reports*, 94(3), 1385-1391. <https://doi.org/10.2466/pr0.94.3c.1385-1391>
- Ross, L. ve McDuff, J. (2008). The retrospective family unpredictability scale: Reliability and validity. *Journal of Child and Family Studies*, 17(1), 13-27. <https://doi.org/10.1007/S10826-007-9138-1>.
- Ross, L. T., Hood, C. O. ve Short, S. D. (2016). Unpredictability and symptoms of depression and anxiety. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 35(5), 371- 385. <https://doi.org/10.1521/jscp.2016.35.5.371>
- Ross, L., Heming, B. ve Lane, A. (2022). Family Unpredictability and Sense of Coherence: Relationships With Anxiety and Depression in Two Samples. *Psychological Reports*, 126, 1701 - 1724. <https://doi.org/10.1177/00332941221080409>.
- Segal, H. (1973). *Introduction to the work of Melanie Klein* (1. bs.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429476198>
- Seligman, M. E. P. ve Maier, S. F. (1976). Learned helplessness: Theory and evidence. *Journal of Experimental Psychology: General*, 105, 3-46. <https://doi.org/10.1037/0096-3445.105.1.3>
- Shouse, S. H. ve Nilsson, J. (2011). Self-Silencing, Emotional Awareness, and Eating Behaviors in College Women. *Psychology of Women Quarterly*, 35(3), 451-457. <https://doi.org/10.1177/0361684310388785>

- Silva, J. T., Machado, T. S., Pereira, P. T. ve Miguel, J. P. (2017). Escala Retrospectiva de Imprevisibilidade Familiar (Retro-FUS): Análise Rasch da versão Portuguesa. *Revista de Estudios e Investigación En Psicología y Educación*, 194–199. <https://doi.org/10.17979/reipe.2017.0.05.2597>
- Simpson, J. A., Griskevicius, V., Kuo, S. I., Sung, S. ve Collins, W. A. (2012). Evolution, stress, and sensitive periods: The influence of unpredictability in early versus late childhood on sex and risky behavior. *Developmental Psychology*, 48(3), 674–686. <https://doi.org/10.1037/a0027293>
- Slopen, N., Williams, D. R., Seedat, S., Moomal, H., Herman, A. ve Stein, D. J. (2010). Adversities in childhood and adult psychopathology in the South Africa Stress and Health Study: Associations with first-onset DSM-IV disorders. *Social Science ve Medicine*, 71(10), 1847–1854. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2010.08.015>
- Someya, T., Kitamura, H., Uehara, T., Sakado, K., Kaiya, H., Tang, S.W. ve Takahashi, S. (2000). Panic disorder and perceived parental rearing behavior investigated by the Japanese version of the EMBU scale. *Depression ve Anxiety*, 11, 158–162. [https://doi.org/10.1002/1520-6394\(2000\)11:4<158::AID-DA2>3.0.CO;2-4](https://doi.org/10.1002/1520-6394(2000)11:4<158::AID-DA2>3.0.CO;2-4)
- Soysaltürk, D. (2020). *Kadınlarda kendini nesneleştirme ve kendini susturmanın dissosiyatif yaşantılarla ilişkisi* [Yüksek lisans tezi]. Işık Üniversitesi.
- Sroufe, L. A., Egeland, B. ve Erickson, M. F. (1983). The developmental consequence of different patterns of maltreatment. *Child Abuse ve Neglect*, 7, 459–469. [https://doi.org/10.1016/0145-2134\(83\)90053-4](https://doi.org/10.1016/0145-2134(83)90053-4)
- Stansfeld, S., Head, J., Bartley, M. ve Fonagy, P. (2008). Social position, early deprivation and the development of attachment. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology: The International Journal for Research in Social and Genetic Epidemiology and Mental Health Services*, 43(7), 516–526. <https://doi.org/10.1007/s00127-008-0330-4>

- Stoppard, J. (2000). Understanding depression: Feminist constructionist approaches. *Sex Roles*, 43, 749-751. <https://745e9234ede24d509e2ae15e4d48ef6be2b3b85c.vetisonline.com/article/10.1023/A:1007116927478>
- Sucu, Ö. (2022). *Yetişkin bireylerde ilk nesne ilişkileri ve reddedilme duyarlılığı ile yakın ilişkiler arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Okan Üniversitesi.
- Sutherland, J. (1980). The british object relations theorists: Balint, Winnicott, Fairbairn, Guntrip. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 28, 829 - 860. <https://doi.org/10.1177/000306518002800404>.
- Szepsenwol, O. (2020). The effect of childhood unpredictability on co-parenting relationships during the transition to parenthood: A life history approach. *Journal of Social and Personal Relationships*, 37, 2438 - 2458. <https://doi.org/10.1177/0265407520918670>.
- Szepsenwol, O., Simpson, J., Griskevicius, V., Zamir, O., Young, E., Shoshani, A. ve Doron, G. (2021). The effects of childhood unpredictability and harshness on emotional control and relationship quality: A life history perspective. *Development and Psychopathology*, 34, 607 - 620. <https://doi.org/10.1017/S0954579421001371>.
- Şavk, C. (2022). *Investigating the role of family-of-origin risk factors in the prediction of current intimate partner violence: Testing a proposed model based on object relations theory* [Yüksek lisans tezi]. TED Üniversitesi.
- Şenocak, M. (1998). *Biyoistatistik*. İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi.
- Tan, J., ve Carfagnini, B. (2008). Self-silencing, anger and depressive symptoms in women: Implications for prevention and intervention. *Journal of prevention ve intervention in the community*, 35(2), 5-18. https://doi.org/10.1300/J005v35n02_02

- Taycan, S. E. ve Kuruoğlu, A. Ç. (2014). Evlilik Uyumu ile Bağlanma Stilleri ve Mizaç ve Karakter Özellikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 25(1), 9–18. https://www.turkpsikiyatri.com/PDF/C25S1/2_13024_Evlilik.pdf
- Thomas, K. ve Bowker, J. (2015). Rejection sensitivity and adjustment during adolescence: do friendship self-silencing and parent support matter? *Journal of Child ve Family Studies*, 24(3), 608–616. <https://doi.org/10.1007/s10826-013-9871-6>
- Thompson, J. M. (1995). Silencing the self: Depressive symptomatology and close relationships. *Psychology of Women Quarterly*, 19(3), 337. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1995.tb00079.x>
- Thompson, J. M., Whiffen, V. E., ve Aube, J. A. (2001). Does self-silencing link perceptions of care from parents and partners with depressive symptoms? *Journal of Social and Personal Relationships*, 18(4), 503–516. <https://doi.org/10.1177/0265407501184004>
- Thorup, A. A. E., Laursen, T. M., Munk-Olsen, T., Ranning, A., Mortensen, P. B., Plessen, K. J. ve Nordentoft, M. (2018). Incidence of child and adolescent mental disorders in children aged 0-17 with familial high risk for severe mental illness - A Danish register study. *Schizophrenia Research*, 197, 298–304. <https://doi.org/10.1016/j.schres.2017.11.009>
- Tiggemann, M. ve Winefield, A. H. (1987). Predictability and Timing of Self-Report in Learned Helplessness Experiments. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 13, 253–264. <https://doi.org/10.1177/0146167287132010>
- Tossani, E., Verrocchio, M. C., Romer, G. ve Landi, G. (2022). Transgenerational effects of parental physical and mental illnesses on their young offspring's adjustment: a psychosomatic perspective. *Frontiers in Psychiatry*, 13. <https://doi.org/10.3389/fpsyt.2022.901177>

- Truant, G. S., Herscovitch, J. ve Lohrenz, J. G. (1987). The relationship of childhood experience to the quality of marriage. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 32, 87–92. <https://doi.org/10.1177/070674378703200202>
- Tura, S. M. (2000). *Günümüzde Psikoterapi*. Metis Yayınları.
- Turan, K. (2023). *Panik bozukluğu tanısı almış bireylerin erken dönem nesne ilişkilerinin ayrılma bireyleşme süreçleri ile ilişkisi* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Tutucu, A. (2021). *Aile öngörülemezliği, reddedilme duyarlılığı ve şiddet ilişkisi* [Yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Uluç, S., Tüzün, Z., Haselden, M. ve Erbaş, S. P. (2015). Bell nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeğinin (borrtı) Türkçe ‘ye uyarlama çalışması. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 18(4), 112-123. http://www.journalagent.com/kpd/pdfs/KPD-99608-RESEARCH_ARTICLE-PIRI_ERBAS.pdf
- Ussher, J. M. ve Perz, J. (2010). Gender differences in self-silencing and psychological distress in informal cancer carers. *Psychology of Women Quarterly*, 34(2), 228– 242. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.2010.01564.x>
- Utter, J., Larson, N., Berge, J. M., Eisenberg, M. E., Fulkerson, J. A. ve Neumark-Sztainer, D. (2018). Family meals among parents: Associations with nutritional, social and emotional wellbeing. *Preventive Medicine*, 113, 7-12. <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2018.05.006>
- Yazıcıoğlu, T. ve Erdoğan, S. (2014). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemi* (2. Baskı). Detay Yayıncılık. (Orijinal yayın tarihi 2004).
- Yıldırım, F. (2016). *Aile öngörülemezliği ve ebeveynleşmenin üniversite öğrencilerinin depresyon düzeyleri, öfke tarzları ve obsesif inanışları üzerindeki etkilerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi.

- Yıldız, B. ve Bahayi, K. (2024). *Examining the relationship between object relations, relationship attachment and separation anxiety in adults with depressive tendencies*. <https://doi.org/10.32322/jhsm.1414691>
- Yıldız, Ş. N. (2023). *Nesne ilişkileri, duygu düzenleme güçlüğü ve duygusal yeme arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Yiğit, H. Ş. (2022). *Genç yetişkinlik dönemindeki kadın üniversite öğrencilerinde öz şefkati yordayan bazı değişkenlerin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Ege Üniversitesi.
- van Veen, T., Wardenaar, K. J., Carlier, I. V. E., Spinhoven, P., Penninx, B. W. J. H. Ve Zitman, F. G. (2013). Are childhood and adult life adversities differentially associated with specific symptom dimensions of depression and anxiety? Testing the tripartite model. *Journal of Affective Disorders*, 146(2), 238–245. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2012.09.011>
- Ward, M. J., Lee, S. S. ve Polan, H. J. (2006). Attachment and psychopathology in a community sample. *Attachment ve Human Development*, 8(4), 327–340. <https://doi.org/10.1080/14616730601048241>
- Whiffen, V. E., Foot, M. L. ve Thompson, J. M. (2007). Self-silencing mediates the link between marital conflict and depression. *Journal Of Social And Personal Relationships*, 24(6), 993–1006. <https://doi.org/10.1177/0265407507084813>
- Winnicott, D. W. (1998). *Oyun ve gerçeklik* (Çev, T. Birkan). Metis Yayınları (Orijinal yayın tarihi 1971).
- Wuth, A., Mishra, S., Beshai, S. ve Feeney, J. (2021). Experiences of developmental unpredictability and harshness predict adult cognition: An examination of maladaptive schemas, positive schemas, and cognitive distortions. *Current Psychology*, 41, 7155-7165. <https://doi.org/10.1007/s12144-020-01274-2>.

Xie, Z., Yan, Y. ve Peng, K. (2023). Pragmatism or idealism: a systematic review and visual analysis of Winnicott's psychoanalytical treatment views. *Frontiers in Psychiatry*, 14. <https://doi.org/10.3389/fpsyt.2023.1237005>

Yoldaş, Y., (2017). Toplumun bilim kültürü: bir sistem teorik yaklaşım. D. A. Arslan (Ed.), *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem ve teknikleri* (s. 107-113), Paradigma Yayınları.

Zilioli, S., Slatcher, R. B., Chi, P., Li, X., Zhao, J. ve Zhao, G. (2016). Childhood adversity, self-esteem, and diurnal cortisol profiles across the life span. *Psychological Science*, 27, 1249–1265. <https://doi.org/10.1177/0956797616658287>

EKLER

Ek-1: Demografik Bilgi Formu

Değerli Katılımcı;

Bu bölümde, sizinle ilgili genel bilgiler edinmek amacıyla sorular yöneltilmektedir. Sorulara, durumunuzu tam olarak yansıtacak şekilde cevap vermenizi rica ederiz.

1. Yaş:

2. Cinsiyet:

() Kadın () Erkek () Diğer:.....

3. Eğitim Durumu:

() İlköğretim () Lise () Üniversite () Yüksek Lisans/Doktora () Diğer:.....

4. İlişki durumu:

() Daha önce bir ilişkisi varken, şu an yok. () İlişkisi var (Flört, söz, nişan vb.)

() Evli () Diğer:.....

5. Çocuk sahibi misiniz?

() Evet () Hayır

6. Birlikte yaşanılan kişi/kişiler

() Ebeveyn () Eş ve/veya çocuklar () Romantik ilişkinin olduğu partner

() Ev arkadaşı/arkadaşları () Yalnız () Yakın akraba (kardeş, yeğen vb.)

() Diğer:.....

7. Çalışma durumu:

() Çalışıyor () Çalışmıyor ve iş arıyor () Çalışmıyor ve iş aramıyor ()

Diğer:.....

8. Ekonomik durum:

() Düşük () Orta () Yüksek

9. Kardeşiniz var mı?

☐ Evet ☐ Hayır

10. Ebeveynin hayatta olma durumu:

☐ Ebeveyn hayatta ☐ 18 yaş veya öncesinde anne/baba vefat etti

☐ 19 yaş veya sonrasında anne/baba vefat etti

11. Anne ve babanız (Hayatta değil iseler, hayatta oldukları zamanı düşünerek yanıtlayınız):

☐ Birlikteler ☐ Boşandılar

12. Çocukluk döneminizde (18 yaş ve öncesi) anne babanızın size karşı olan tutumunu nasıl tanımlardınız?

☐ Otoriter ☐ Mükemmelliyetçi ☐ Aşırı hoşgörölü ☐ İlgisiz/kayıtsız

☐ Tutarsız ☐ Demokratik ☐ Diğer.....

13. Çocukluk döneminizde annenizin/babanızın kronik hastalığı var mıydı?

☐ Evet ☐ Hayır

14. Çocukluk döneminizde anneniz/babanız psikolojik/psikiyatrik tedavi görüyor muydu?

☐ Evet ☐ Hayır

15. Durumunuzu açıklayan seçeneği işaretleyiniz:

☐ Psikolojik destek almıyorum, ancak almak istiyorum.

☐ Psikolojik destek almıyorum ve almak istemiyorum.

☐ Psikolojik destek alıyorum.

Ek-2: Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği (GDAÖÖ)

Aşağıda aile içi davranışları ve ailelerin sorunlarla nasıl başa çıktığını tanımlayan bazı ifadeler bulunmaktadır. Bu ifadeleri yanıtlarken 18 yaşına kadar içinde büyüdüğünüz aileyi dikkate alınız. Lütfen her bir ifadeyi dikkatlice okuyunuz. Eğer bir ifade size ve içinde büyüdüğünüz ailenize uygunsa, sizi ve ailenizi bu süre boyunca ne kadar tanımladığını göstermek için uygun seçeneği işaretleyiniz.

Her bir ifade sizi ve içinde büyüdüğünüz ailenizi ne kadar tanımlıyor?

Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği		Hiç	Çok az	Kısmen	Çok	Çok fazla
1	Annem her gün her bir çocuğuyla zaman geçirirdi.					
2	Babam her gün her bir çocuğuyla zaman geçirirdi.					
3	Hafta içlerinde her akşam (pazartesi cumaya kadar), yemek hep aynı saatte yenirdi.					
4	Bir yerlerimi incittiğimde, ilk yardım için annemin yanına giderdim.					
5	Bir yerlerimi incittiğimde, ilk yardım için babamın yanına giderdim.					
6	Ebeveynlerim faturalarımızı ne zaman ödeyip ne zaman ödeyemeyeceklerinden asla emin olamazlardı.					
7	Ne zaman sofraya oturacağımızı tahmin etmek zordu.					
8	Her nerede ihtiyacım olsa annemin bana ulaşabileceğine güvenirdim.					
9	Her nerede ihtiyacım olsa babamın bana ulaşabileceğine güvenirdim.					
10	Belirli bir durumda annemin nasıl davranacağı o anki ruh haline (kendini nasıl hissettiğine) bağlıydı.					
11	Belirli bir durumda babamın nasıl davranacağı o anki ruh haline (kendini nasıl hissettiğine) bağlıydı.					
12	Ailemizin yiyecek ve barınma (kira ya da ev kredisi ödemeleri) için her zaman yeterli miktarda parası vardı.					
13	Duygularım incindiğinde rahatlamak için anneme giderdim.					
14	Duygularım incindiğinde rahatlamak için babama giderdim.					
15	Annem bazen ne söylediğini düşünmeden bana bağırdı.					

16	Babam bazen ne söylediğini düşünmeden bana bağırdı.					
17	Hafta içi (pazartesten cumaya kadar) akşam yemeğinde masaya aynı kişiler oturur ve yemek yedi.					
18	Annem, onun için ne kadar önemli olduğumu düzenli olarak hissettirirdi.					
19	Babam, onun için ne kadar önemli olduğumu düzenli olarak hissettirirdi.					
20	Sorun çıkardığımda annemin bana müdahale edip etmeyeceği o anki ruh haline bağlıydı.					
21	Sorun çıkardığımda babamın bana müdahale edip etmeyeceği o anki ruh haline bağlıydı.					
22	Bir şey canımı sıktığında anneme anlatırdım.					
23	Bir şey canımı sıktığında babama anlatırdım.					
24	Hafta içi, herkes sadece kendi akşam yemeğini hazırlarsa, bu daha kolay olurdu.					
25	Annemin farklı durumlarda nasıl davranacağı öngörülemezdi.					
26	Babamın farklı durumlarda nasıl davranacağı öngörülemezdi.					
27	Evden kahvaltı etmeden çıkardık.					
28	Bazı aylarda harcayacak çok paramız olurdu, diğer aylarda ise oldukça parasız olurduk.					

Ek-3: Kendini Susturma Ölçeği (KSÖ)

Lütfen aşağıda sıralanan durumlarla ilgili nasıl hissettiğinizi en iyi ifade eden sayıyı yuvarlak içine alınız. Eğer şu anda bir yakın ilişkiniz yoksa, en son yakın ilişkinizde nasıl hissettiğinize ve davrandığınıza göre yanıtınızı belirtiniz.

Kendini Susturma Ölçeği		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Önceliği kendime vermenin en iyisi olduğunu düşünürüm. Çünkü kendimden başka kimse beni düşünmez.	1	2	3	4	5
2	Çatışmaya neden olacağını bilirim, romantik ilişkimde duygularımı dile getirmem.	1	2	3	4	5
3	Birini önemsemek demek, onun ihtiyaçlarını kendiminkilerin önüne koymaktır.	1	2	3	4	5
4	Kendi ihtiyaçlarımı sevdiklerimin ihtiyaçları kadar önemli saymak bencilliktir.	1	2	3	4	5
5	Yakın ilişkideyken kendim gibi olmayı, yalnızken kendim gibi olmaktan daha zor bulurum.	1	2	3	4	5
6	Diğer insanlar beni nasıl görüyorsa ben de kendimi öyle görme eğilimindeyim.	1	2	3	4	5
7	Günümüzde insanlardan yapması beklenen şeyleri yaptığım taktirde kendimden memnun olurum.	1	2	3	4	5
8	Sevgilimin/eşimin ihtiyaçları ve duyguları benimkilerle ters düştüğünde, kendi ihtiyaç ve duygularımı her zaman açıkça ifade ederim.	1	2	3	4	5
9	Yakın ilişkide benim sorumluluğum, diğer kişiyi mutlu etmektir.	1	2	3	4	5
10	Birine değer vermek demek, ben farklı bir şey yapmak istesem bile, onun istediğini yapmayı seçmek demektir.	1	2	3	4	5
11	İyi hissetmek için, özgür ve kendime yeterli hissetmem gerekir.	1	2	3	4	5
12	Yapabileceğim en kötü şeylerden biri, bencil olmaktır.	1	2	3	4	5
13	Sevgilimi/eşimi memnun etmek için, belli bir şekilde davranmam gerekirmiş gibi geliyor.	1	2	3	4	5
14	Yakın ilişkilerde yüzleşmeyi göze almaktansa sessiz kalmayı tercih ederim.	1	2	3	4	5

15	Sorunlara ya da anlaşmazlığa yol açacağını bilsem bile duygularımı sevgilime/eşime dile getiririm.	1	2	3	4	5
16	Dışardan bakıldığında genellikle mutlu görünürüm ama kendimi içten kızgın ve isyankâr hissedirim.	1	2	3	4	5
17	Sevgilimin/eşimin beni sevmesi için ona, kendimle ilgili bazı şeyleri söylemem.	1	2	3	4	5
18	Sevgilimin/eşimin ihtiyaçları ya da fikirleri benimkilerle çeliştiği zaman, kendi görüşümü ortaya koymak yerine genellikle onunla hemfikir olup, konuyu kapatırım.	1	2	3	4	5
19	Yakın ilişkide olduğum zaman, kim olduğum hissini kaybederim.	1	2	3	4	5
20	İlişkide benim için önemli bazı ihtiyaçlarım karşılanamayacak gibi görüldüğünde, aslında o ihtiyaçlarımın o kadar da önemli olmadığını düşünürüm.	1	2	3	4	5
21	Sevgilim/eşim, beni ben olduğum için sever ve takdir eder.	1	2	3	4	5
22	Kendim için bir şeyler yapmak, bencilliktir.	1	2	3	4	5
23	Karar verirken, kendi düşüncelerimden ve görüşlerimden ziyade diğer insanların düşünce ve görüşleri, beni daha fazla etkiler.	1	2	3	4	5
24	Öfkemi yakınlarıma nadiren açığa vururum.	1	2	3	4	5
25	Sevgilimin/eşimin, “gerçek beni” bilmediğini hissedirim.	1	2	3	4	5
26	Sevgilimin/eşiminkilerle ters düştüğü zaman, duygularımı kendime saklamanın daha iyi olduğunu düşünürüm.	1	2	3	4	5
27	Çoğunlukla diğer insanların duygularından sorumlu olduğumu hissedirim.	1	2	3	4	5
28	Diğer insanların nasıl hissettikleriyle ilgili daha fazla düşündüğüm için, kendimin ne düşünüp ne hissettiğimi bilmekte zorlanırım.	1	2	3	4	5
29	Yakın ilişkide, karşımdaki mutlu olduğu sürece, genellikle ne yaptığımızı önemsemem.	1	2	3	4	5
30	Yakın ilişkilerimde sorun yaratmaması için, duygularımı bastırmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
31	Kendime koyduğum standartları hiçbir zaman karşılayamayacağım gibi geliyor.	1	2	3	4	5

Eğer son soruyu 4 ya da 5 puanla cevapladıysanız lütfen karşılayamayacağınızı hissettiğiniz 3 standardı sıralayınız.

- 1)
- 2)
- 3)

Ek-4: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği (BORRTI)

Her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz. Daha sonra sizin yanıtınız olan harfi daire içine alınız. Eğer madde içinde söz edilen durum sizin için doğruysa DOĞRU sütununda yer alan D harfini daire içine alınız. Eğer madde içinde söz edilen durum sizin için doğru değilse YANLIŞ sütununda yer alan Y harfini daire içine alınız. Her bir madde için sadece bir tane harfi daire içine alınız. Hiç atlamadan tüm maddeleri yanıtlayınız.

Örnek:

Aşağıdaki durum sizin için doğruysa; kendinizi zaman zaman çok mutsuz hissediyorsanız DOĞRU yani D harfini daire içine alınız.

Zaman zaman kendimi çok mutsuz hissedirim	D	Y
---	---	---

D Y

Bell Nesne İlişkileri Ölçeği		Doğru	Yanlış
1	En az bir tane tutarlı ve doyurucu ilişkim var.	D	Y
2	Eğer biri benden hoşlanmazsa o kişiye iyi davranmak için her zaman daha fazla uğraşırım.	D	Y
3	Birdenbire içime kapanabilir ve haftalarca kimseyle konuşmayabilirim.	D	Y
4	Genellikle bana en yakın olanları eninde sonunda incitirim.	D	Y
5	Çevremdekiler bana bir yetişkinden çok, çocukmuşum gibi davranır.	D	Y
6	İyi tanıdığım biri uzaklara giderse, onu özleyebilirim.	D	Y
7	Aile ilişkilerimi bozmadan evdeki anlaşmazlıklarla uğraşabilirim.	D	Y
8	İnsanlar üzerinde güç kullanmaktan gizli bir zevk duyarım.	D	Y
9	Bazen istediğimi elde etmek için hemen hemen her şeyi yaparım.	D	Y
10	Bana yakın olan biri tüm dikkatini bana vermediğinde, çoğu kez kendimi incinmiş ve reddedilmiş hissedirim.	D	Y

11	Eğer biriyle yakınlaşmaya başlarsam ve bu kişi güvenilirmez biri çıkarsa, olaylar bu hale geldiği için kendimden nefret edebilirim.	D	Y
12	Birine yakınlaşmak benim için zordur.	D	Y
13	Cinsel yaşamım tatmin edicidir.	D	Y
14	Başkalarının benden beklediği gibi biri olmaya çalışırım.	D	Y
15	Bir ilişki ne kadar kötüye giderse gitsin, ona asılırım.	D	Y
16	Olaylar/durumlar hakkında genellikle güçlü fikirlerim yoktur.	D	Y
17	Çevremdekiler üzerinde hiçbir etkim yoktur.	D	Y
18	İnsanlar, onları görmediğimde, yoktur.	D	Y
19	Hayatta çok incitildim.	D	Y
20	En derin duygularımı paylaşabildiğim ve benimle böyle duygularını paylaşan biri var.	D	Y
21	Ne kadar kaçınmaya çalışırsam çalışayım, en önemli ilişkilerimde aynı zorluklar ortaya çıkar.	D	Y
22	Biriyle tamamen “bir” olmak için güçlü bir istek duyarım.	D	Y
23	İlişkilerde, karşımdaki kişiyle sürekli bir arada olmadığım sürece tatmin olmam.	D	Y
24	İnsanları çok iyi tartarım.	D	Y
25	Karşı cinsten olanlarla ilişkilerim hep aynı şekilde sonuçlanır.	D	Y
26	Başkaları sık sık beni aşağılamaya çalışır.	D	Y
27	Benim yerime kararlarımı vermeleri için genellikle başkalarına bel bağlarım.	D	Y
28	Birine güvendiğimde genellikle pişman olurum.	D	Y
29	Bana yakın birine kızdığım zaman, bunu ayrıntılarıyla konuşabilirim.	D	Y
30	Düşüncelerim yayınladığı için diğer insanlar benim ne düşündüğümü bilir.	D	Y
31	İstediğimi almanın en iyi yolu başkalarını ustaca idare etmektir.	D	Y

32	Etrafımda karşı cinsten birileri varken genellikle kendimi gergin hissederim.	D	Y
33	Bir şeylerin dışında bırakılacağımdan sık sık kaygı duyarım.	D	Y
34	Herkesi memnun etmem gerektiğini hissederim aksi takdirde beni reddedebilirler.	D	Y
35	Bazen rüyalarım o kadar canlı olur ki uyandığım zaman gerçekten yaşanmış gibi gelir.	D	Y
36	Kendimi kapatıp birkaç ay kimseyle görüşmem.	D	Y
37	Hayatımdaki önemli insanlar tarafından olası reddedilmelere karşı duyarlıyım.	D	Y
38	Arkadaş edinmek benim için sorun değildir.	D	Y
39	Karşı cinsten olanlarla nasıl tanışılacağı ya da konuşulacağını bilmem.	D	Y
40	Bana yakın olan birine istediğim bir şeyi yaptıramadığımda, kızgın ya da incinmiş hissederim.	D	Y
41	Yalnız bir yaşam sürmek benim kaderimdir.	D	Y
42	İnsanlar birbirine karşı asla dürüst değildir.	D	Y
43	İlişkilere çok şey katar ve çok şey alırım.	D	Y
44	Karşı cinsten olanlarla tanışmak ya da konuşmaktan utanırım.	D	Y
45	İyi bir annenin, çocuklarını daima memnun etmesi gerektiğine inanırım.	D	Y